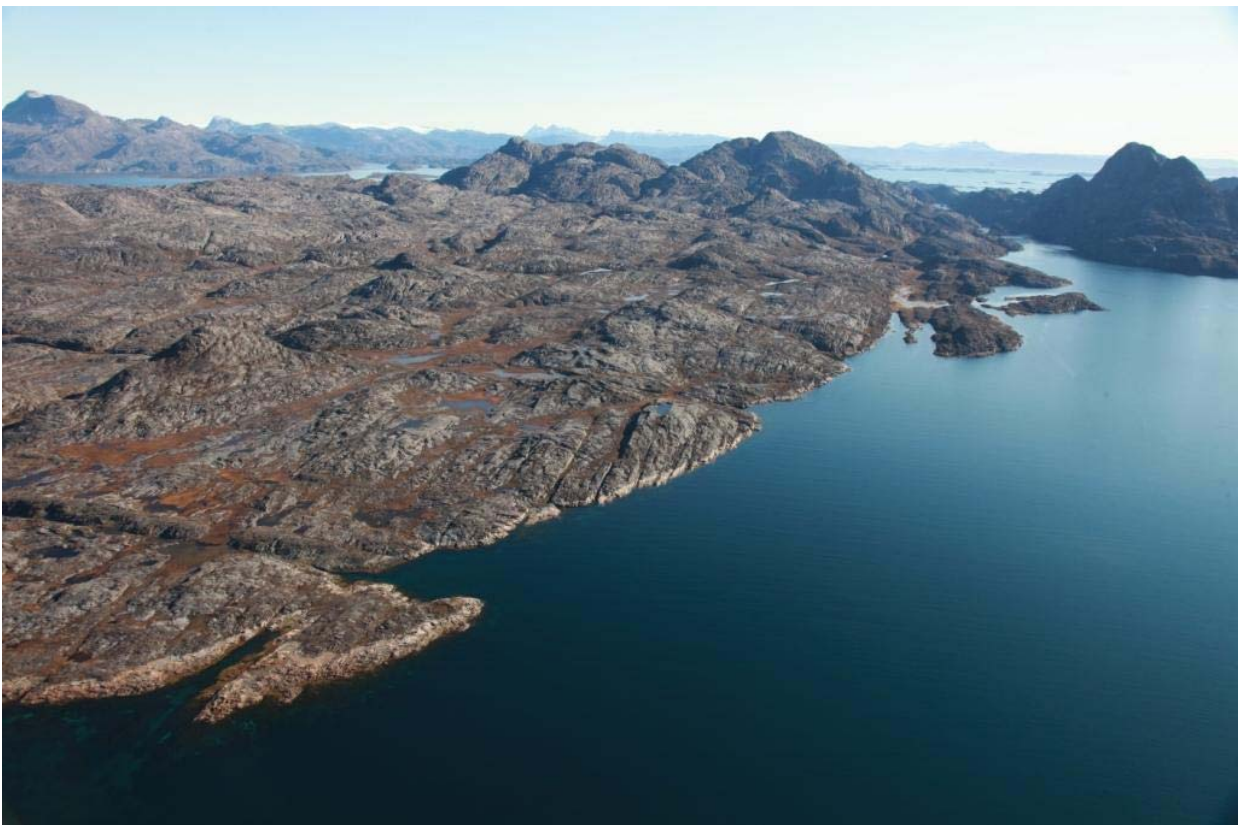

Kalaallit Nunaanni inuussutissarsionnikkut ingerlatassat angisuut pilersinniarneqarneranni sinaakktissatut piumasaqaatit pillugit nassuiaat

marts 2012

IMARISAANUT NALUNAARSUUTIT

AALLAQQAASIUT	7
0 NASSUIAATIP ESIKKARNEQARNERA	10
0.1 Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut pilersinneqarsinnaasut pillugit paasissutissat	10
0.2 Suliniutit angisuut suliffissaqartitsinikkut isertitallu akileraarusersornerisigut kingunerisinnaasai.....	12
0.3 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut piviusunngortinniarnerni nunatsinni suliffeqarnikkut unammilligassat	14
0.4 Nunatta unammillersinnaassusia	15
0.5 Inatsisitigut allaffissornikkullu akimmiffissat.....	16
0.6 Aaqqiissutissatut siunnersuutit.....	18
1 AALLAQQAASIUT	22
1.1 Suliakkiissutit.....	22
1.2 Sulinerup aaqqissuussaana.....	22
1.3 Nalunaarusiami iliuuserineqartut	23
1.4 Nalunaarusiat misissueqqissaarinerillu avataaneersut	25
1.4.1 Nunatta unammillersinnaassuseqarnerata nalilersoqqissaarneqarnera	25
1.4.2 Misissueqqissaarineq - Gap.....	26
1.4.3 Inatsisitigut akimmiffioriaannaat pillugit allakkiaq	26
1.5 Oqaaseqaatit nalinginnaasut	27
2 INUUSSUTISSARSIORNERMI SULINIUTIT ANGISUUT MARLUK NASSUIARNEQARNERI	28
2.1 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut piviusunngortinniarnerni tunngavissat	28
2.2 Saviminissamik pīaavissaq.....	30
2.2.1 Saviminissamik pīaavissap piviusunngortinneqarnissaanut tunngavissut pingaarnerit	32
2.3 Aluminiuliorfissaq	33
2.3.1 Aluminiuliorfissamik piviusunngortitsinissamut tunngavissut immikkullu maluginiagassat pingaarnerit.....	36
2.3.2 Attaveqarnikkut pisariaqartitat, peqataasullu akornanni avitseqatigiinneq	39
2.3.3 Piginnittuunermet tunngasut	48
2.3.4 Kisermaassilluni erngup nukinganik isumalluutini atuisinnaanissamut atugassaritassat	61
3 SULISUSSANIK SULIFFEQARFINNILLU NUNAQAVISSUNIK PEQATAATITSINIARNISSAQ, INUIAQATIGIILLU PISSARSARI SINNAASAAT EQQARSAATIGALUGIT PERIARFISSAT	66

3.1	Immikkoortuni assigiinngitsuni entreprenørinut pilersuisuusussanullu periarfissat.....	66
3.1.1	Sanaartorerup immikkoortua	68
3.1.2	Ingerlatsinerup immikkoortua.....	68
3.2	Immikkoortuni assigiinngitsuni sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq	70
3.2.1	Sanaartorerup immikkoortua	70
3.2.2	Ingerlatsinerup immikkoortua.....	71
3.3	Suliniutit angisuut inuiaqatigiinnut iluaqusiisinnaanerat.....	72
3.3.1	Isertitat	73
3.3.2	Akilaraarutitigut isertitassat	74
3.3.3	Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutaanerlussinnaasut aammalu inuiaqatigiinni sunniutaasussat.....	80
3.3.4	Nunatta peqataanerulersinniarnera, ilaatigut IBA-mut isumaqatigiissutit aqutigalugit.	81
4	INUUSSUTISSARSIORNERMI SULINIUTIT ANGISUUT PIVUSUNNGORTINNIARNISSAANNUT AKIMMIFFIIT.....	83
4.1	Nunatta unammillersinnaassuseqarnera tamatigoortumik isigalugu	83
4.1.1	Akilaraarusersueriaatsip aningasarsiallu annertussusaanik sanilliussineq	83
4.1.2	Pissutsit pitsaassutsimut tunngassutillit.....	89
4.1.3	Akilaraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap akilaraartarnermut tunngatillugu inassuteqaataasa naliliiffigineqarnerat	91
4.2	Nunatsinni inuussutissarsiornermi naammassisinnaasatigut killilersuutit	94
4.3	Sulisussanik tulluurtunik noqqaassuteqarnermi killilersuutit	95
5	INUUSSUTISSARSIORNERMI SULINIUTIT ANGISUUT PIVUSUNNGORTINNEQARNISSAANNUT INATSIITIGUT ALLAFFISSORNIKKULLU APORFISSAT	97
5.1	Nunatsinnut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu inatsit	97
5.2	Sulinngiffeqartarneq pillugu inatsit.....	98
5.3	Nunatta iluani, nunatsinnut nunatsinniillu imaatigut usinik assartuisarneq pillugu inatsit	98
5.4	Peqqinnissakkut isumaginninnikkullu ikiorsiissutit, ulorianartorsiortoqartillugu qimarngussuisarneq pillugu sulisillunilu ajoqusersinnaanermut sillimmasiissuteqartarneq pillugu inatsisit	99
5.5	Akilaraartarneq	100
5.5.1	Nalikkilliliinerit	100
5.5.2	Marloqiusamik akilaraaruteqartinneqartarnermut isumaqatigiissutit (DBO)	100
5.5.3	Tamakkiisumik akilaraartussaataaneq.....	101
5.5.4	Nalunaarusiortarneq	101
5.5.5	Transfer pricing-mut maleruagassat suleriaaserlu	101
5.5.6	Akilaraarutitigut akimmiffiusinnaasut eqikkarneqarneri	102
5.6	Erngup nukinganit iluaquteqarneq pillugu inatsit	102
5.7	Avatangiisit pillugit nakkutilliinermut atatillugu allaffissornikkut aqutsineq nakkutilliinerlu.....	103
5.8	Nunanit allamiunut inatsit	104

5.9	Imarsiorneq.....	105
5.10	Sulinermi avatangiisinik nakkutilliinermut tunngatillugu inatsit aamma allaffissornikkut suleriaaseq .	105
5.11	Pissutsit allat.....	105
6	AAQIISSUTISSATUT SIUNNERSUUTAASINNAASUT	107
6.1	Suliniutini angisuuni sanaartornikkut suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut piareersaataasumik suliniutit	107
6.2	Sulisussanut avataaneersunut sulinissamut akuersissuteqarnissaq siunertaralugu allaffissornikkut suleriaasissatut siunnersuutit.....	110
6.3	Sulinermi avatangiisinik nakkutilliinermut tunngatillugu suleriaasissaq	110
6.4	Avatangiisinut oqartussat suleriaaseqarnerannut nakkutilliinerannullu kiisalu silaannaq pillugu suleriaasissaq pillugu isumaqatigiissut.	111
6.5	Akilerartarnermut inatsisip akilerartarnikkullu allaffissornermi suleriaatsit misissuiffigineqarnissaanik siunnersuut.....	112
6.6	Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut piareersaatit	112
6.7	Unammillersinnaassuseqarnerulernissaq siunertaralugu equngassutaasut annikillisarniarlugit ataavartumik suliniuteqarneq	116
7	PIVIUSUNNGORTITSINISSAQ SIUNERTARALUGU SIUNNERSUUTIT	118
	ILANNGUSSAQ 1: ERNGUP NUKINGANIK INNAALLAGISSIORNERMUT ATUISARNERMUT TUNNGATILLUGU PISORTAT ILUANAARUTISSANIK PISSARSISINNAASARNISSAANNIK ISUMALIUTEQARNEQ	120
1.1	Engup nukinganik atuisinnaanermut akitsuutini (royalty) periutsit atortullu ataasiakkaarneri	121
1.2	Pissutsit allat pisortanut sinneqartoorutit ilaannik pissarsiassaanni (Government Take)	126
1.3	Nunatta unammillersinnaanera – (benchmarkanalyse)	126
1.4	Pisortat iluanaarutit ilaannik pinissaannut (Government Take) iliuitsit tunngavigalugit kisitsinerit	127
	ILANNGUSSAQ 2: MALERUAGASAT ATUUTTUT NASSUIARNEQARNERAT	133
1.1	Akilerartarnermut maleruagassat	133
1.1.1	Nalikilliliinerit	133
1.1.2	Ullunut 14-nut maleruagassaq.....	134
1.1.3	Marloqiusamik akilerarusiisarnermut isumaqatigiissutit.....	134
1.1.4	Nalunaarusiortarneq	135
1.1.5	Tamakkiisumik akilerartussaataaneq.....	135
1.1.6	Transfer pricing-imut maleruagassat suleriaatsillu – suliffissuup iluani niuernermi akinik aalajangarsaasarneq	135

1.2 Peqqinnissaq, ulorianartorsiornermi qimarngussuisarnej, sulisilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarneq, ilanngullugu Cpr pillugu inatsit.....	137
1.2.1 CPR pillugu inatsit.....	137
1.2.2 Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq tassunga atasunik nalunaarutitaqartoq.....	138
1.2.3 Napparsimasut najugaqarfimmi avataani misissorneqarnerani katsorsarneranilu kiffartuussinerit pillugit nalunaarut nr. 2, 24. januar 2005-imeersoq.....	139
1.2.4 Peqqinnissaqarfimmi sullissinerit atuisullu akiluteqartarnerat pillugit nalunaarut nr. 5, 15. februar 2006-imeersoq.....	140
1.2.5 Inuit Savalimmiuni Danmarkimiluunniit najugaqartunut Kalaallit Nunaanniikkallartut peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit nalunaarut nr. 17, 13. september 2006-imeersoq.....	140
1.2.6 Sulisilluni ajoqusersinnaanermut sillimmasiineq.....	141
1.3 Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarneqarnissaat.....	141
1.4 Sulinngiffeqartarneq pillugu inatsit.....	142
1.5 Assartuussineq, ilanngullugu RAL-imut ingerlatsinissamut akuersissut.....	142
1.6 Isumannaallissaaneq, sulineri avatangiisit taakkuninngalu nakkutilliineq.....	143
1.6.1 Aatsitassarsiornermut suliassaqarfik.....	143
1.6.2 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut allat.....	144
1.7 Avatangiisinik inatsisitigut maleruagassaqartitsineq.....	145
1.7.1 Aatsitssarsiornermi suliniutit angisuut.....	145
1.7.2 Avatangiisinik nakkutilliineq.....	145
1.7.3 Erngup nukinga iluaqutigalugu suliffissuit nukissiamik annertuumik atuiffiusut.....	146
1.7.4 Avatangiisinik nakkutilliineq.....	147
1.8 Maleruagassat avataaneersut, ilanngullugit imarsiornermut inatsit, nunanit allamiunut inatsit, nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit il.il.....	148
1.8.1 Imarsiornej.....	148
1.8.2 Nunanit allamiunut inatsit.....	148
1.8.3 Nunatta inuit pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit, sulineri pissutsinut assigisaannullu tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiisigut pisussaaffii.....	149

ILANNGUSSAQ 3: INUUSSUTISSARSIORNIKKUT SULINIUTINI ANGISUUNI SANAARTORNIKKUT SULIASSAT PILLUGIT INATSIARTUT INATSISSAATTUT SIUNNERSUUMMUT MISSILIUUT.....	151
--	------------

TABELINUT NALUNAARSUUTIT

Tabel 0-1 Kisitsisit pingaernerit nalunaarsoneri (suliffiisaqartitsineq)	11
Tabel 0-2 Najoqqutatut eqqarsaatigisassat pingasut nalunaarsonerit	12
Tabel 0-3 Ukiuni 20-ni inuit akileraarutaat selskabinullu akileraarutit amerlinerisa missingiutaasa katinnerir	13
Tabel 2-1 Savimineq pillugu pilersaarummut piffissatigut pilersaarut	30
Tabel 2-2 Savimineq pillugu pilersaarummut kisitsisit pingaernerit nalunaarsuutaat	31
Tabel 2-3 Savimineq pillugu pilersaarummut kisitsisit pingaernerit nalunaarsuutaat	35
Tabel 2-4 Maniitsumut aningaasalersuutit nalunaarsuutaat, aningaasat 1.000 kr-nut	40
Tabel 2-5 Namminersortut aningaasalersuinerunerini takorluukkat	46
Tabel 2-6 Savimineq pillugu pilersaarummut sanaartornermut aningaasaliissutit missingeneri	52
Tabel 3-1 Suliarisinnaasat pingaarnersiorlugit	65
Tabel 3-2 Aatsitassarsiorfimmi sanaartornermut aningaasartuutit agguataaarnerat	68
Tabel 3-3 Aningaasartuutit agguataaarnerat – Sanaartortunut suliakkiissutit	69
Tabel 3-4 aningaasartuutit agguataaarnerat – Allaffissornikkut assartuinikkullu suliakkiissutit	70
Tabel 3-5 Takorluukkat pingasut nalunaarsoneri	75
Tabel 3-6 Ukiuni 20-ni inuit akileraarutaat aamma selskabit akileraarutaanni nalikilliliinerit nalingisa assigiinngissutaasa missingeneri milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi million	78
Tabel 3-7 Ukiuni 20-ni inuit akileraarutaat aamma selskabit akileraarutaanni nalikilliliinerit nalingisa assigiinngissutaasa missingeneri, Isukasiani saviminileriffissami pilersaarut annertussilerlugu	78
Tabel 3-8 Ukiuni 17-ini selskabinut iluanaarutinullu akileraarutit missingerneqarallarfii, Isukasiani saviminileriffissami pilersaarut annertussilerlugu	79
Tabel 4-1 Suliaqarfiit annertuumik ingerlataqarnissap iluani suliffinnut suliffeqarfinnullu immikkut attuumassuteqartut	94
Tabel 4-2 Suliffeqarfiit suliaqarfinnut agguarlugit suliffissaqartitsinerat (2010)	95
Tabel 4-3 Ilinniartitaanermi agguaqatigiisitsineq 17-63-inik ukiullit suliffeqartut suliffeqanngitsullu (2010)	95
llanngussaq Tabel 0-1 Kisitsisit pingaernerit nalunaarsoneri (suliffiisaqartitsineq)	162
llanngussaq Tabel 0-2 Kisitsisit pingaernerit nalunaarsoneri (sanaartornermut aningaasaliissutit)	163

FIGURINUT NALUNAARSUUTIT

Figur 2-1 Aluminium pillugu pilersaarutini piffissat MOU-mik isumaqatigiissut	34
Figur 3-1 Sanaartornerup nalaani sulisussanik pisariaqartitsinerit katinneri	71
Figur 3-2 Pilersaarutit ingerlannerisa nalaanni sulisussanik pisariaqartitsinerit missingeneri	71
Figur 3-3 Aatsitassarsiornermi sulisut katiternerinut assersuutissat	72
Figur 3-4 Sanaartornerup nalaani aningaasaliissutit missingeneri akissarsiat inissisimanerinut missingiutini aningaasaliissutit katinneri, najoqqutassaq	76
Figur 3-5 Sanaartornerup nalaani aningaasaliissutit missingeneri akissarsiat inissisimanerinut missingiutini aningaasaliissutit katinneri, Isukasia-ni pilersaarummi amerlassutsit	77
Figur 4-1 Sinneqartoorutit akileraarusererinerini akileraarutit - aatsitassarsiorneq	84
Figur 4 2 Sinneqartoorutit akileraarusererinerini akileraarutit – aluminium-imik aatsitsivissaq	86
Figur 4 3 Inuit akileraarusererinerini assersuussinerit	88
Figur 4 4 Politikkikkut Najoqqutat Ilimanaateqartut	90

Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaat ullumikkut aallariarfissanut pingaarutilinnut killiffeqarpoq. Inuiaqatigiinni ineriartortitsinissatsinnut aalajangiisuulluinnartussanik arlalinnik aalajangiisussaavugut.

Ukiuni qulini kingullerni inuiaqatigiit aningaasarsiornikkut ajornartorsiuteqarneq annertusiartuinnartoq aqqusaarsimavaat. Piviusorsiorutta isertitaqarfissagut annertuut marluinnaapput, tassalu raajanik aalisakkanillu avammut tuniniaaneq taavalu Danmarkimit ataatsimoortumik tapiissutit. Isertitaqarfissat taakku ukiuni aggersuni annikiliartortussaapput. Piujuartitsinissaq toqqammavigalugu aalisarnerup ingerlaannarnissaa aqqutissiuukkumallugu raajartassiissutissat 25 %-imik annikillineqartussaapput, taamatullu ataatsimoortumik tapiissutit naleqassutsimikkut appassasut naatsorsuutigineqarlutik, pissutigalugu Danmarkimi aningaasat nalikiliartornerisa ineriartornerannut taamaallaat iluarsineqartartussaammata.

Ullumikkut suliffissaaleqineq annertusiartorpoq, inuppaaluillu nunarput qimararaat takussutissaateqarfialutigu. Ajoraluartumik taakkununga ilaapput ilinniagaqarluarsimasuusut, inuiaqatigiit ineriartornitsinni peqataalluinnarlutik iluaqutaasussaagaluartut.

Taamaammat iliuuseqarsinnaassuserput maanna takutittariaqarparput, maannalu allanngoriarneq mumisittariaqarlutigu.

Ukiut kingulliunerusut ingerlaneranni nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutissat angisuut malunnaatilimmik ikorfartuinikkut aallartinneqarsinnaalernissaat aqqutissiuuneqarsimavoq. Inuussutissarsiornermut suliassani angisuuni pilersinnaasuni ilaapput ilaatigut aatsitassarsiornikkut suliassat, ilaatigut nukissiornermik annertuumik atuisut iluanni suliassat allat, assersuutigalugu suliassat nukissiamik pilersuinnermut erngup nukinganit isumalluutinik atuiffiusussat. Suliassat amerlasuunik sulisoqarnissamik immikkut pisariaqartitsiviunertik aamma annertuumik sanaartornerup tungaatigut aningaasartuuteqarfiunissartik ilisarnaatigaat - milliard koruuninit amerlanerusussaasunik. Suliassat arlallit maannakkut killiffeqarput, avatangiisinut sunniutit pillugit nalilersuinerit (matuma kingorna VVM), inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerit (matuma kingorna VSB) inaarutaasumik, kiisalu imminut akilersinnaassutsimik misissuinerit siunissami ungasissorsuunngitsumi inaarsarneqarnissaat naatsorsuutigineqarluni, tamatumalu kingorna paaanissamut akuersissutinik qinnuteqaammut ilaatillugit oqartussaasunut susassaartunut aammalu tusarniaassutigalugit nassiunneqassallutik.

Nunatsinni piffissami qanittumi ungasinnerusorlu isigalugu aningaasarsiornikkut malitsigisinnaasaanik missiliuinerit apeqqutaallutik, tamanna arlalitsigut periarfissaqarfiulertussaavoq. Nunatsinni suliniutit angisuut ataatsip arlallilluunniit piviusunngortinneqarnerisigut suliffissaqartitsinerup iluani periarfissat annertusaavigineqartussaapput, najukkani inuussutissarsiortut peqataatinneqarnerulerneranni inuit ingerlatseqatigiiffiillu akileraarutaannit akileraarutitigut iluanaarutit annertunerulernerisigut, royalties (atuisinnaanermut iluaqusiinerit), akitsuutitigut, nunani tamalaani eqqumaffigineqarnikkut aammalu malittaasunik allanik sunniutitigut, inuiaqatigiit kalaallit aningaasaqarnerannut pitsaasumik iluaqutaalersinnaassaaq.

Taamaattorli inuussutissarsiormi suliassat annertuut piviusunngortinneqarnissaannut pissutsit aalajangiisuulluinnartut arlallit naammassineqarnissaat pisariaqarpoq. Sulisussat piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaassusaasa saniatigut najukkami inuussutissarsiortut unammillersinnaassuseqartut, akileraartarnermi pissutsit atugarissaarfiusut, atugassarititaasussanut killissaliussat patajaatsut eqqoriarneqarsinnaasullu, suliassat imminut akilersinnaassusaat, taakkua piviusunngortinneqarsinnaanerannut tunngaviusussaapput. Aningaasaliinissamut naatsorsukkat, suliassap piviusunngortinneqarnissaa pillugu aalajangiinissamut tunngaviusut, imatut patajaatsigisariaqarput, allaat nunani tamalaani aningaasaatinut aningaasaliinernullu niuerfimmi aningaasalersuinissamik isumaqatigiissuteqarnermut tunngaviusinnaassallutik.

Naalackersuisut nassuiaammi matumani Suliniutit angisuut pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik piareersaataasumik suliaqarnertik aallartippaat. Inatsisartut 2012-imi ukiaanerani ataatsimiinneranni inatsisissatut siunnersuut saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Suliniutit angisuut pillugit inatsisissami, soorlu Maniitsumi aluminium-imik aatsiterivissap taamatullu aatsitassarsiorfissat angisuut eqqarsaatigalugit, taakkunannga Isukasiani saviminissaqarfik maannakkorpiaq ilisimaneqarnerpaajulluni, pilersitsinissamut ullumikkut aporfiusartut ilai peersinnaasavai.

Suliniutinut annertuunut immikkut inatsisiliorniarnermut ilaatigut siunertaavoq suliassat sanaartornermut immikkoortuini sulisussanik avataaneersunik atugassarititaasut akuersarneqarsinnaasut tunngavigalugit tikisitsisoqarsinnaanissaanik qulakkeerinninnissaq. Nassuiaammi matumani takuneqarsinnaavoq inuussutissarsiortuni nunatsinniittuni imaluunniit sulisussatsinni sanaartugassanik angisoorsuarnik suliffissuaqarnikkut tunisassiornermik isumaginnittussanik nammineerluta sanaartornissatsinnut pisariaqartunik piginnaasaqanngilagut. Kisiannili sanaartornermik suliassat ilai isumagisinnaavagut, taamatullu minnerunngitsumik tamatuma kingorna ingerlatsinermut immikkoortumi annertunerpaamik kalaallit peqataanissaat qulakkeertariaqarparput. Inatsisissatut siunnersuummut taamaattumut missingiut nassuiaammut matumunnga takussutissatut ilanngunneqarpoq. Siusissukkat saqqummiussinermi inatsisissatut siunnersuummi tunngaviusut pillugit UKA 2012-ip tungaanut oqallinnerup sivisuumik ingerlanissaa periarfissaqassaaq.

Nassuiaammi matumani aamma pissutsit tunngaviusut allat arlallit, Maniitsumi aluminiuliorfissamut suliassap ingerlateqqinnissaanut tunngavissaqarnerasoq piumoorullugu isumminnginnitsinni inuiaqatigiittut paasinarsisitassavut suussusersiniarneqarput. Nassuiaammi aluminiumik aatsiterivimmi/erngup nukinganik innaallagissiorfimmi piginneqataanermi annaasaqaataasussat iluanaarutaasinnaasullu tikinniarneqarput. Aammalu attaveqarnermut aningaasaliinerit pisariaqartut annertussusissaat nalilersorneqarput. Ingerlatsinissamut akuersissummut pissutsit allaaserineqarput, ilanngullugit akileraarutit akitsuutillu amerlassusaat. Tamatumunnga uiggiullugu tamatuma saniatigut killissalersuinermut pissutsit allat arlallit Aluminiuliorfissami aningaasaliiumasinnaasumut isumaqatigiissutigineqartariaqartut allaaserineqarput. Maannakkorpiaq Alcoa pissutsit taakkua pillugit sukumiisumik isumaqatiginninniarfigineqarpoq, tamakkulu pillugit inaarutaasumik aalajangiinerit UKA 2012-imi pissapput. Maannangaaq UPA 2012-mi pissutsit tunngaviusut oqalligilereernissaat pingaaruteqarpoq, taamaalilluta UKA 2012-imi inaarutaasumik aalajangiinissatsinnut tamatta piareersimalluinnarsinnaaniassagatta.

Nassuiaat naalackersuisoqarfiit assigiinngitsut aamma Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata akornanni ataatsimeeqatigiinnerni arlaliusuni oqallisigineqartarlunilu nalilersuiffigineqartarsimavoq. Tamatuma saniatigut nassuiaammi eqqarsaatigisassat pingaarnerit SIK-mut saqqummiunneqarsimapput.

Atuarluarnissassinnik kissaappassi.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Ove Karl Berthelsen
Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq

0 Nassuiaatip eqikkarneqarnera

Nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutissat annertuut ataasiakkaat arlallilluunniit piviusunngortinneqarnera, suliffissaqartitsinermi periarfissat annertunerulernerannik, najukkani inuussutissarsiortut peqataatinneqarnerisa annertunerulernerannik, akitsuusiisarnikkut, inuit ingerlatseqatigiiffiillu akileraaruteqarnerisigut, nunani tamalaani eqqumaffigineqarnerulernikkut allatigullu malittaasunik sunniuteqarnerisigut, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pitsaasumik iluaqutaalersinnaassaaq.

Inuussutissarsiornermi suliassap angisoorsuup sulisussanik immikkut amerlasoorsuarnik pisariaqartitsiviusarnera aammalu sanaartorerup nalaani annertoorsuarnik aningaasaliivigisariaqartarnera (milliard koruuninit amerlanerungajuttunik) ilisarnaataapput. Inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni pineqartut tassaapput ilaatigut aatsitassarsiornermi suliassat, ilaatigut suliffissuaqarnermi suliassat erngup nukinganik innaallagissiorneq tunngavigalugu nukissiamik annertoorsuarnik atuisuusut.

0.1 Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut pilersinneqarsinnaasut pillugit paasissutissat

Nassuiaammi inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut marluk aallaavigineqarput, siullermik Isukasiani saviminissarsiorfissaq taavalu Maniitsumi aluminiuliorfissaq. Aatsitassarsiornermut suliassa qarfiup iluani misissuinermut suliassat allat ima inerisimalluartigilersimapput, allaat ukiuni aggersuni suliniutissanik angisuunik allanik piviusunngortitsinissaq taamatutaaq periarfissaqarluni. Taamaalilluni siumoortumik aalajangiunneqarsinnaangilaq aluminiuliorfissaq saviminissarsiorfissarlu imaluunniit suliniutissat allat suut ukiuni aggersuni piviusunngortinneqassanersut.

Nassuiaatip suliassat piviusunngortinneqarnissaannut tunngaviusussat aalajangersimasut pingaernerit nassuiarneqarneri imarai.

Isukasiani saviminissarsiorfissamut ingerlatseqatigiiffiup namminersortup (London Mining) aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu misissuinissamut akuersissutip tunniunneqarsimasup ataani ingerlatai tunngavigineqarput. Taamaattumik oqartussaasutut inissisimanagerup saniatigut Namminersorlutik Oqartussat suliassami aningaasaleeqataasimasutut inissisimangillat.

Aluminiuliorfissamut tunngatillugu pissutsit allatut ipput, tassami suliassamut taamanikkut Namminersornerullutik Oqartussat taavalu ingerlatseqatigiiffiup namminersortup Alcoa-p akornanni isumaqatigiissut tunngavigineqarmat. Taamaattumik Kalaallit Nunaata aamma Alcoa-p suliassap ingerlaqqinnissaanut atatillugu pissutsit isummerfigisassaarut arlaqarput.

Nassuiaammi matumani suliassat misissueqqissaarnerillu ilaatigut aluminiuliorfissamut attaveqarnermut pisariaqartitsinermut tunngassuteqartut aammalu aningaasaleeqataallutik suleqataasut taavalu pisortat akornanni agguataarinerannut tunngasut, piginnittuunermet agguataarinnissaanut assigiinngitsunut tunngasut aammalu erngup nukinganik atuinissamut akuersissummut atugassarititaasunut tunngassutillit ilaapput, ilanngullugit aningaasaqarnerikkut killissaliussat aamma atugassarititaasut.

Takussutissiami matuma kingulianiittumi suliassanut aalajangersimasunut kisitsisitigut paasissutissat missiliorneqartut allassimapput.

Takussutissiaq 0-1 Kisitsisit pingaernerit nalunaarsorneri (suliffissaqartitsineq)

	Saviminissarsiorfissaq	Aluminiuliorfissaq
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartinneqartussat naatsorsuutigineqartut – amerlanerpaagunik	Inuit 2.100	Inuit 2.600
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartinneqartussat naatsorsuutigineqartut ataatsimut katillugit – ukioq tamaat sulisussat naatsorsorlugit	Ukioq tamaat sulisussat 4.100 miss.	Ukioq tamaat sulisussat 7.200 miss.
Sanaartornerup ingerlanissaata sivilissusissaat naatsorsuutigineqartoq, attaveqarneq ilanngullugu	Ukiut 3	Ukiut 5 – 7
Ingerlatsinerup ingerlanissaata sivilissusissaat naatsorsuutigineqarnera	> ukiut 15	Ukiut 40
Ingerlatsinerup nalaani toqqaannartumik suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq	> inuit 700	inuit 650 mimss.
Toqqaannangitsumik suliffissaqartitassat naatsorsuutigineqartut – ingerlatsinerup nalaani pilersuisuusussat		Inuit 300 miss.
Sanaartornermi ingerlatsinermilu ataatsimut katillugit ukioq tamaat sulisussat amerlassusaat 2012 – 29	Ukioq tamaat sulisussat 15.000 miss.	Ukioq tamaat sulisussat 18.000 miss.

Suliffissaqartitsinermit toqqaannartumik sunniutaasup Takussutissiaq 0-1-imi taaneqartup saniatigut, pilersuisuusussanik il.il. aammalu inuiaqatigiinni pisariaqartitsinerup nalinginnaasumik annertusinerata annertusitaaq suliffissaqartitsilernermit, suliffissat taamatuttaaq amerlatigisut toqqaannangitsumik suliffissaqartitsiviussapput. Malittaasumik sulisussanik pisariaqartitsinerup taassuma annertussusaa aalajangeruminaappoq, tamanna nassuiaammi matumani qangatut isiginneriaaseq aallaavigalugu ilanngullugu naatsorsorneqanngilaq, taamaattorli aluminiuliorfissap ingerlatsinermit immikkoortuani pilersuisuusussani inuit 300-it suliffissaqartinneqartussat naatsorsuinermit nassuiaammi matumani ilanngunneqarput, taakkua suliffissuup atuunnissaanut pisariaqarmata.

Suliniutit marluk ataatsikkut piviusunngortinneqarnerisigut ingerlatsinerup nalaani suliffissanik 1650-it missaanniittunik nassataqartussaapput. Sanaartornerit nalaani ataatsikkut inuit 4.700-it tungaannut pisariaqartinneqartussaapput. Nunatsinni suliffeqarnerup angissusaa sulisussat allatigut piginnaaneqarnerannut ataqatigiissikkaanni erseqqilluinnarpoq inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni marlunni sanaartornissaq nunaqavissuinnarnik sulisoqarluni piviusunngortinneqarsinnaannaviangitsoq. Taamaattumik sanaartornerup nalaani

sulisussanik avataaneersunik tikisitsinissaq pisariaqartinneqartussaavoq, taakkua nunatsinni aningaasarsiatigut atugassarititaasut tunngavigalugit imaluunniit nunani allani aningaasarsiat qaffasissusaat naapertorlugit immikkut ittunik atugassaqartitsiviusumik atorfinitsinneqarsinnaallutik.

0.2 Suliniutit angisuut suliffissaqartitsinikkut isertitallu akileraarusersornerisigut kingunerisinnaasai

Nassuiaammi matumani takussutissiiniarluni "suliniutit angisuut pillugit nalinginnaasumik" ilusiliatut sanaamik suliarinnittoqarpoq.

Suliniutit angisuut "najoqqutassatut suussuseq" taamaattoq ingerlatsinerup immikkoortuani toqqaannartumik 60-it missaanni suliffissaqartitsiguni, 1 mia. koruuninik aningaasaliiviusimasariaqassaaq. Suliassaq assersuutigalugu 11 mia. koruuninik sanaartornermut aningaasaliiffiusoq, toqqaannartumik 660-it missaannik suliffissaqartitsissaaq.

2008-imi kisitsisit malillugit suliassami ataatsimi ingerlatsinerup immikkoortuani 11 mia. koruuninik aningaasaliiviusumi ukiumoortumik aningaasarsianut akiliutaasussat nunami maani ukiumi ataatsimi aningaasarsiat ataatsimut katillugit tunniunneqartut 3,5 procentiisa missaannik amerlassuseqassapput. Tamanna inuit akileraarutaasigut annertoorsuarmik iluanaaruteqarfiusussaavoq.

Agguaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaasussamik toqqaanerup ataatsimut katillugit akileraarutitigut iluanaarutitut pingaaruteqarnera takussutissiniarlugu, periarfissatut takussutissiat pingaarnerit pingasut suliarineqarput naatsorsorneqarlutillu. Periarfissatut takussutissiat takussutissiiniarluni taamaallaat suliarineqarput aammalu aningaasarsiat annertussusissaannut naatsorsuutigisatut imaluunniit "eqqortutut" isigineqassanani.

Takussutissiaq 0-2 Periarfissatut takorluukkat pingasut takussutissiarineqarnerat

	Sanaartornermut immikkoortoq	Ingerlatsinerup immikkoortoq	Nassuiaatit
Periarfissaq A	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Nunatsinni isumaqatigiissutit	
Periarfissaq B	Sulisut nunanit tamalaaneersut Nalunaaquttap akunneranut agguaqatigiisillugu aningaasarsiat, Kalaallit Nunaanni sanaartornermut suliaqarnernut aningaasarsiat nalinginnaasut 50 %-iisut annertussusilerlugit	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Periarfissamut A-mut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaannit assigiinngissutsit ilanngullugit naatsorsorneqarput
Periarfissaq C	Nalunaaquttap akunneranut agguaqatigiisillugu aningaasarsiat, Nunatsinni sanaartornermut suliaqarnernut aningaasarsiat nalinginnaasut 25 %-iisut annertussuseqartinneqartut	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Periarfissamut A-mut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaannit assigiinngissutsit ilanngullugit naatsorsorneqarput

Maluginiagassaq: aatsitassanik sammisaqarnermi selskabinut akileraarusiinerme akeq

Sanaartornerup immikkoortuani nunatsinni isumaqatigiissutit tunngavigalugit sulisunut agguaqatigiissillugu aningaasarsiat nalunaaquttap akunneranut 180 koruuniussasut aammalu ingerlatsinerup immikkoortuani nalunaaquttap akunneranut 125 koruuniussasut ilimagineqarpoq¹. Sulisunut nunanit tamalaaneersunut tunngatillugu sanaartornerup immikkoortuani sulisunut periarfissatut ilusiliat marluk naatsorsorneqarput, Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat annertussusaasa (nalunaaquttap akunneranut 90 kr.) 50%-ianik aammalu Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat amerlassusiisa (nalunaaquttap akunneranut 45 kr.) 25%-ianik annertussuseqartumik. Nunani tamalaani aningaasarsianut annertussutsit assigiinngitsut marluk taakkua naatsorsuinermit assersuutissaannartut ilanngunneqarput, aammalu suleqatigiissitaliap naatsorsuutigisaannut imaluunniit Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat naleqquttumik annertussuseqarnerannik naliliinermut takussutissaanat. Sanaartornermut aningaasaliinerit aningaasartaannut aningaasarsiat aningaasartaasa pingaaruteqarnerat takutinnaarlugu taamaallaat naatsorsugaapput.

Naatsorsuinermit takutinneqarpoq nunatsinni aningaasarsiat nalinginnaasut 50%-iannik annertussuseqartumik agguaqatigiissillugu aningaasarsiaqartitsilluni nunanit tamalaaneersunit sulisoqarsinnaanermi, suliniutinut angisuunut aningaasaliinerit 10%-imik appakaallatsinneqarsinnaasut, aammalu sulisussat nunanit tamalaaneersut nunatsinni aningaasarsiat nalinginnaasut taamaallaat 25%-iisut annertussusilimmik aningaasarsiaqartinneqarpata, 15%-erluinnangajannik appakaallatsinneqarsinnaassasut. Aningaasarsiat immikkut annertussusilikkat soorunalimi taamaallaat suliassani sanaartornerup immikkoortuini atuutinniarneqarput.

Aningaasarsianut aningaasartuutit annikillisinneqarpata, taava soorunalimi akileraarutitugut isertitassat taamatulli annikillisussaassapput. Sunniutilli ilarujussua piffissap ingerlanerani naleqqatigiikkiartussaaq, aningaasaliisut pisussaagaluartunut naleqqiullugu selskabitut akileraarutinik amerlanerusunik akiliisussaammata. Tamatumunnga peqqutaavoq akileraaruserinikkut nalikillilisarnerit ikilisinneqassammata, sanaartornermi aningaasaliisutit katinnerini ikinnerulerpata. Selvskabinut akileraarutit amerlinerisa naatsorsorneri piviusunngunngippata, akileraarutitugut isertitassat, tabel 0-3-mi takuneqarsinnaasutuut, periarfissaq B-mi C-milu appasinnerussapput periarfissaq A-mut naleqqiullugu.

Taamaammat najoqqutassatut naatsorsuut malillugu ukiut 20-t ingerlanerini akissarsianit akileraarutit iluanaarutit naqqissukkanut missingiinerit katinnerini apeqqutaavallaarunnaassaaq nunat tamat akissarsiatigut atorfinitsitaanermulu atugassarititaasut malillugit sulisartunik avataaneersunik atuisoqarnissaa akuerineqarpat akuerineqanngikkaluarpalluunniit. Malugeqquneqarportaaq, selskabinut akileraarutit amerlineri piviusunngussappata, , tamanna kingusinnerusukkat akilerneqassaaq sanaartornerup nalaani inuit akileraarutaaninngarnit.

---

¹ Missiliuineq Kalaallit Nunaanni entreprenørit ingerlatsisut oqaloqatiginerisigut pissarsiarineqarput. (37 %) Aningaasarsianut akileraarutit tamakkerlugit (35%)

Takussutissiaq 0-3 Ukiuni 20-ini piffissap ingerlanerani milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi inuit akileraarutaat selskabinullu akileraarutit amerlinerisa missingiutaasa katinneri.

<i>Milliardimik aningaasaliinerit million-inut agguarlugit</i>	Periarfissaq A	Periarfissaq B	Periarfissaq C
Sulisut akileraarutaat missingersuusiorlugit	203,8 mio. kr.	167,4 mio. kr.	149,2 mio. kr.
Ingerlatseqatigiiffiup akileraarutissaanut sanilliullugit nalikillilii-nerit naleqassusiat		38,3 mio. kr.	57,5 mio. kr.
Iluanaarutit	203,8 mio. kr.	205,7 mio. kr.	206,7 mio. kr.

0.3 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut piviusunngortinniarnanni nunatsinni suliffeqarnikkut unammilligassat

2010-imi sulisinnaasut 17-64-nik ukiullit akornanni 31.814-it suliffeqarput, taavalu inuit 6.569-it suliffeqaratik.

Suliffeqanngitsuni arlalippassuit ilinniartuupput arlalippassuillu siusinaartumik soraarnerusiaqartuullutik. Taakkunani suliffeqalernissamat piareersimaneq annertunerusinnaagaluarimat, inuussutissarsiornermi suliniutini angisuuni ingerlatsinerup nalaani piffissaq qanittoq eqqarsaatigalugu suliffeqanngitsut akornanni piffissaq sivikinnerusiq eqqarsaatigalugu sulisussarsiarineqarnissaat periarfissaqarnaviangilaq . Aammattaq taakkua ilinniagaqarsimanagerat qaffasissuunngimmat, tamanna periarfissanut killileeqqataavoq. Taamaattumik inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni ataatsimik arlalinnilluunniit piviusunngortitsinermut peqatigitillugu suliffissaqartitsinissamat isertitaqarnissamullu periarfissanik atorluuanissaq qulakkeerumallugu piginnaanngorsaanissat ilinniagaqartitsinissallu aalajangiisuulluinnarumaarput.

Inuit suliffeqartut akornanni inuit 4.641-it suliassaqarfinni (illuliortiterneq sanaartornerlu, assartuussineq aamma niuertarfinni sullissineq)², inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni suliffissaqartitsinermik periarfissanut tunngatillugu soqutiginaateqarsinnaasuni suliffeqartuupput. Inuit taakkua suliffeqartooreeramik inuiaqatigiinnut aningaasartuutaanngitsuunngitsumik suliniuteqarfinni sulisussanngortinneqarsinnaassanngillat. Taamaattorli suliffeqartooreersut taakkua ilaat, pisortat sanaartornermut suliassaannik nutaanik aallartitsinissamik tunuarsimaarnikkut sulisussanngortinneqarsinnaassapput.

Sanaartornerup immikkoortuani sulisussanik piginnaasaqartunik pisariaqartitsinerup aamma nunatsinni suliffeqarnermi pissarsiarineqarsinnaasut akornanni nikingassutaasoq annertoorejussuavoq. Nikingasutaasoq piffissami qanittumi imaluunniit akunnattumik ungasissuseqartumi, sulisussanik avataaneersunik annertoorsuarmik atuinngikkaanni matuniarneqarsinnaanngitsaq.

² Tingusiffik: Copenhagen Economic-ip Naatsorsueqqissaartarfimmit immikkut kissaataa aallaavigalugu pissarsiaq.

Kisiannili ingerlatsinerup immikkoortuani nikingassutaasoq annikinnerusussaavoq. Immikkoortumi tassani unammilligassat sulisussat piginnaangorsarneqarnissaannut attuumassuteqarput, taamaattumik sulisussanik avataaneersunik atuinissaq piffissami aalajangersimasumi pinngitsoorneqarsinnaannaviangilaq. Pingaartumik ilinniagaqareersimasut amerlanerit piginnaangorsarneqartariaqarput, ilinniagaqarsimanngitsut akornanni aatsitassarsiornermut suliniutinullu angisuunut attuumassuteqartumik piginnaaneqarlutik akuulernissaat siunertaralugu qulakkeerinninniarnemi.

Nunatsinni inuussutissarsiornerup aqqissuussaana inuussutissarsiornermilu suliniutit angisuut pillugit

Inuussutissarsiornermut suliniutinut angisuunut pilersuinerup atillugu amerlanertigut akuersissummik allagartaqarnissamik il.il. immikkuullarissunik piimasaqaateqartoqartarpoq. Tamanna pingaartumik nunatsinniinnaangitsoq kisiannili nalinginnaasumik suliffeqarfinit mikisunut mikinnerusunullu aalajangersimasumik unammilligassaqartitsisarpoq. Tassunga atillugu suliffeqarfiit inuussutissarsiornermik ingerlataqartut anginerusut amerlavallaanginnissaat, immikkut kalaallit inuussutissarsiornermut unammilligassaavoq.

Suliassaqarfinni soqutiginaateqartuni pingasuni (sanaartorneq, assartuineq aamma niuertarfitsigut kiffartuussineq) siusinnerusukkut taaneqartuni suliffeqarfinnit 424-nit suliffeqarfiit 6-it 100-init amerlanerusunik sulisoqarput. Tamatumuuna pitsaassutsimik piimasaqartartut eqquutsissinnaaniarlugit, kiisalu aqutsinikkut isumalluutit pisariaqartit pigilernissaannut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit akornanni, kiisalu kalaallit nunallu allamiut suliffeqarfiisa akornanni suleqatigiinnissamut piginneqatigiinnissamullu pisariaqartitsinerup tikkuussissutiqeqarpoq.

0.4 Nunatta unammillersinnaassusia

Nunani arlalinni nunatta sanilliuttagaanni nunatsinni aatsitassarsiornermik ingerlatsinerup aamma aluminiumik tunisassiornerup aningaasaliiumasunik pilersitsiniaanermut atillugu ingerlatseqatigiiffinnut akileraarusersueriaatsimik misissueqqissaarnerup takutippaa, nunatsinni ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit annertussusaata aningaasaliisartut, nunatta nunatut aningaasaliivigisassatut toqqanngitsoornaviangikkaat, kisiannili aamma maannakkorpiaq akileraarusersarnerup annertussusaata qaffatsinneqavinnissaanut tunngavissaqanngitsoq aalajangiisuutinneqarluni.

Tamanna inuit akileraarusersorneqartarnerisa annertussusaanut atillugu isigineqassaaq, tassani Kalaallit Nunaat nunanut toqqartukkanut allanut taakkununga naleqqiullugu qaffasissumik inissisimalluni. Tamatumunnga atillugu nunatsinni sulisussat avataaneersut, nunatsinni innuttaasunut akileraarusersarnerup appasinnerusumik, immikkut ittumik akileraaruteqartarnissaannik atuutsitsilersimaneq, unammilleqatigiinneq isigalugu ilorraap tungaanut alloriarnertut isigineqartariaqarpoq.

Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat qaffasissusaat Kina-mi aningaasarsiat qaffasissusaannit annertunerungaatsiarpoq taamatullu Saudi Arabien-imi sulisartunut nunanit allaneersunut aningaasarsiat qaffasissusaannit annertunerujussuulluni. Taamaattorli aamma nunat

sanilliusinermi ilaasut ilaanni, nunatsinni aningaasarsiat qaffasissusaannit qaffasinnerusumik inissisimasoqarpoq.

Ingerlatseqatigiiffiit qanoq periarfissanik nalilersuisarnersut aammalu nunani toqqartukkani arlalinni aatsitassarsiorfinnik ingerlatsinissap aatsitassarsiornermillu misissuinissap piviusunngortinneqarnissaannut aaqqissuussaaniikkut piumasaqaataasut misissuiffigeqqissaarnerinik suliaqartoqarpoq, ilanngullugit pissutsit taakkua qanoq ingerlatseqatigiiffiit aningaasaliinissamut aalajangiisarnernunut sunniuteqartarnersut. Misissueqqissaarnerup takutippaa, nunatsinni suliassaqaarfinni arlalinni unammilligassaqartoq, soorlu sulisussaqaarniarnikkut attaveqarnikkullu, nunarput ataatsimut isigalugu nunatut aningaasaliivigissallugu pilerinaateqartut isigineqartoq. Tassunga ilaasoq pingaaruteqartoq tassaasorinarpoq, pisortat oqartussaasutut suliarinnittarnerat sunniuteqarluartumik ingerlasartoq pitsaasutut nalilerneqarmat.

0.5 Inatsisitigut allaffissornikkullu akimmiffissat

Nunatsinni suliffeqarnikkut, inuussutissarsiornerup aaqqissuussaanerani kiisalu nunatta unammillersinnaassuseqarnera pillugu misissueqqissaarnerit matuma siuliani taaneqartut ingerlanneqarnerisa saniatigut, inatsisinik allaffissornikkullu suleriaatsinik inuussutissarsiornermi suliniutinik angisuunik piviusunngortitsinissamut akimmiffiusunik peqarnerisooq paasinarsisinneqarpoq. Tamatuma inerneru matuma kinguliani eqikkarneqarpoq:

- **Nunatsinnut suliffissarsiornerit killilersimaarnissaat pillugit inatsit**, inatsisitigut annertuumik akimmiffissaassaaq, pissutigalugu inatsit sulisussanik avataaneersunik atorfinitsitsinissamut imaluunniit atuinissamut kommunalbestyrelsimit akuersissummik piniaqqaartarnissaq pillugu piumasaqaatinik imaqarmat. Inatsisartut inatsisaat maannakkutut iluseqartilluni annertuumik allaffissornikkut suliakkersuutitaqanngitsumik sulisussanik taamaattunik atuisinnaanissamut akimmiffiusussaavoq.

- **Sulinngiffeqartarneq pillugu inatsit** akimmiffiulersinnaavoq, pissutigalugu inatsit sulinngiffeqarnerup nalaani akissarsiaqarnissamut sulinngiffeqarnerisuteqarnissamullu nunatsinni inatsisit malillugit pisinnaatitaaffeqartut, ilanngullugu sulisut avataaneersuusinnaasut, aningaasarsiaqarsinnaatitaanerat aamma sulinngiffeqarnermi ajunngitsorsiaqarsinnaatitaanerat inatsisitigut naqissusiivigineqarsimammat. Sulinngiffeqartarneq pillugu sulinngiffeqartarnermut inatsimmi maleruagassat immikkuullarilluinnartuupput aammalu sulisartup sulisitsisullu isumaqatigiissummi suna isumaqatigiissutigisinnaaneraat killilersuutinik malitseqarlutik. Sanaartornerup nalaani sulinngiffeqartarneq pillugu nunatsinni inatsit suleqataasunut avataaneersunut sinaakkutassatut atussallugu eqarpallaassasoq nalunangilaq.

- **Nunatsinnut nunatsinniillu usinik imaatigut assartuisarneq pillugu inatsit** Aatsitassarsiornermut suliassaqaarfiup avataani inuussutissarsiornermi suliniutini angisuuni piviusunngortitsinissamut inatsisitigut akimmiffiuvoq, pissutigalugu assigiimmik akeqartitsinermut aamma umiarsuaatillit suliffeqarfiannut kisermaassisussaataaneermik aallaaveqartumut atatillugu aningaasartuutinik attuumassuteqanngitsunik kiisalu suliniutini angisuuni pisariaqartitsinermut naleqqiullugu usit oqimaassutsikkut katitigaanerisa

naapertuutinnginnerat
nammakkiissutigineqarsinnaassammata.

pissutigalugu,

naleqqutinngitsumik

• **Peqqinnissaq, ulorianratorsiortoqartillugu qimarngussuisarneq, sulisilluni ajoqusernissamut sillimmasiisarneq pillugit inatsisit.** Isumaginninnermi ikiorsiissutitut aningaasartuutaasa amerlerujussuarneri suliniutini angisuuni sulisartunik avataaneersunut pigallartutut attuumassuteqartut suliniutit angisuut siunertaqartumik pilersinnissaannut Kalaallit Nunaannut aporfiusinnaapput. Inuussutissarsionnikkut suliniutini angisuuni avataaneersunik sulisoqarallarnermut atatillugu nunatsinni isumaginninnermut ikiorsiissutitut pisortat aningaasartuutaat annikillisinniarlugit, aaqqiissutissatut siunnersuutaasoq tassaasinnaavoq, sulisitsisup sillimmasiissuteqarnissaanik piunasaqaateqarnikkut sulisunut avataaneersunut atorfeqarnermi pissutsit aalajangersimasut atuunneranni pisussanut taamaattunut taarsiinissaq.

• **Akilerartarneq.** Akilerartarnermut inatsimmi pissutsit arlallit maannakkut atuuttut inuussutissarsionnikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiussasut ilimanarpoq. Akilerartarnermut pissutsit suliassap aalajangersimasup imminut akilersinnaassusianik naatsorsuinnermi annertuumik sunniuteqartarput. Nunatsinni suliassaq aalajangersimasoq nunarsuarmi sumiiffimmi allami suliassamut assingusumut unammillertaasumut naleqqiullugu nalilerneqartussanngoraangat, nunatta unammillersinnaassuseqarneranut uuttuinnermi ilaasarput. Akilerartarnermut tunngatillugu akimmiffiusut paasineqartut tassaapput nalikilliliisarnermut maleruagassat, ullunut 14-inut nunatsinniittussaarnermut maleruagassat, marloqiusamik akilerartarnermut isumaqatigiissutit amigaataanerat, transfer pricing-imut (akilerartarnermik nuussisarneq) maleruagassat aamma sulisunik avataaneersunik sullissinnermut tunngatillugu suleriaatsit allaffissornerlu.

Suliassaqarfiit arlallit allaffissornikkut annertuumik unammilligassaqartitsisinnaapput, nutaanik suliniuteqarnikkut aaqqiivigineqartariaqartunik. Tamakkununga ilaapput akilerartarnermut nalunaarutigineqartarnerannut maleruagassat, qularnaarsarnissaat aqukkuminartunngortinnissaallu, taamaassilluni suliffeqarfiit pisarissersorneqarnissaat annikillisinnaaqullugu. Tamatuma saniatigut akilerartarnermik nalunaarsuutit aamma tulluttut ingerlanneqartalersinnaanerit periarfissiissutigineqartariaqarpoq.

• **Erngup nukingata isumalluutigineqarnera pillugu inatsit.** Erngup nukinganit isumalluutit pillugit inatsimmi aalajangersakkat ataasiakkaat, ilaatigut atornerqarfissaanut, akuersissummut atugassarititaasunut, nalunaarusiortarnermut, misissueqqaarnissamut aamma atorluannissamut akuersissutit akornanni ataqatigiinnerannut, taarsiissuteqarnissamut akisussaaffimmut aamma pineqaatitsiisarnernut ilaalu ilanngullugit tunngassuteqartut, nalorninartoqartitsilinnginnissaq qulakkeerniarlugu naammattumik ersarinngillat. Erngup nukinganit isumalluutit pillugit inatsit malillugu oqartussaasut aamma qinnuteqartut/piginnaatitsissummik pigisaqartut akornanni attuumassuteqatigiinnermi naleqqutinngitsunik pisoqalersinnaavoq. Akuersissummik tunniussinissamut inatsisitigut tunngaviusuni aalajangersakkat ersarinngitsut qinnuteqartup/piginnaatitsissummik pigisaqartup aamma Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiinngilersitsisinnaapput, tamannalu suliassat angisoorsuit naleqquttumik piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiuvoq.

- **Nunanit allaamiunut inatsit.** Danskit nunanit allamiunut inatsisaannut atatillugu suleriaaseq maannamut atuuttoq annertuumik akimmiffiulersinnaavoq, pissutigalugu sulinissamut akuersissummik pissarsinissamut ilaatigut piumasaqaataammat sulineq aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut tunngavigalugit ingerlanneqassasoq. Aammattaaq nunanit allamiunut inatsisip ataani sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqarnermut atatillugu suleriaaseq maannakkut atuuttoq taamaattumik inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni piviusunngortitsinissamut allaffissornikkut annertuumik akimmiffiuvoq. Pissutsit tamakku danskit oqartussaasui suleqatigalugit nalilersorneqaleruttorput.

- **Imarsiorneq.** Isumannaatsumik imarsiorinissamut tunngatillugu pissutsit inuussutissarsiornermi suliassanut angisoorsuarnut sanaartornerup ingerlatsinerullu nalaanni imarsiornermik atuisussanut attuumassuteqartussaapput. Taamaattumik Søfartsstyrelsip isumannaatsumik imarsiorinissaq pillugu ilitersuutaata aamma inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut allat aatsitassarsiornermik suliassanit allaanerusut ilaatilerlugit annertusineqarnissaa nalequtissaaq.

- **Sulinermi avatangiisit.** Sulisut avataaneersut inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornerup nalaanni sulisuusimasinnaasut, sulinermi avatangiisinut maleruagassani atuuttuni tamaginni pineqartunut ilaapput. Taamatutaaq Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik suliffeqarfinnut atugassarititaasut periaaserlu nalinginnaasumik atorfeqartartut malillugit nakkutilliisartussaavoq. Nakkutilliinermut isumalluutit annertunerusut atugassiissutigineqarnissaat pisariaqartussaavoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup aqutsisuinik oqaloqateqarnermi paasinarsivoq Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup tamanna eqqumaffigigaa.

0.6 Aaqqiissutissatut siunnersuutit

Nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut ataatsip arlallilluunniit ukiuni aggersuni piviusunngortinneqarnissaat, aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaanerulernerup tungaanut ineriartortitsinermut aalajangiisuulluinnarumaarpoq. Taamaattumik suliassat taamaattut piviusunngortinneqarneranni, avatangiisitigut inuiaqatigiinnilu eqqarsaatigisassat pisariaqartut tamaasa eqqarsaatigalugit atugasarititaasunut killissaliussat atuutereersut naleqqussarneqarneri tunngavigalugit pisarnissaat periusissatigut annertuumik pingaaruteqarpoq.

Killissaliussanut piumasaqaatit imatut aaqqiissuunneqartassapput, inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnerat, nunatsinni ataavartussamik sapinngisamik annertunerpaamik suliffissaqartitsilernissamik aammalu sulisut najukkami isertitaqalernerisigut. Aningaasarsianit ingerlatseqatigiiffinnillu akileraarutitigut pisortat iluanaaruteqarnerisigut, sapinngisamik annertunerpaamik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaalernissaannik qulakkeerisussanngorlugit.

Nunatsinni suliffeqarnerup annertussusaa, ilanngullugit sulisussat taakkualu piareersimassusiat, inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut angissusaannut aammalu sanaartornermut immikkoortumi pisariaqartitsinerannut naapertuutinngilaq. Taamaattumik inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni sanaartornerup nalaanni sulisunik avataaneersunik aammalu suliffeqarfinnik nunanit allaneersunik atuinissap nunatsinni oqartussanit akuerineqarnissaa tassunga aaqqiissutaasinnaavoq. Ilanngullugu

sanaartornerup nalaani sulisut avataaneersut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nunani tamalaani unammillersinnaassuseqarnermi tunngaviusartut aallaavigalugit aalajangersarneqartut malinneqarnissaat eqqarsaatigalugit.

Inuussutissarsiornermut aningaasaliinernut angisuunut tunngatillugu nunarput nunatut 'frontier'-itut (killeqarfittut) isigineqarpoq, pissutigalugu nunami suliniutit angisuut arlallit ingerlanneqareerfianni aningaasaliinermut naleqqiullugu, siulliulluni aningaasaliinermi aningaasartuutit nalinginnaasumik annertunerusarmata. Pissutsit arlallit soorlu attaveqaatit killissarititaqarnerat, sulisussat piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaasut killeqarnerat il.il., nunatta pinngortitaatalu pisuussutaasa atorluarneqarnissaat, nunani allani suliassanut taamaaqataannut unammillertaasunullu naleqqiullugu pilerinaateqannginnerulersitsisarput. Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni pineqartuni, aningaasaleerusuttut sanaartornerup nalaani aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu nunani tamalaani atugassarititaasut tunngavigalugit atorfeqartinneqartunik avataaneersunik sulisoqarnissamik periarfissinneqarnerisigut, paarlatsianik aaqqiissutaasussatut isigineqarsinnaapput.

Tamatumunnga uiggiullugu nassuiaammi matumani suliniuteqarfigineqartussat aalajangersimasut makkua tikkuarneqarput:

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornerni suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik piareersaataasumik suliaqarneq

Suliniutinut angisuusut tunngatillugu suleqatigiissitaliap inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni sanaartornerni suliassat pillugit inatsisissatut siunnersuummut piareersaataasumik suliaqarneq ingerlassimavaa. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut danskit inatsisinut atorfitsinermut ministeriaqarfianut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissamut atatillugu naalagaaffimmi inatsisini allannguoinissamik pisariaqartitsisinnaaneq pillugu oqaloqatigiinnerit aallartissimavaat.

Inatsisissatut siunnersuummi inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut atatillugu sulisunik avataaneersunik sulisoqarnissamik periarfissaq ammaanneqarpoq. Aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut, ilaatigut sulisup nunami angerlarsimaffigisaani inuuniarnermut aningaasartuutit il.il. aamma Kalaallit Nunaanni aningaasarsianut akileraarusiisarnerup annertussusia eqqarsaatigalugit, kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaasut tunngavigalugit atorfinitsitsineq pissaaq. Atorfinitsitsineq aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii aammalu nunanut allamiunut inatsit atuuttoq ataqqillugit pisassaaq. Siunnersuummi Naalakkersuisut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut qanoq paasineqassanersut siunertaralugu, aalajangersaasinnaanerat ammaanneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuut aatsitassanik piiaanermut atatillugu aamma innaallagissiornermut erngup nukinganik atuinermut imaluunniit innaallagissiornermut erngup nukinganit isumalluutunik aallaaveqartumik immikkut nukissiamik atuiffiusumik suliaqarnermut atatillugu atorfinitsitsinerinnarnut tunngassuteqarpoq.

Avataaneersunik sulisussarsiornermi piumasaqaataavoq nunatsinni suliassap suliarinissaanut naammattunik sulisussarsiarineqarsinnaasunik piginnaaneqartunillu amigaaqartoqartoq. Inatsisissatut siunnersuut malillugu Naalakkersuisut neqerooruteqartitsinermi atugassarititaasussat pillugit aalajangersakkanik aalajangersaasinnaapput, ilanngullugit suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik atuinissaq aamma nunaqavissunik sulisoqarnissaq pillugu piumasaqaatit, nunaqavissunik sulisussanik piginnaaneqartunik aamma suliffeqarfinnik pisinnaasaqartunik piginnaaneqartunillu pissarsisinnaanissaq eqqarsaatigalugu kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaasut.

Inatsisissatut siunnersuut UPA2012-imi saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Inatsisissatut

siunnersuut ilanngussa 3-imi takuneqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortunut sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissutit pillugit allaffissornikkut suleriaasissamut siunnersuut

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornernikkut suliassat pillugit inatsisissatut siunnersuummut uiggiullugu, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfiup aamma Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqaarfiup Danmarkimi Inatsisinik atortitsinermit ministeriaqarfik aamma Suliffeqarnermut ministeriaqarfik ilusiliinissat naleqquttut siunertaralugit oqaloqatigiinnerit aallartippaat.

Sulinermit avatangiisinik nakkutilliisarnermut tunngatillugu siunnersuut

Sulinermit nakkutilliinerup naammattumik annertussusilimmik ingerlanneqartarnissaa qulakkeerniarlugu, Sullivinnik Nakkutilliisoqaarfiup oqaatigaa naammattumik nakkutilliinerup ingerlanneqartarnissaanut isumalluutini naammattunik atugassiisoqassasoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqaarfiup siunnersuutigaa paaanissamut akuersissummut qinnuteqaat tiguneqaraangat, sulinermit avatangiisinik nakkutilliinerup annertussusissaata pisariaqartitsiviuneratalu aalajangersarnissaa siunertaralugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aallarniutaasumik ataatsimeeqatigineqartassasoq.

Avatangiisinut tunngatillugu oqartussaasunit suliarinnittarnermut aamma avatangiisinik nakkutilliisarnermut tunngatillugu siunnersuut

Inassutigineqarpoq sullissiviup ilisimatusarnermik aallaaveqartup aamma arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsup, inuussutissarsiornermi suliassanut angisoorsuarnut aamma aatsitassarsiornermik suliassanut atatillugu oqartussaasut suliarinnittarnerat nakkutilliisarnerrallu avatangiisinut suliassanut tunngassuteqartoq isumagissagaa, tamannalu tunngavigalugu inatsisitigut periarfissat paasinianeqassasut. Naalakkersuisut siunertarivaat tamanna pillugu 2013-imiit atuutilersussamik saqqummiussaqaarnissaq.

Akilerartarnermut inatsimmu aamma akilerartarnikkut suleriaatsit pillugit siunnersuut

Suliassaqaarfimmi tassani siunnersuutini aalajangersimasunik saqqummiussinissaq suleqatigiissitaliamut suliakkiissutit avataanniippoq. Inassutigineqarpoq Namminersorlutik Oqartussani immikkoortut attuumassuteqartut, suliassaqaarfinni makkunani naleqqussaannissamut pisariaqartitsineq paasiniallugu suliqaarnermik aallartitsissasut:

Inatsisit:

- Pigisat nalinginnaasumik inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni aammalu suliffissuarni allani atorneqartartut assigiinngitsut naleqquttumik immikkoortiterneqarnissaat siunertaralugu nalikilliliisarnermut maleruagassanik naleqqussaaneq.
- Transfer pricing-mut (akilerarutini nuussisarneq) maleruagassat, ilanngullugit periaatsinut suliffissuit iluani akiliisarnermut akiusunik aalajangersaanermi atorneqarsinnaasunut malittarisassat kiisalu tapersiisussanik uppersaasiisarnissamut malittarisassat. Pineqaatissiisarnissamut periarfissat sukannerulerinneqarnissaat pillugit isumaliuutersuuteqarneq.

Nunani tamalaat akornanni isumaqatigiissutit:

- Marloqiusamik akilerarusersuisarnermut isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissanik misissuinissaq

Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 12-ip 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut piareersaataasumik suliaqarneq

Ersarluttut maluginiarneqarsimasut tunngavigalugit Naalakkersuisut erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 12-ip 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussinissamut piareersarnertik aallartippaat. Siunnersuummi aalajangersakkanik erseqqissaaneq allannguuteqartitsinerlu pineqassasut naatsorsuutigineqarpoq, ukua pillugit:

- Atuuffissaa
- Akuersissummut piffissaliussaq aamma kisermaassisussaatitaaneq
- Akuersissummut atugassarititaasussat
- Tunisassiorsinnaanerup ilaa atorneqanngitsoq
- Akiliuteqartarneq
- Suliffeqarfinnut pisinnaatitsissummik pigisaqartuulerumallutik kissaateqartunut piumasaqaatit
- Misissueqqaarnissaamut piaanissamullu akuersissutit imminnut ataqatigiinnerat
- Taarsiissussaatitaanermut akisussaaffik
- Pineqaatissiisarneq
- Inuiaqatigiinni misissueqqrisaarinerit aamma isumaqatigiissutit

Inatsisissatut siunnersuut UKA2012-imi saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

1 Aallaqqaasiut

1.1 Suliakkiissutit

Suleqatigiissitaliamut suliakkiissutini ilaasoq pingaaruteqartoq tassaavoq, inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni nunatta aningaasaqarnikkut ineriartorneranut immikkut pingaaruteqartuni aningaasaliisarnerit piviusunngortitsisarnerillu siuarsarneqarnissaat siunertaralugu, atugassarititaasussanut killissaliussanik unammillersinnaasuseqarnerusunik pilersitsinissamut nunatsinni periarfissaqarneranik misissuinissaq. Nunatsinni suliassaqaqfinni siuariartortuni ineriartortitsinissamut qitiusumik pingaaruteqartut ilaatigut tassaapput sulisussanik piginnaasaqartunik naammattunik pissaqarnissap qulakkeerneqarnisaa, ilaatigullu Kalaallit Nunaanni piumasaqaatinut killiliussat suliassat nalinginnaasumik imminut akilersinnaasuseqarnerannik qulakkeerisumik aqqissuunneqarnissaat.

Ilusilianut aaqqiissutissanut inassutigineqartunut pingaaruteqarpoq, taakkua annertussutsimikkut atorneqarfissamikullu naapertuulluarnissaat killissalersugaalluarnissaallu. Tamatuma saniatigut sapinngisamik annertunerpaamik qulakkeerniarneqassaaq, periusissatut toqqarneqartut unammilleqatigiinnermut equtitsinnginnissaat, kisiannili suliffeqarfiit nunamit namminermeersut aamma nunanit allaneersut naligiimmik unammilleqatigiissinnaanissaannik qulakkeerinnittuunissaat. Pingaaruteqarpoq aaqqiissutissat tamarmik avatangiisinut, sulisilluni avatangiisinut aamma piujuartitsinissaq eqqarsaatigalugu innarlinnginnissaat. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni nunatsinnisut ittumi inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnerat, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartornerup sinneranut ataqatigiissillugu isiginiarneqassaaq, taamaalilluni suliassat ineriartortinneqarnerat, ilanngullugu sulisussanik pisariaqartitsineq, allatigut ineriartorneq pilliutigalugu ingerlanneqassanani. Suliniutit angisuunut aaqqiissutissatut ilusiliaasinnaasuni taamaalilluni inuiaqatigiinni sanaartornikkut suliassat allat ineriartortinneqarnissaannut periarfissat sillimaffigineqassapput.

1.2 Sulinerup aqqissuussaana

Naalackersuisut Siulittaasuat aamma Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq 2011-p ukiaanerani suleqatigiissitaliamik pilersitsippat Kalaallit Nunaanni pilersaarutit angisuut piviusunngortinnerinut sinaakutissatut piumasaqaatit paasinialugit. Nassuiaat makku akornanni oqallisigineqarpoq misissorneqarlunilu; Aatsitassaqaqarnermut Pisortaqarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Naalackersuisut Siulittaasuata Naalackersuisoqarfia aamma Greenland Development A/S-imeersuullutik.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat ataatsimeeqattaarnerni arlalinni suliameqataatinneqarsimavoq. Suleqatigiissitaliap sulinera aamma misissueqqissaarnermini paasisai aamma SIK-mut aamma NUSUKA-mut saqqummiunneqarput.

Aammattaq suleqatigiissitaliap siunnersortit avataaneersut taamatullu inatsisilerinikkut siunnersortit atorsimavai. Taamatuttaaq PwC, Copenhagen Economics og Gorrissen Federspiel suleqatigiissitaliamut misissueqqissaarnermik misissuinernillu assigiinngitsuni ikiupput (tamanna annertunerusumik matuma kingorna atuarneqarsinnaavoq).

Naggataatigut Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup nassuiaatip imarisai oqaloqatigiissutigisimavai, ukununga: Danmarkimi Inatsisunik atortitsinermut ministeriaqarfimmut, Suliffeqarnermut ministeriaqarfimmut kiisalu Danmarkimi Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmut.

1.3 Nalunaarusiami iliuuserineqartut

Kapitalip aallarniutaasup matuma aamma piviusunngortitsinissamut pilersaarutissatut siunnersuutip saniatigut nassuiaatip kapitalit makkua imarai:

Kapitali 2-ip imarai inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut attuumassuteqartut nassuiarneqarneri, ilanngullugit taakkua piviusunngortinneqarnissaannut tunngavigineqartussat. Kapitalimi siunertaasoq tassaavoq pissutsit immikkut ittut suliassani aalajangersimasuni atuuttut paasinarsinneqarnissaat kiisalu nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut aporfiusinnaasut pillugit erseqqinnerusumik misissuiffigeqqissaarnissaannut tunngavissaliinissaq.

Kapitali 3-ip imarai sulisussanik inuussutissarsiortunillu nunaqavissunik peqataatitsinissamut periarfissaalertussat naatsorsuutigineqartut allaaserineqarnerata aammalu inuiaqatigiinnut ataatsimut isigalugu pissarsiarititassaasinnaasut suussusersineqarneri. Suliassat inuiaqatigiinnut iluaqutaasinnaanerannik sukumiinerusumik nalilersuineq, paaanissamut akuersissummik qinnuteqaammi inaarutaasumi ilanngunneqarsimasussa. Aatsitassarsiornermut suliassaqaarfinni nassuiaat Piujuaanartitsinissaq siunertaralugu nalilersuinerni – VSB - atorneqartarpoq, aluminiuliorfissamullu tunngatillugu misissuueqqissaarinerit assingusut pillugit piumasaqaateqartoqassaaq. VSB-mut nassuiaammi suliassani ataasiakkaani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasinnaasut paasinarsinneqartarput nalilersoqqissaarneqartarlutillu, aammalu toqqaannartumik toqqaannangitsumillu pitsaasumik sunniutaasussat siuarsarneqarnissaannut kiisalu pitsaannangitsumik malittaasumik sunniutaasussat pakkersimaarneqarnissaannut suliniutissanut inassuteqartoqartarluni.

Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarneranni, ilanngullugu aatsitassarsiortileqatigiiffiit aamma ingerlatseqatigiiffiit allat nunanit allaneersut nunatsinnilu tamat akornanni naapeqatigiinnermi paaseqatigiissutigineqarpoq, Impact Benefit Agreements (matuma kingorna IBA) sakkussaasoq naapertuuttoq, najukkami isertitassat annertusitinnissaannik aamma piginnaasanik qaffassaanissamik qulakkeerisussa q kiisalu inuiaqatigiinni pitsaannangitsumik sunniutaasinnaasut pitsaaliornissaannut siunnersuummik imaqartoq.

IBA-mut isumaqatigiissut VSB-mut nassuiaatip malitsigaa aammalu nunaqavissunik sulisoqarnissamut, suliffeqaarfinnik kalaallit pigineqartunik peqataatitsinissamut, ilinniartunut sungiusarfissanik pilersitsinikkut ilisimasanik nuussinissamut il.il. anguniakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaaviusarluni. Suliniutit angisuut ataatsip arlallilluunniit piviusunngortinneqarnerannut atatillugu Naalackersuisut taamaalillutik isumaqatigiissuteqassapput, inuiaqatigiit kalaallit suliassanik ineriartortitsinermi annertuumik peqataanissaannik qulakkeerinninniartussamik.

Tamanna pissaaq ingerlatseqatigiiffiit suliniutini angisuuni, suliffissatigut, kalaallit pilersuisuusussaanerisigut, piginnaanernik qaffasaanikkut il.il., inuiaqatigiinni pissarsiassanik pitsanngorsaaniissamut arlalitsigut suliniuteqarnissamik pisussaaffeqalernerisigut.

Taamatuttaaq inuiaqatigiinnut kalaallinut sunniutaanerlussinnaasut akiorniarlugit suliniutissat nassuiarneqassapput. Tassani inuiaqatigiinnut najukkaniittunut inooqataanikkut kulturikkullu sunniinerlunnissanut illersuutissatut suliniutit ilaasinnaapput.

Kapitali 4-imi Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiusussat annertuut suussusersineqarput. Kapitalip tamatuma saniatigut imaraa Kalaallit Nunaata unammillersinnaassuseqarneranik nalilersueqqissaarnermit imaqarniliaq, taamatuttaaq aningaasartuutitut ilaasut attuumassuteqartut nalilersorneqarnerat, kiisalu sulisussanik naleqquttunik pissaqarnermi killilersuutaasut paasinarsisinneqarnerat kiisalu inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni pisariaqartitsinermit naleqqiullugu nunatsinni inuussutissarsiortut piginnaasaqarnerat. Kapitali marlunnik immikkoortortaqluni agguagaavoq, tassani nunatta unammillersinnaassuseqarneranik misissueqqissaarneq immikkoortup aappaaniilluni, immikkoortulli aappaa Gap-imi misissueqqissaarnermik imaqluni.

Immikkoortumi nunatta unammillersinnaassuseqarneranut tunngassuteqartumi, akileraartiteriaaseq sanilliussivigineqarpoq, ilanngullugu ingerlatseqatigiiffinnik akileraarusiisarneq aamma inuit akileraarusiivigineqartarneri, maleruagassat malittarisassiuiffigineqartut pissutsit amerlassutsimut tunngassutillit allat soorlu aningaasarsiat aningaasartuutillu amerlassusiat assersuussivigineqarput, pissutsit pitsaassutsimut tunngassutillit sanilliussivigineqarput, kiisalu Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap inassuteqaataasa nalilersorneqarnerat oqartussanit ingerlanneqarluni.

Immikkoortumi Gap-imi misissueqqissaarnermut tunngasumi inuussutissarsiornikkut suliniutit angisut sanaartornermut ingerlatsinerimullu immikkoortuini sullississutinik sulisussanillu pisariaqartitsiviunerat, nunatsinni inuussutissarsiortut aamma suliffeqarnermit tunniunneqarsinnaasunut ataqatigiissinneqarpoq.

Kapitali 5-imi atugassarititaasunut killissaliussat nalinginnaasut maannakkut atuuttut tunngavigalugit, inatsisitigut allaffissornikkullu atugassarititaasunut killissaliussat, inatsisit aamma allaffissornikkut suleriaatsit atuuttut nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut immikkut attuumassuteqartut taakkulu piviusunngortinneqarnissaannut aporfissaasinnaasutut nalilerneqartut suussusersineqarput. Kapitali agguarneqarpoq taamaalilluni Kalaallit Nunaanni inatsisit suleriaatsillu siulliullugit allaaserineqarlutik, tulliullugillu maleruagassat avataaneersut allaaserineqarlutik.

Kapitali 6-imi aaqqiissutissatut siunnersuutit arlallit aporfissatut suussuserneqartut sumiiffissiniarlugit nassuiarneqarput inassuteqarfigineqarlutillu. Aaqqiissutaasinnaasutut siunnersuutini ilaatigut ilaapput inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornermi suliassat pillugit inatsip suliassanut immikkut ittunut piffissap erseqqinnerusumik killilerneqartup iluani atuuttussap akuerineqarnissaa.

Atorfinitsitsarneq Nunatta nunani tamalaani pisussaaffii kiifalu nunanit allamiunut inatsit atuuttoq ataqqillugit pisassaaq. Akissarsiatigut atorfinitsitaanermillu atugassarititaasut akuerineqarsinnaaneri qanoq paasineqassanersut pillugit Naalakkersuisut malittarisassanik aalajangersaasinnaanerat siunnersuummi ammaassineqarpoq. Taamaalilluni periarfissaanngilaq imaluunniit kissaatiginanngilaq akissarsiatigut atorfinitsitaanermilu atugassarititani periarfissat iluanni pilersaautit piviusunngortissallugit inooqatigiinnermi missukutiginninnermik taaneqarsinnaasut atorlugit.

Sulisussanut nunanit allaneersunut nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni suliffeqartuusinnaasunut aningaasarsiatigut suliffeqarnermilu pissutsit akuersaarneqarsinnaasuunissaat qulakkeerniarlugu, inatsisissatut siunnersuummi ilaatigut ilanngunneqarpoq, sanatitsisoq neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani piunasaqaateqassasoq, sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasuussasut aammalu ilaatigut nunami angerlarsimaffimmini inuuniarnikkut aningaasartuutit aamma nunatsinni aningaasarsianik akileraarusiisarnerup annertussusia eqqarsaatigalugit kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaassasut, ilaatigullu sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut sulinermilu pissutsinik aalajangersaanermi nunatta nunat tamalaat akornanni pisussaaffii aamma nunanit allamiunut inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttoq ataqqineqassasut.

Kapitali 7-ip imarai piviusunngortitsinissamut siunnersuutit aamma suleqatigiissitaliap siunissami sulinermini suliassaasa allattorsimaffiat, ilanngullugu suliakkiissutinut taakkualu suliarineqarnerannut tunngatillugu suliarineqartussat.

1.4 Nalunaarusiat misissueqqissaarinerillu avataaneersut

Nassuiaammut matumunnga atatillugu nalunaarusiat avataaneersut katillugit pingasut suleqatigiissitaliaq suleqatigalugu suliarineqarput. Nalunaarusiani ilaapput ilaatigut Kalaallit Nunaata unammillersinnaassuseqarneranik misissueqqissaarineq kukkunersuisartut siunnersuisartullu suliffeqarfiannit PwC-mit suliarineqartoq, ilaatigut Gap-mi misissueqqissaarineq siunnersuisartut suliffeqarfiannit Copenhagen Economics-imit suliarineqartoq, ilaatigullu inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni sanaartorerup nalaani piviusunngortitsinissamut inatsisitigut aporfissat annertuut aalajangersimasut pillugit allakkiaq eqqartuussissusersitut allaffiannit Gorissen Federspiel suliarineqarpoq.

1.4.1 Nunatta unammillersinnaassuseqarnerata nalilersoqqissaarneqarnera

Nunatta unammillersinnaassuseqarnerata nalilersoqqissaarneqarnera, nunatta nunallu arlallit siunertamut toqqartukkat akileraaruseeriaasiisa sanilliunneqarnerannik imaqarpoq, ilanngullugu ingerlatseqatigiiffinnik aamma inunnik akileraarusiisarneq, maleruagassat inatsisitigut maleruagassisut, kiisalu pissutsit amerlassutsimut tunngasut allat soorlu aningaasarsiat aningaasartuutillu amerlassusii. Tamatuma saniatigut nalilersueqqissaarneq aamma pissutsinut pitsaassutsimut tunnganerusunut tunngatillugu isummernernik kiisalu Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap akileraartarnermut suliassaqarfimmi inassuteqaataasa nunatta unammillersinnaassuseqarneranut qanoq sunniuteqarsinnaanera pillugu nalilersuineramik imaqarpoq. Kiisalu nalilersueqqissaarinerup imaraa suliniutini angisuuni pitsaassutsikkut periarfissanik naliliineq aammalu pissutsinik suliniuteqarfigineqartariaqartunik imaluunniit oqilisaaffigineqartariaqartunik suussusersiinissamut inassuteqaatinik.

Akileraaruseeriaatsimik nallersuussilluni misissueqqissaarinermit nunat makkua suliaassaqarfinni taakkunani marlunni – aatsitassarsiorfimmik ingerlatsineq aamma erngup nukinganiq aallaaveqartumik aluminiumik tunisassiorneq – nunat makkua toqqarneqarput:

Aatsitassarsiornermik ingerlatsineq	Aluminiumik aatsiterivik
• Australien (Vest territoriet) AU	• Canada (Quebec) QB
• Canada (Newfoundland & Labrador) NFL	• Island IS
• Chile CL	• Saudi Arabien SA
• Kina CN	
• Sydafrika ZA	
• Sverige SE	

Oqaatigineqassaaq nunat matuma siuliani taaneqartut Kalaallit Nunaannut imaaliillaannaq sanilliunneqarsinnaanngikkaluartut, sanilliussinermit tunngavissatut naleqquttutut nalilerneqarput, pissutigalugu aatsitassarsiorfimmik ingerlatsisuugamik aammalu aatsitassaateqarluarlutik imaluunniit aluminiumik aatsiteriveqarnerup iluani suliaqartuullutik.

Siunertamut tassunga apeqqutit 22-it nunat ataasiakkaat tamarmik inatsit attuumassuteqartut aallaavigalugit akissuteqarfignisimasaat suliarineqarput.

Nalilersueqqissaarinermit annertunerusumut atugassatut PwC-p allaffiini nunani sanilliussivinniittuni paasissutissanik piniartoqarsimavoq. Tamatuma saniatigut immikkoortoq pissutsinik pitsaassutsimik sanilliussinermit tunngassuteqartoq Fraser Institute Annual Survey of Mining Companies-imit (2010/2011) misissueqqissaarnernik aallaaveqarpoq.

1.4.2 Misissueqqissaarineq - Gap

Inuussutissarsiornermi suliaassat angisoorsuit sanaartornermit ingerlatsinernullu immikkoortumi sullississutinik sulisussanillu piumanninnerat naammassisinnaajumallugu, inuussutissarsiornermit kalaallit periarfissaasa aamma nunatsinni suliffeqarnikkut periarfissat naliliiffigineqarneri uppersarsarniarlugit, inuussutissarsiornermit suliniutini angisuuni marlunni aalajangersimasuni Gap-mik misissueqqissaarineq suliarineqarpoq. Suleqatigiissitaliaq isumaqarpoq misissueqqissaarnerni paasisat tamatigoortumik atornerqarsinnaajumaartut.

1.4.3 Inatsisitigut akimmiffioriaannaat pillugit allakkiaq

Allakkiaq Gorrissen Federspiel-imit suliarineqartoq nunatsinni suliniutinik angisuunik piviusunngortitsinissamut inatsisitigut akimmiffissat annertuut aalajangersimasut paasinarsinneqarnerannik imaqarpoq, neqerooruteqartitsinermit suliffeqarnernullu pissutsinut, inuussutissarsiornermit suliniutini angisuuni sanaartornermit suliaassanik neqerooruteqartitsisarneq pillugu inatsimmut immikkut ittumut tunngaviusut nassuiarneqarnerannut, tassani nunatsinni inatsisit atuuttut pisariaqarfiisigut atornerqartaralik, neqerooruteqartitsinermit atugassarititaasussat aamma sulinermit

atorfeqarnermullu pissutsit nassuiarneqarnerannut, kiisalu pineqaatissiissutaasinnaasut nassuarneqarnerannut tunngassuteqarluni.

1.5 Oqaaseqaatit nalinginnaasut

Nassuiaammi inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit marluk aalajangersimasut assersuutitut atorneqarput:

- Isukasiani saviminissarsiorfissaq
- Maniitsumi aluminium pillugu pilersaarut

Suliniutissani marlunni taakkunani kisitsisitigut najoqqutassat missiliuigallarnernik arlalinnik tunngaveqartut atorneqarput. Missiliuinerit taakkua suliassat killiffimminni suariartornerat ilutigalugu uppernassusiat misissoqqinneqartassapput, taamaattumik kisitsisitigut najoqqutassat malitassiaannartut isigineqassallutik aammalu aalajangersimasunik nalorninartortaqtutut isigineqassallutik.

2 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut marluk nassuiarneqarneri

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni pineqartunut ilaapput ilaatigut aatsitassarsiornermik suliassat, ilaatigut erngup nukinganik innaallagissiornermik aallaaveqartumik suliffissuaqarnikkut suliassat, innaallagissamik annertuumik atuiffiusussat. Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut marluk pilersaarutini siuarnerusimasut tassaasut Isukasiani saviminissarsiorfissaq aamma Maniitsumi aluminiuliorfissaq. Aatsitassarsiorfiusinnaasut allat eqqarsaatigalugit, ukiut marluniit pingasunut ingerlaneranni piiaanissamik akuersissummik qinnuteqaatit arlallit tiguneqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Kapitalimi maani suliniutit angisuut piviusunnngortinneqarnissaannut nalinginnaasumik tunngaviusut pingaarnerpaat nassuiarlugit aallartinneqarput. Tamatuma saniatigut inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut siuarsimanerpaat siusinnerusukkut taaneqartut marluk, Isukasiani saviminissarsiorfissaq taavalu Maniitsumi aluminiuliorfissaq, taakkua naatsumik nassuiarnerat matumani pissaaq. Suliassanut ataasiakkaanut tamanut suliassat piviusunnngortinneqarnissaannut tunngatillugu tunngaviusussat aalajangersimasut pingaarnerpaat aammalu pissutsit pingaarnerpaat allanneqarput.

2.1 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut piviusunnngortinniarnneranni tunngavissat

Saviminissaliorfissaq aamma aluminiuliorfissaq annertussutsimikkut aammalu siuarsimassutsimikkut assigiinngissuteqaraluarlutik, taakkua marluk piviusunnngortinneqarnissaannut tunngaviusut imminnut assingupput. Suliassat marluk tamarmik annertooujussuarmik sanaartornermut aningaasaliiffiusussaapput, sanaartornermut immikkoortuminni annertooujussuarmik sulisussanik pisariaqartitsisussaallutik, aammalu entreprenørinut pilersuisuusussanullu naammassinnissinnaanikkut, piginnaasaqarnikkut il.il. immikkut ittunik piumasaaqateqarfiusussaallutik.

Nassuiaammi matumani aallarniutigalugu taaneqartutut inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit piviusunnngortinneqarnissaannut pissutsit arlallit piumasaaqaataapput:

- Sulisussanik piginnaasalinnik pissaqarniarnissaq
- Inuussutissarsiornermi unammillersinnaassuseqarnissaat
- Akileraartarnermut atugassarititaasut unammillersinnaassuseqartut aamma atugassarititaasussanut killissaliussat allatigut patajaatsut eqqoriaruminartullu

Suliassat imminut akilersinnaassusiat taamaattoq taakkua piviusunnngortinneqarnissaannut pingaarnertut tunngaviusussaavoq. Taamaalilluni ilusilianik naatsorsuinerit aamma aningaasaliinissamik naatsorsukkat, suliassap aallartinneqarnissaanik aalajangiinissamut tunngaviliisut, imatut patajaassuseqartigissapput avataaniit aningaasalersuinermik angusaqarnissamut tunngaviliisinnaallutik. Tassunga atatillugu aatsitassarsiornermi aamma inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut aallartinneqarnerannut atatillugu

bankable feasibility study-mik (piviusunngortitsisinnaanermut misissuineq) taaneqartartoq pineqarpoq. Misissuineq taanna nunani tamalaani malitassat malillugit suliaavoq, suliassap imminut akilersinnaassusaata sukumiinerusumik misissoqqissaarneqarneranik imaqarluni, aammalu imminut akilersinnaassutsimik misissuinermut pīaanissamik akuersissummik qinnuteqaammut ilaatillugu nassiunneqartartumut akuutilluinnarlugu ilagitillugu ilaatinneqartarluni.

Aatsitassarsiornermut suliassanut atatillugu misissuinissamut akuersissutit ukiut tamaasa ingerlatseqatigiiffinnut tunniunneqartartut, ukiut arlaqanngitsut ingerlareerneranni utertinneqartarput. Nunatsinni aningaasartuutit nalinginnaasumik annertusarmata, aatsitassaqarfiit nalinginnaasumik takuneqartartunut imaluunniit allanut nunanut aatsitassarsiornermik ingerlaqartunut "frontier"-inik (killeqarfiit) taaneqartartunut nunatsinni amerlanertigut imminut sanilliuttagaannut naleqqiullugu annertunerusariaqarput imaluunniit pitsaassusaat qaffasinnerusariaqarluni. Akuttunngitsumik pisuussutteqarfiit imminut akilersinnaanngitsutut nalilerneqartarput, imaluunniit akuersissummumut pisinnaatitsissummik pigisaqartoq misissuinissamut tamatumalu kingorna pīaanissamut naammattumik aningaasassarsisinnaasarani. Taamaattumik misilittakkat malillugit misissuinissamut akuersissutit tunniunneqartut procentinngorlugit ikittuinnaat, pīaanissamik akuersissummik qinnuteqarnermik inerneqartarput. Taamatuttaaq aamma suliffissuaqarnikkut suliniutit amerlasuut piviusunngortinneqanngitsoortarput, suliassap imminut akilersinnaannginnera pineqaraluarpat imaluunniit allanik pissuteqaraluarpat.

Taamatuttaaq inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit piviusunngortinneqarnissaannut, niuerfinni attuumassuteqartuni maannakkut siunissamilu ineriartornermut missiliuinermut naleqqiullugu, piffissatigut tunngaviusut – piffissamik eqquilluarneq - apeqqutaasarput. Tassunga atatillugu suliassat angissusaat maluginiassallugit pingaaruteqarpoq, taakkua avataaniit taarsigassarsinikkut aningaasalersuinissamik annertoorujussuarmik pisariaqartitsiviusarmata. Niuerfimmi tunngaviusut allanngorpata, tamanna suliassap piviusunngortinneqarnissaanut eqqoriarneqarsinnaanngitsunik sunniuteqarsinnaasarput. Niuerfimmi tunngaviusut pitsaasuunngippata tamanna ajornerpaamik pisoqarpat, suliassap aningaasaqarnerliorneranik, ilanngullugu avataaniit aningaasalersuisussarsiornerup ajornakusoornera, pissuteqartumik suliassat taamaatinneqarnerannik kinguneqarsinnaavoq.

Nunatsinni aningaasartuutit annertusarnerat suliniutit angisuut annertussusaannut annaasaqarfiusinnaanerannullu sanilliullugu, kiisalu avataaniit aningaasaliinikkut aningaasalersuinissamik pisariaqartitsinerup naammassiniarneranut unammilligassat (taarsigassarsinikkut aningaasalersuutaasup 70-80 %-iusarnera taamaalilluni nalinginnaasuvoq), suliassat imminut akilersinnaassusiannut immikkut piomasaaqaateqarfiuvoq.

Piomasaaqaataagajuttartunit taaneqarsinnaapput:

- Suliassami qaffasissumik erniortitsinissaq – aatsitassarsiornermik suliassamut 25-30 %-itut annertussuseqarajuttartoq

- Piffissaq akilersuiffiususaaq sivikitsoq – aatsitassarsiornermik suliassanut ukiut 3-4-inik sivilissuseqarajuttartoq
- Maannakkut ilanngaareerluni naligitaasoq qaffassissoq
- Aningaasat nalingisa nikerarnerannut aamma akiusut nikerarnerannut naleqqiullugu piffissamik eqquilluarnissaq.

Tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq alumiliuliorfissamut piffissaq akilersuiffiususaaq, erngup nukinganik innaallagissiorfiornermut atatillugu aningaasartuutit qaffasinnerat kiisalu sivilissunerusumik atuuttusaaq, sivilissunerusussamat

2.2 Saviminissamik piiaavissaq

Isukasiani, Nuup avannamut kangiani 150 km.-isut ungasissusilimmiittumi misissuinissamut akuersissummut pisinnaatitsissummik pigisaqartoq tassaavoq London Mining Plc. Ingerlatseqatigiiffiup misissuinissamut akuersissutaa 2004-imi tunniunneqarpoq aammalu peqarfimmi 1960-ikkunnilu ilisimaneqartumi saviminissamut sammitinneqarluni. Suliassap imarai nunap qaavani aatsitassarsiorfimmik ineriartortitsinissaq, akuiaaffimmik pilersitsinissaq, saviminissamik suliarineqareersumik ruujorit aqqusersuutit aqutugalugit umiarsualivimmut assartuussissutissaq, umiarsuarmik assartuinnermut atortorissaarutit aammalu atortorissaarutit attaveqarnikkullu pisariaqartitat tamaasa.

Pilersaarut siuarsimangaatsiarpoq pisinnaatitsissummik pigisaqartoq VVM-imut aamma VSB-mut nassuiaatinik, kiisalu imminut akilersinnaassutsimut misissuinnermik inaarutaasumik suliaqaleruttorluni. Nassuiaatit taamatullu imminut akilersinnaassutsimut misissuinnerit februar 2012 inaarsarneqassasut naatsorsuutigineqarluni, tamatumalu kingorna piiaanissamut akuersissummut qinnuteqaammut ilaatillugit tusarniaassutugalugit nassiunneqassallutik. Aatsitassanut Pisortaqrifiup naatsorsuutigaa qinnuteqaammut najoqqutassat 2012-ip aallartinnerani tigujumaarlugit.

Pisinnaatitsissummik pigisaqartoq piiaanissamut akuersissummut tunineqassappat, sanaartornermut immikkoortup 2012-imi ukiup affaani kingullermi aallartissasoq aammalu tunisassiorneq 2015-ip aallartinnerani aallartinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tunisassiornerup allartinnissaata tungaanut piffissamut pilersaarutaasussatut naatsorsuutigineqartoq matuma kinguliani Takussutissiaq 2-1-imi takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 2-1 – Saviminissarsiorfissamut piffissamut pilersaarut

Imminut akilersinnaassutsimut misissuinnerup inaarsarneqarnera	Januar 2012
Piiaanissamik akuersissummut qinnuteqaat	Januar 2012
Sanaartornermut immikkoortup aallartinnissaa	September 2012
Sanaartornermut immikkoortup naammassineqarnera	December 2014

Tunisassiornerup aallartinneqarnera	1.kvt. 2015
-------------------------------------	-------------

Takussutissiaq 2-2-imi suliassamut kisitsisitigut paasissutissat arlallit takussutissiornerat takuneqarsinnaavoq. Kisitsisit taamaallaat paasissutissanik scoping studie-mi (annertussutsinik misissuineq) pisinnaatitsissummik pigisaqartumit 2011-imi suliarineqartunik, aammalu suliassami ingerlatanut piffissamut pilersaarutissamik naatsorsuutigineqartumik, nassuiaatip matuma suliarineqarnerata nalaani ilisimaneqartumik tunngaveqarput. Scoping studie (annertussutsinik misissuineq) tunngavissanik arlalinnik paaanissamut akuersissummik inaarutaasumik qinnuteqarnermi allanngorsimasinnaasunik malitseqarsinnaalluni. Taamaattumik taakkua ilaatinneqangillat.

Suliassap inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik sunniuteqarnissaa pillugu paasissutissat sukumiinerusut, avatangiisinut sunniutaasinnaasut, kiisalu suliassap aningaasaqarnera, ilanngullugit aningaasat ingerlaarnerannut innarliassutsimut misissueqqissaarnerit, najoqqutassani paaanissamut akuersissummik qinnuteqaammut ilaatillugit 2012-imi nassiunneqartussatut naatsorsuutigineqartumi ilaatinneqassapput.

Takussutissiaq 2-2 – Saviminissarsiorfimmut kisitsisitigut paasissutissanut takussutissiaq

Suliassap piusinnaassusaa	Min. ukiut 17-18
- Sanaartornermut immikkoortoq	Ukiut 3 miss.
- Ingerlatsinermut immikkoortoq	> ukiut 15
Saviminissamik akuiariikkamik ukiumut tunisassiorneq	15 mio. tons
Sanaartornermut immikkoortumi toqqaannartumik suliffissaqartitsinissaq – annerpaamik	Inuit 2100
Ingerlatsinerup immikkoortuani toqqaannartumik suliffissaqartitsinissaq	> inuit/ukiumut 700
Sanaartornermut aningaasaliissutissat missiliorneqartut ataatsimut katillugit	11 mia.kr. miss.

Nassuiaat: Sanaartornermut immikkoortumi ukioq tamaat sulineq nalunaaquttap akunnerinut 3120-inut tagginneqarpoq, ingerlatsinermut immikkoortumi ukioq tamaat sulinissaq taamatuttaaq nalunaaquttap akunnerinut 3120-inut tagginneqarluni

Suliassap ataatsimut katillugu atuussinnaaffia ukiunut 17-18-inut missiliorneqarpoq. Sanaartornermut immikkoortua ukiut 2,5 missaannik sivisussuseqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, ingerlatsinerullu immikkoortua maannamuugallartoq sivikinnerpaamik ukiunut 15-inut missiliorneqarluni. Taamaattorli immikkoortoq taanna, sumiiffimmi misissuinerit ingerlanneqareersut pisussallu apeqqutaallunik, annertuumik sivitsorneqarsinnaanissaa ilimanaateqarsinnaavoq. London Mining Plc.-ip taamaalilluni,

sanaartornerup ingerlatsinerullu immikkoortuisa ingerlanerisa nalaanni, pissamaataasut eqqoqqissaartumik sumiissusersinissaat tamatumalu kingorna piiaanissaq siunertaralugu, maannakkut misissuinerimik ingerlataminik ingerlatsiinnarnissaminik siunertaqarpoq.

Tunisassiornissami pilersaarutigineqartumi ukiumut saviminissaq akuijariigaq 15 millioner tons (MTPA), 70 %-mik Fe-mik akoqartoq tunisassiarineqartassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Ukiut 15-it ingerlaneranni naatsorsuutigineqarpoq saviminissaq 490 millioner tons-erluinnaq 34 % Fe-mik akoqassuseqartoq 166,6 mio. tons-itut annertussuseqartoq piiarneqartassasoq. Peqarfimmi akoqassuseq 34 % Fe-iuvoq, akoqassuseq 70 % Fe-iusoq akuiarneqareeernermini pissarsiarineqartassalluni. Taamaattorli ilisimaneqarpoq aatsitassarsiorfimmi saviminissat pissamaataasut en milliard tons missaannik annertussuseqartut. Taamaattumik aatsitassarsiorfiup atuuffissaa tunngaviatigut ukiut 30-it angullugit ingerlasinnaavoq.

Suliassami sanaartornermut immikkoortumi ukiunik pingasunik sivilisussuseqartussatut naatsorsuutigineqartumi sulisussat 2100-init amerlanerusut sulisorineqassasut naatsorsuutigineqarpoq, aammalu aatsitassarsiorfiup ukiuni 15-ini ingerlanneqarnerani sulisussat ataavartumik 700-it sulisorineqassallutik.

Saviminissarsiorfimmut sanaartornerup immikkoortua maannamuugallartoq 11 mia. koruuningajalluinnarnik ataatsimut katillugu aningaasaliiviusasooq missingersuusiorneqarpoq. Suliassaq piviusunngortinneqassappat tamaasilluni nunatsinni ulloq manna tikillugu anginerpaannngortussaalluni.

Kisitsisit taakkua taamaallaat missiliuigallarnernik, aammalu sanaartornissamut isumaqatigiissutit ilaasa annertunerit entreprenørinit nunanit tamalaaneersunit suliarineqassasut kiisalu nunanit tamalaaneersunik sulisoqarnikkut naatsorsuutigisaqarnermik tunngaveqarput. Taamaattumik missiliuinerit nalorninartortaqartut, imminut akilersinnaassutsimut misissuinerit inaarutaasut pigineqalerpata uppernassusersioqqinneqartussatut isigineqassaaq. Aammattaarli piffissamut pilersaarummut taaneqartumut nangissutigalugu oqartoqarsinnaavoq, suliassami aningaasaqarneq sanaartornermut immikkoortup 2012-ip qiteqqunnerani aallartinnissaanik, aammalu tunisassiornep 2015-imi qaammatit pingasut siulliit iluanni aallartinnissaanik naatsorsuutigisaqarneq aallaavigalugu nalilersorneqassasoq.

2.2.1 Saviminissamik piiaavissap piviusunngortinneqarnissaanut tunngaviusut pingaarnerit

Saviminissarsiorfissap piviusunngortinneqarnissaanut tunngaviusut pingaarnerpaat tassaapput:

- Ingerlatseqatigiiffimmut London Mining-itut angissusilimmut – suliassap angissusaa aammalu ataatsimut katillugit sanaartornissamut aningaasaliinissanut missiliuinerit pigineqartut – avataaniit aningaasalersuinerimik angusaqarnissamut periarfissaqarneq suliassap piviusunngortinneqarnissaanut pisariaqarpoq. Tamatumunnga qanorluunniit pisoqaraluarpat suliassap imminut akilersinnaassusissaa apeqqutaassooq, ilanngullugu sanaartornermut immikkoortortap sivilisussusaa, sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit, aammalu avataaniit sulisussanik atuinissamut periarfissaqarneq

▪ Piffissamik eqquilluarnissaq aalajangiisuulluinnarpoq, aammalu tunisassiornerup sapinngisamik siusinnerpaamik aallartinnissaa pingaaruteqarpoq (ukioq 2015). Taamaalilluni naatsorsuutigineqarpoq saviminissarsiorfinnut suliassat angisuut unammillertaasut arlaqartut, piffissami akunnattumik ungasissusilimmi aamma piffissami ungasissumi 15 MTPA sinnerlugu tunisassiornissamik pisinnaasaqartut ineriartortinneqassasut. Suliniutigineqartut arlallit nunap immikkoortuini saviminissarsiornermik suliaqartuunerusartuni soorlu Amerika Kujallermi, Australien-imi, Afrika-mi, Europa-mi aamma Amerika Avannarlermi inissisimaffeqarput, aammalu nunarsuarmi ingerlaseqatigiiffiit anginersaannit pigineqarlutik. Suliassat taakkua suliassanit ingerlatseqatigiiffinit minnerusunit pigineqartunit ingerlanneqartunillu periarfissanik annertunernik imaqqassasut naatsorsuutigineqarpoq. Aammaattaarlu saviminissarsiorfissap piviusunngortinneqarnissaanut niuerfimmi tunngaviusut iluaqutaasussat iluaqutiginiarneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Kinguaattoornerusinnaasut tunngaviusut allanngornerinik kinguneqarsinnaapput, ajornerpaamillu pisoqarpat suliassap imminut akilersinnaassusiata avataaniit aningaasalersuisussamik angusaqarnissamut naammagunnaarnera imaluunniit nunani allani suliassat tamatuma tungaanut piumanninnermik naammassinnissimanerat pissutaalluni, suliassat piviusunngortinneqanngitsoorsinnaapput

2.3 Aluminiuliorfissaq

Aluminiuliorfissamut tunngaviuvoq nunatsinni erngup nukinganit periarfissanik aluminiumik tunisassiornermut atuinissamut tunngatillugu 2006-imi Amerikamiut aluminiuliorfiutileqatigiiffiannit Alcoa-mit Namminersorlutik Oqartussat saaffigineqarnerat. Erngup nukinganik atuinissamik periarfissaq 1970-ikkunni misissorneqarsimasoq, kisiannili taamanikkut iluaqutiginiassagaanni akilersinnaanngitsutut nalilerneqarsimalluni. Nunarsuarmi sumiiffinni allani nukissiamik pissarsinissap ajornarsiartuinnarnerani akitsoriartuinnarneranilu, nunatsinni erngup nukinganit periarfissat maannakkut soqutiginaateqaqqilersimapput. Namminersorlutik Oqartussat Alcoa-mik suleqateqarnerat "Memorandum of Understanding"-imik taagorneqartup (paasinarsisitsisussamut-ilisimatitsissut) imaluunniit ulluinnarni "MOU-mut isumaqatigiissummik taaneqartartup 2007-imeersup isumaqatigiissutigineqarneratigut pisortatigoortunngortinneqarpoq.

Aluminiumik suliffissuaqarnermi pissutsit maannakkut imaapput, ingerlatseqatigiiffiit aatsiterivimmik ingerlatsinissamut nukissiamik pilersuinissaq pillugu isumaqatigiissutinik unammillersinnaassuseqartunik qularnaarinissaat ajornarsiartuinnarluni. Pingaartumik sumiiffinni atuisut allat aluminiumik suliffissuaqarnermut naleqqiullugu nukissiamut akisunerusumik akiliiumasarfianniittuni. Tamanna Europami aamma Amerikami Avannarlermi, suliffissuit maannamut pingaartumik qullersaqarfigisaanni takuneqartarpoq. Nunarsuaq tamaat isigalugu peqatigisaanik ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinerup annikillisinissaa politikkikkut annertuumik kissaatigineqarpoq, tamatumalu suliffissuit annertuumik nukissiamik atuiffiusartut nukissioriatsinik allaanerusunik suussusersiinissamik atuinissamillu pingaartitsinerulersippai.

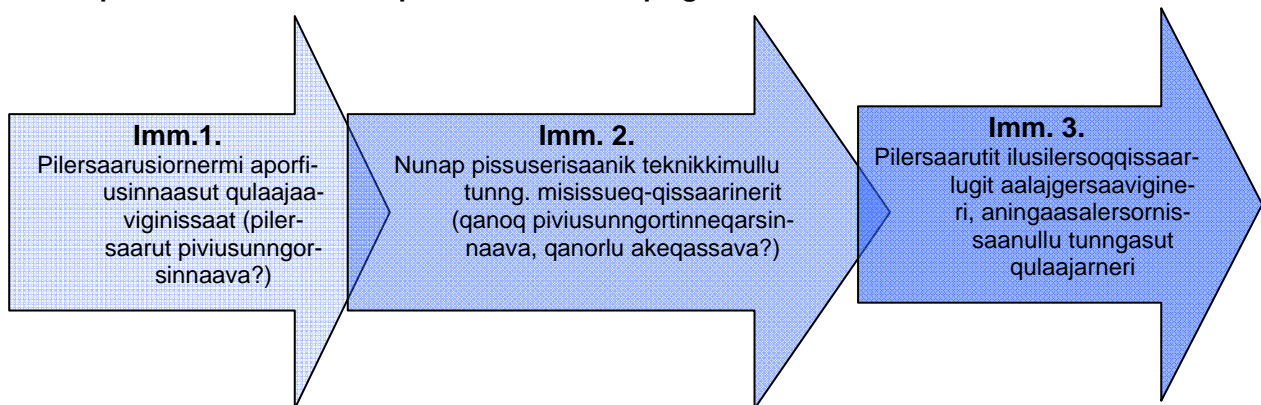
Aluminiuliorfissami Maniitsup eqqaani taamatullu Tasersiami aamma Tarsartuup Tasersuani erngup nukinganik nukissiorfiit marluk kiisalu attaveqaatit tassunga atasut aallaaviginiarneqarput. Innaallagiasq erngup nukinganik innaallagissiorfinniit Maniitsumut aluminiuliorfiup tassungalut atasut umiarsualiveqarfiup inissinneqarfiissaatut eqqarsaatigineqartumut pilersuinermit aqqusersuutit aqqutigalugit ingerlaartinneqassaaq.

Aluminiuliorfimmut aatsitassaq atorneqartussaq, aluminiumsoxid (alumina), aluminamik akuaavimmit nunani allaniittumit ujaqqamit bauxit-imit aluminiumoxid-imit akuaasussamit nunatsinnut imaatigut assartorneqartassaaq.

Suliassami erngup nukingani innaallagissiorfiit innaallagissiornermut imeqarfinnit imermik (tatsit) pinngortitameersumik atuissapput. Tatsit marluusut tamarmik 6-700 meterisut portussusilimmiipput. Kuuffiusussap portusoorujussuunerata taassuma innaallagissiassaq erngup annertoqqataanik annertussuseqalerlugu sarfaliarisusussaavaa. Tatsit pioreersut atorneqartussaammata taamaallaat sapusiat minnerusut erngup sapuserneqarnissaanut sananeqartussaassapput, taamaallutik imeqarfiit piffissani panernerusuni naammattumik annertussusilimmik aamma imermik pilersuisinnaassapput.

Sanaartornermi akusut kiisalu aluminiuliorfissamut ingeniørit naatsorsuineri tunngavigalugit kisitsisit inaarutaasut suli pissarsiarineqarsinnaanngillat, kisiannili suliassap siuariartornera ilutigalugu suliassami ilaasut amerlanerujartuinnartut paasinarsisinneqassapput (takuuk MOU-imi isumaqatigiissutip immikkoortui pingaernerit pillugit Ilusiliaq 2-1 matuma kingulianiittoq). Tassalu naatsorsuinerit missiliuinerillu suli sammineqarput, kisiannili siornatigornit nalorninartortaqaarneri annikinnerullutik.

Ilusiliaq 2-1 – Aluminiuliorfissap MOU-imit isumaqatigiissummi immikkoortui

Suliassaq immikkoortoq 2-imiit immikkoortoq 3-imit ikaarsaariartuaarpoq. Suliassap piviusunngortinneqarnissaanut atugassarititaasut arlallit ingerlaavartumik allanngortinneqartarsimapput aammalu suliassap inaarutaasumik ilusissaa annertussusissaalu suli aalajangiutivinneqanngilaq. Taamaalluni immikkoortoq 3-imit ikaarsaarnermut atatillugu pissutsit arlallit suliassap piviusunngortinneqarnissaanut aalajangiisuulluinnartussat Naalakkersuisut, Inatsisartut taamatullu Alcoa paasinjarlugillu isummerfigisussaavaat.

Naalakkersuisut Inatsisartut aalajangiinissaannut piareersaatinik arlalinnik suliaqarsimapput, taamatullu misissueqqissaarnernik piareersaatitut suliaqarsimallutik. Taamaattorli Naalakkersuisut ataatsimoortumik aalajangiinissamut paasissutissat tamakkerlugit, Inatsisartunut saqqummiussineri tunngaviusussat, saqqummiussisinaanissaannut ulloq manna tikillugu suli naammattumik qulaajaasinnaasimangillat. Immikkoortoq 2.3.1-imi pissutsit arlallit ataatsimoortumik aalajangiinissamut tunngavissat saqqumminneqannginneranni suli

piariivinneqarsimanngitsut Alcoap Naalackersuisullu tungaanniit suunerinik allaaserineqarput.

Takussutissiaq 2-3-imi takuneqarsinnaavoq aluminiuliorfissap annertussutsimigut saviminissarsiorfissamit annertunerusussaasoq. Tamanna ilaatigut suliassap timitamigut annertunerunerani aammalu suliassaq pillugu inaarutaasumik aalajangiisoqannginnerani piffissami taassuma ineriartortinneqarneranut atorneqartussami takuneqarsinnaavoq.

Takussutissiaq 2-3 – Aluminiuliorfissamut kisitsisit pingaernerit pillugit takussutissiaq

Suliassap atuuffissaa	Min. ukiut 45
- Sanaartornermut immikkoortoq (erngup nukinganit innaallagissiorfiit)	Ukiut 4-5 miss.
- Sanaartornermut immikkoortoq (pilersuinermut aqqusersuutit aamma aatsiterivik)	Ukiut 2-3 miss.
- Sanaartornermut immikkoortoq (attaveqarneq)	Ukiut 7 miss.
- Ingerlatsinermit immikkoortoq	Ukiut 40
Ukiutum aluminiunik tunisassiorneq	400.000 tons miss.
Ukiutum innaallagissamik tunisassiorneq	> 5 mia.kWh
Sanaartornermut immikkoortumi toqqaannartumik suliffissaqartitsineq – annerpaamik	Inuit 2600
Sanaartornermut immikkoortumi toqqaannartumik suliffissaqartitsineq	Inuit/ukiumut 650
Aatsiterivimmi toqqaannangitsumik suliffissaqartitsineq	Inuit/ukiumut 300
Sanaartornermut aningaasaliinerit missiliukkat ataatsimut katillugit	20 mia.kr. miss.
Attaveqarnermi aningaasaliinerit missiliukkat ataatsimut katillugit	2,3 mia.kr. miss.

Nassuiaat: Sanaartornermut immikkoortuimi ukioq tamaat sulinissaq nalunaaquttap akunnerinut 3120-inut tagginneqarpoq aammalu ingerlatsinermit immikkoortumi nalunaaquttap akunnerinut 2080-inut tagginneqarluni.

Erngup nukinganik innaallagissiorfinnik sanaartornermut piffissaq ukiunik 4-5-nik sivilissuseqassasoq, taamatullu aluminiuliorfimmik ukiunik 2-3-inik sivilissuseqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Erngup nukinganik innaallagissiorfiit aamma aluminiuliorfiup sananeqarneri katillugit 2600-nik sulisoqarnissamik pisariaqartitsissasut

naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut najukkami attaveqarnermut inissianillu sanaartornissamut sulisunik suli allanik 500-nik pisariaqartitsinissaq naatsorsuutigineqarpoq. Erngup nukinganik innaallagissiorfiit aamma aluminiuliorfik il.il. ukiuni 40-ini ingerlatsinermut immikkoortortaqtussatut naatsorsuutigineqartumi toqqaannartumik 650-inik suliffissaqartitsinermik malitseqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut pilersuisuusussani suli allanik 300-nik toqqaannangitsumik suliffissaqartitsissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Aluminiuliorfiup teknikkikkut atuuffissaa ukiunut 30-40-nut mianersortumik missiliorneqarsinnaavoq. Taamaattorli nukissiamut unammillersinnaassuseqartumut piffissami ungasissumi atuisinnaaneq, teknologimut nutaamut aningaasaliinermik aamma innaallagissiorfimmu aningaasaleeqqinnermik malitseqartarpoq. Taamaattumik ullumikkut aluminiuliorfiit nutaaliaalluinnartut sumiiffinni ataasiakkaani ukiut 100-it sinnerlugit piusimasut takussaapput.

Erngup nukinganik, innaallagissamut aqquersuutini aamma aluminiuliorfimmik sananissamut ataatsimut katillugit aningaasaliinerit 20 mia. koruunit missaanniittut saniatigut, inissianik nutaanik 700-t angullugit sananissamut, pisortat sullissineranni pisinnaasat annertusinerannut, sanaartorfissagissaanermut, illoqarfiup aamma aluminiuliorfiup akornanni aqqusiniornermut kiisalu aluminiuliorfiup eqqaani umiarsualiviliornermut, attaveqarnermut aningaasaliinerit pisariaqartut ataatsimut katillugit 2,3 mia. koruunit missaannik annertussuseqassasut missiliorneqarpoq. Taamaattumik sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit 22,3 mia. koruunit missaannik annertussuseqartussaapput. Attaveqarnermut aningaasaliinerit pisortat suliassa qarfiisa isumagisassarissaneraat immikkoortoq 2.3.2-imi sumunnarfissinneqarlutik ingerlateqqinneqarput, aammalu Naalackersuisut suliassa qarfimmu inassuteqaatik inaarutaasut aalajangiinissamut tunngavissiami ataatsimoortumi UKA2012-mi saqqummiutissamaarpat.

2.3.1 Aluminiuliorfissamik piviusunngortitsinissamut tunngaviusut immikkullu maluginiagassat pingaarnerit

Matuma siuliani taaneqartut saviminissarsiorfimmituulli aluminiuliorfimmu piffissatigut pilersaarummik sukumiisumik suli peqartoqanngilaq. Tamaattoqarnera suliassami immikkoortoq 2-imit 3-imut ikaarsaarnermi pissutsinut arlalinnut Alcoa-mit taamatullu Naalackersuisunit misissoqqissaarneqartussanut suliassap piviusunngortinneqarnissanut aalajangiisuulluinnartussanut tunngassuteqarput. Naalackersuisut 2012-imi Inatsisartut ukiaanerani ataatsimiinneranni Inatsisartunut pissutsinut suli sammineqanngitsunut tunngatillugu ataatsimoortumik saqqummiussissamaarput. Matuma kinguliani pissutsit suli sammineqanngitsut ataatsimut paasinarsarneqarnerat takuneqarsinnaavoq:

Suli sammineqanngitsoq	Tunngaviusoq	Killiffia
Attaveqarnermut aningaasaliinerit, ilanngullugit pisortat aningaasalersueqataanissaat	MOU-imi isumaqatigiisummi, immikkoortut paasinarsinneqartussat ilaavoq (immikkoortoq 3)	Maniitsumi aluminiuliorfissamut attaveqaatit il.il. sanaartorneqartussat qulaajaaffiniarlugit suleqatigiissitaliortoqarnikuuvoq (Namminersorlutik Oqartussat Qeqqata Kommunia inuttaligaanik). Suleqatigiissitap suliai imm. 2.3.2.-mi saqqummiunneqarput.
Piginnittussaanerup ilusissaa	MOU-imi isumaqatigiisummi	Piginnittussaanermut ilusiliaq Inatsisartut

	immikkoortuut paasinarsisinnegartussatut ilaavoq (immikkoortoq 2)	2008-mi upernaakkut ataatsi-miinneranni saqqummiunneqarpoq. Inassutigineqarluni, piginneqatigiissinnaaneq misissuiffiqeqqinneqassasoq, taamatullu pisinnaatitsissut kisiat atorlugu aaqqiissinnaaneq misissuiffiqeqqinneqassasut. Akerlianik "perusitoqqatut taaneqartoq" soqutigineqarani. Naalakkersuisut UKA2012-mut aalajangiiffisassatut saqqummiutilersaagaat 2.3.3.-mi takuneqarsinnaassaaq.
Ingerlatsinissamut akuersissummut atugassarititaasut, ilanngullugit erngup nukinganut inatsimmut allannguutissaasinnaasut	MOU-imi isumaqatigiissummi immikkoortuut paasinarsisinnegartussatut ilaavoq (immikkoortoq 3)	Naalakkersuisut piunasaqaatit immikkuullarissut piareersaleruttorpaat, "ilusilersukkatut akuersissut", kismaasilluni misissuiffiqeqqissaarnissamut erngullu nukinganik atuinissamut piunasaqaatinik imalik. Tamatumani Naalakkersuisut maluginiarsimavaat erngup nukinganik atuinissamut inatsit ersarluttoqartoq, tamakkulu aaqqiiviginiarneqarput. Allannguutissat siunnersuutit tamakku UKA12-mi saqqummiunneqassapput, imm. 2.3.4-mi takuneqarsinnaapput.
Sulisussanik avataaneersunik atuinissamik periarfissat	Alcoa sulisussanik nunanit allaneersunik atuinissamik kissaateqarluni oqaatigaa	Nunatsinni suliffeqarnermi killissarititat nalilersoqqissaarneqarput aammalu kapitali 7-imi aaqqiissutissat siunnersuutaasinnaasut suussusersineqarlutik.
Sulinermi avatangiisinut inatsit	Alcoa erseqqissaatigisimavaa ernumassuteqarluni/pisariaq artitsilluni, sulinermi avatangiisit pillugit inatsisip iluarsartuunneqarnera pillugu ersarissaasoqartariaqarnerarlugu.	Ernumassutit/ pisariaqartitsineq suunersut paasiniallugit Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartipput, taamaalillutik Naalakkersuisut Inatsisartunut apeqqutit tamakku pillugit aalajangiinissamut tunngavissanik piareersaasinnaassallutik.
Pinngortitamut inatsit	Alcoa ernumassuteqarluni/paasitinneqarlunissamik pisariaqartitsilluni oqaatigaa	Isumanerluutaasut / pisariaqartitsineq suunersuut paasiniallugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartipput, taamaalillutik Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissamik piareersaasinnaassallutik.
Avatangiisinut inatsit	Alcoa ernumassuteqarluni/paasitinneqarlunissamik pisariaqartitsilluni oqaatigaa, pingaartumik salinissamut inatsimmi aalajangersakkat ersarissuunissaat kissaatiginartinneqartoq oqaatsigalugu.	Isumanerluutaasut / pisariaqartitsineq suunersuut paasiniallugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartipput, taamaalillutik Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissamik piareersaasinnaassallutik.
Usinik imaatigut assartuineq, Royal Arctic Line-p ingerlatsinissamut akuersissut pigivaa	Alcoa ernumassuteqarluni/paasitinneqarlunissamik pisariaqartitsilluni oqaatigaa, kissaatiginartinnagu	Ernumassutaasut / pisariaqartitsineq suunersut paasiniallugit Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartipput, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta

	kisermaassisusfaatitaanermi ilaatinneqarnissaq.	suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissiamik piareersaasinnaassallutik.
Pilersaarusiortarnermut inatsit	Alcoa ernumassuteqarluni/ paasitinneqarluarnissamik pisariaqartitsilluni oqaatigaa	Ernumassutaasut / pisariaqartitsineq suunersoq paasiniarlugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissanik piareersaasinnaassallutik.
Unammilleqatigiinnermut inatsit	Suliassami innaallagissamut akiusunut tunngatillugu inatsit taanna malinneqassanersoq Alcoa ernumassuteqarluni/ paasitinneqarnerunissamik pisariaqartitsilluni oqaatigaa	Ernumassutaasut / pisariaqartitsinerit suunersut paasiniarlugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissanik piareersaasinnaassallutik.
Sulisunik avataaneersunik akileraarusiisarneq	Sulisunut avataaneersunut qanoq akileraarutaat annertussuseqassanersut Alcoa paasissallugu pisariaqartitsilluni oqaatigivaa	Ernumassutaasut / pisariaqartitsinerit suunersut paasiniarlugit Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissanik piareersaasinnaassallutik.
Ingerlatseqatigiiffiit akileraaruserneqartarnerat	Ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit annertussusaasa paasinarsisinneqarnissaat pisariaqartillugu Alcoa oqaatigaa. Aammattaaq transfer-pricing-imut, illuutinut, maskiinanut il.il. nalikilliliisarnermut killilersuutinut tunngatillugu pissutsit paasinarsisinneqarnissaat kissaatigineqarpoq.	Paaserusunneqartut pillugit Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartinnikuuaat, taamaalillutik Naalakkersuisut Inatsisartut aalajangiinissamut tunngavissaanik piareersaasinnaassallutik.
CO2-mut akitsuutit	Nunatta siunissami CO2-mut naalakkersuinikkut inissisimanerata paasinarsisinneqarnissaa pisariaqartillugu Alcoa oqaatigaa	Paaserusutat qanoq aaqqiiviginiarneqarnerisut Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissamik piareersaasinnaassallutik.
Pilersuisuusussat nunanit allaneersut	Pilersuisuusussat nunanit allaneersut inatsisitigut pisinnaatitaaffiisa pissaaffiilu suunersut ersarissaassutigineqarnissaat Alcoa kissaatigaa	Isumanerluutaasut / pisariaqartitsineq suunersoq paasiniarlugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut tunngavissiamik piareersaasinnaassallutik.
Mittarfiit	Suliassaqarfimmi inatsisit nutaat suliassamut sunniuteqassanersut paasinarsisinneqarnissaat Alcoa kissaatigaa	Paaserusutat sorpiaanersut pillugit Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallartippot, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta pineqartumut isummernissaa pillugu Inatsisartunut aalajangiinissamut

		tunngavissimik piareersaasinnaassallutik.
Aningaasaliinissamut isumaqatigiissut	Aningaasaliinissamut isumaqatigiissummik Islandimi ilusiliaq tunngavigalugu suliaqarnissaq Alcoa-p kissaatigaa.	Paaserusutap qanoq aaqqiivigineqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik ingerlappaat, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartut aalajangiinissamut tunngavissamik saqqummiivigineqarsinnaaqqullugit
Kalaallit Nunaata siunissami naalakkersuinikkut inissisimanera	Namminersulivinnissamut suliap ingerlaneraniq pisoqalersinnaanera suliaqarnissaq qanoq sunniuteqassanersoq paasinarsisinnegarnissaa Alcoa-p kissaatigaa.	Ernumassutigineqartoq pillugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik ingerlappaat, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa siunertaralugu, Inatsisartut aalajangiinissamut tunngavissamik saqqummiivigineqarsinnaaqqullugit.
Pigisanik qularnaveeqqusiissarneq pillugu inatsit	Inatsit naammannersoq Alcoa-p isumanerluutigalugu oqaatigaa, pissutigalugu tunniussinissaq ajornarmat [floating charges]	Ernumassutigineqartoq pillugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik ingerlatilereerpaat, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartut aalajangiinissamut tunngavissamik saqqummiivigineqarsinnaaqqullugit.
Naqissusiinermut akiliut pillugu inatsit	Suliasami naqissusiinermut akiliuteqartitsinngitsoortoqarsinnaanersoq paasinarsisinnegarnissaa Alcoa-p kissaatigaa	Kissaatigineqartoq pillugu Naalakkersuisut Alcoa-mik oqaloqateqarlutik aallarereerpaat, taamaalillutik Naalakkersuisut nunatta suliamut isummernissaa pillugu Inatsisartut aalajangiinissamut tunngavissamik saqqummiisinnaaqqullugit.

2.3.2 Attaveqarnikkut pisariaqartitat, peqataasullu akornanni avitseqatigiinneq

2.3.2.1 Attaveqaatinik pisariaqartitsinerit aamma periusitoqqat atorlugit sanaartornermi aningaasartuutissat agguarneqartarnerat

Aluminiumik aatsitsivimmik pilersitsinermi Maniitsumi innuttaasut 1200-inik amerlanerulissapput. Tamatuma kingunerisussaavaa, inissianik 700-nik pisariaqartitsilerneq (NIRAS 2010). Tamatuma saniatigut pisariaqartinneqalersussaaput umiarsualivik, illoqarfimmit aluminiumik aatsitsiviup tungaanut aqqusineq, sanaartorfigissaaneq, pilersuinerup annertusaavigineqarnera, pisortat sullissiviinik annertusaanerit il. II.

Taamaassappat suliasat tamarmik kingunerissavaat – illoqarfiup pilersaarusiorneratigut – Maniitsup illoqarfittaani illut akulikinnerulernerannik, aamma illoqarfiup kangiaata tungaani aluminiumik aatsitsiviup tungaanut aqqusinissap eqqaani illoqarfiup nutaamik immikkoortortaqalernerat.

Aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip kingunerisaanik attaveqaatinut aningaasaliissutissat ersarissarniarlugit suleqatigissitaliortoqarsimavoq (Namminersorlutik Oqartussat aamma Qeqqata Kommunia). Suleqatigiissitap nalunaarusiaani nassuiaaffigineqarsimapput, ingerlariarnissamut periarfissat, suliaqarnissamut piffissaliussat, qularnartut aamma aningaasaliissutissat tamakkiisut. Ataani takussutissiaq 2-4-imi allatorneqarsimapput pisortat namminersortullu inissianut attaveqaatinullu allanut aningaasaliissutissaattut naatsorsuutigineqartut, aningaasaliissutit katillugit 2,3 mia. kr. angungajassagaat eqqoriarneqarput.

Takutitassiaq 2-4 Maniitsumi aningaasaliissutissat nalunaarsorneqarnerat, 1.000 kr.- ikkaarlugit

Sanaartugassat	Nassuiaataat	Aningaasal iissutit	Akisu saaffik
Assigiinngitsut illoqarfimmik pilersaarusiorneq	Sumiiffiit pilersaarusiordfigineqarneri, illoqarfik, illoqarfiup immikkoortortai, sanaartorfissat pillugit kommunip pilersaarusiornera	2.000	QK
Aqquserngit Maniitsumiit illoqarfiup immikkoortussaanut nutaamut	Sullorsuaq	80.000	NO
Maniitsumiit illoqarfittaassamut aqq. Illoqarfiup nutaartaaniit aatsitsivimmut Illut akornatigut aqquserngit Aqqusineeqqat asfalt- ikkat	iliveqarfiup Kangerlua atuarlugu aqqusineq Aqqusineq 8,5 m silitsigisoq illoqarfiup nutaartaaniit aatsitsiviup tungaanut Illut akornini aqquserngit 2,4 km, qaartiterineq ilanngullugu Aqqusineeqqat asfalt-ikkat 7,5 km	25.000 182.000 22.400 16.000	QK NO QK QK
Umiarsualiviit Ataani sanaartornermi umiarsualivissaq Umiarsualiviliorneq	Qaarsoq 4000 m ³ qaartiterneqassaaq, marlunnillu assiaqusiorniluni Umiarsualiveqarfiliorneq, illut il. II.	4.000 22.300	NO NO
Aatsitsivimmi umiarsulivik	Aatsitsivimmi umiarsualiviliorneq, talittarfik 300 m missaannik takitigisoq	200.000	NO
Inissiat <i>Pisortat:</i> Ilaqutariinnut ataatsinut illut Illut sanileriaat Inissiat attartortakkat	Inissiat100 -20/20/60-tunngavigalugu sanaartukkat - inissiamut tapiissutit qummut killinga 587.500 kr. Inissiat150 -20/20/60- tunngavigalugu sanaartukkat – inissiamut tapiissutit qummut killinga 587.500 kr. Inissiat 450 agguaqatigiissillugit 80 m ² angitigisut, m ² -imut 20.000 kr.	58.800 88.100 720.000	NO/QK NO/QK NO/QK
<i>Inuinnaat namminersortullu:</i> Ilaqutariinnut ataatsinut illut	Inissiat100 -20/20/60-tunngavigalugu sanaartukkat - inissiamut tapiissutit qummut killinga 587.500 kr.	191.000	Inuinna at/ namm.

Illut sanileriaaat	Inissiat150 -20/20/60- tunngavigalugu sanaartukkat – inissiamut tapiissutit qummut killinga 587.500 kr.	212.000	Inuinna at/namm.
Pilersuinermi atortut			
<i>Nukissiorfiit:</i>			
Imeqarfik	Imeqarfiliorneq	15.800	NO
Imermik pilersuinermik aqputit	Erngup aqputai pingaarnerit, tatsimit erngup aqputissaa, tatsimit milluaasussap nutaap sananeqarnera	35.400	NO
Innaallagissap aqputai silaannakkoortut, transmform.	Erngup nukinganik nukissiap illoqarfimmut aqputai	44.000	NO
Innaallagissap aqputai, pingaarnerit	Innaallagissap aqputaata pingaarnerup sananeqarnera	28.100	NO
illoqarfiup ilaanut	Kiassaateqarfimmik nutaamik sananeq	10.600	NO
kiassarnermik pilersuineq	Kiassaateqarfimmiit kiassarnissamut aqputit pingaarnerit	47.500	NO
Kiassaateqarfimmiit			
kiassarneq			
<i>Kommunip suliaasai:</i>			
Avammut kuuffiit	Avammut kuuffiit pingaarnerit suliarineqarneri	16.500	QK
pingaarnerit			
Ikuallaavik	Nutaamik ikuallaaviliorneq	45.000	QK ¹
Nunagissaaneq			
Erngup aqputai	Illoqarfimmi nunagissaaneq	18.000	NO
Aqquserngit	Illoqarfimmi nunagissaaneq	5.000	NO
qullilersorneqarnerat			
Kiassaateqarfimmiit	Illoqarfimmi nunagissaaneq	33.000	NO
kiassarneq			
Timersorneq aamma kulturi			
Timersortarfik	Timersortarfimmik angisuumik sananeq	24.000	QK ¹
Naluttarfik/kulturikkut			
illorsuaq	Naluttarfiliorneq imaluunniit kulturikkut illorsualiorneq	40.000	QK ¹
Ujakkaarfiit majuartaatillu	Ujakkaarfiliorneq sisorartunullu majuartaatiliorneq	8.000	QK ¹
Paaqqinniffiit			
Paaqqinniffiit 3	Ulluklut paaqqinniffiit 3 sananerat	42.000	QK ¹
Atuarfiup allineqarnera	Atuarfimmi ukioqatigiinni klassit marlukkaarneraniit pingasukkaartunngortinneqarnerat	50.000	NO
Atuareersunut			
paaqqinnittarfik	Paaqqinnittarfimmik sananeq	8.000	QK ¹
	Sanaartornissamut aningaasartuutit tamakkiisut	2.294.500	

Nassuiaat:

¹: Namminersorlutik Oqartussat periarfissaqarput sanaartornissanut aningaasartuutissat affai tikillugit tapiisinaanermut – Inissiat sananeqarnissaannut aningasartuutitut ilaatinneqareerput nunagissaaneq, tassaalluni qaartiterinerit, eqqagassat kuuffiliornerit

aqquserngiornerillu

Takussutissiami pineqarput maannakkuugallartumik suliassat aningaarsartuutillu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akunnerminni suliassani ataasiakkaani agguataarinerat. Tamatuma saniatigut inuinnaat namminersortullu illunut inissianullu uiguleriiaanut aningaasaliissutissaat ilanngunneqarsimapput.

Aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniut piviusunngortinneqassappat ilimagineqartariaqarpoq sanaartornissanut 2,3 mia. kr. Maniitsumi aningaasaliissutigineqartariaqassasut. Taakkunannga inuinnaat namminersortullu inissianut 413 mio. kr.-inik aningaasaliissuteqassapput, illuatungaanili Namminersorlutik Oqartussat Qeqqatalu Kommunia sanaartornissanut 1,9 mia.-iangajaanik aningaasaliissuteqartussaassallutik. Kisitsinerni naatsorsuutigineqanngilaq Alcoa aatsitsiviup umiarsualivissaanut, illoqarfiup nutaartassaaniit aluminiumik aatsitsiviup tungaanut aqquserngiorneranut, inissialiornernullu aningaasaleeqataanissaa. Ataani immikkortoq 2.3.2.2-imi aningaasaliisoqarnissamut allannguutaasinnaasut saqqummiunneqarput, tassani aningaasaliissutit ilaat namminersortut ingerlatsiviinit aningaasarsiutigalugu sananeqarsinnaaneranni imaqartumik siunnersuutigineqarluni.

Suleqatigiissitap nalilerpaa, aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip kinguneranik sanaartornermut aningaasaliissutissat pisariaqartitat taaneqartut saneqqunneqarsinnaannaviangitsut, tamatumani saniatigut naammassinnissinnaanermut pisariaqartitat, taakkununnga ilanngullugit meeqqat inuusuttullu nutsertunut ilaajumaartussat. Timersortarfissat kulturikkullu sammisassaqartitsinerit, tassalu timersortarfiliorneq, naluttarfiliorneq immaqalu kulturikkut illorsualiorneq, taavalu ujakkkartaarfiliorneq, sisorartunut majuartaatiliorneq pinngitsooratik sananeqartariaanngillat. Kisianni suliffiup avataani sukisaarsarsinnaanissamut neqeroorutit tungaviusussaapput, sulisussat nuukkusunnissaannut aamma sulisorisat aalaakkaasuunissaannut pingaaruteqarmata. Ilanngullugu taasariaqarpoq, nalorninartoqarmat inissiat qanoq ittut qanorlugu amerlatigisut innuttaasunit noqqaassutigissaneraat. Taamaattumik inissianik sanaartornissaq missingerneqartunit 700-sunit nikingassuteqarsinnaavoq.

Sanaartugassat ilaatigut suli Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornani sularinissaannut agguarneqarnissaannullu ersarissumik aalajangiiffigineqanngillat. Tassa paaqqinnittarfiit, naluttarfiup, timersortarfiup kulturikkullu illorsuup sananeqarnissaannut Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutissat 50 %-ii angullugit tapiissuteqarsinnaapput. Periarfissarli taanna ukiuni kingullerni annikitsuinnarmik atorineqartarsimavoq. Tamatuma saniatigut Namminersorlutik Oqartussat isumaqatiginninniarnert kingunerisaannik sanaartorfissanut sanaartorfigissaanernut tapiissuteqarsinnaavoq, nunagissaanermut atatillugu isumaqatigiissutaasut naapertorlugit.

Aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniut ima annertutigipput, Qeqqata Kommunia taamaallaat attaveqaatinut sanaartugassat ilaannaannut aningaasaliinissamut periarfissaqarluni. Sanaartornerup nalaani kommuni akileraarutitigut immikkut isaatitsisussaavoq, isaatitassallu tamakku kommunip aningaasaliiffissaannut immikkoortinneqartariaqarlutik. Tamatuma saniatigut periarfissaavoq, Namminersorlutik

Oqartussat nalinginnaasumik kommunip aningaasalersortagaasa ilai aningaasaliiffigissallugit. Immikkoortoq 2.3.2.3-imi Namminersorlutik Oqartussat kommunillu tamakkiisumik aningaasaliissutissaasa qanoq aaqqiivigineqarsinnaanerit eqqartorneqarpoq.

Sanaartornissani ataasiakkaani aningaasartuutissat nalunaarsorneqarsimasuni Maniitsumiit aluminiumik aatsitsiviup tungaanut aqqusinniornissat aamma aatsitsiviup eqqaani umiarsualivissaq nalorninartoqarnerpaapput, taakkumi missingersorneqarnikuupput misissuigallernerit kisiisa tunngavigalugit. Tamatuma saniatigut sanaartugassat annertuut ataasiakkaarnerini ajornartorsiutit takkussinnaapput imaluunniit misilittakkanik tunngavissaqannginneq pissutigalugu aamma tunngavigisat allanngorneri pissutigalugit kinguaattoortoqarsinnaavoq, taamaattoqassappallu suliniutini taakkunani naatsorsuutit qaangerneqartoornissaat ilimanarnerulissalluni. Suliassat allat, soorlu timersortarfik, naluttarfik imaluunniit kulturikkut illorsuaq sananeqarnerini sanaartornermut aningaasartuutissat annertussusissaannut apeqqutaasussaavoq suliassat qanoq angitiginissaannik aalajangiussineq aammalu pitsaassuseq qanoq ittoq aalajangiunneqassanersoq.

Ininik attartugassanik sanaartornissap akissaa qularnaatsutut taaneqarsinnaavoq, tassami illuliornerup tungaatigut annertuumik misilittagaqartoqarmat.

Aningaasaliissutissat allattorsimaffiat naapertorlugu ilimagineqarpoq inissiat 700-t missaat sananeqassasut. Taakkunannga 250-it ilaqutariinnut illunik inissianillu uiguleriiaanik inuit namminersortullu namminneq pigisassatut sananissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamanna najoqqutaq 20-20-60 malillugu ingerlanneqassangatinneqarpoq, tassalu Namminersorlutik Oqartussat kommunillu tamarmik immikkut sanaartornermut aningaasartuutit 20 %-ii taarsigassarsiuutigissavaat, ukiuni 20-ni erniaqanngitsumik akilersugassaannngitsumillu – kisianni inissiamut ataatsimut annerpaamik katillugit 587.500 kr., sinnerilu 60 % piginnittussanit nammineq akiliinikkut, taarsigassarsisitsinartarfik imaluunniit aningaaseriviit aqqutigalugit taarsigassarsinikkut aningaasalerneqassallutik.

Ullumikkut taarsigassarsisitsiniartarfik atorlugu Maniitsumi sanaartornermut annertunerusumik taarsigassarsisitsisoqarneq ajorpoq. Taarsissarsititsisarneq taamaallaat illoqarfinnut Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut Ilulissanullu atuuppoq. Taarsigassarsisitsiniartarfiilli nalunaarsimapput Alcoa qularnaarissappat ukiorpassuarni Maniitsumi aluminiumik aatsitsivimmik ingerlatsissalluni, taava illoqarfimmi illunik sanaartornermut realkredit-init aningaasanik taarsigassarsisinnanissaq periarfissiissutigineqarumaartoq.

Inissiat taakku 700-init kingullit 450-it attartortagassatut inissialiornikkut sananeqarnissaat siunnersuutigineqarpoq, agguaqatigiissillugulu ini ataaseq 80 m²-iussaaq. Sanaartorfigissaaneq ilaatillugu eqqoriarneqarpoq m²-imut inissialiorneq 20.000 kr.-qassasoq, inissianullu 450-inik sanaartornissaq taamaalilluni 720 mio. kr.-inik naleqassangatinneqarluni. Inissianik pisortat attartortakkanik sanasarnerat nalinginnaasumik kommuninit isumagineqartussaavoq. Inissialiornermut, illunut ataatsimoorussanut, illuliassanut il.il. tapersiissuteqartarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 19. november 2007-meersoq malillugu Namminersorlutik Oqartussat tapiisnaapput. Inatsit taanna malillugu inissiat 450-it aningaasaliiffigineqassappata, taava

Namminersorlutik Oqartussat 306 mio. kr.-inik aningaasartuuteqassapput, Qeqqatalu Kommunia 414 mio. kr.-inik aningaasartuuteqassalluni.

Aqquserngit umiarsualiviillu Namminersorlutik Oqartussat Qeqqatalu Kommuniata missingersuutaannut ilaatinneqarput, soorlu aningaasaliissutissat inissitsiterneqarneranni tamanna takuneqarsinnaasoq. Kisianni Maniitsumiit aluminiumik aatsitsiviup tungaanut aqquserniornissaq, aamma aatsitsiviup umiarsualivilerneqarnissaanut Alcoa-mut ilaatigut akilerneqarnissaa aluminiumik aatsitsivilioniarluni pilersaarummut sinaakkutissanut piumasaqaatissatut ilanngunneqarsinnaavoq.

Innaallagissamik, imermik, kiassarnermillu pilersuinermit taakkunungalu atasunut sanaartornissanut sanaartorfigissaanermullu Nukissiorfiup aningaasaliissutissai Nunatta Karsianit taarsigassarsinikkut aningaasaliiffigineqassapput. Tamatuma kingorna Nukissiorfiit atuinermut akiliutinik piumasaqartassaaq, taamaasiornikkullu Nunatta Karsianit taarsigassarsiat erniallu atuisunit akilerneqartassallutik.

Pilersuineranut allanut allattorsimaffimmi, saqqummiunneqarpoq avammut kuuffiit annertusarneqarneri kommunip suliassarigai, ikuallaaviullu annertusarneqarnerata aningaasaliiffigineqarneranut Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutit affai tikillugit tapiissutigisinnaavai.

Aqquserniornissamut, avammut kuuffinnut ikkussuinissunut atatillugu nunagissaanissat qartiterinissallu aningaasartuutissartai kommunimit nammanneqassapput, kingornali inissianik sullissivinnillu il. II. sanaartortussanut akiligassanngortinneqarumaarlutik. Taamaattumik aningaasaliinissamut allattorsimaffimmi akiligassat taakku inissianik sulissiviillu il. II. sanaartornissaannut aningaasaliissutissanut ilanngullugit naatsorsorneqarnikuupput.

Sullissiviit, timersortarfiit kulturikkullu illussap sananeqarnerinut aningaasaliissutissat affai tikillugit Namminersorlutik Oqartussanit tapiiffigineqarsinnaapput, atuarfiullu allilernissaannut, tassa ukioqatigiikkaani klassit marlunniit pingasunngortinneqarnissaannut Nunatta Karsianit aningaasaliiffigineqarnissat ilimagineqarpoq.

2.3.2.2 Sanaartornermi aningaasartuutit agguarneqarnissaannut periusaasinnaasoq alla

Immikkoortoq 2.3.2.1-imi naatsorsuutigineqarpoq aningaasaliissutissat takutitassiaq 2.4-imi taagorneqartut pisortanit aningaasaliiffigineqassasut, tamaallaalli illut inuinnarnit namminersortunillu najoqqutaq 20/20/60 malillugu sananeqartussat pinnagit. Suleqatigiissitalli periarfissat allat tikkuartorsimavai, tassalu aningaasaliiffissat ilai namminersortunit aningaasaliissutigineqarsinnaasut.

Immikkoortumi uani, aatsitsiviup eqqaani umiarsualivik ingerlatseqartigiiffimmit namminersortunit ingerlanneqartumit aningaasaliiffigineqartussatut inissinneqarpoq. Inissiat amerlisarneqarnissaanni attartortagassatut 450-it sananeqarnissaannut Illuut A/S-itut imaluunniit ingerlatseqatigiiffimmit namminersortumit ingerlanneqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut Alcoa-mut isumaqatiginninniarnerni ilaatinneqarsinnaavoq

suliniuumut atasumik sinaakkusersuineranut piunasaqaatinut ilaassasoq illoqarfimmiit aatsitsiviup tungaanut aqqusinniornernut aningaasartuutit ilai Alcoa-p akilissagai.

Umiarsualivik inissiallu namminersortunit aningaasaliiffigineqassappata, pisariaqarpoq, aningaasaliisinnaasut nassaarineqarnissaat, aningaasaliisussanullu aningaasaliinissaq pilerinartuussasoq, tassa aningaasaliissutit naammaginartunik iluanaarutitaqarnissaat, aningaasaliinermi nalorninartorsiornissamut matusisinnaasunik.

Aluminiumik aatsitsiviup eqqaani umiarsualiviup sanaartornissaanut namminersortut ingerlatsissappata, umiarsualivimmik atuisut, pingaartumik Alcoa, atuineranut akiliuteqartarnerisigut aningaasaliissutit erniortinneqarnissaat aammalu umiarsualiviup nalikilliliiffigineratigut, aamma ingerlanneqarneranut aningaasartuutit matuneqarnissaat pisariaqartinneqassaaq. Alcoamit atuisunillu allanit atuineranut akiliuteqartarnikkut naammaginartumik iluanaaruteqartoqartarsinnaassappat, taava ilimagineqartariaqarpoq namminersortunit umiarsualivimmik sanaartornissaq ingerlatsinissarluk pilerigineqarsinnaassasoq.

Tapiissutinik nuussisarneq atorlugu inissaqartitsiniarnerup tungaatigut pingaartumik pisortat inissiaataanni attartortakkani, tapiissutaasartut annikigisassaaneq ajorput, tassami aningaasat pituttorneqarsimasunut aningaasaliissutaasut pingajorarterutaat kisimik attartortunit akilerneqartarput. Maniitsumi aluminiumik aatsitsivimmik pilersitsinikkut innuttaasut ilaasa isaatitaat ima qaffasitsigilissapput annertunerusumik ineqarnermut akiliuteqartoqartalersinnaalluni. Taamaattumik periarfissaqarnerulissaaq ineqartut inimik attartornermut akiliutigisartagaat niuernikkut aalajangersakkamik annertussusilerneqartassasoq, soorlu Nuummi inissiarpassuit taama akilerlugit attartorneqartartut.

Eqqarsaatigineqarsinnaavoq Namminersorlutik Oqartussat Illuut A/S-imik aqqissuussinerata assingani aqqiisoqarsinnaasoq, tassani Qeqqata Kommunia Namminersorlutillu Oqartussat sanaartornermi aningaasartuutit affaasa missaat taarsigassarsiaritissinnaavaat erniaqartinnaagit akilersugassaatinnaagillu, sinnerilu inissiaatileqatigiit aningaaserivinni realkredit-inilu attartussavaat. Taama aqqiisoqassappat Namminersorlutik Oqartussat Qeqqatalu Kommunia tamarmik immikkut 180 mio. kr.-inik aningaasaliissuteqassapput, ingerlatseqatigiiffillu 360 mio. kr.-inik taarsigassarsiniassalluni.

Periarfissat ilagaat, ingerlatseqatigiiffiit namminersortut inissianik sanaartortitsisissallugit aningaasaliisissallugillu, assingani atugassaqartillugit.

Ingerlatseqatigiiffiit namminersortut ininik attartortakkanik piginnittuussappata, taava inissiaatileqatigiinnit attartornermi akiliutissat inissinneqassapput aningaasaliisutaasut iluanaarutitaqartillugit utertinneqarsinnaalersillugit, tassa minnerpaamik nalinginnaasumik erniarititaasut annertoqataannik erniaqartillugit. Maniitsumi aluminiumik aatsitsiveqalernikkut annertunerusumik isaatitaqalernissaq tunngavigalugu, periarfissaqalissaaq inissianik taakkuninnga attartortussat pisortat ullumikkut attartornermut akigitittagaannit amerlanerusunik akiliuteqartitsilluni attartortitsisarnissaq.

Periarfissaq allaasoq tunngavigalugu aningaasaliinissamut pisariaqartinneqartussat tabel 2.5-imi takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 2-5 Namminersortut annertunerusumik aningaasaliissuteqartillugit

Sanaartorneq, aningaasaliissuteqarneq, 1.000 kr.-ikkaarlugit	Namminersortut (privat) aningaasaliissutaat	Pisortat aningaasaliissutaat
Assigiinngitsut		2.000
Aqquserngit		325.400
Umiarsualiviit	222.300	4.000
Inissiat	763.000	506.900
pilersuinernut atortut		242.900
Nunagissaaneq		56.000
Timersorsorneq kulturilu		72.000
Sullissiviit		100.000
Sanaartornernut aningaasaliissutit tamakkiisut	985.300	1.309.200

Takussutissiaq 2-4-imi aningaasaliissutitut atorfissaqartinneqartussat takussutissiaq 2-5-itut annertutigaat, tassalu 2,3 mia. kr. missaat. Kisianni pisortat aningaasaliissutissaat takussutissiaq 3.1-mi 1,9 mia. kr.-iusunit 1,3 mia. kr.-inut appassapput, illuatungaani namminersortut aningaasaliissutissaat annertoqataannik qaffassallutik.

Pisortat Maniitsumi 1,3 mia. kr.-inik aningaasaliissuteqassappata naatsorsuutigineqarpoq aningasaliinerit Nunatta Karsiata kommunillu allanit taarsigassarsinngikkaluarlutik sanasinnaagaat.

2.3.2.3 Sanaartornerup nalaani pisortat isaatitassaat sipaarfigisinnaasaallu

Aluminiumik aatsitsiviup, erngup nukinganik nukissiorfiit attaveqaatillu sanaartorneqarnerini Nunatta Karsia kommunillu karsii annertuumik akileraarutitigut isertitsiffiussapput. Aningaasaqarnermik politikikkut qularnaarneqassaaq isaatit taamaattut ingerlatsinermut atorneqannginnissaat, kisiannili aningaasaliissutitut atorneqarnissaat.

Sanaartornerup nalaani sanaartornermik inuussutissarsiornerup iluani annertuumik atorfissaqartitsisoqalernerup inuussutissarsiutip taassuma iluani akit qaffasippallaalernerat kingunerisinnaavaa. Taamaattumik aningaasaqarnikkut politikimi oqimaaqatigiissaariniassagaanni pisariaqartitsineq annikillisarneqartariaqarpoq "kissattoornissaq" annikillisarneqassappat. Annikillisaaneq pisinnaavoq pisortat nunatta sinnerani inissianik sanaartugassanillu allanik annikillisaanerisigut, pingaartumik Nuummi.

Takussutissiaq 2-4-imi takuneqarsinnaavoq, attaveqaatinut, inissianut il. il. aningaasaliissutissat tamarmiusut 2.294 mio. kr.-isut. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartariup sanaartornermi aningaasartuutit agguarneqarnissaannut inissitserisarnera tunngavigalugu ilimagineqarpoq akissarsiaasanut aningaasartuutissat

tamarmiusut 1.177 mio. kr.-iussasut, taakkunanngalu pisortanut akileraarutaasussat naatsorsorneqarsimapput 400 mio. kr.-it missaannut.

Erngup nukinganik nukissiorfiit aluminiumillu aatsitsiviup sananeqarnerannit Nunatta Karsianut kommunillu karsiinut akileraarutitigut isertitaasussat tamarmiusut 728,7 mio. kr.-iussangatinneqarput, aammalu attaveqaatinut inissianullu sanaartornerit Nunatta Karsianut kommunillu karsiinut 400 mio. kr.-inik iluanaarfiussallutik, ataatsimut isigigaanni. Kommunit pissaannit annertunerpaat Qeqqata Kommuniata pissavai, kommunillu allat isaatitat ilaannik aamma piumaarput.

Kisitsisini missingersusiukkani, inissiat allallu sanaartorneqarnerisa kingunerisaannik ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannik iluanaarutinillu akileraarutinik ilaasoqanngilaq. Kisitsisit annertussusissaat apequserneqarsinnaalluarpoq, aamma nalunarluni ingerlatseqatigiiffinnit piffissap qanoq isinerani iluanaarutinik tunisisoqassanersoq. Tamatuma saniatigut sanaartornerup nalaani Maniitsumi aningaasanik niuertarfinnit, neriniartarfinnit allanillu kaaviiartitsinerulernermit akileraarutitigut isaatitsinissaq ilaatinneqanngilaq, soorlu aamma inuussutissarsiortut niuertarfinnik allaffinnillu aningaasaliissuteqarnerisa kinguneranik akileraarutitigut isaatitsinissaq ilanngunneqarsimangitsoq.

Qeqqata Kommunianut akileraarutitigut isaatitasat annertunerulersittussaavaat, kisianni annertussusaat nalorninartortaqartinneqarpoq, mianersuutissallu pissutigalugit kisitsinermit ilaatinneqarsimanatik. Tamatuma saniatigut ilimagineqartariaqarpoq Qeqqata Kommunianut ingerlatsinermini annertunerusumik aningaasartuuteqartalissasoq, suliniutip Maniitsullu allisarnerani sanaartornerup nalaani inuit nutsilereersimassammata.

Suleqatigiissitap inassutigaa, sanaartornerup nalaani Namminersorlutik Oqartussat Qeqqatalu Kommunianut akileraarutitigut isaatitat Maniitsup allilerneranut inuillu Maniitsumut nutserneranni ingerlatsinerit akisunerulernerannut aningaasaliissutinut inniminnerlugit inissinneqassasut.

Taamaaliornikkut aningaasaliissutissat ilaat nassaarineqariissapput. Taamaasiornikkut aamma qulakkeerneqassaaq, akileraarutitigut immikkut isertitat ingerlatsinermit aningaasanik atuinerulernernut pissutaassanngitsut. Pingaaruteqarpoq naqissusissallugu pisortat sanaartornernut aningaasaliissutaasa kingunerinik akileraarutitigut isertitat "saniatigut isertitatut" pitsannguutitut nalilerneqassappata (taamaalilluni missingersuutinut pitsanngortitsillutik), taava pisortat sanaartornerni allani akileraarutitigut isertitassat annaaneqarsimassanngimmata, imaluunniit kinguartinneqarsimassanngimmata, sulisussanik naammattunik pissaqannginneq pissutigalugu.

Taamaattumik sanaartornerup nalaani pingaaruteqarpoq Maniitsumi sanaartornerup ingerlanneqarnerani nunatta sinnerani unittuuttoqannginnissaa. Kisianni aamma pingaaruteqarpoq sanaartornerup iluani "kissattoorpallaarnissaq" pingitsoortinniarneqassammat, tamanna pingitsoortinneqarsinnaavoq Maniitsumi sanaartornerup nalaani Nuummi sanaartornerup killilersorneqarneratigut. Namminersorlutik Oqartussat inissianik sanaartornernut ukiumut 270 mio. kr.-it atortarpaat, amerlanerpaartaalli Nuummi nutaanik inissialionernut inissianillu taarsersuinernut atornerqartarput.

Namminersorlutik Oqartussat ukiumut sanaartornernut tamanut 570 mio. kr.-it missaat atortarpaat, taakkununga ilaangillat immikkut erngup nukinganik nukissiorfiliornernut aningaasat taarsigassarsiutigineqartartut. 570 mio. kr.-init ukiumut 80 mio. kr.-it atuarfiit kommuninit ingerlanneqartut annertusarneqarnerinut nutarterneqarnerinullu atorneqartarput, aamma 180 mio. kr.-it Nukissiorfiit ataanni pilersuinernut atortut iluarsaanerinut, annertusarnerinut nunagissaanernullu atorneqartarlutik. Tamatuma saniatigut aamma inissialiornernut taaneqareersutut 270 mio. kr.-it atorneqartarput, pingaarnerusumik Nuummi. Sanaartornissamut aningaasaliissutaasunit sinneruttut 60 mio. kr. missaat arlalippassuarnut atorneqartarput, ilinniartunut inissialiornernut, inulerinermi sullissiviliornernut kiisalu nunaqarfanni avinngarusimasunilu sanaartornernut.

Taamaattumik najoqqutassiinikkut Maniitsup annertusarneqarnissaanut aningaasaliissutissatut atorfissaqartinneqartussat ukiumoortumik sanaartugassanut ilanngunneqarsinnaapput, taamaasiornikkullu aningaasaqarniarnermi politikikkut annertunerusumik sunniuteqartariaqaratik. Maniitsumi sanaartornerujussuup nalaani Namminersorlutik Oqartussat ukiuni tallimani tulleriinni sanaartugassat allat aningaasaliissutitigut ukiumut 100 mio. kr.-inik sipaarfigisarunikkit, taava sanaartugassanut aningaasartuutissat 500 mio. kr.-inik sipaarutigineqassapput, akileraarutitigulli isertitassat 100 mio. kr.-inik ikinnerulernissangaluartut, missingersuutit 400 mio. kr.-inik pitsanngorsaaffigineqassallutik. Akileraarutitigut immikkut isaatitassat 1,1 mia. kr. missaaniittut, qulaani taakkartorneqareerput, taamaattumik aningaasaliissutissanut tunngavissat 1,5 mia. kr.-it missaat natsorsuutigineqarsinnaaleriissapput.

Immikkoortoq 2.3.2.1-imi pisortat attaveqaatinut Maniitsumi aningaasaliissutissaat 1,3 mia. kr.-itut missingersorneqarput, tassani inissiat attartortagassat umiarsualivillu namminersortunit (privat-init) aningaasaliiffigineqartussatut naatsorsuutigalugu.

2.3.3 Piginnittuunermut tunngasut

Inatsisartut Naalakkersuisullu aluminiumik aatsitsiviliorniarneq pillugu suliniut aallartimmalli erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit, innaallagissap aqcutai, aluminiumillu aatsitsivik pillugit piginneriaatsit assigiinngitsut eqqartortarsimavaat. Namminersorlutik Oqartussat piginneriaaseq sorleq toqqassaneraat tunngavigalugu suliniut "immikkoortut pingajuanni" ingerlanneqartussaavoq.

Piginneriaatsit assigiinngitsut pingasut misissorneqartut tassaapput:

Piginneriaaseq "qangatoortoq"	Alcoa aluminiumik aatsitsivimmik piginnittuutillugu, Namminersorlutik Oqartussat erngup nukinganik nukissiorfinnik innaallagissallu aqcutaanik piginnittuutillugu
Piginneqatigiilluni ingerlatseqatigiinneq	Namminersorlutik Oqartussat Alcoa-lu (imaluunniit piginneqataasut allat) erngup nukinganik nukissiorfiit, innaallagissap aqcutai aluminiumillu aatsitsivik 50/50-mik imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat annikinnerusumik piginneqataassuteqarlutik piginneqatigiinnerat
Akuersissuteqarluni atuisinnaatitsineq	Alcoa (imaluunniit piginneqataasut allat) erngup nukiliorfiusinnaasut pisariaqartinneqartut kisimiillutik atuisinnaaffigalugit akuersissuteqarlutik ingerlatissavaat, namminerlu erngup nukinganik nukissiorfinnik aluminiumillu aatsitsivimmik sanaartortitsisillugit

Piginneriaatsit assigiinngitsut kingullermik Inatsisartut 2008-mi upernaakkut ataatsimiinneranni eqqartorneqarput. Naalakkersuisut tassani piginneriaasaq "qangatoortoq" innersuussutinginngilaat, tassani nunatta erngup nukinganik nukissiorfiit suliniummut atasut sanaartortussaavaat, sarfarlu aluminiumik aatsitsivimmut akigisarlugu. Taama innersuussuteqarnermut tunngaviusut ilagaat aningaasaqarnikkut nalorninartut.

Taamani Naalakkersuisuusut innersuussutigisimavaat piginneqatigiilluni ingerlatseriaaseq, tassani nunarput piginneqataassuteqarnermigut, immaqa minnerusumik piginneqataanermigut, suliniummi qularnartut, sunniuteqarsinnaaneq aamma iluarnaarutissat peqataaffigissammagit. Inatsisartut isumaqatigiilluinnartut siunnersuutigisimavaat, piginneqatigiilluni ingerlatseriaaseq, akuersissuteqarlunilu atuisinnaatitsineq naligiissitaalluni ingerlatitseqqinnermi misissuiffigineqassasut, illuatungaanili piginneriaaseq "qangatoortoq" ingerlateqqinneqaaqqissanngitsoq.

Piginneriaatsit arlaannik qinersinissaq Naalakkersuisut aningaasanik taarsigassarsinissaannut aningaasaqarnikkullu sunnerneqaaqqajaanerulernissaannut annertuumik sunniuteqartussaavoq, taamatuttaarlu Nunatta Karsia suliniut pillugu qularnartunut nammaqataassanersoq. Piginneriaatsimik toqqaanerup kinguneranik aamma Namminersorlutik Oqartussat suliniummit iluanaarutinit pisinnaanerannut periarfissanik sunniuteqartussaavoq. Piginneriaatsimik toqqaanerup kinguneranik aamma suliniutip piviusunngortinneqarsinnaaneranut sunniuteqariaannaavoq, tassami pisortat piginneqataassinnaanerat tunngavigalugu taarsigassarsiniarnermi periarfissat sunnerneqarsinnaapput, aningaasanimmi atortitsisartut pisortat piginneqataanerat suliniummi qularnarsinnaasutut isigisani, annikillisaanertut isigisaramikku. Tamakku ataani sammineqassapput.

2.3.3.1 Piginneriaatsini assigiinngitsuni qularnartut

Sanaartornermi ingerlatsinermilu qularnartut assigiinngillat, aamma erngup nukinganik nukissiorfiit aluminiumillu aatsitsivik assigiinngitsunik nalorninartortaqarput. Tamaattumik piginneriaatsini assigiinngitsuni qularnartut assigiinngillat. Piginneqatigiinnermi qularnartut allanngorartussaapput, piginneqatigiinnerup qanoq isikkoqarnissaa tunngavigalugu. Qularnartut pingaarnerit ilaat ataani tabel-imi allatorneqarput.

Qularnartut pingaarnertit		Erngup nukinganik nukissiorfiit	Aluminiumik aatsitsivik
Pigin-neqati-giinneq	Sanaartorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Aningaasaliissutit annaaneqarsinnaanerannut qularnartoq (piffissaq peqqutaatillugu; erngup nukinganik nukissiorfiit sanaartornissai aluminiumik aatsitsiviup sanaartorneqarnissaata ukiunik marlunnik sioqqullugu aallartissaaq; aluminiumik aatsitsiviliortoqarnissaa sulii qulakkeerneqavissimanngitsoq) • Sanaartornissami aningaasartuutissatut naatsorsuutigisaniit akisunerulernissaanut nalorninerit (soorlu uuliap akitsoriartornera / angallassinermi akissarsiallu akitsoriartorneri pissutigalugit) • Aningaasaliinermi aningaasartuutitut qularnartut, tassunga ilaallutik aningaasat nalimikkut allanngorartuarnerat • Sanaartornermi kinguaattoorneq pissutigalugu annaasaqarnissamut nalorninartut • Ajutoornissamut nalorninartut 	<ul style="list-style-type: none"> • Aningaasaliissutit annaaneqarsinnaapput • Sanaartornissami aningaasartuutissatut naatsorsuutiniit akisunerulernissaanut nalorninartut (soorlu uuliap akitsoriartornera / angallassinermi akissarsiallu iniartorneri pissutigalugit) • Aningaasaliinermi aningaasartuutitut qularnartut, tassunga ilaallutik aningaasat nalingisa allanngorarnerat • Sanaartornermi kinguaattoorneq pissutigalugu annaasaqarnissamut nalorninartut • Ajutoornissamut nalorninartut
	Ingerlatsineq / tunisasiorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Ingerlatsinermi aningaasartuutit qaffannissaannut nalorninartut (soorlu aningaasarsianut aningaasartuutit) • Aningaasaliinermi aningaasartuutitut qularnartut, tassunga ilaallutik aningaasat nalingi pillugit nalorninartut • Tunisassiornermi annaasaqarnissamut nalorninartut • Orsussap akia pillugu nalorninartut (tuninerani) • Nukissiat nutaat atorineqalernerani nalorninartut • Ajutoornissamut nalorninartut 	<ul style="list-style-type: none"> • Ingerlatsinermi aningaasartuutit qaffannissaannut nalorninartut (soorlu aningaasarsianut aningaasartuutit, angallassinermi akit ineriartornerat (uuliap akia) bauxit/alumina akiata allanngorarnera (pisiarinissaanut akiata)) • Tunisassiornermi annaasaqarnissamut nalorninartut • Gas-inik aniatitsinermut akitsuuteqalernissamut nalorninartut (CO₂, nunani tamalaani isumaqatigiissutit) • Aningaasaliinermi aningaasartuutitut nalorninartut, tassunga ilaallutik aningaasat nalingi pillugit nalorninartut • Nukiup akia pillugu nalorninartut (pisiarinerani) • Aluminiup nunarsuatsinni akiata allanngorarnera (akiginerani akigititaq)

			• Ajutoornissamut nalorninartut
Akuer-sissute-qarluni atuisinnaatitsineq	Sanaartorneq	Aningaasanik atortitsisartut Namminersorlutik Oqartussat piginneqataanninnerat suliniummut nalorninarnerulersitsisutut isigisinnaavaat. Taamaattoqassappat namminersortut (privatit) suliniummut aningaasaliisussat aningaasartuutaat allisussaassapput.	
	Ingerlatsineq / tunisassiorneq	-	-

Tabelimi qulaaniittumi aarlerinaateqarsinnaasut arlallit nalunaarsorneqarput. Malugissallugu pingaaruteqarpoq, aarlerinaatit assigiinngitsut pisoqarnissaannut ilimanaatit eqqarsaatigalugit assigiinngiaarsinnaammata, kiisalu pisunik nalaanneqassagaanni kingunerisassaasa annertussusiisa tungaasigut. Aarlerinaatit assigiinngitsut nassuiaammi matumani amerlassusilerneqanngillat, taarsiulluguli pitsaassutsit naatsumik nassuiaatigineqarlutik.

Taamaalilluni namminersorlutik oqartussat suliniummi piginneqataalissagunik arlalinnik aarlerinaateqarsinnaavoq, ilaat allanut naleqqiullugit ilimanarnerusinnaasut, allat nalliuppata allanut naleqqiullugit kingunerisassaasa ilaat annertunerussallutik. Qularnartut annertussusissaannut aamma apeqqutaassaaq, Namminersorlutik Oqartussat suliniummut qanoq annertutigisumik piginneqataassanersut. Akuersissuteqarluni atuisinnaatitsinermi Namminersorlutik Oqartussanut qularnartut taama annertutiginaviangillat.

Ingerlatsinerup nalaani Namminersorlutik Oqartussanut qularnartoq tassaassaaq aningaasaliissutaasimasut matuniarnissaat aamma naleqarnerulersitsinissaq. Naleqarnerulersitsinissamut apeqqutaalluinnartussaapput tunisassiornermi atugassat qanoq naleqarnerisut, soorlu bauxit/ alumina, aluminiup akia, minnerunngitsumillu uuliap akia, tassami assartuinermit akiusumut aalajangiisuusussammat. Aluminiumiliorfissamut naleqartunik pilersitsinissamut aamma erngup nukinganik nukissiorfimmi ingerlatsinermi akornutaasinnaasut aamma apeqqutaassapput.

Piginneqatigiilluni ingerlatseqataanissamut isumaqatigiissuteqassagaanni pilersaarusiornermi sanaartornermilu qularnartut tassaassapput aningaasaliissutaasimasut annaasinnaaneri, imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat suliniummilu piginneqataasut allat suliniummut aningaasaliissutissaat annertusisariaqalernerannut pinngitsaaliisoqarsinnaanera.

Tassani qularnartut annersarisussaavaat erngup nukinganik nukissiorfiit sanaartorneqarnerinut tunngasoq. Tamatumunnga pissutaavoq erngup nukinganik nukissiorfiit aluminiumik aatsitsiviup sananeqalernissaat ukiunik marlunnik sioqqullugu aallartittussaamata. Nalorninartormi tassaassaaq, aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip unitsiinneqarsinnaanera imaluunniit annikillisinneqarsinnaanera, erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit sanaartorneqarnerini. Tassani qularnartut annikillissapput erngup nukinganik nukissiorfinnik aluminiumillu annertuumik aatsitsivimmik piginnittut assigiippata.

Ergup nukinganik nukissiorfiliorniarneq sanaartornikkut qularnartorpassuaqarpoq, tassami erngup nukinganik nukissiorfiliorniarnerit nunami pissutsit tunngavigalugit

sanaartorneqartussaammata, soorlu misissueqqaarnerit eqqortumik suliarineqarsimanerat, aamma sanaartornerit piffissaq eqqorlugu suliarineqarsinnaassanerannut silap pissuserisaa apeqqutaalluinnartussaavoq.

Tamatuma saniatigut qularnartut ilagaat, erngup nukinganik nukissiorfiliornerit aluminiumillu aatsitsiviliornerit akisunerulersinnaanerit. Tamatumunnga pissutaasut ilagaat, erngup nukinganik nukissiorfiliorniarnertit teknikkikkut suliarissallugit ajornakusoortuummata, avatangiisillu inissisimaffigisassa at unammillernartuullutik.

Sanaartornissanut atatillugu aningaassaliissutaasunut qularnartut

Tabel-imi ataaniittumi takuneqarsinnaapput aluminiumik aatsitsiviliorniarnermi, erngup nukinganik nukissiutiliorniarnerni aamma innaallagissap aqutissaanik sanaartorniarnermi aningaassaliissutigineqartussatut naatsorsuutigineqartut. Kisitsisit paasissutissat 2008-meersut tunngavigalugit suliaapput. 2009/2010-mi akilersinnaassutsimik misissuinerit takutitsipput, sanaartornissamut aningaasartuutissat annertuallaartut suliniutip akilersinnaasumik ingerlannissaanut. Taamaattumik "tunngaviumik aallavimmiit" saniatigut (2008-mi paasissutissaatit tunngavigalugit) aningaasartuutissanut eqqoriaanerit 30 %-nik uniorsinnaanerannut inissiisoqarpoq.

Takussutissiap ersersippaa tunngaviumik aallaavik, aamma periarfissat allat marluk, taama iliornerup takutippaa eqqoriaanerit eqqoqqissaartumik nalileruminaattuusut:

Takussutissiaq 2-6 Alumiuliorfissamut sanaartornermut aningaassaliinerit missiliukkat

Sanaartornissanut aningaassaliissutissatut eqqoriaanerit, qallunaat kr. atorlugu	Tunngaviumik aallaavik	Tunngaviumik aallavik 30 %-inik annikinaarlugit	Tunngaviumik aallavik 30 %-inik ilallugit
Aluminiumik aatsitsivik	11,5 mia.	8,05 mia.	14,95 mia.
Erngup nukinganik nukissiorfiit	7 mia.	4,9 mia.	9,1 mia.
Innaallagissap aqutai	1,5 mia.	1,05 mia.	1,95 mia.
Katillugit	20 mia.	14 mia.	26 mia.

Suliniutip akilersinnaassusia Alcoa'p nammineq suli misissoqqissaarsimanngilaa, ingerlatsiviummi kissaatigisimavaa piginnittuunissamut apeqqutit qularnaarneqaaqqaarsimanissaat. Tamatuma saniatigut suliniutinut annertorsuarnut sinaakkutissatut atugassarititat sunniuteqartussaapput, soorlu nunatta avataaniit sulisussanik atuisinnaaneq, sanaartornermi aningaasartuutit annertussusissaannut sunniuteqartussaavoq, tamannalu immikkoortoq 3.3.2-imi itisilerneqarpoq. Sanaartornermi aningaasartuutinut aamma sunniutaasussaavoq suliniummi teknologii sorleq atorniarneqarnerisooq.

Sanaartornissamut aningaasartuutit annertussusissaasa erseqqissumik annertussusileqqissaarnissaat suli nalorninarloqarluartoq, tabel-ip takutippaa, sanaartornermi aningaassaliissutissat amerlasoorujussuusut.

Suliniuummi ima isikkulimmi sanaartornermut aningaasaliissutissartai "suliniutip aningaasaliiffiqeqarneranit" tiguneqassasut ilimagineqarpoq. Taama aningaasaleeriaaseq imaqarpoq namminerisamik aningaasaatinut ilaasut (piginnittumit/piginnittunit pissarsiarineqartut), ilaat taarsigassarsinikkut (aningaaserivinnit, aningaasarsiornermilu suliffeqarfinit allanit pissarsiarineqartut). Taama taarsigassarsineq immikkut ittuuvoq, tassami taarsigassarsisitsineq suliniuummut taarsigassarsisitsinerusarpoq, taamaalilluni piginnittuusut taarsigassarsiat utertinneqarnissaanut qularnaveeqqusiineq ajorlutik. Tassa piginnittuusut ingerlatsivimmut aningaasaliisarput (aningaasatigut aallarniutit), ingerlatsivillu – piginnittuunngitsut – aningaasat sinneri suliniuummit taarsigassarsiarineqartarput. Tamaasilluni taarsigassarsisitsisunit piumasaaqataasarpoq suliniutip iluatsilluarnissaanut uppersaataasinnaasunik takutitsinissaq, kisianni aamma atorniarnernit naalagaaffimmit qularnaveeqqusernikuusunit annertunerusumik erniaaqartinneqartarput.

Taama suliniuummit taarsigassarsisinnaanerup suliniutip sanaartornissaata ilaannaa matussusersinnaasarpaa. Suliniutip nalorninartui annikippata taava piviusunngortinnissaanut aningaasartuutissat annertunersai taarsigassarsinikkut pineqarsinnaassapput. Ullutsinni aningaasaqarnikkut ajornartorsiorneq pissutigalugu ilimagineqarpoq suliniuummit uannga aningaasartuutissat 60 %-ii taarsigassarsiarineqarsinnaassasut, tamanna ima isumaqarpoq, piginnittoq/piginnittut sanaartornissamut aningaasaliissutissat 40 %-ii namminneq aningaasaliissutigisariaqassagaat.

Suliniuummut Namminersorlutik Oqartussat 50 %-inik piginneqataassagunik, taava 4 mia. kr. namminerisamik aningaasaatissatut ileqqaartariaqassavaat, aamma erniaanut aningaasartuutinullu allanut akileeataassallutik. Namminersorlutik Oqartussat suliniut pillugu aningaasaliissutissaat sanaartornerup nalaani taamaalillutik 6 mia. kr. missaanillissapput. Taamaattoqassappat nunatta aningaasaqarniarnera sunnertiasuaranngortussaassaaq.

Ajornerpaamik pisoqassappat isikkussaq

Ataani kisitsinerit takutippaat Namminersorlutik Oqartussat piginneriaatsini assigiinngitsuni qanoq aningaasartuuteqassanersut tunisassiorneq aallartinngitsuussappat, taamaalillunilu sanaartornermut aningaasaliissutit annaaneqartussat qanoq annertutigissanersut nalikillisaatigineqassanersullu.

Eqqaamaneqassaaq suliniuummit taarsigassarsisoqarsinnaasoq, taamaalillunilu suliniuummik ingerlatsisut qularnaveeqqusiisariaqanngikkaluartut, taava Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisutut akisussaasutut suliniutip uuma qimassinnassaa ajornartorsiuutigissavaat aningaasatigut ajutoortoqassagaluarpat. Namminersorlutik Oqartussat eqqarsaatigisariaqarpaat Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutai allat siunissami aamma taarsigassarsiniartartussaanerat (takuuk, "Kalaallit Nunaanni aluminiumik aatsitsivimmik pilersitsinissaq pillugu aalajangernissamut tunngavik", Inatsisartunut 2008-mi saqqummiunneqartoq).

Ajornerpaamik inissisimanissami takutitsinermi eqqoriarneqarpoq Namminersorlutik Oqartussat piginneqataassutissani tamaasa taarsigassarsariaqassagai (namminerisamik

aningaasaatit aamma suliniummik piginneqataassuteqarnerup amerlassusii tunngavigalugit akisussaaffiit), taarsigassarsiallu ukiut 30-it ingerlaneranni akilersugassaassasut, erniaritinneqartussarlu tassaassasoq 6 %. Erniaaritinneqartussap taama eqqoriarneqarneranut pissutaavoq, taarsigassarsiassat amerlassusiat nunatta tunisassiaasa tamarmiusut nalinganut sanillinneqartussaammata.

Ajornerpaammik pisoqarfissaq, sanaartukkat tamarmik naamassineqareersut ingerlatsinissaq aallartinneqanngitsoorpoq

Ajornerpaamik pisoqarsinnaanera takutinniarlugu Namminersorlutik Oqartussat akilersugassaat uani takutinneqassapput, tassalu sanaartukkat tamarmik – erngup nukinganik nukissiorfiit, aluminiumik aatsitsivik aamma innaallagissap aqputai – sanaartorneqareersut, tunisassiorneq aallartingitsuussagaluarpat imaluunniit aallartillatsiaannaq unitsinneqartariaataassagaluarpat, soorlu nunat tamalaat akornanni aningaasaqarnikkut annertuumik ajalusoortoqarnerata kingunerisaanik.

Ajornerpaamik pisoqarsinnaanerani takutitsiniarneq assersuutaannaavoq. Erseqqissarneqassaarlu taama pisoqarsinnaanerata ilimanaataa mikisuararsuummat, aatsaallu soorlu ajutoornersuaqarpat aningaasaqarnikkulluunniit annertuumik ajalusoortoqarpat, tassungaluunniit assingusunik pisoqarpat taama inissittoqarsinnaalluni.

Namminersorlutik Oqartussat suliniummut 50 %-imik piginneqataassuteqarlutik ilaassappata, taava aningaasaliissutit 50 %-ii akisussaaffigissavaat, tassalu 10 mia. kr. (4+6). Akiligassat taama amerlatigisut akilersorneqassappata, qulaani tunngaviusut naapertorlugit, taava Namminersorlutik Oqartussat ukiumut 726 mio. kr.-inik ukiuni 30-ni akiliisassapput³.

Namminersorlutik Oqartussat suliniummut 10 %-inik piginneqataassuteqarlutik ilaassagunik, taava sanaartornernut aningaasaliissutissaat 2 mia. kr.-iussapput, qulaanilu taaneqartut tunngavigalugit ukiumut 145 mio. kr.-inik ukiuni 30-ni akiliisassaaq akiligassatik nungunniarlugit⁴.

Inatsisit malillugit namminersorlutik oqartussat “taamaallaat” piginneqataassutitigut namminneq aningaasaatiminnut akisussaassapput (suliniummut aningaasaliissutit pinnagit). Taamaattorli nalilerneqarpoq, pivisunngussappat suliniummut Namminersorlutik Oqartussat aningaasaliissutiminnut akisussanngorsinnaasut, taamaangippat Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsinissaminnut periarfissaat annertuumik ajortissinnaammata. Tamanna eqqaassanngikkaanni namminersorlutik oqartussat suliniummi 50 %-inik piginneqataassuteqarunik ukiuni 30-ni ukiumut 290 mio. kr. Taarsersortariaaqalissavaat. Tamannattaaq atuuppoq namminersorlutik oqartussat suliniummi 10 %-inik piginneqataassuteqassagaluarpata namminersorlutik oqartussat ukiuni 30-ni ukiumut 58 mio. kr.-nik akilersuissagaluarput.

Erngup nukinganik nukissiorfiit sanaartorneqarlutik atorneqalernatilli

Allatut ajornerpaamik pisoqassappat, tassalu erngup nukinganik nukissiorfiit kallerullu innerata aqputai sanaartorneqarlutik, kisiannili aluminiumik aatsitsivik

³ Nunarput pisussaaffilerneqassappat suliniutip aningaasaliissutissartaanut, taava akiligassariligassat $4+2 \times 6 = 16$ mia. kr. Taakkartorneqarsinnaassapput.

⁴ Pisussaaffiit pissutsimi uani $2+12 = 14$ mia. kr. angusissaavaat.

sananeqanngitsoorluni. Taama pisoqarnissaa ilimanangilaq, tassami erngup nukinganik nukissiorfiit aluminiumillu aatsitsiviup piginnittui assigiitussaapput. Erngup nukinganik nukissiorfiit aatsaat sanaartorneqalissapput *qularnaarneqarpat* sarfaq pilersinneqartussaq pisisussaqartoq. Aammami erngup nukinganik nukissiorfiit aluminiumik aatsitsiviup sanaartorneqalinnginnera minnerpaamik ukiunik marlunnik sioqqullugu aallartittussaapput. Taamaattumik uani ajornerpaasussatut pisoqassappat tassaassaaq nunarsuatsinni aningaasarsiornikkut ajalusoortoqarsinnaanera, ingerlatsivippassuillu akiliisinnaajunnaarlutik unerarsimassappata, taava suliniummut tunngaviit piujunnaarsimassapput, nukissiorfissallu sanaartorneri tamaanngaanaq unitsinneqartariaqassallutik. Taama pisoqassappat erngup nukinganik nukissiorfiit nukiit pilersitatik tamaasa tunisinaanaviannigilaat, ingerlatsinikkullu aningaasaliissutaasimasut matussuserneqarsinnaanaviarnatik.

Namminersorlutik Oqartussat suliniummut 50 %-inik piginneqataassuteqarlutik pissappata, erngup nukinganik nukissiorfiit kallerullu innerata aqqutaanik sanaartornernut aningaasartuutaassapput 4,25 mia. kr. Akiligassat taama amerlatigisut ukiut 30 ingerlaneranni akilersorneqassappata, taava Namminersorlutik Oqartussat ukiumut 309 mio. kr.-inik akiliissuteqartassaaq.

Namminersorlutik Oqartussat suliniummut 10 %-inik piginneqataassuteqarlutik ilaassagunik, taava sanaartornernut aningaasartuutissarisussaavaat 850 mio. kr.-it erngup nukinganik nukissiorfinnut aamma innaallagissap aqqutissaannut. Taama pisoqassappat qulaanilu tunngaviusut atuutissappata, taava akiligassat nungussappata ukiumut 62 mio. kr.-inik ukiuni 30-ni akiliisoqartassaaq.

Aningaasat taarsigassarsiat Nunatta Karsiata aningaasaqarneranut sanilliullugu amerlasoorujussuusussapput, Nunatta Karsianik nalorninartorsiortitsisinnaaneq annertuserujussuusalluni. Aningaasaliissutaasimasut annaaneqassagaluarpata pisortat akiliisinaanerat aningaasaqarniarnerallu oqimaatsorsiorutorujussuangussaaq. Piginneriaatsit assigiinngitsut Namminersorlutik Oqartussanut akiligassatigut qularnartoqarfiusut sunniutissai itinerusumik ataani sammineqasapput.

2.3.3.2 Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsisarnerannut qularnassuserinnaasaannullu piginneriaatsit sunniutissaat

Aluminiumik aatsitsiviliorniarluni sanaartortoqalissappat, tassunga atatillugu Namminersorlutik Oqartussat inissisimanissaat, Namminersorlutik Oqartussat aningaasaqarniarnerannut taassumalu qanoq inissisimanissaanut aalajangiisorujussuusapput.

Aluminiumik aatsitsivimmik tassungalu atasunut Namminersorlutik Oqartussa piginneqataalissagaluarpata, akiligassat amerleriassapput aningaasaqarniarnikkullu sunnertialernissaq qanittuaranningsimassalluni.

Nunatsinni inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerat mianernartumeereerpoq, tassami inuussutissarsiornikkut ingerlatsineq aqqut ataaseq kisiat atorlugu ingerlanneqarami. Inuiaqatigiit isaatitsiffii marluinnaapput, tassalu Danmarkimiit ataatsimut aningaasaliissutiti aamma raajanik aalisakkanillu tunisassiorneq taakkunangalu avammut tunisisarneq.

Tamatuma saniatigut annikitsuarannguamik EU-mit, aatsitassanit misissueqqissaarinernit takornariaqarnermiillu inuiaqatigiit isertitaqartarput. Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerat mianersornartumik inissisimavoq, tassami aalisakkat amerlassusaannut aalisakkallu akiisa nikerarnerannut sunnertiasorujussuulluni. Ungasinnerusoq isigalugu aalisakkat avammut tunineqartartut akii appariartortussaapput, taamaattumik ungasinnerusoq isigalugu avammut tunisassiornermi isertitat ikinnerulersissavaat. Tamanna takuneqarsinnaavoq nunatta avammut tunisaqarnerani akitigut isaatitai 1990-miit 2010 tungaanut ikiliartuinnarsimmata (takuuk Aningaasarsiornermi Suliunnersuisooqatigiit 2011-mut nalunaarusiaat).

Ataasiinnarmik inuussutissarsiummik ingerlatseriaaseqarneq, tassalu aalisarneq aalisakkanillu tunisassiornermik ingerlatsineq, avammut tunisassiornermi kisiartaatillugu toqqammavigigaani, inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut annertuumik nalorninartorsioritissinnaavoq. Raajaqassuani isasoortoqassagaluarpat, tamanna namminersortunut pisortanullu imaalliaallaanaq ajortorujussuarmik sunniuteqartussaavoq. Avammut allanik tunisassiorsinnaanermut ineriartortitsineq inuussutissarsiornikkut amerlanerusunik tunngavissaqartitsilissaaq, inuussutissarsiutinilu ataasiakkaani aningaasarsiornikkut ajornartorsiornermut sunnertianissaq annikillisaaffigineqassalluni.

Avammut tunisassiornerit nutaat pilersinneqarnerisigut, erngup nukinga atorlugu savimminernik tunisassiorneruppat, aatsitassanik piiaanikkut imaluunniit uuliamik gas-inillu piiaaneruppata, tamakku pisariaqarput inuussutissarsiutit amerlanerusut napassutigineqalissappata, aningaasarliornermullu sunnertianeq annikillisinneqassappat.

Akiitsuni allanngoriatorneq

Ukiut kingulliit ingerlanerini nunatta nunanut allanut akiitsui annertuumik amerliartorsimapput. Nunatta Karsiani uningasuutigineqartut ikilismapput, innuttaasut suliffeqarfiillu realkredit-inut akiligassaat malunnaatilimmik amerlismapput, aamma Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaasa akiitsui amerlapput, amerliartuinnarlutillu. Aningaasarsiornikkut siunnersuisooqatigiit 2011-mi nalunaarusiaminni naatsorsorsimavaat inuiaqatigiit nunanut allanut ilanngaareerluni akiitsui 2,7 mia. kr. missaaniittut.

Nunat tamalaat akornanni akiligassaqarnerup apeqquersorneqartarnera annertunerujartuinnartumik isigineqartalerpoq. Aningaaseriviit 2008-mi ajornartorsiornerat maanna pisortat akiitsutigut ajornartorsiuernerannik taarserneqarnikuuvoq, nunallu annertuumik amerliartuinnartunillu akiligassallit erniatigut qaffasinnerusunik piumaffigineqartalerput aamma nutaanik taarsigassarsiniartarnerat ajornarsiartorluni. Tamatuma kinguneraa nunani tamakkunani akileraarutit qaffakkiartornerat pisortallu annertuumik sipaarniuteqalernerat.

Aluminiummik aatsitsivilioriarluni suliniummut aningaasaliissaguni akiitsutigut qularnartutigullu Namminersorlutik Oqartussat inissisimalernissaat

Piginneriaatsit assigiinngitsut Inatsisartut 2008-mi sammimmatigilli namminersorlutik oqartussat aningaasaleeqataasinnaanannut tunngatillugu pissutsit marluk tunngaviulluinnartut allanngorsimapput.

- Siullertut: Namminersorlutik Oqartussat aningaasat ileqqaagarisaat 2 mia. kr. sinneqarsimagaluartut maanna 1 mia. ataatersimavaat. Taamaattumik aallartissutissanut aningaasaliisutissat amerlanersaat taarsigassarsinikkut pisariaqalersussaassapput.
- Aappaattut: nunat tamalaat akornanni taarsigassarsisarnemi ajalusoortoqarnikuuvoq, taamaattumik nunani naalakkersuisut akiitsui isiginiarneqartorujussuupput, pisortat aningaasanik atorniasinnaanerajornarnerulernikuuvoq akisunerulernikuullunilu. Taamaattumik erngup nukinganik nukissiorfinnut aluminiumillu aatsitsivimmuut aningaasaliissuteqarniarluni taarsigassarsisoqassappat, taava Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaasalu suliniutinut allanut taarsigassarsisinnaanerajornarnerulissaaq. Allatut oqaatigalugu, tamatuma kingunerisinnaavaa, aningaasaqarnermi politikikkut kiffaangissutsip periarfissallu annikillisinneqarnerat.

Inatsisartut UKA2012-imi aalajangissappata piginneqatigiinneq tunngavigalugu ingerlaqqittoqassasoq, taava Namminersorlutik Oqartussat piginneqataassutip annertussusia tunngavigalugu aningaasaliissapput. Namminersorlutik Oqartussat piginneqatigiinneq toqqassappassuk, tamatuma kingunerissavaa erniaanut aningaasartuutit amerlanerulernissaat. Piginneqataassutsit 50 %-iuppata (isummeraanni Namminersorlutik Oqartussat namminerisamik aningaasaatit taarsigassarsiat aningaasalersorneranni aningaasartuutit kisiisa akilersussagunikkit) taava nunatsinni pisortat akiliisinnaassusiat ukiumut 290,5 mio. kr.-inik nanertorneqarnerulissaaq (akilersuineq ukiuni 30-ni ingerlassappat). Piginneqataassulli 10 %-iuppat, taava ukiumut akiliisinnaanermut nanertorneqaat 58,1 mio. kr.-t missaaniissaaq.

Namminerisamik aningaasaatinut aallarniutaasumik akiliutissanut tarsigassarsiarineqassappata, tamatuma kingunerisussaavaa namminersorlutik oqartussat erniaanut ilanngaareerluni akiliutigisartagaasa tamarmiusut amerleriarnissaat, ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugu tamanna ingerlatseqatigiiffimmit sinneqartoorutinit matuniarneqartussaavoq. Sinneqartoorutit namminersorlutik oqartussanut Alcoa-mullu iluanaarutitut imaluunniit aningaasaliinermi erniaaqartitsinikkut pissarsiarinnissutaasinnaapput. Soorlu ataani immikkoortoq 2.3.3.3-mi allaaserineqartutut, eqqoriaruminaappoq nalorninartoqarlunilu naleqalersitsisussaq taanna qanoq annertutigissanersoq.

Soorlu qulaani allaaserineqareersutut, pisortat akiitsuisa ineriartornerat immikkut isigalugu suli annikitsutut taaneqarsinnaagaluarput. Namminersorlutik oqartussat 2010-mi nunani allani 250 mio. kr.-inik taarsigassarsisimapput, aamma ilimagineqarpoq 2015-ip tungaanut taarsigassarsiat 800 mio. kr.-inik ilaneqassasut. EU-p patajaatsuunissaq pillugu isumaqatigiissutaani inassutigineqarpoq, pisortat taarsigassarsiaasa BNP-ip 60 %-ia qaangertassanngikkaat. Ima paasisariaqarpoq, 2009 assersuutigigaanni, aningaasaqarnermut missingersuutip 12 mia. kr.-iusup 60 %-tii qaangernagit pisortat sammisaqarfii taarsigassarsisinnaatitaassasut, tassalu 7,2 mia. kr. missaannik.

Kisianni nunatsinni aningaasaqarniarneq EUmi nunat aningaasaqarniarneranniit pingaaruteqartuni arlalitsigut allaaneroqaaaq. Pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut aningaasaqarnermut tamarmiusumit annertoqisumik inissisimmamata.

Tamanna tunngavigalugu toqqaannartumik EU-p patajaatsuunissaq pillugu isumaqatigiissutaani inassutigisat nunatsinnut atorpeqarsinnaangillat (takuuk Aningaasaqarnermi politikikkut Nalunaarusiaq 2011-meersoq).

Aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip 50 %-inik pisortat pigineqataassuteqassappata, pisortat sammisaqarfii BNP 33,3%-iisaamerlaqataanik taarsigassarsissapput, namminerisamik aningaasaatinuunnaq. Pisortalli aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip 10 %-nik pigineqataassuteqassappata, akiitsut BNP-p 6,7 %-iisa amerlaqatigiissavai. Suliniutilli taarsigassarsiassartai namminersorlutik oqartussat pigineqataassutaat tunngavigalugit ilanngunneqassappata, taava akiitsut nutaat BNP-ip 83,3 %-erissavai aappaanilu 16,7%-iussallutik.

Aluminiumik aatsitsiviliorniarnermut aningaasaliissutissat kisiisa isiginiarneqarsinnaangillat. Nunatsinni inuiaqatigiit attaveqaatinut sanaartugassanullu amerlasuunik aningaasalersuinnissaat ilimanaateqarpoq, taakkulu aamma avataanit aningaasaliissutissanik pisariaqartitsinermik kinguneqassapput (takuuk Aningaasarsiornermi-Politikikkut Nalunaarusiaq 2011-meersoq). Suliassap ataatsip iluani aningaasanik taarsigassarsinissamut aalajangerneq suliassanut allanut aningaasaliisnnaanermut sunniuteqartussaavoq.

Tamanna ima assersuusiorfigineqarsinnaavoq: Namminersorlutik Oqartussat Sisimiuni erngup nukinganik nukissiorfissamut taarsigassarsiniarmata Nordisk Investeringsbankip piunasaqaatigaa Namminersorlutik Oqartussatnamminersorlutik oqartussat akiitsuisa erniaasa isertitassat 20 %-ii qaangingisaannassagaat. Taamaattumik 2011-miit ukiullu tulliini taarsigassarsiarineqarsinnaasut sinneruttut tassaalerput 1,56 mia. kr., isertitat katinneranni killiliussap 20 %-ip angunissaata tungaanut. Namminersorlutik oqartussat kissaatigissappassuk, isertitanit killigititaasoq 20 % qaangerlugu taarsigassarserusullutik, Nordisk Investeringsbank-ip tamanna akuerseqqaartussaavoq (takuuk Aningaasarsiornermi-Politikikkut Nalunaarusiaq 2011-meersoq).

Soorlu qulaani takutinneqartutut, Inatsisartut aalajangaalajangissappata aluminiumik aatsitsiviliornermi pigineqataaniarlutik, taassumalu kingunerisaanik amerlasuunik taarsigassarsiniarlutik, taava pisortat sanaartugassanut attaveqarnermullu pitsanngorsaatisannut allanut aningaasaliissuteqarsinnaanerat killilerneqarujussuaassaaq.

Inatsisartut 2012-mi upernaakkut ataatsimiinnissaannut Naalakkersuisut aningaasaliissuteqartarnissanut taarsigassarsinissamullu periusissat pillugit siunnersuutinik tamakkiisunik saqqummiussissapput. Periusissat suli aalajagiivigineqanngikkaluartut oqaatigineqareersinnaavoq inuiaqatigiit akiitsuisa tamarmiusut malunnaatilimmik amerleriarnissaat aalajangiunneqareersimammat. Tamatuma saniatigut kissaatigisat suli amerlapput, atugarissaarneq pillugu suliniutinut, umiarsualivinnut mittarfinnullu aningaasaliinissanut. Tamarmik ataasiakkaarlutik ajungitsutut isikkoqarsinnaasut tunngavilersorluagaallutillu, kisianni ataatsimut tamaasa ingerlatissagaanni akiitsut amerlavallaalernissaannik kinguneqartitsisussat. Taamaattumik pisariaqarluinnarpoq tullerriiareqqissaarinissaq, akiitsut iniartornerat akuerineqarsinnaasumik inissisisimassappata.

2.3.3.3 Aluminiumik aatsitsivilioriarluni suliniummi Naalackersuisut iluaqusernissaannut piginneriaatsimut tunngasut pingaarutaat

Suliniut piviusunngortinneqassappat, piginneqataanissaq imaluunniit akuersissuteqarnermi atuisinnaatitsinissamut najoqqutamik toqqaanermi namminersorlutik oqartussatnut/kommunimut iluaqusiinnaanerit pingaaruteqarput. Piginneriaatsini najoqqutanut assigiingitsunut marlunnti toqqaanartumik iluanaaqusiinissamut ataani tabel-imi nalunaarsorneqarput.

Iluaqutissatut ilimagineqarsinnaasut pingaarnerit		Erngup nukinganik nukissiorfiit / aluminiumik aatsitsivik
Piginneqatigiinneq	Sanaartorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Innuttut akileraarutit
	Ingerlatsineq / Tunisassiorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Innuttut akileraarutit • Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat • Taarsigassarsinissamut nalorninartut annikinneruppata, taarsigassarsinermi erniaanut aningaasartuutissat ikinnerussapput, suliffeqarfimmi sinneqartoorutit amerlanerunerinik kinguneqartussat, taamaalillunilu ingerlatseqatigiiffittut aamma sinneqartoorutit akileraarutit amerlanerussallutik • taamaalilSinneqartoorutinit akileraarutit • Atuisinnaatitsinermi akitsuutinik pissarsisinnaaneq • Aningaasaatinit sinneqartoorutit • Aarlerinaatinut sillimmasiineq
Akuersissuteqartumik ingerlatsisinnaaneq	Sanaartorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Innuttut akileraarutit
	Ingerlatsineq / Tunisassiorneq	<ul style="list-style-type: none"> • Innuttut akileraarutit Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat • Sinneqartoorutinit akileraarutit • Atuisinnaatitsinermi akitsuutaasinnaasut

Soorlu nalunaarsuummi takuneqarsinnaasut iluaqutisiinissat ilaat piginneriaatsit arlaanaalluunniit toqqaraluaraanni apeqqutaangilaq, tassami tunngaviusut assigiissinnaammata imaluunniit assigiingajammata, piginneqatigiinnermi imaluunniit akuersissuteqarluni atuisinnaatitsinermi. Tassani pineqarput inuttut akileraarutit, ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat, sinneqartoorutinit akileraarutit kiisalu akuersissuteqarnermi akitsuutaasinnaasut. Taamattaq taasariaqarpoq suliffissaqartitsiniarnermi inuiaqatigiinnut sunniutit aalajangiinnermit matumanga sunnerneqartussaangimmata.

Piginneqatigiinnermut najoqqutaq iluaqusiinissamut ilimanaatinik arlalinnik imaqarpoq, akuersissuummi najoqqutaq taama periarfissiinani.

Piginneqataalluni ingerlatsinissaq akuersissuteqarluni atuisinnaatitsinermi amerlanerusunik iluanaaruteqarnissamut periarfissaqartitsivoq, piginneqataassalluni isumaqatigiissuteqarsimagaanni ingerlatsinermi ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aningaasaliissutaasut erniortinneqarsinnaanerannik periarfissaqarpoq, tassami suliniut aatsaat aningaasaliiffiqineqartussaavoq aallartinneqarlunilu, suliniummik piginnittut isumaqarpata ingerlatsinermi iluanaaruteqarluni ingerlatsisoqarsinnaasoq. Naleqarnerulersitsinissamulli apeqqutaasussaapput atortussanik niuerfinni assigiingitsuni akit ineriartornerat, soorlu bauxit / alumina (tunisassiornermi atortut), aluminium

(tunisassiat tunineqarnerat), uuliap aamarsuillu akii, tassami taakku assartuineri anode-
nullu ("anode"-t aluminiumik pilersitsiniarnermi atorveqartarput) aningaasartuutissanut
aalajangiisuusussaammata. Manna tikillugu misilittakkat tassaapput, bauxit-ip aamma
aluminium-ip akii imminnut ingiaqatigiinnangajallutik allangoriartortartut. Pilersaarutip
akilersinnaassusia aluminiumip akia nalinginnaasumik ataavartumillu appariartornerata
tunganut malussarissaaq.

Pilersaarut iluanaarutiniq qanoq amerlatigisunik pissarsissutaasinnaatigisoq maannakkut
oqaaseqarfigineqarsinnaanngilaq. Iluanaarutissatut eqqoriaanerit tamatigut
missingersuinernik tunngaveqartarput. Sanaartornissamut aningaasartuutissat pillugit
nutaanik misissuinermi aamma suliniummut sinaakutissatut atugassaritissat
ersarissippata, suliniutip akilersinnaaneranut nutaanerusunik suliaqartoqarsinnaalissaaq.

Pilersaarut minnerpaamik qanoq amerlatigisunik iluanaarutaasinnaanersoq pillugu
aningaasaliisunut soqutiginnitsitsilerniarluni anguniakkat pingaernerit
inissitsiterneqarsinnaapput. Suliniutip ilaa pilersaarummi aningaasaatit atorlugit
aningaasalersorneqartussaq maanna niueqatigiinnermi atugassarititaasut malillugit 8 %-it
missaannik erniaalersorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Namminerisamik
aningaasaatit ilaasa erniaalersorneri malunnaatilimmit taassumangga
qaffasinnerusariaqarput, aningaasaliissuteqarnissap pilerinartuunissaa tassani
pineqassappat.. Suliniut pivirusunngortinneqassappat Namminersorlutik
Oqartussatnamminersorlutik oqartussat piginneqataassuteqartillugit pilersaarummi
aningaasaatit atorlugit aningaasaliissutit Alcoa-tut aningaasalersuisinnaasutullu allatulli
assinginik erniaalersorneqarnissaat naatsorsuutigineqartariaqassaaq.

Namminerisamik aningaasaatit eqqarsaatigalugit sunniuteqartumik erniaalersuinermut
apeqqutaasussat ilagaat piginneqataasut qanoq aningaasalersorsimaneraat.
Namminersorlutik Oqartussat namminerisamik aningaasaatit aningaasalersorniarlugit
nunani allanit taarsigassarsisariaqassapput. Taakkununnga taarsigassarsinerni erniat
iluanaarutaasussanit ilanngaatigineqassapput. Taamaattumik Namminersorlutik
Oqartussat namminerisamik aningaasaatinut akiliutit erniaalersorneqarsinnaanerisa
amerlassusii paasissallugit maanna ajornakusoorpoq.

2.3.3.4 Suliniutip pivirusunngortissinnaaneranut piginneriaatsimut tunngasut pingaaruteqarnerataalajang

Qulaani sammineqareersutut erngup nukinga atorlugu suliffissuarnut siunertaqartunut
atorluarnissaa pillugu piginneqataanissamik aalajangerneq arlaatigut nunatsinnut
aningaasaliinnerusinnaavoq annerusumik minnerusumilluunniit ajunngitsoq ajortorluunniit.
Tamatumali saniatigut pisortat-namminersortut piginneqatigiinnissaannut aalajangerneq
pilersaarummi pissutsinut allanut sunniuteqarsinnaavoq, aalajang, uanilu naatsumik
sammineqassalluni.

Pisortat namminersortullu piginneqatigiillutik ingerlatsiniarnerat aningaasanik
taarsigassarsisitsisarfinniit ima isigineqartussaassaaq inuiaqatigiit naalackersuisullu
suliniut arlaatigut tapersersoraat, aamma suliniummi qularnartunut akisussaaffimmik
tiguseqataarusuttoqartut. Pissutsit taamaattut suliniummut taarsigassarsisiterusuttunit

tutsuiginarnerulersitsissapput, aningaasaliissutinilu akigititaq akikinnerulissalluni. Taamaattumik piginneqataaneq suliniummut aningaasartuutissanut ikillisaqataasinnaavoq.

Kisianni aamma eqqumaffigineqartariaqarpoq, suliniummi qularnartut annikillineqarsinnaammata Namminersorlutik Oqartussat piginneqataangikkaluartulluunniit. Aningaasaliisunut qularnartut annikillisinnaapput, assersuutigalugu Namminersorlutik Oqartussat erngup nukinganik atorluaanissamut akuersissuteqarnermi inatsisini malittarisassanillu allanik aalajangersakkanillu allanik makkuninnga qulakkeerinnittunik piunasaqaatinik aalajangersaanikkut:

- Najoqqutaq "government take" (pisortanut akileraarutit tamarmiusut), aningaasaliisut pisortallu tamaasa pitsaasumik angusaqartillugit
- naleqqussaanermut periarfissat, atuisinnaanermut akitsuutit suliniummi aningaasaqarniarnerup nikerarnera malillugu ingerlasinnaasoq, aammalu
- piunasaqaatini atugassarititaasut pingaarutillit alla qulakkeerlugit

Soorlu kapitali 1-mi nassuiaatigineqartutut, Naalakkersuisut misissueqqissaarinerit annertuut ingerlassimavaat misissorniarlugu, suliniutit annertuut aningaasaqarniarnikkut qanoq annertusaavigineqarsinnaanersut pitsanngorsaavigineqarsinnaanersullu sinaakkutissatut tunngavissaliinikkut. Naalakkersuisut taamaalillutik suliniuteqarsimapput suliniutini qularnartut annikillisarnissaannut, taamaaliornikkummi aningaasaleerusuttunut nunarput pilerinarnerulerniassammat.

2.3.4 Kisermaassilluni erngup nukinganik isumalluutininik atuisinnaanissamut atugassarititassat

Soorlu nassuiaammi uani kapitalini siullerni allaaserineqareersutut Namminersornerullutik Oqartussaasimasut aammalu Alcoa Inc. akornanni isumaqatigiissut "Memorandum of Understanding" (MoU-imik isumaqatigiissut (paaseqatigiinnikkut allakkiaq)), aluminiumik aatsitsivilioriarluni suliniummi maannamut tunngaviuvoq. 2007-mi MoU-imik isumaqatigiissut isumaqatigiissutigineqarmalli, Inatsisartut akuersissutigisimavaat Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersoq (erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsit) atuutilissasoq, taamaammalu Naalakkersuisut tulluuttuosoraat, nunatta erngup nukinganik nukissiornikkut annertunerusumik ingerlatsiffigineqarnera ingerlateqqinneqassasoq sinaakkutissatut inatsisaasup ilusissatullu akuersissutaasup iluani. MoU-imik isumaqatigiissutaasup immikkoortuisa pingajuanni ingerlatassat inatsit tunngavigalugu kisermaassilluni ingerlatsinissamut akuersissuttip iluani ilanngullugit allanneqarsinnaapput, aammalu akuersissummik aalajangersimasumik tunisinissinemut atatillugu oqasertalersuinermut atatillugu aalajangiunneqarsinnaapput atuinermut pisortanut akitsuutit (royalties).

Taamaattumik Naalakkersuisut aallarereersimapput kisermaassilluni atuisinnaanissamut piunasaqaatissat ersarinnerusut suliaralugit, erngup nukinganik atuinermut inatsit tunngavigalugu.

2.3.4.1 Inatsisitigut sinaakkutissat, erngup nukinganik nukissiorfiusinnaasunik misissueqqissaarinerni aammalu atuinissami atugarisassanut

Erngup nukingata innaallagissionermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-meersoq (kingorna: erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsit) sinaakkutissatut inatsisaavoq. Erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsit periarfissiivoq atuisinnaanermut akuersissummik tunniussinissamut piumasaqaatitaliinissamut, takuuk §§ 5 aamma 9. Aalajangersakkat ilaat inatsimmi ersarissorujussuupput, aalajangersakkalli piumasaqaatillu ilaat nalunaarutiliornikkut, assigiissaartumik piumasaqaatiliornikkut, najoqqutassatut akuersissutiliornikkut aammalu akuersissutini ataasiakkaani aalajangesarneqartassallutik.

Naalakkersuisut suliareqqissaakkamik piumasaqaatiliorniarlutik "najoqqutassatut akuersissummik" suliaqarlutik aallartereerput, tassanilu kisermaassilluni misissueqqaarsinnaaneq aammalu erngup nukingata innaallagissionermut atorsinnaanera akuersissutigineqassaaq.

Najoqqutassatut akuersissummik suliaqarnermi Naalakkersuisut piumasaqaatissat aalajangersagassallu nalinginnaasumik atuuttussat aalajangersassavaat, immikkut pissutsit piumasaqaatini ataasiakkaani allanngortinnissaanut tikkuussinngippata. Taamaaliornikkut naligiimmik atuisinnaasut pineqassapput, kisiannilu aamma allannguisinnaanermut periarfissat ammaffigineqarlutik. Akuersissutit ataasiakkaat taamaalillutik ilusilersorneqarsinnaapput isumaqatiginninniarnikkut, kisiannili erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsisip iluani akuersissutit suliarineqassallutik aammalu najoqqutassatut akuersissutip sinaakkutissaani piumasaqaatitersuisoqassaaq suliniummut tassunga tulluussakkamik (takukkit, Erngup nukinganik innaallagissionermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1 december 2009-meersumi oqaaseqaatit nalinginnaasut immikkoortuanni 2.1).

Najoqqutassatut akuersissutiliornermi Naalakkersuisut takusinnaalersimavaat erngup nukinganik atuinissamut inatsimmi arlalitsigut ersarissagassaqartoq. Erngup nukinganik atuinissamut inatsimi aalajangersakkat ilai ersarinngillat, taamaattumillu nalorninartumik inissisimalersoqarsinnaalluni. Ersernerluttumik Inatsisitigut tunngavilimmik akuersissutinik tunisisoqarpat, tamatuma kingunerisinnaavaa qinnuteqartut / akuersissummik peqartut Naalakkersuisullu akornanni isumaqatigiinngittoqalerneranik. Kapitali 5-imi suliasat angisoorsuit piviusunngortinneqarnissaannut inatsisitigut akimmiffissaasinnaasut arlallit nassuiaatigineqarput, aammalu erngup nukinganit isumalluutitut inatsit immikkoortoq 5.6-imi erseqqinnerusumik allaaserineqarpoq, immikkoortoq 6.6-imi erngup nukinganit isumalluutitut inatsimmi aalajangersakkat sammisani aalajangersimasuni erseqqissarneqarsinnaasut nassuiarneqarput.

2.3.4.2 Erngup nukinganik misissueqqaarnissamut atuinissamullu akuersissutit najoqqutassatut akuersissutit.

Erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsisip anguniagaa sinaakkutassiaalu tunngavigalugit Naalakkersuisut piumasaqaatit suusserannik suliaqarlutik aallartissimapput, tamannalu "najoqqutassatut akuersissummik" suliarinninnikkut kisermaassilluni erngup nukingata innaallagissionermut atorneqarnissaanut

misissueqqaarnermi aammalu atorneqarnissaanut akuersissutini. Najoqqutassatut akuersissut aluminiuumik aatsitsiviliorniarluni suliniuumut atuutissaaq, aammalu siunissami erngup nukinga atorlugu suliniuteqarnerni atuutissalluni. Ataani pingaarnersiulluni saqqummiunneqarput piumasaaqatit ilaatinneqartussat najoqqutassatut akuersissummi.

<p>Akuersissuteqarfiup iluani suliaqartut allat</p>	<p>Misissueqqaarnissamut suliaqarnissamut pisussaaffiit</p>
<p>Akuersissummik peqartup allat pisinnaatitaaffii ataqqissavai aammalu akuersissutip kingunerinavianngilaa allat akuerisaallutik akuersissuteqarfiup iluani suliaqartut suliaannik killilersuilernissaq. Kisianni Akuersissummik peqartup pisariaqartillugu piffiit aalajangersimasut erngup nukinganik nukissiorfissat aammalu allat akuersissuteqarfiusut allanut iserfigineqaqqusaajunnaarlugit matusinnaavai, annertunerusumik inunnut tamaani angallattunut ulorianartorsiorfiusinnaappat.</p>	<p>Akuersissummik peqartup pisussaaffigaa misissueqqaarnissamut pisussaaffit suliarissallugit, taakkulu akuersissummi allatorneqarsimassapput, akuersissummut ilanngussaq 3-mi.</p> <p>Akuersissummik peqartup misissueqaarnissamini pisussaaffini naammassisimannngippagit misissueqaarnissamut piffissaliussap iluani, aammalu misissueqaarnissamut akuersissut taamaatissimappat, taava akuersissummik peqartup, Naalakkersuisut taarsiivigissavai, suliassat naammassineqarnissaannut pisussaaffimmi aningaasartuutissat amerlaqataannik.</p>
<p>Teknikkikkut, avatangiisit pillugit aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarat pillugu misissuinerit</p>	<p>Sulisussat, pilersuutit il.il.</p>
<p>Akuersissummik pigisaqartoq pisussaaffilerneqassaaq misissussallugit teknikikkut, avatangiisit pillugit aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat, taakkulu tunngaviussapput erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqarnissaanut naliliinermi</p>	<p>Aalajangersarneqarpoq pisinnaatitsissummik pigisaqartoq akuersissut malillugu ingerlatanik suliaqarnermini aallaaviatigut nunaqavissunik sulisoqassasoq aammalu pilersuutunik kiffartuussissutinillu kalaallinit sullinneqassalluni.</p> <p>Taamaattorli Kalaallit Nunaanni sulisussanik piginnaaneqartunik aammalu pilersuutunik kiffartuussissutinillu teknikikkut/niuernermit tunngaveqartumik unammillersinnaassuseqartunik peqarnera eqqarsaatigineqassalluni.</p>
<p>Misissueqaarnissinnaanermut akuersissutiv sivitorneqarnissaa atuisinnaanissaq anguniarlugu</p>	<p>Tunisassiornermi naammassisinnaasani sinneruttut</p>
<p>Akuersissummik pigisaqartup misissueqaarnissamut akuersissummik sivitsuiniarluni qinnuteqarnermini, ingerlaqqissinnaanissaq anguniarlugu, ilanngullugit nassutissavai feasibility studie (suliniut akilersinnaanersoq misissuiffigalugu), sanaartornissamut pilersaarut, matunissaanut pilersaarut, Avatangiisinut Sunniutissat Nalilerneqarnerat (ASN/ VVM) aammalu inuiaqatigiit nammatsisinnaanermik naliliineq (VSB)</p> <p>Misissueqaarnissamut akuersissut atuinissaq anguniarlugu sivitorniarnepat, taava atuinissamik akuersissummik tunniussisoqassaaq, akuersissummilu nalunaarutigineqassapput</p>	<p>Akuersissummik tunineqartoq pisussaaffilerneqarsinnaavoq suliniutini annertussusilissagaa, tunisassiornermi sinneqartoortitsisussanngorlugu, tamannalu piviusunngortissagaa taamaasiornerninilu aamma nammineq aningaasalissagaa, aammalu akuersissummik pigisaqartoq pisussaaffilerneqarsinnaasoq kallerup inneranik pisortanut namminersortunulluunniit pilersussanngorlugu. Taama aalajangersaasoqarnissaanut apeqqutaassapput nukinnik pilersuisut ataqatigiissariffigineqarsinnaanersut aammalu ungasinngisaani illoqarfeqarnerasoq. Taama aalajangersagaqarnissaq pinngitsoorneqarsinnaavoq, naliliisoqarpat</p>

akuersissummik tunineqartoq, atuisinnaanermut piffissap sivilissusaa aammalu atuisinnaanerup sumi inissisimanagera, soorlu aamma nalunaarsorneqassasoq piumasaqaatit misissueqqaarnissamut akuersissummi tunniunneqarsimasut atuisinnaanermut akuersissummi aamma atuutsinneqassasut	suliniummumt tassunga atatillugu pisariaqanngitsaq imaluunniit suliniummumt tassunga tulluutinngitsaq.
Akiliutit aammalu akitsuutit	Suliffeqarfiup taamaatinnerani pisussaaffiit
Najoqqutassatut akuersissutip imarai aalajangersakkat assigiinngitsut akiliutit aammalu akitsuutit pillugit. Akiliut aamma akiliummut aalajangersakkat kingusinnerpaamik paaanissamut akuersissummik tunniussinermi aalajangersarneqassapput (akiliut/royalty pillugit isumaliutersuutit misissueqqissaarnerillu nassuiaammi matumani immikkoortoq 5.3-imi takuneqarsinnaapput) Akuersissummik pissarsisup Naalakkersuisut akuersissummik suliaqarnerannut allatigullu pisortat suliaqarnerannut aningaasartuutaat utertissavaat	Akuersissummik pigisaqartup suliffeqarfiup taamaatsinnissaanut akisussaaffii aalajangersarneqartarput ilusissatut akuersissummi, soorlu qanoq torersaasoqassanersoq. Najoqqutassatut akuersissutip aamma imarissavai aalajangersaassutit akuersissummik pigisaqartup matunissamut ingerlatsinissaanut aningaasaliinissaanut pilersaaruteqarnissaq, aammalu uppersaasallugu aningaasat tassunga atugassat immikkoortinneqartut
Akuersissummik tunisineq aammalu annaasaqarneq/ utertitsineq	Utertitsineq
Akuersissummik tunisinissamut piumasaqaatit aalajangersarneqassapput aalajangAalajangersaasoqassaaq pissutsit suut tunngavigalugit akuersissummik annaasaqartoqarsinnaanersoq aammalu utertitsisoqarsinnaanersoq	Naalakkersuisut aalajangersinnaapput erngup nukiganik nukissiorfiit Namminersorlutik Oqartussanut utertinneqassasut atuisinnaanermut akuersissutip naanerani. Taama utertitsinissamut aalajangersaasoqassaaq, aammalu suliniummi tassani utertitsinissamut piumasaqaatit ersarissarneqassapput atuisinnaanermut akuersissummik tunniussinermi
Taarsiinissamik akisussaaneq aammalu qularnaveeqqusiineq	Saqitsaassutaasut pillugit aalajangaqqiisarneq
Maleruagassanik aalajangersaasoqassaaq qanoq taarsiinissamut akisussaasoqassanersoq, piumasaqaatit sillimmasernissamut suussanersut aammalu qularnaveeqqusiinissaq	Aalajangersaasoqassaaq pissutsit suut ataanni akuersissuteqartup Naalakkersuisullu akornanni saqitsaanermut aalajangiisarfiimmumt tunniussisoqarsinnaanersoq

2.3.4.3 Aningaasaqarnikkut sinaakkutissat aammalu piumasaqaatit ("pisortanut akileraarutit tamarmiusut pillugit najoqqutaq")

Misissueqqaarnissamut akuersissuteqarnermi aammalu erngup nukingata atorneqarnissaanut akuersinermi aningaasaqarnikkut sinaakkutissat piumasaqaatillu erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqarnissaanut attuumassuteqartut aalajangersarneqartarput. Taama aningaasaqarnikkut sinaakkusiinermi piumasaqarnermilu anguniarneqartarpoq qularnaarniarneqartarlunilu inuiaqatigiit naammaginartumik isaatitsissasut nunatsinni pinngortitap tunniussinnaasaasa

atorneqarnerini aammalu qularnaarniarneqartarluni suliffissuaqarfimmut pilerinartuunissaa annertuunik nunatsinni aningaasaliissuteqarniassamat (annertuunik aningaasaatillit). Atuinermut pisortanut akitsuutitik (Royalty) akiliissuteqarnissamik aalajangersaasoqassappat eqqaamaneqassaaq suliniutip akilersinnaanera annikillisarneqarpallaannginnissaa. Aningaasaqarnikkut sinaakktissat piumasaqaatillu allanut unammillersinnaanngippata, taava aningaasaleerusussinnaasut aningaasaliissutissatik nunanut allanut aningaasaqarnikkut pitsaanagerusumik atugassaqartitsisunut nuussavaat. Nunatta unammillersinnaassuseqarneranik misissueqqissaarineq, ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit, aningaasarsiat amerlassusii, pitsaassutsimut tunngasut il.il. (immikkoortoq 4.1-imi saqqummiunneqarput) nalinginnaasumik atuuttut aallaavigalugit tamatigoortumik isigalugu, suliassaqarfimmi unammillersinnaassuseqarnerup attatiinnarneqarnerata peqatigisaanik, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq akitsuutitik suliffeqarfinnullu akitsuusiussamik suli annertunerusumik pisussaaffilerneqarsinnaanersoq paasinarsisinnissaanut tunngaviupput. Naalackersuisut erngup nukinganik suliffeqarfimmut akitsuusiussamut najoqqutassamik aalajangersimasunik misissuinernik annertunerusunik aallartitsipput, tamannalu llanngussaq 1-imi takuneqarsinnaavoq. Misissueqqissaarinernit taakkunannga inassuteqaatit UKA2012-imi aluminiuliorfissamut aalajangiiffigisassatut tunngavissat ilaattut Inatsisartunut saqqummiunneqassapput.

3 Sulisussanik suliffeqarfinnillu nunaqavissunik peqataatitsiniarnissaq, inuiaqatigiillu pissarsiarisinnaasaat eqqarsaatigalugit periarfissat

Kapitalip matuma imarai inuussutissarsiortunik nunaqavissunik peqataatitsinissamut periarfissanut aammalu immikkoortuni assigiinngitsuni sulisussanik pisariaqartitsinermut tunngatillugu nalinginnaasumik isummersuutit arlallit kiisalu suliassap inuiaqatigiinnut pissarsiaqartitsinissaanut pingaarnertigut nassuiaat.

Sammissassaq sanaartornermut immikkoortumut tunnganerussiaaq, tullianillu tunisassiornermut immikkoortumut sammissalluni. Sanaartornermut immikkoortumi tunisassiofiit, attaveqarnermut atortut il.il. sanaartorneqassapput. Ingerlatassat taakkua immikkut amerlasoorsuarnik sulisoqarnissamik pisariaqartitsiviusussaapput, aammalu amerlasoorsuarnik sanaartornermut aningaasaliiviusussaallutik. Taamaattorli suliassat immikkoortuni tamani isiginiarneqarnissaat pingaaruteqarpoq – pingaartumik sanaartornerup aamma ingerlatsinerup immikkoortui immikkoortinneqartariaqarput – immikkoortut assigiinngitsut taakkua entreprenørinik pilersuisuusussanillu periarfissanik assigiinngitsunik pilersitsisussaammata, sulisussanik pisariaqartitsiviusussaallutik taamaalillutillu Kalaallit Nunaanni naleqalersitsisinnaanerit assigiinngitsuusussaalluni.

3.1 Immikkoortuni assigiinngitsuni entreprenørinut pilersuisuusussanullu periarfissat

Tulliuttup imarai inuussutissarsiortermit suliassanut angisoorsuarnut ingerlatsinerup aammalu sanaartornerup immikkoortuinut atatillugu entreprenørinut aamma pilersuisuusussanut periarfissat naatumik nassuiarneri. Siullermik periarfissat pillugit nalinginnaasumik isummersuutit saqqummiunneqarput, tulliutillugulu saviminissarsiorfissami aluminiuliorfissamilu periarfissat aalajangersimasut saqqummiunneqarlutik.

Suliassat ataasiakkaat suliassanik noqqaassuteqarnerat pillugu paasissutissat piginnaatitsissummik pigisaqartumit nassiunneqarput, tulliullugulu Aatsitassanut lkummatissanullu Pisortaqarfik aamma entreprenørinut najukkameersut suleqatigalugit siunnersortinit avataaneersunit nalilersoqqissaarneqarlutik.

Ingerlatassaasinnaasut immikkoortui pingaarnert Takussutissiaq 3-1-imi takuneqarsinnaapput. Sanaartornermut immikkoortumut tunngatillugu saviminissarsiorfissaq aamma aluminiuliorfissaq arlalitsigut imminnut assingupput, taamatuttaarlu aamma entreprenørinut pilersuisuusussanullu sullississutinut periarfissanik assigiinnik arlalinnik imaqaassallutik.

Takussutissiaq 3-1 Ingerlatassaasinnaasut pingaarnersiorlugit

Sanaartornermut immikkoortog

Ingerlatsinermut immikkoortog

Assartuinermi suliassat <ul style="list-style-type: none"> • Sulisunik atortussanillu assartuineq • Containerinik attartorneq 	Assartuinermi suliassat <ul style="list-style-type: none"> • Sulisunik atortussanillu assartuineq • Containerinik attartorneq
Assassornermik suliallit suliassaat <ul style="list-style-type: none"> • Najugaqarfissanik, tupernik aamma/imaluunniit illuutininik ikkussuineq/sananeq. • Entreprenørit suliassaat • Attaveqaqatigiinnermut atortorissaarutinik ikkussuineq. • Illuutininik, innaallagissamut ikkussukkanik, aqqusinernik aamma maskiinanik il.il. aserfallatsaaliineq • Qillerinermik qaartiterinermillu suliassat 	Assassornermik suliallit suliassaat <ul style="list-style-type: none"> • Entreprenørit suliassaat • Maskiinanik aquttut aamma biilini aquttut • Aatsitassarsiornermut ilinniarsimasut suliassaat • Illuutininik, innaallagissamut ikkussukkanik, aqqusinernik aamma maskiinanik il.il. aserfallatsaaliineq • Qillerinermik qaartiterinermillu suliassat
Sullissineq il.il. <ul style="list-style-type: none"> • Nerisassiorneq • Eqqiaaneq • Ikuallattoornermut, ajutoornermut qimarngussinermullu atatillugu upalungaarsimaneq • Avatangiisinik saliineq • Toqqorsivilerinermik suliassat 	Sullissineq il.il. <ul style="list-style-type: none"> • Ikuallattoornermut, ajutoornermut qimarngussinermullu atatillugu upalungaarsimaneq • Pigaartuuneq • Nerisassiorneq, eqqiaaneq • Toqqorsivilerinermik suliassat • Umiarsualivimmi suliassat
Ilinniagartuut suliassaat aamma allaffissorneq <ul style="list-style-type: none"> • Oqartussanut nalunaarusiorneq • Allaffimmi suliassat, billetsinik inniminniineq il.il. • Ingeniørit aamma biologit • Toqqorsivimmi aqutsineq 	Ilinniagartuut suliassaat aamma allaffissorneq <ul style="list-style-type: none"> • Oqartussanut nalunaarusiorneq • Allaffimmi suliassat, billetsinik inniminniineq il.il. • Toqqorsivimmi aqutsineq • Biologit, ujarassiuut aamma ingeniørit

Suliassaqarfiit aatsitassarsiornermut tunngasut taamatullu annertuumik nukissiamik atuisuusut pikkorilluinnarnissamik, pitsaassusilimmik suliaqarnissamik, aalajangersimasunik piginnaasaqarnissamik il.il. qaffasissunik piumasaqaateqartuusarput. Taamaattumik uppernarsarneqarsinnaasariaqarpoq entreprenøritut pilersuisuusussatullu piumasaqaatit taakkua naammassineqarsinnaasut, innersuusutitigut, piukkunnartussarsiuussinikkut imaluunniit aqutsinermut malitassanit nunani tamalaani akuerisaasunit piumasaqaatinik piviusunngortitsinikkut immaqalu aamma taakkununga atasunik uppernarsaatinik allagartanik ilassusiinikkut.

3.1.1 Sanaartornerup immikkoortua

Ilaatigut peqarfiup suussusaa, inissisimaffia, aatsitassarsiorfiussanersoq nunap qaavaniittoq imaluunniit qaarusummiittoq kiisalu attaveqarnek pioreersoq apeqqutaallutik, sanaartornerup immikkoortua aatsitassarsiornermut suliassami ukiut 1-nit 3-nut sivisussuseqarajuttarpoq, taavalu aluminiuliorfimmu ukiunik tallimanik sivisussuseqarajuttarluni.

Aallaaviatigut aatsitassarsiornermut suliassap imaluunniit suliffissuit annertuumik nukissiamik atuisut iluanni suliassap aallartinneqarnerani attaveqaatinik soqartanngilaq imaluunniit annikitsuinnarmik peqartarluni. Taamaattumik tamanna naqqaniit inerisarneqartussaavoq, aammalu annertooujussuarmik sanaartornermut aningaasaliinertaqarluni: illuutit ingerlatsinerum atorneqartussat, tunisassiorfiit, aqqusernit aamma umiarsualiviit, attaveqaqatigiinnermut attaveqaatit, innaallagissamik, imermik il.il. pilersuineq.

Takussutissiami matuma kingulianiittumi aningaasartuutit assigiinngitsut aatsitassarsiorfiup sanaartornermut immikkoortuani nalinginnaasumik pisussat takutinneqarput. Procentiliussat allassimasut Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup misilittagaanik tunngaveqarput taamaattumillu najoqqutassiaannartut isigineqassallutik.

Takussutissiaq 3-2 – Aatsitassarsiorfimmi sanaartornermut immikkoortumi aningaasartuutit agguataarnerat

Nassuiaat	Suliassaq suunersoq	%-nngorlugu agguarnera
Attaveqarnerup inerisarneqarnera, ilanngullugit aqqusernit aamma mittarfik	Assassornermik suliallit suliassaat	25
Aningaasartuutit toqqaannanngitsut, ilanngullugit allaffissornek, naatsorsuuserineq, toqqorsivimmik aqutsineq, nerisassiornek, errorsineq il.il.	Ingerlasussanik piareersaanermik suliassat, ilinniagartuut suliassaat aamma allaffissornek	23
Aatsitassarsiorfiup pilersinneqarnera, ilanngullugu assaanermik suliassat, qillerinermik qaartiterinermillu suliassat	Assassornermik suliallit suliassaat	20
Sulieqqiivissaq, ilanngullugit mekanikerit suliassaat aamma innaallagisserisut suliassaat	Assassornermik suliallit suliassaat	15
Upalungaarsimaneq	Sullissinermik suliassat	12
Nunami immiineq, ilanngullugu qillerinermik qaartiterinermillu suliassat aamma eqqagassanik assartuineq	Assassornermik suliallit suliassaat	5

3.1.2 Ingerlatsinerup immikkoortua

Ingerlatsinerup nalaani nunami entreprenørinut saniatigullu pilersuisunut periarfissat piffissap sivisuup ingerlanerani annertunerussapput. Ingerlatsinerup nalaata sivisussusia suliassamit suliassamut nikerartarpoq. Inuusutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni marlunni aalajangersimasuni matuma siuliani nassuiarneqartuni takuneqarsinnaasutut, taakkua atuunneranni ingerlatsinerum immikkoortoq ukiut 15-40-it akornanni ingerlassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Ukiut amerlassusiannut aatsitassarsiorfimmu tunngatillugu ilaatigut aatsitassanik peqarfiup angissusia, imminut akilersinnaassusia, akigitinneqartoq noqqaassuteqarnerlu apeqqutaassapput. Aatsitassanulli inatsit

aalajangiivoq piaanissamut akuersissut ukiut 50-it sinnerlugit sivilissuseqassanngitsoq. Aluminiuliorfissamut immikkut tunngatillugu taamatuttaaq ingerlatsinissamut akuersissummut isumaqatigiissut taassumalu sivitsorneqarsinnaaneranut periarfissaqarneq apequtaassaaq. Taamaattorli erngup nikinganik nukissiorneq pillugu inatsit aalajangiivoq, atorluanaanissamut akuersissut ukiunik 60-inik qaangiissanngitsoq. Inatsimmili periarfissiineqarpoq, erngup nikinganik nukissiorfik akuersissutit isumaqatigiissutip naanerani namminersorlutik oqartussanut tunniunneqarsinnaasoq, taamaaliornikkut ingerlatsineq allanik pigisaqartup ataani sivitsorneqarsinnaalluni.

Aatsitassarsiorfimmi ingerlatsinermut immikkoortumi saffiugassaq piarneqassaaq, qaqqulaarneqassaaq, akuarneqassaaq umiarsuarmillu aallarunneqarluni. Suliap ingerlaneri taakkua entreprenørinut assassornermillu sulialinnut annertuumik suliassaqartitsisussaapput. Ingerlatat pingaartumik tassaassapput: qillerinermik suliassat, qaartiterinermik suliassat, saffiugassap qaqqulaarneqarnera/akuarneqarnera, saffiugassap assartorneqarnera, atortussat nioqutissallu, nerisassiorneq eqqiaanerlu, maskiinanik atortunillu aserfallatsaaliuineq, avatangiisinik alapernaarsuineq il.il. Ingerlatsinermut immikkoortumi suliqaartut arlalippassuit toqqaannartumik imaluunniit toqqaanngitsumik akuusinnaassapput, allalli suliqaartut suliassanik isumaginissinnaalernissaminnut piginnaangorsarneqartariaqassapput imaluunniit ilinniagaqaqqittariaqassallutik.

Matuma kinguliani aatsitassarsiorfimmut ingerlatsinermut immikkoortumi aningaasartuutit ilusaannut assersuut allassimavoq, tassani Kalaallit Nunaannit misilittakkat tunngavigineqarlutik. Aningaasartuutit takussutissiani matuma ataani takuneqarsinnaasutut najoqqutassiarineqarsimapput.

Assassornermik suliqaartartut suliassat ataatsimut katillugit aningaasartuutit 60 %-iisa missaannik annertussuseqassapput. Takussutissiaq 3-3-imi takuneqarsinnaasutut taamatut isikkulimmik agguataarneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 3-3 Aningaasartuutit agguataarneri – Assassornermik suliallit suliassat

Assassornermik suliallit suliassat	Nassuiaat	%-nngorlugu agguataarnera
Qillerineq qaartiterinerlu	Aatsitassarsiorfimmi qillerineq qaartiterinerlu	28
Saffiugassap usilersuunnera assartorneralu	Saffiugassap sumiiffimmit qaartiteriffiusumit sumiiffimmut akuiaaviumut aammalu suliiiffimmit akuiaaviumut umiarsualivimmut assartorneqarnera	40
Aserfallatsaaliineq	Aatsitassarsiorfiup aserfallatsaaliorneqarnera	3,9
Suliqaartuusutut suliassat	Suliqaartuusutut suliassat	20
Misissuinerit geoteknikusut	Avatangiisinik aamma saffiugassap akuissusianik alapernaarsuineq	0,1
Sulinerimi aningaasartuutit, suussutsinut agguagaanngitsut	Sulinerimi aningaasartuutit suliqaarnermut aalajangersimasumut toqqaannartumik tutsinneqarsinnaanngitsut	8

Allaffissornerq, sullissineq aamma assartuinnermut piareersaaneq 15 % missaanniippoq, aammalu ataatsimut katillugit aningaasartuutit 25 %-ii kingullit tassaapput inaallagissamut, sinnikunik toqqorsimatitsinnermut il.il. akiliuteqartarnek. Kisitsisini tamaginni aningaasarsiat, atuineq aamma atortussat ilaatinneqarput.

Takussutissiaq 3-4 Aningaasartuutit agguataarneri – suliassat allaffissornermut aamma ingerlasussanik piareersaanermut tunngasut

Allaffissornermi aamma assartuinnermi piareersaanermi suliassat	Nassuiaat	%-nngorlugu agguataarnera
Allaffissornerq	Avatangiisinik alapernaarsuineq, billetsinik inniminniineq, naatsorsuuserivik il.il.	30
Ingerlasussanik piareersaaneq	Toqqorsivimmiitsineq, umiarsualivimmi suliassat il.il.	15
Tammaarsimaarfimmi aningaasartuutit	Eqqiaaneq, nerisassiornek il.il.	15
Sulisunik assartuineq	Attartorneq, akunnittarfimmiinneq	25
Atortussanik assartuineq	Containerinik attartorneq, umiarsuarmik assartuineq il.il.	15

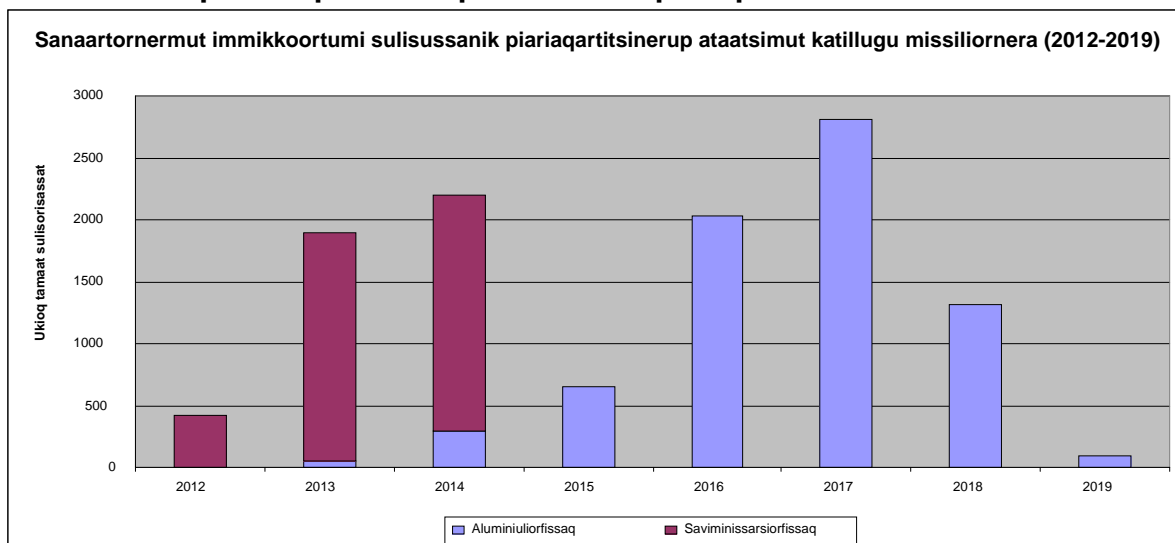
3.2 Immikkoortuni assigiinngitsuni sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq

Suliffissat amerlassusissaattut naatsorsuutigineqartut, suliassap qanoq annertutigilernissaanik naatsorsuutigisaqartoqarnersoq, taamaalillunilu sanaartornerup ingerlatsinerullu immikkoortuini sulisussanik pisariaqartitsineq tikkuussivigisinnaavaat. Matuma kinguliani takuneqarsinnaasutut sulisussanik pisariaqartitsineq suliassamiit suliassamut aammalu immikkoortumiit immikkoortumut nikerarpoq. Avataaniit sulisussanik atuinissaq ajornarunnaarsinneqassappat tamatuma kingunerissaanik, sanaartornermut immikkoortumi sulisussanik nunaqavissunik peqataatitsinissaq annikitsuinnaassaaq. Kisiannili ingerlatsinnermut immikkortuani pisariaqartitsinerup annertoorejussuunerata saniatigut aamma sulisussanik nunaqavissunik peqataatitsinissaq periarfissaqassaaq.

3.2.1 Sanaartornerup immikkoortua

Ilusiliaq 3-1-imi suliassani marlunni taakkunani sanaartornermut immikkoortumi sulisussanik pisariaqartitsineq ataatsimut katillugu takussutissiivigineqarpoq. Toqqaannartumik suliffissaqartitsinissaq kisimi eqqarsaatigineqarmat, suliffissaqartitsinerup toqqaannanngitsumik ammalu annertusitsitsisumik sunniutissai ilanngunneqanngillat. Taamaattumik pisariaqartitsineq ataatsimut katillugu annertunerussasoq ilimanarpoq.

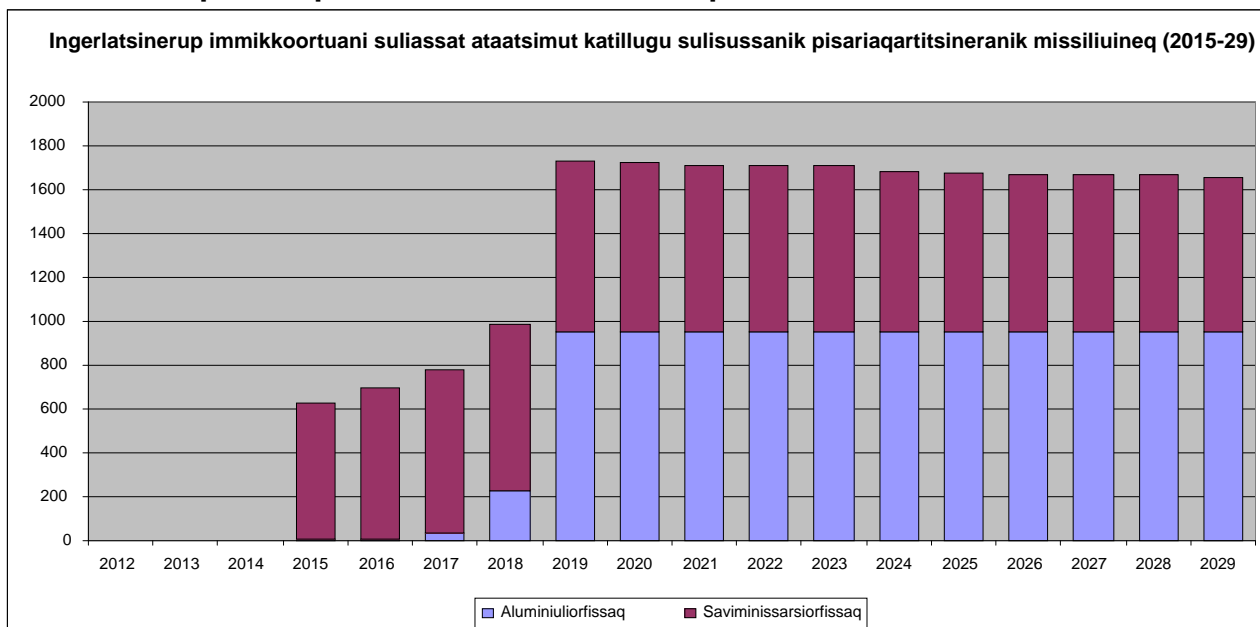
Ilusiliaq 3-1 – Sanaartornermut immikkoortumi suliassani ataatsimut katillugu sulisussanik pisariaqartitsineq missiliorneqartoq

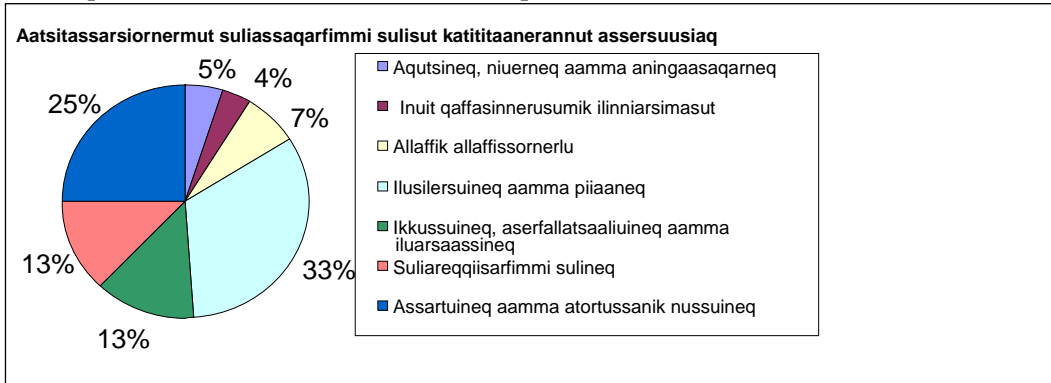
3.2.2 Ingerlatsinerup immikkoortua

Ingerlatsinerup immikkoortuani sulisussanik noqqaassuteqarneq ataavartuuvoq. Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni piffissaq ingerlatsinerup atorneqartoq amerlanertigut ukiunik 15-inik sivilunerumilluunniit sivilussuseqartarpoq. Ilusiliaq 4-2-imi matuma kingulianiittumi piffissami 2012-miit 2029-mut sulisussanik pisariaqartitsineq ataatsimut katillugu missiliorneqarpoq, tamatumani aluminiuliorfissamat tunngatillugu ingerlatsineq piffissami sivilunerujussuarmi ingerlasussagaluartoq.

Ilusiliaq 3-2 – Ingerlatsinerup immikkoortuani suliassat ataatsimut katillugu sulisussanik pisariaqartitsineranik missiliuineq

Ilusiliaq 3-3 – Aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi sulisut katititaanerannut assersuusialq

Diagrammimi takuneqarsinnaasutut sulisut assersornermik suliallit entreprenørillu suliassaannik suliqaartussatut sulisorineqartut 25 %-init amerlanerupput. Tassani sumiiffimmi piiiiffiusumi taassumalu avataani suliassat pineqarput. Suliassanik piiiannermut, saffiugassamik assartuineranut umiarsuarmillu assartuineranut, maskiinanik aserfallatsaaliuineranut il.il. tunngassuteqarput.

3.3 Suliniutit angisuut inuiaqatigiinnut iluaqusiisinaanerat

Inuussutissarsiornikkut ingerlatat nutaat imminut akilersinnaasut aallartissallugit pingaaruteqarput, ingammik nunatta aningaasaqarniarnera eqqarsaatigalugu piffissaq ornitarput ernumanaateqartillugu. Taamaattumik aalajangiisuulluinnartumik pingaaruteqarpoq nunatta ingerlatanit pisussanit aammalu ingerlareersunit iluanaarutissaasa sapinngisamik ujarortuassallugit.

Inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut marlunnet pineqartunut nassuiarneqartunut imaapput, taakkua siunissami qanittumi nunatta innuttaasalu aningaasaqarnerannut pitsaasumik iluaqutaalersinnaanerit, isertitat amerlanerulerneranni, akilerarutitigut iluanaarutit amerlanerulerneranni, suliffissaqartitsinerup annertusiartorneratigut aammalu sulisussat piginnaangorsarneqarnerisigut, inuussutissarsiortut nunaqavissut peqataatinneqarnerilernerisigut, najukkani pisinnaasanik inerisaaneq qulakkeerniarlugu ilisimasamik nuussinikkut, kiisalu allanik malittaasunik pitsaasumik sunniuteqartitsinikkut.

Tulliuttuni suliassat annertuut inuiaqatigiinnut iluaqusiisinaaneri nalinginnaasumik nassuiarneqarput. Suliassat aalajangersimasut inuiaqatigiinnut iluaqusiisinaanerinit sukumiinerusumik naliliineq piiiannissamat akuersissummik qinnuteqaammi inaarutaasumi ilaatinneqassaaq. Aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi nassuiaat Inuiaqatigiinni iluaqutaajuarlutik sunniuteqartussanik nalilersuineranut (VSB) tunngasoq atornerqartarpoq, alumiliuliorfissamulli tunngatillugu taamaaqataannik misissueqqissaarunissaq piimasaqaatigineqassaaq. VSB-mut nassuiaammi suliassani ataasiakkaani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni sunniutaasinnaasut paasinarsisinneqartarput nalilersoqqissaarneqartarlutillu, aammalu toqqaannartumik toqqaannangitsumillu pitsaasumik sunniutaasussat siuarsarneqarnissaannut kiisalu pitsaangitsumik malittaasumik sunniutaasussat pakkersimaarneqarnissaannut suliniutissanut inassuteqartoqartarluni.

3.3.1 Isertitat

Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnerat isertitanik amerlisaatitsisussaavoq. Isertitat amerlinerat taanna isertitanut toqqaannartumik, toqqaannangitsumik aamma annertusititsisumik pissarsiarineqartunut iluaqutaasumik agguataarneqarsinnaavoq. Isertitani toqqaannartuni ilaapput akissarsiat, aningaasarsiat allallu isertitat (ingerlatsinermi sinneqartoorutit aamma erniat il.il.), isertitanili toqqaannangitsuni ilaapput suliffeqarfanni suliassanut nioqqutissanik kiffartuussissutinillu pilersuisuusuni akissarsiat, aningaasarsiat il.il. amerlineri. Isertitani annertusititsisuni ilaapput niuerneramik ingerlatsisuni aningaasarsiat isertitallu annertusinerisa malitsigisaannik nioqqutissanik kiffartuussissutinillu tunisaqarnerulersuni, aningaasarsiat isertitallu allat amerlineri.

Nunatsinni isertitat kaaviiarnerannut tunngaviusoq aalajangiisuulluinnartoq tassaavoq, aningaasaliisup aammalu immaqa ingerlaseqatigiiffiit suliassanik avammut suliakkiisartut qanoq annertutigisumik sulisussanik nunaqavissunik atuitiginersut. Sulisussanut avataaneersunut tunngatillugu taakkununnga atuuppoq taakkua nunamut maanga aningaasarsiaminnit akileraaruteqartussaannerat, taakkuali atuinerisa annertunerpaartaa namminneq nunaminni inissimasussaalluni. Sulisussanut nunaqavissunut atuuppoq, akileraarutit atuinerlu annertunerusumik kalaallit aningaasaqarneranni kaaviiarfinni iluaqusiisussaannerat.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi allassimavoq, aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit piiaanissamut akuersissummik tunineqarnerannut atatillugu, ingerlatseqatigiiffik aktiaatileqatigiiffimmik nunatsinni nalunaarsorsimasumik pilersitsissasoq. Taamatuttaaq aluminiuliorfik erngup nukinganut ingerlatsinissamut akuersissummut atuinissamik akuersissummik pissarsiniarluni ingerlatseqatigiiffimmik nunatsinni nalunaarsorsimasumik pilersitsinissamik pisussaaffeqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik ingerlatseqatigiiffiit ingerlatsivinnerannit sinneqartoorutit il. il., ilanngullugit ingerlatseqatigiiffiit, ingerlatseqatigiiffiit suliassanik suliakkersugaasa ingerlatsinerannit sinneqartoorutit, nunatsinni akileraarusersorneqartussaapput.

Qularutissaanngilaq suliniutit annertuut ataasiakkaat arlalitsigut immikkuullarilluinnartussaasut. Kisiannili takussutissiinissaq eqqarsaatigalugu nassuiaammi matumani "suliniummot angisuumut assigiissaarummut " najoqqutaq ataaseq suliarineqarpoq. Ilusiliamut London Mining-imut aamma aluminiuliorfissamut naatsorsuinerit aallaavigineqarput.

Suliniut angisooq nalinginnaasoq ingerlatsinerup immikkoortuani 1 mia. koruuninik aningaasaliiviusoq toqqaannartumik 60-it missaannik suliffissaqartitsiviusussaavoq. Suliassaq assersuutigalugu 11 mia. koruuninik sanaartornermut aningaasaliiffiusimaguni, toqqaannartumik 660-it missaannik suliffissaqartitsiviusussaavoq.

Aningaasarsiatigut isertitat ataatsimut katillugit najoqqutami ingerlatsinerup immikkoortuani milliardinik ataatsinik aningaasaliiviusoq ukiumut 23 mio. koruuninut naatsorsorneqarput, suliassamut 11 mia. koruuninik aningaasaliiviusumi ukiumut 250 mio. koruunit missaannik annertussuseqassalluni.

2008-imi kisitsisit malillugit suliassami ataatsimi ingerlatsinerup immikkoortuani 11 mia. koruuninik aningaasaliiviusumi ukumut aningaasarsiat akilerneqartut nunami maani ukiumut ataatsimut katillugit aningaasarsiat 3,5 procentiisa missaanniissapput. Tamanna inuit akileraarutaannit annertoorsuarmik iluanaaruteqarfiusussaavoq.

Tamatuma saniatigut toqqaannangitumik annertusititsisumillu sulisussanik noqqaassuteqarnermi malitseqartussaavoq, tamanna aamma akileraarutitut akiliutit annertunerulernerannik malitseqartussaalluni. Taamaattorli sunniutaasusaaq taanna aalajangersimasumik kisitsisitalissallugu nalorninartortaqaarpallaarpoq. Taamaalilluni suliniutinik angisuunik arlalinnik ataatsikkoortunik ataatsimut katillugu periarfissat annertoorjussuupput

3.3.2 Akileraarutitigut isertitassat

Nunatsinni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annertunerpaamik pissarsititsisusaaq tassaassaaq akileraarutitigut iluanaarutit aammalu toqqaannartumik suliffeqarnermi inuit isertitaat, suliassat nassatarisassaattut naatsorsuutigineqartut. Akileraarutitigut iluanaarutini ilaapput ilaatigut ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat, ilaatigut pingaartumik tunisassiornerup immikkoortuani suliassani suliffeqartunit isertitani akileraarutit. Suliniutit angisoorsuit piviusunngortinneqarneranni malittaasumik akileraarutitut akiliutissatut naatsorsuutigineqartut missilioruminaammat, aalajaatsumik missiliuinissamut tunngaviusut pisariillisakkat arlallit aallaavigineqarput. Matuma kinguliani tunngaviusut naatsumik nassuiarneqassapput.

Sanaartornerup immikkoortuani nunatsinni isumaqatigiissutit tunngavigalugit sulisunut agguaqatigiissillugu aningaasarsiat nalunaaquttap akunneranut 180 koruuniussasut aammalu ingerlatsinerup immikkoortuani nalunaaquttap akunneranut 125 koruuniussasut ilimagineqarpoq⁵. Sulisunut nunanit tamalaaneersunut tunngatillugu sanaartornerup immikkoortuani sulisunut periarfissatut ilusiliat marluk naatsorsorneqarput, Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat annertussusaasa (nalunaaquttap akunneranut 90 kr.) 50%-ianik aammalu Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat amerlassusiisa (nalunaaquttap akunneranut 45 kr.) 25%-ianik annertussuseqartumik. Nunani tamalaani aningaasarsianut annertussutsit assigiinngitsut marluk taakkua naatsorsuinermut assersuutissaannartut ilanngunneqarput, aammalu suleqatigiissitaliap naatsorsuutigisaannut imaluunniit Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat naleqquttumik annertussuseqarnerannik naliliinermit takussutissaanatik. Sanaartornermut aningaasaliinerit aningaasartaannut aningaasarsiat aningaasartaasa pingaaruteqarnerat takutinniarlugu taamaallaat naatsorsugaapput.

Agguaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiat ataatsimut katillugit akileraarutitigut iluanaarutitut pingaaruteqarnerat takussutissinniarlugu, periarfissanut ilusiliat pingaarnerit pingasut taamaalillutik allaaserineqarput naatsorsorneqarlutillu:

Takussutissiaq 3-5 Periarfissatut najjoqutassat pingasut takussutissiornerat

	Sanaartornerup immikkoortua	Ingerlatsinerup immikkoortua	Nassuiaatit
Periarfissaq A	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Nunatsinni isumaqatigiissutit	

⁵ Missiliuineq Kalaallit Nunaanni entreprenørit ingerlatsut oqaloqatiginerisigut pissarsiarineqarput.

Periarfissaq B	Sulisut nunanit tamalaaneersut Aggvaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq nunatsinni sanaartornermik suliaqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 50 %-iattut annertussuseqartoq	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Periarfissaq A-mut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffinnut akileraarummut nalikilliliinissamut tunngaviusup assigiinngissutaa ilanngullugu naatsorsugaavoq
Periarfissaq C	Sulisut nunanit tamalaaneersut Aggvaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq nunatsinni sanaartornermik suliaqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 25 %-iattut annertussuseqartoq	Nunatsinni isumaqatigiissutit	Periarfissaq A-mut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffinnut akileraarummut nalikilliliinissamut tunngaviusup assigiinngissutaa ilanngullugu naatsorsugaq

Erseqqissaatigissallugu pingaaruteqarpoq periarfissatut ilusiliani taakkunani pingasuni taamaallaat sanaartornerup immikkoortuani aggvaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiat nikerarmata. Ingerlatsinerup immikkoortuani periarfissatut najoqqutani tamani tamani nunatsinni isumaqatigiissutit nalinginnaasut tunngavigalugit aningaasarsiaqartitsisoqassasoq aammalu aningaasarsiat nunami maani aningaasarsiat pioreersut annertoqqataannik annertussuseqassasut naatsorsuutigineqarpoq.

Suliniutit angisuut piviusunnqortinneqarnerani akileraarutitigut iluanaarutaasinnaasut

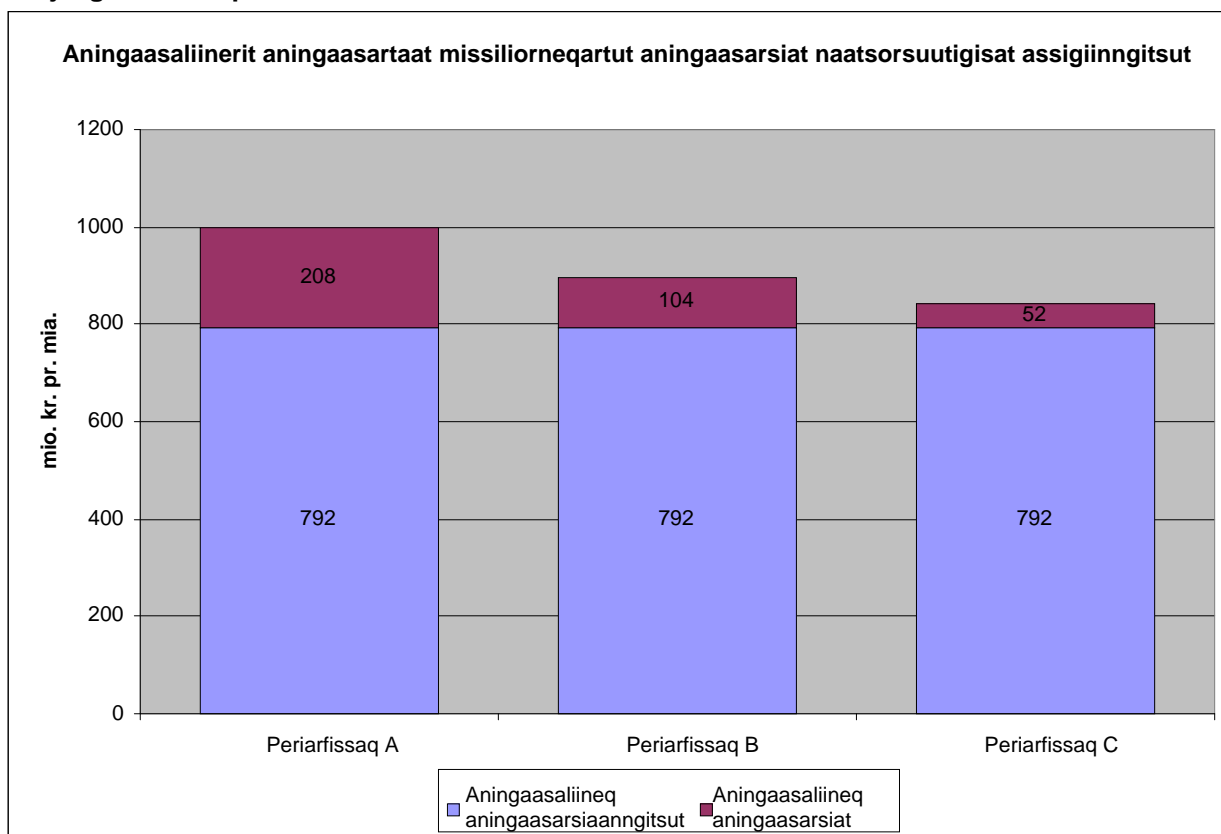
Ilaatigut London Mining-ip saviminissarsiorfissaanut taamatullu aluminiuliorfissamut tunngatillugu paasissutissat⁶ tunngavigalugit suliniutinut angisuunut ataatsimut ilusiliaq aalajangersimasoq allaaserineqarpoq. Naatsorsuinermut assersuusiani tunngaviusut pingaarnerit tassaapput:

- Nunatsinni aningaasarsiat atorneranni 1.000 mio. koruuninik aningaasaliinermi aningaasarsiat aningaasartai 207,8 mio. koruuniupput.
- Sanaartornerup immikkoortua ukiunik sisamanik sivissuseqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.
- Sanaartornerup immikkoortuani ataatsimut katillugu sulisussanik pisariaqartitsineq milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi ukioq tamaat sulisussat 370-inik amerlassusilerneqarput.
- Ingerlatsinerup immikkoortua ukiunik 16-inik sivissusilerneqarpoq – taamaalilluni suliassaq aalajangersimasoq ataatsimut katillugu ukiunik 20-inik piffissalerneqarpoq.
- Ingerlatsinerup immikkoortuani ukiumut sulisussanik pisariaqartitsineq milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi ukioq tamaat sulisussat 60-inik amerlassusilerneqarput.
- Ingerlatsinerup immikkoortuani milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi ukioq tamaat sulisussat 60-inik amerlassuseqassasut tagginneqarput.
- Aatsitassarsiornermik ingerlatsinerup selskabinut akileraarutinut akit aamma inunnut akileraarutinut akit atorineqassapput.

⁶ Assersuut suliarineqarsimavoq London Mining PLC-p taavalu Alcoa Inc.-p paasissutissiissimaneri tunngavigalugit, ilaatigut Greenland Development A/S aqutugalugu. Suliffeqarfiit paasissutissat taamatut ittut unammilleqatigiinnerit pissutigalugit avammut saqqummiunneq ajorpaat.

Najoqqutami aalajangersimasumi periarfissatut ilusiliani pingasuni taakkunani ataatsimut katillugit aningaasaliinerit matuma kinguliani Ilusiliaq 3-4-imi takuneqarsinnaapput. Tassani takuneqarsinnaavoq, nunanit tamalaaneersut sulisorineqarsinnaappata nunatsinni aningaasarsiat nalinginnaasut annertussusaasa 50%-ianik annertussuseqartumik agguaqatigiissillugu aningaasarsiaqartitsilluni, suliniutimi angisuumi ataatsimi aningaasaliissutaasariaqartut 10%-erluinnarmik appassasut, aammalu sulisut nunanit tamalaaneersut Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik annertussusiusartut taamaallaat 25%-iisut annertutigisumik aningaasarsiaqartinneqarpata 15%-erluinnarmik appassallutik. Aningaasarsiat amerlassusiisa nikerarnerat suliassap sanaartornermut immikkoortuani taamaallaat atuutissaaq.

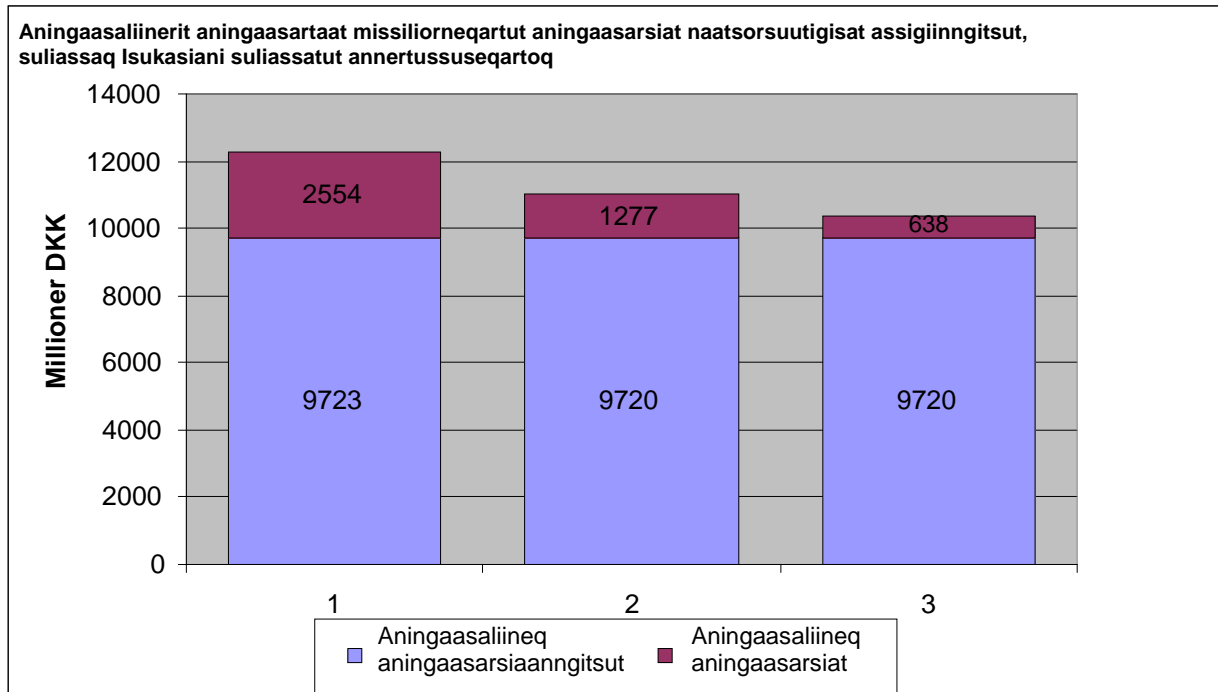
Ilusiliaq 3-4 Sanaartornerup immikkoortuani aningaasaliinerit aningaasartai missiliorneqartut, sanaartornerup immikkoortuani aningaasarsiat annertussusaattut atuuttut, najoqqutassaq aalajangersimasooq

Suliniutinut angisuunut Isukasiani saviminissarsiorfissatut annertussuseqartumut naleqqiullugu, aningaasaliinerup aningaasartaannit missiliorneqartunit aningaasarsiat aningaasartai

Ilusiliaq 3-5-imi matuma kinguliani takutinneqartut nikerartussaavoq.

Ilusiliaq 3-5 Sanaartornerup immikkoortuani aningaasaliinerit aningaasartai missiliorneqartut, sanaartornerup immikkoortuani aningaasarsiat annertussusaattut atuuttut, suliassaq Isukasiani suliassatut annertussuseqartog

Taamaalilluni sanaartornerup immikkoortuani periarfissatut ilusiliaq B malillugu aningaasarsiaqartitsilluni (nalunaaquttap akunneranut 90 kr.) nunanit tamalaaneersunik sulisoqarnermi aningaasaliinerit aningaasartaat 1,3 mia. koruunit missaannik, aammalu sanaartornerup immikkoortuani periarfissatut ilusiliaq C malillugu aningaasarsiaqartitsilluni (nalunaaquttap akunneranut 45 kr.) nunanit tamalaaneersunik sulisoqarnermi 1,9 mia. koruunit missaannik appartinneqassapput.

Aningaasarsiatigut isertitat appasinneruppata inuit akileraarutaannit Nunap Karsiani isertitat annikinnerusussaapput. Kisianni inuit akileraarutaannit isertitat appasinnerunerat ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutitut tunngaviusup qaffasinneruneranit nalimmassarneqassaaq. Tamatumunnga pissutaavoq aningaasartuutit ingerlatseqatigiiffiup akiligassai, ingerlatseqatigiiffiup isertitat – taamaalillunilu ingerlatseqatigiiffinnut akileraarummut tunngaviusoq – naatsorsorneqartussanngorpat ilanngaatineqarsinnaammata. Aningaasaliisup aningaasarsianut aningaasartuutai appasinnerusussaapput, taamaattumillu ingerlatseqatigiiffik aningaasartuutit inikinnerusunik nalikilliligassaqalissaaq taamaattumillu ingerlatseqatigiiffiup tunngavissaa qaffasinnerulissalluni.

Innuttaasunik akileraarusiisarneq (ilanngaasiinnginnermi 35%) aamma ingerlatsqatigiiffinnik pissarsianillu akileraarusiisarneq (ataatsimut katillugu 37%) annertoqqatigiimmata, aningaasarsiat annertussusaat arlaalluunniit atornerqarnerisooq apeqqutaatinnagu, akileraarutitigut iluanaarutissat assigiipajaaginnartussaapput.

Taamaattorli akileraarutitigut iluanaarutit piffissap qanoq ilinerani pissarsiarineqarnersut apeqqutaalluni assigiinngissuteqartussaapput. Periarfissatut ilusiliani B-imi, aammalu suli annertunerusumik periarfissatut najoqqutami C-imi, sanaartornerup immikkoortuani iluanaarutit periarfissatut najoqqutaq A-miit annikinnerungaatsiartussaapput, iluanaarutilli ingerlatsinerup immikkoortuani ukiumi siullermi annertunerungaatsiartussaallutik. Sanaartornerup immikkoortuata naalernerani akiliisinnaassuseqarneq annertuumik assigiinngissuseqartussaasoq, taannalu tamatuma kingorna ingerlatsinermut ukiut 12-it ingerlaneranni nalimmatsinneqariartuaartussaalluni. Naatsorsuinerit takutippaat periarfissatut ilusiliani ukiumut iluanaarutissaq ukiut 15-it missaasa kingorna assigiipajaaginnassasoq.

Matuma kinguliani Takussutissiaq 3-6-imi innuttaasut akileraarutaat aamma najoqqutamut aalajangersimasumut naatsorsorneqartumut nalikilliliinerit assigiinngissutaasa nalingat takussutissinneqarput (tassalu milliardimik aningaasaliinermi ataatsimi millionitut taallugu). Takussutissiami tamatuma kingulianiittumi suliassamut Isukasiani suliassatut annertussuseqartumut taamaaqataalik naatsorsuinerit takutinneqarput.

Takussutissiaq 3-6 Ukiuni 20-ini piffissap ingerlanerani milliardimik ataatsimik aningaasaliinerni innuttaasut akileraarutaat aamma ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaanut nalikilliliinerit assigiinngissutaasa nalingat missiliorneqartut

<i>Milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi million</i>	Periarfissaq A	Periarfissaq B	Periarfissaq C
Innuttaasut akileraarutaat missiliorneqartut	203,8 mio. kr.	167,4 mio. kr.	149,2 mio. kr.
(taakkunannga sanaartornerup nalaani)	72,7 mio. kr.	36,4 mio. kr.	18,2 mio. kr.
Ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaanut tunngatillugu nalikilliliinerit assigiinngissutaasa nalingat	72,7 mio	38,3 mio. kr.	57,5 mio. kr.
Iluanaarutit	203,8 mio. kr.	205,7 mio. kr.	206,7 mio. kr.

Selskabinut akileraarutit amerlinerisa naatsorsorneri piviusunngunngippata, akileraarutitigut isertitassat, takussutissiaq 3-6-mi takuneqarsinnaasutuut, periarfissaq B-mi C-milu appasinnerusaaq, periarfissaq A-mut naleqqiullugu. Malugeqquneqarportaaq, selskabinut akileraarutit amerlineri piviusunngussappata, , tamanna kingusinnerusukkut akilerneqassaaq sanaartornerup nalaani inuit akileraarutaaninngarnit.

Takussutissiaq 3-7 Ukiuni 20-ini piffissap ingerlanerani milliardimik ataatsimik aningaasaliinerni innuttaasut akileraarutaat aamma ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaanut nalikilliliinerit assigiinngissutaasa nalingat missiliorneqartut, suliassaq Isukasiani saviminissarsiorfissatut angissuseqartoq

<i>Suliassaq Isukasiani saviminissarsiorfissatut angissuseqartoq</i>	Periarfissaq A	Periarfissaq B	Periarfissaq C
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Inuit akileraarutaat missiliorneqartut	2502 mio. kr.	2055,1 mio. kr.	1831,7 mio. kr.
(Taakkunannga sanaar-tornerup nalaani)	893 mio. kr.	447 mio. kr.	223 mio. kr.
Ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaanut tunngatillugu nalikilliliinerit assigiinngissutaasa nalingat		470,2 mio. kr.	705,9 mio. kr.
Iluanaarutit	2502 mio. kr.	2525,3 mio. kr.	2537,6 mio. kr.

Innuttaasut akileraarutaasa saniatigut suliassaq angisoorsuaq aamma ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutitigut pisortanut iluanaaruteqartitsisussaavoq.

Takussutissiaq 3-8 Ukiuni 15-imi piffissap ingerlanerani ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit missiliugaagallartut, suliassaq Isukasiani saviminissarsiorfissatut annertussuseqartoq

	Suliassaq Isukasiani saviminissarsiorfittut angissuseqartoq
Ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit missiliorneqartut	16-18 milliarder kr.

Ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutit annertussusiat najoqqutami assersuusiatut naatsorsoruminaappoq, pissutigalugu ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutinut suliassat ataasiakkaat qanoq imminut akilersinnaatiginersut paasinarsinissaa apequtaamat. Suliniutip angisuup imminut akilersinnaassusaa – taamaattumillu ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutit annertussusaannut – ilaatigut aatsitassanut pineqartunut nunarsuarmi akiusut ineriartornerat kiisalu tunisassiornermi tunngaviusut, soorlu assartuinissamut uulia, apequtaasussaapput.

Isukasiani saviminissarsiorfissamit aningaasaqarnikkut misissuinerugallartut tunngavigalugit naatsorsuisoqarsimavoq, tassani suliassamut taamatut annertussuseqartumut tunngatillugu ingerlatseqatigiiffinnut ingerlatsinerup nalaani akileraarutit ukiut 15-it ingerlaneranni 16 - 18 milliarder koruuninik pissarsiaqaataasinnaallutik, tassa imaappoq agguaqatigiissillugu ukiumut 1 – 1,2 milliarder akornanni.

Suliniutinut angisuunut aalajangersimasunut imminut akilersinnaassutsimut misissuinerit pisussat ineriartortinneqareerpata, ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarutinut naatsorsuutigineqartunut missiliuinerit piareersarneqarsinnaalissapput aammalu eqqornerusumik suliarineqarsinnaalissallutik.

Suliniutip angisoorsuup piviusunngortinneqarnerata aalajangersimasumik annertussusilimmik malitsigissavaa, suliffeqarfiit najukkaneersut suliassamut atatillugu suliassanik tunineqarnerat. Taamatuttaaq sulisussanik noqaassuteqarnermut sakkortusititsisumik sunniutaasumik taaneqartartoq atuutissaaq, pissutigalugu suliassami

sulisut nunatsinni najugaqartut siusinnerusumut naleqqiullugu qaffasinnerusumik isertitaqalertussaammata, taamaalillutillu annertunerusumik atuinissamik periarfissaqalissallutik. Tamanna nalinginnaasumik inuiaqatigiinni annertunerusumik suliffissaqartitsilertussaavoq. Taamaattoq sunniutaasut taakkua annertunersaat assersuusiami ilanngunnissaannut nalorninartortaqaarpallaarpoq.

Suliniutinut angisuunut aalajangersimasumik piviusunngortitsinissamut piumasaqaataasoq tassaasinnaavoq attaveqarnermut inissianillu annertunerusumik aningaasaliinernik peqatigisaanik ingerlatsinissaq, assersuutigalugu aluminiuliorfissap piviusunngortinneqarnissaanut inissianik, attaveqarnermut il.il.⁷ sanaartornissamut attaveqaatinut aningaasaliinerit 2,3 mia.koruunerpianik naleqartut pisariaqartinneqarput. Suliassap aalajangersimasup ingerlaqqinnerani attaveqarnermut aningaasaliinerit taakkua pisortat aamma namminersortut karsiisa akornanni agguataarnissaat isummerfigineqartussaavoq, assersuutigalugu misissorneqarsinnaavoq inissianut aamma umiarsualivimmut aningaasaliinerit suliaqartunit namminersortunit akilernerqarsinnaanersut. Pisortat aningaasaliinerisa amerlassusiat akileraarutinit iluanaarutinut missiliuineritut allannguajaatsuusussanut siuliani taaneqartunut naleqqiullugit isigineqassapput, pissutigalugu malittaasumik annertusititsisumillu sunniutaasut tamarnik naatsorsuinermi ilaatinneqanngimmata. Taamatuttaaq oqaatigineqassaaq pisortat aningaasaliinerisa taakkua ilai aamma suliassap piviusunngortinneqarnerani pisariaqartussaammata, taamaallaat nunami sumiiffinnut allaanerusumik agguataarneqartussaallutik.

3.3.3 Inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutaanerlussinnaasut aammalu inuiaqatigiinni sunniutaasussat

Suliassamik angisoorsuarmik aallartitsinissamik qinnuteqaateqavinnermut atatillugu – aatsitassanut inatsimmi aalajangersakkat atuuttut malillugit, aammalu erngup nukinganut akuersissummut najoqqutassamut missiliuut aammalu erngup nukinganut inatsimmi allannguutissat pilersaarutigineqartut malillugit – piumasaqaataasussaavoq, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq tamaginnik piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermik (VSB) suliaqassasoq. Taamaattumik aatsaat qinnuteqarnermi aalajangersimasumut aammalu VSB-mut nassuiaammi aalajangersimasumut atatillugu inuiaqatigiinnut sunniutaasussatut naatsorsuutigineqartut aalajangersimasut misissoqqissaarneqartussaapput taavalu Naalakkersuisunut saqqummiunneqassallutik. Taamaattumik maannakkorpiaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniuteqarnerlussinnaasut aamma inuiaqatigiinni sunniutaasussat pillugit taamaallaat nalinginnaasumik pisartut malillugit oqaaseqartoqarsinnaavoq.

VSB-mut nassuiaammik akuersissuteqarnermut atatillugu Naalakkersuisut akuersissuteqarnermut atugassarititaasunik aalajangersaasinnaapput, inuiaqatigiinni sunniutaanerlussinnaasunik pitsaaliuinissamut iluaqutaasussanik.

Inuussutissarsiornikkut suliniut angisooq 11-20 mia. koruunit missaannik sanaartornermut aningaasartuuteqarfiussatut naatsorsuutigineqartoq, akinik qaffatsitsisinnaavoq, aamma taasumap ilamernga nunatsinni sanaartortunit kisiat peqataaffigineqaraluarpuunniit

⁷ Tamanna suliassami milliardimik ataatsimik aningaasaliinermi 115 mio. koruunit missaannik naleqarpoq. Attaveqaatinut aningaasartuutit tamakku pilersaarutit sanaartorneqarnera ilutigalugu isumagineqassappata, pisortat karsiannut aningaasanik tigorianaannut ataatsimut sunniutaat sanaartornerup nalaani amigartoorfiussagaluarpooq.

Aluminiuliorfissaq piviusunngortinneqassagaluarpat, aammalu attaveqarnermut aningaasaliinissamik ataatsimut katillugit pisariaqartitatut naatsorsuutigineqartut 2,3 mia. koruunit missaanniittut ilai annertuut akilerniarlugit pisortat aalajangissagaluarpata, tamanna pisortat aningaasaataanik tatisimannittussaassamat.

Pisortat aningaasartuutaat aqunneqanngippata (kiisalu pisortat akiitsoqalerneranni ajornartorsiutaalersinnaasoq, pingaartumik sanaartornerup nalaani) tamanna annertooujussuarmik aningaasarsiat naleerukkiartornerannik malitseqarsinnaavoq. Tamatuma inuussutissarsiortut sinnerisa piffissami ungasissumi unammillersinnaassuseqaannarnissaat innarlarsinnaassavaa.

Maniitsumi aluminiuliorfissamat atatillugu aqquinniornermut, inissianut il.il. pisortat aningaasalinerusinnaasaasa malitsigisinnaagaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq, nunatsinni sumiiffinni allani sanaartornermut aningaasaliinerit kinguartinneqartariaqalernerat imaluunniit akit qaffassinnaanerat annikillisinniarlugu taamaatsinneqartariaqalernerat. Tamanna suliassap nunatsinni innuttaasut sinnerinut sunniuteqarnerlunneratut misigineqassasoq naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Paarlattuanik Maniitsumi innuttaasunut nuuttusanullu aningaasaliilluni aallussineq taanna nuannersumik misigineqassasoq naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Aningaasaqarnikkut sunniutaasinnaasut matuma siuliani allaaserineqartut suliassamik suliaqarnikkut pinngitsoortinneqarsinnaasut naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq. Tamanna inuiaqatigiinnut tamakkiisunut suliassaassariaqassaaq, assersuutigalugu pisortat aningaasaataanik sukannersumik aqutsinikkut.

3.3.4 Nunatta peqataanerulersinniarnera, ilaatigut IBA-mut isumaqatigiissutit aqutugalugit.

Nunatsinni pinngortitamit pisuussutit atorluarneqarnerisa sulisussat nunaqavissut aamma inuussutissarsiortut nunaqavissut isertitaasa annertusinissaannik aammalu piginnaasanik qaffassaanermik qulakkeerisumik pinissaa Naalakkersuisut pingaartillugu anguniagaraat. Tamanna aamma inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut atuuppoq. Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarneranni, ilanngullugit aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit aamma ingerlatseqatigiiffiit allat nunanit allaneersut aamma nunatsinni innuttaasut naapinneranni, Impact Benefit Agreements (matuma kingorna IBA) sakkussaavoq sunniuteqarluartoq, najukkami isertitat annertusinissiannik aammalu piginnaasanik qaffassaanissamik qulakkeerisussa.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik Cain-imut ingerlatseqatigiiffiup 2010-imut aamma 2011-imut ingerlataannut tunngatillugu IBA-mut isumaqatigiissutinik atuinermi pitsaasunik misilittagaqalereerpoq. Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuuni ataaseq imaluunniit arlallit piviusunngortinneqassappata nunatsinni suliffissaqartitsinikkut aningaasaqarnikkullu annertoorsuarnik, pitsaasunik siunissamilu ungasissumi malittaasunik sunniuteqassasoq qularutissaanngilaq. Kisianni immikkoortuni aallarniutaasuni, misissuinermut immikkoortumi, aamma sanaartornermut immikkoortumi nunarput iluaquserneqalereertussaavoq; nutaanik suliffissatigut, ilinniagaqarsimangitsunik/ilinniagaqarsimasunik piginnaanngorsaanikkut aammalu innuttaasut ingerlatseqatigiiffiillu akileraarutaannit isertitat annertunerulernerisigut.

IBA-mut isumaqatigiissutit VSB-mut nassuiaatit malitsigisarpaat aammalu nunaqavissunik sulisoqarnissamut, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut peqataatinnissaannut, ilinniarnermi sungiusarfissanik pilersitsinikkut ilisimasani nuussinissamut il.il. anguniagassanik erseqqinnerusunik aalajangersaaffiusarlutik. Suliniutip angisuup ataatsip arlallilluunniit piviusunngortinneqarnerannut atatillugu Naalakkersuisut taamaalillutik isumaqatigiissutinik inuiaqatigiit kalaallit annertuumik suliassanik ineriartortitsinermi peqataalernissaannik qulakkeerisunik isumaqatigiissuteqassapput. Tamanna pissaaq ingerlatseqatigiiffiit suliniutini angisuuni suliffissatigut, kalaallit pilersuisuunerisigut, piginnaasanik qaffassaanikkut il.il. inuiaqatigiinni iluanaarutaasussat amerlisinniarlugit arlalinnik suliniuteqarnissamut pisussaaffeqalernerisigut.

IBA-mut isumaqatigiissummut Cairn-imut ukiuni 2010-imi aamma 2011-imi isumaqatigiissutit assersuutissaapput. Isumaqatigiissutit ilaatigut ingerlatseqatigiiffiup suliniuteqanissaanik piumasaqaatinik imaqartut:

- ilinniarfissanik uuliasiornermut siunnerfeqartinneqartunik pilersitsinissaq
- upalungaarsimanermut atortunik tunniussinissaq
- DMU aamma DMI suleqatigalugit ilisimatusarnikkut misissuinernut atatillugu aningaasartuutunik akiliinissaq
- kalaallinik pilersuisuusussanik najukkami atuinissaq
- nunaqavissunik sulisoqarnissaq
- pilersuisuusussanik isumasioqatigiissitsinernik il.il. ingerlatsinissaq
- tuluit oqaasiinut pikkorissaanernik neqerooruteqarnissaq

Inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut marlunnut taakkununga tunngatillugu taamatuttaaq piumasaqaatinik suliniuteqarnissamillu piumasaqaateqartoqassaaq. Sammineqartut tassaasinnaapput ingerlatsinermut immikkoortumi najukkameersunik annertunerusunik peqataatitsinissaq siunertaralugu ilinniartitaaneq aamma piginnaangorsaaneq. Assersuutitut aalajangersimasutut eqqarsaatigineqarsinnaapput teknikkikkut suliassaqarfinni immikkuullarissunik piginnaasaqarfiusussani sulisut nunaqavissut amerlisikkiartuaarniarlugit sungiusaanissanut piginnaangorsaananissanullu pisussanut pilersaarutit. IBA-mut isumaqatigiissutit taamatuttaaq entreprenørinik pilersuisuusussanillu nunaqavissunik, taakkua akinut pitsaassutsimullu tunngatillugu unammillersinnaassuseqarsimappata, peqaatitsinissaq pillugu piumasaqaatinik imaqartariaqarput. Taamatuttaaq inuiaqatigiinnut kalaallinut sunniutaanerlussinnaasut pitsaaliorniarlugit suliniutaasussat nassuiarneqassapput. Tassani ilaasinnaapput najukkani inuiaqatigiinni inooqatigiinnermut kulturikkullu sunniutaanerluttussanut illersuutissatut suliniutit.

4 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut pivirusunngortinniarnissaannut akimmiffiit

Kapitalimi matumani nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut pivirusunngortinneqarnissaannut akimmiffiusut annertunerpaat suussusersineqassapput. Nassuiaanermi suliassat marluk siuarsimanerpaat kapitalip matuma siuliani nassuiarneqartut aallaavigineqarput, kisiannili taamatuttaaq nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni taamaqataannut aamma atuuttussaallutik.

Kapitalip tamatuma saniatigut imaraa nunatta unammillersinnaassuseqarneranik nalilersueqqissaarnerup tigulaariffigineqarnera, aningaasartuutit immikkoortui atuumassuteqartut nalilersorneqarnerat, kiisalu suliniutinut angisoorsuarnut tunngatillugu sulisussanik naleqquttunik pissaqarnerup killeqarneranik taamatullu nunatsinni inuussutissarsiortut pisinnaasaqarnerannik qulaajaanermik.

4.1 Nunatta unammillersinnaassuseqarnera tamatigoortumik isigalugu

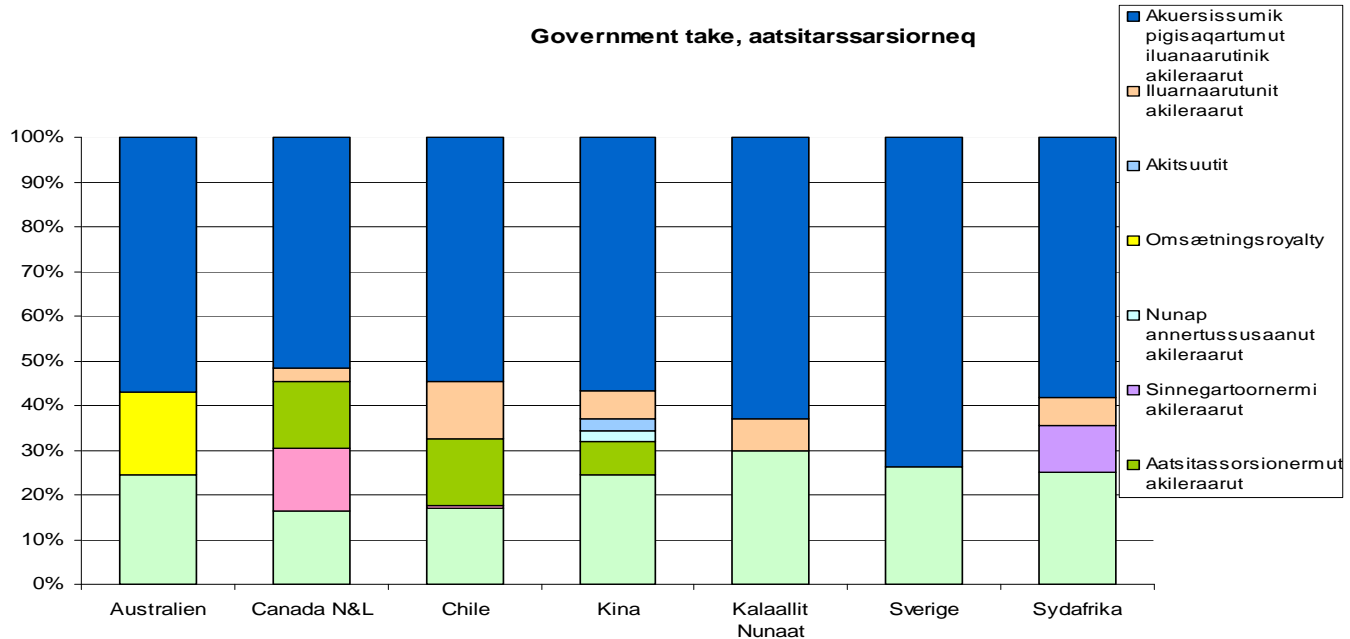
Immikkoortup matuma imaraa nunatta unammillersinnaassuseqarnerata nalilersoqqissaarneranik eqikkaaneq, aammalu aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi taamatullu suliffissuarni nukissiamik annertuumik atuisuni, nunanut toqqartukkanut arlalinnut naleqqiullugu nunatsinni akileraarusersueriaatsip unammillersinnaassuseqarneranut tunngatillugu pissutsit arlallit qulaajarneqarlutik. Tamatuma saniatigut immikkoortortat aqutugalugit suliaqarnissamut periarfissat aammalu sinneqartoorutit angerlaannissaannut periarfissat pillugit nunani maleruagassat assersuullugit sanilliunneqarput. Aningaasarsiat aningaasartuutillu annertussusaat aammalu pitsaassutsimut tunngassutillit arlallit, soorlu sulisussat, politikikkut patajaassuseq, attaveqarneq il.il., PwC-ip ukiorpassuarni nunatta unammillersinnaassuseqarneranik nalilersueqqissaarnera kiisalu nalunaarusiami "Annual Survey of Mining Companies 2010/2011", Fraser Institute-mit saqqummersinneqartumi nalilersueqqissaarneq aallaavigalugit sanilliunneqarput. Kiisalu Akileraarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap akileraarnermut suliassaqarfimmi inassuteqaataasa nunatta unammillersinnaassuseqarneranut pingaaruteqarsinnaanera nalilersorneqarpoq.

4.1.1 Akileraarusersueriaatsip aningasarsiallu annertussusaanik sanilliussineq

Ingerlatseqatigiiffimmik aatsitassarsiornermik ingerlatsinermi aammalu erngup nukinganik/aluminiumik aatsiterivimmi peqataasumi akileraarusiinerup annertussusaata ataatsimut katillugu paasinarsinneqarnissaanut, akileraarutit aamma royalties, nunani toqqartukkani taakkunani ingerlatseqatigiiffittut ilusilimmi suliaqarnermut attuumassutillit sanilliunneqarnerat suliarineqarpoq.

Akileraarutit taakkua sunniutaat paasiuminaassinnaammata, takussutissiaq matuma siulianiittoq titartarlugit takussutissianik marlunnik ilassuserneqarpoq, aatsitassarsiornermik ingerlatsinermut aamma aluminiumik aatsiterivimmut. Tassani 40 %-imik sinneqartooruteqarnissaq naatsorsuutigalugu tamakkiisumik akileraarusiisarneq (government take) eqikkaarneqarpoq. Sinneqartooruteqarnerup annertussusaa sunniunneranut pingaaruteqarpoq, pingaartumik royalties, ilanngaasiinnginnermi kaaviartitanit amerlanertigut naatsorsorneqartartoq.

ILUSILIAQ 4-1 Pissarsianit akileraarutip ilanngutereernerani akileraarusiineq – aatsitassarsionermik ingerlatsineq

<i>Sinneqartoorutit annertussusat 40%</i>	Australien	Canada N&L	Chile	Kina	Kalaallit Nunaat	Sverige	Sydafrika
Government take							
Piginneqatigiiffiit akileraarutaat	24,4%	16,5%	17,0%	24,4%	30,0%	26,3%	25,1%
Nunat Immikkoortuinut akileraarut	0	14,0%	0,6%	0	0	0	0
Aatsitassarsionermut akileraarut	0	15,0%	15,0%	7,5%	0	0	0
Omsætningsroyalty (kaavii-aartitanit nunap iluaquserneqarnera)	7,5%** (18,8%)	0	0	0	0	0	0
Nunamik atuinermit akileraarut	0	0	0	2,5%	0	0	0
Sinnegartoornermit akileraarut	0	0	0	0	0	0	10,3%
Akitsuutit	0	0	0	2,6%	0	0	0
Government take iluanaarutit akileraatigani	43,1%	45,5%	32,6%	37,0%	30,0%	26,3%	35,4%
Iluanaarutunit akileraarut	0	2,7%	12,8%	6,3%	7% (37%)*	0	6,5%
Katillugit government take	43,1%	48,2%	45,4%	43,3%	37,0%	26,3%	41,8%

Najoqqutarisaq: PWC*Nunatsinni ingerlatseqatigiiffinnut aamma pissarsianit akileraarut ataatsimut katillugu 37%-iuvoq (aatsitassarsionikkut ingerlatanut). Pissarsianik tiguisoqaraangat ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit 30%-iusut, marloqiusamik akileraarusiineq pinngitsoorniarlugu pissarsianit akileraarutit 37%-iusunut allanngortinneqartarput. Takussutissiineq eqqarsaatigalugu pissarsiansanik tunniussinermi akileraarut % pointinik qassinik qaffattarnersoq allanneqarpoq.

**7,5 % bruttoroyalty-t naatsorsukkanut assersuummi sinneqartoorutit 18,8 % -nut naapertuupput

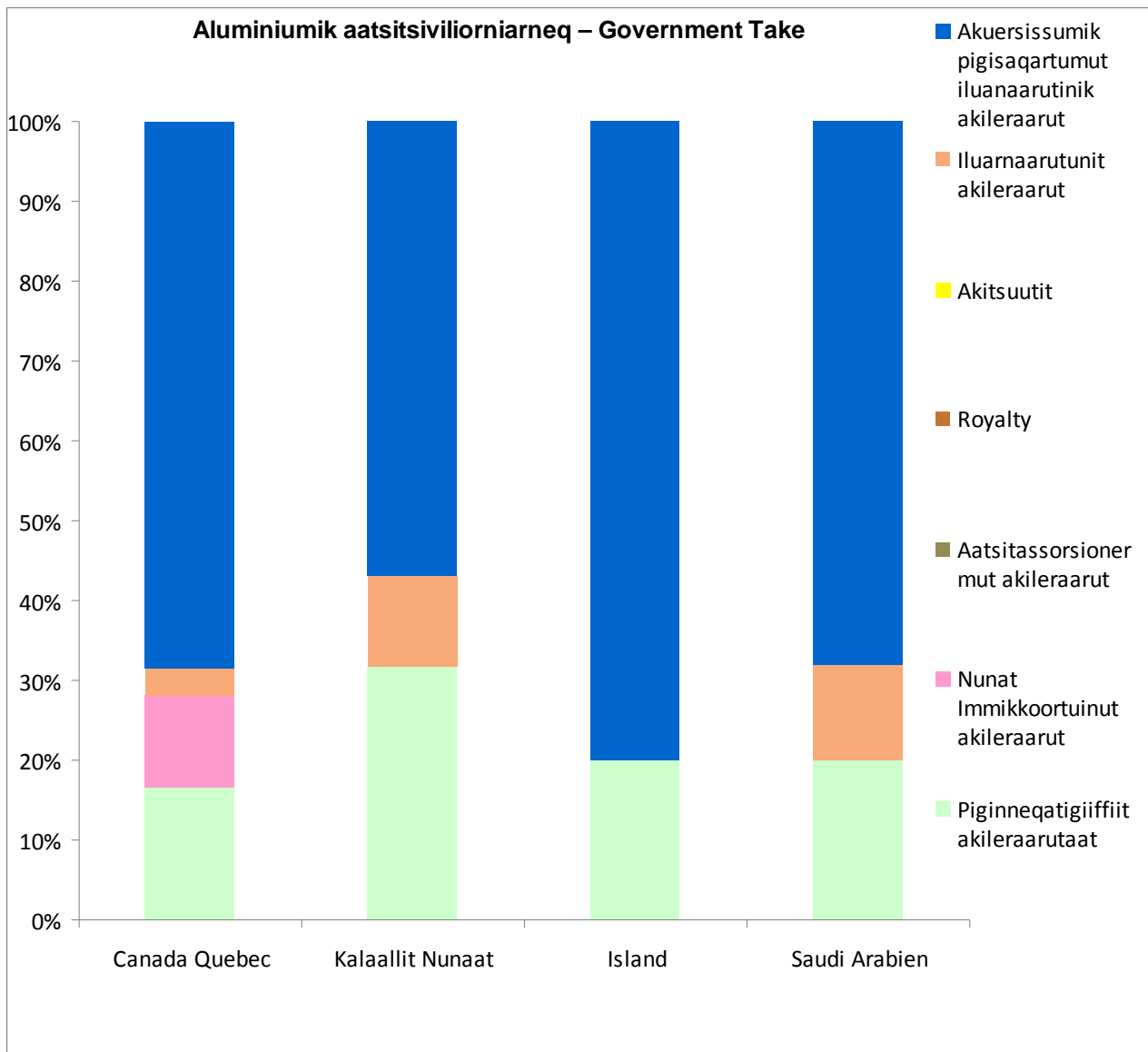
Titartagangorlugu sanilliuissinermi matuma siulianiittumi takuneqarsinaasutut Kalaallit Nunaat nunat sanilliuissinermi ilaatinneqartut amerlanerit assingullugit inissisimavoq. Taamaattoq Sverige-mi government take-it appasinnerungaatsiarput, assersuutigalugu Canada, New Foundland qaffasinnerulaarluni.

Australien kisimi aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit kaaviiartitaat aallaavigalugit royalty-mik akiliisitsisarpoq. Nunat ilai soorlu Chile royalty-mi /aatsitassarsiorfimmuk akileraarummi qaffakkiartuaartartumik ilanngussisimapput, taamaalilluni ataatsimut katillugit government take-t pissarsiat annertunerungaangata annersusisarlutik. Nunat sinneri Kalaallit Nunaattuulli annertoqqatigiimmik akileraartitsisarput imaluunniit annertoqqatigiimmik akileraartitsisarlutik kaaviiartitanit royalty-mut annertussutsimik aalajangersimasumik ilaqartumik, taamaalilluni ataatsimut katillugu government take-it pissarsiat qaffakkiartoraangata appariartortarlutik.

Ataatsimut isigalugu naliliisoqarpoq aningaasaliiumasinnaasut nunarput ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutip annertussusaa pissarsianit akileraarut ilanngullugu, pissutigalugu toqqanngitsoornaviangikkaat. Paarlattuanik aamma nutaanik aningaasaliinerusinnaasunut naleqqiullugu nunatsinni akileraartitsisarneranik ataatsimut katillugu naliliinermut sunniuteqarnerlunngitsoorsinnaanngitsumik, akileraarusiisarnerup annertussusaani qaffatsitsivinnissamut tunngavissaqanngissorinarpoq.

Taamatutaaq aluminiumik aatsiterivimmut tunngatillugu nunani sanilliuissilluni nalilersueqqissaarnermik suliaqartoqarpoq. Matumani sanilliuissineq ilusiliani matuma kingulianiittumi allassimasutut takuneqarsinnaavoq.

ILUSILIAQ 4-2 Pissarsianit akileraarutit ilanngutereerneranni akileraartitsineq – aluminiumik aatsiterivik

<i>Sinneqartoorutit annertussussat 40%</i>	Canada Quebec	Kalaallit Nunaat	Island	Saudi Arabien
Government take				
Piginneqatigiiffiit akileraarutaat	16,5%	31,8%	20,0%	20,0%
Nunat Immikkoortuinut akileraarut	11,5%	0	0	0
Aatsitassorsioner mut akileraarut	0	0	0	0
Royalty	0	0	0	0
Akitsuutit	0	0	0	0
Government take iluanaarutininik akileraatigani	28,0%	31,8%*	20,0%	20,0%
Iluanaarutunit akileraarut	3,6%	11,2% (43,0%)	0	12,0%
Katillugit government take	31,6%	43%	20,0%	32,0%

Najoqqutarisaq: PWC

*Pissarsiassanik agguasoqanngippat ataatsimut katillugu akileraarutigittineqartussaq tassaassaaq ingerlatseqatigiiffiup akileraarutaa, aluminiulernermut 31,8 %-iusussaq.

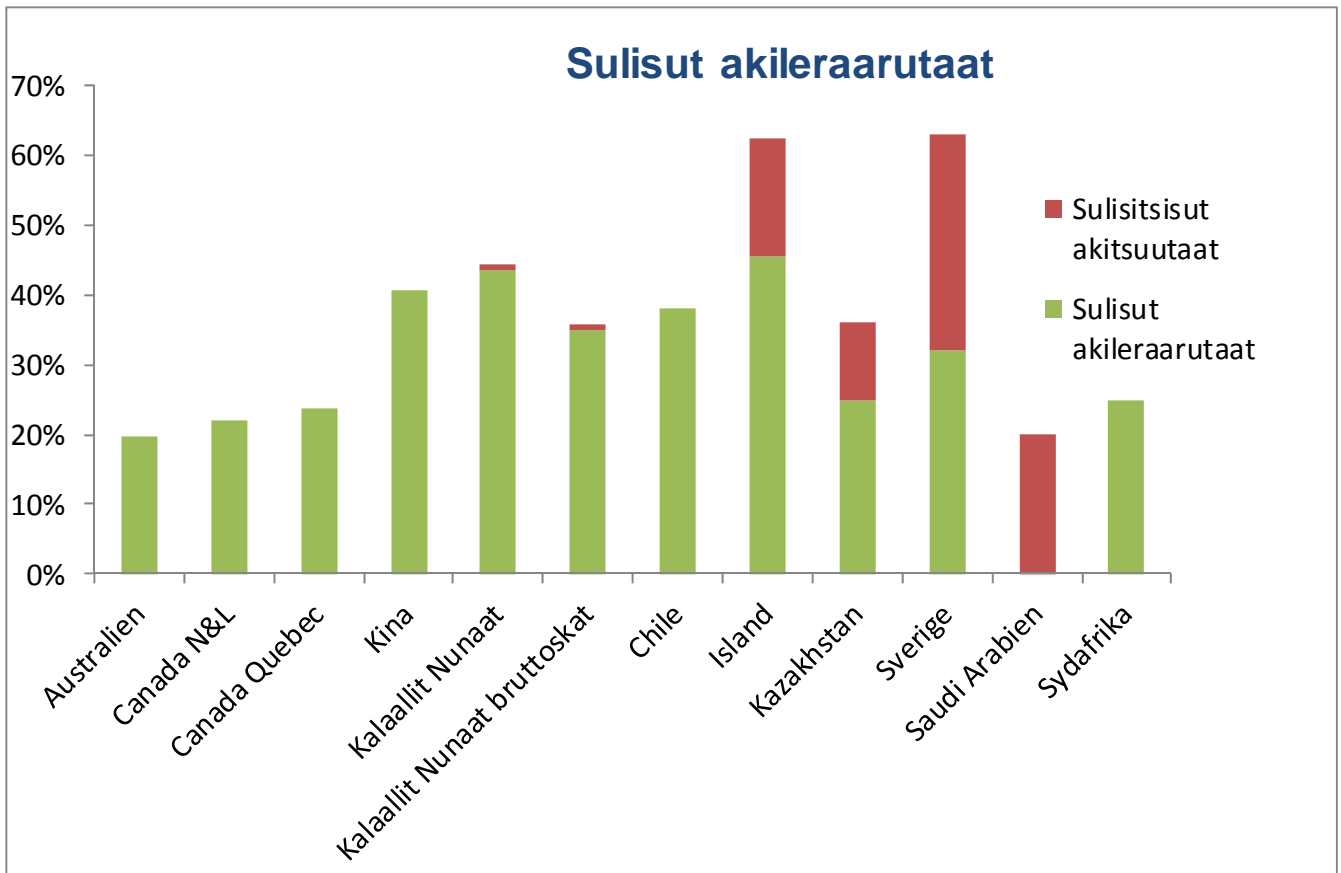
**Pissarsiassanik agguasoqassappat ataatsimut katillugu akileraarutigittineqartussaq 42 %-ip aamma 45 %-ip akornaniissaaq (Qeqqata kommuniani maannakkorpiaq 43 %-iuvoq). Pissarsiassat peerneqarpata ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut 31,8 %-iusoq, marlorqiusamik akileraarusiinissaq pinngitsoorniarlugu, pissarsianit akileraarummut 43 %-iusumut allangortinneqassaaq. Takussutissiinis-saq eqqarsaatigalugu pissarsiassanik tunniussinermi akileraarut % point-inik (11,2) qassinik qaffassanersoq allanneqarpoq.

Periarfissatut ilusiliami aallaaviusumi naatsorsuutigineqarpoq nunatsinni taamaallaat ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut aamma pissarsianit akileraarut akilernerqartassasut. Titartakkami takutinneqarpoq nunarput 43 %-imik government take-qartitsilluni nunat toqqartukkat akornanni qaffasinnerpaamiittoq. Nunat Kalaallit Nunaannituulli annertoqqatigiimmik akileraarusiisarput. Taamaattorli akileraarusiisarnerup annertussusaa Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu nunat sinnerini appasinnerulaarpoq. Imaaliillaanaq oqaatigineqarsinnaanngilaq assigiinngissutaasut imatut annertutigisut taakkua pissutiginnarlugit nunarput nunatut aningaasaliivissatut toqqanngitsoorneqassasoq. Taamaattorli maannakkut akileraarusiisarnerup annertussusaa aamma Kalaallit Nunaat nunanit allanit misissuinerimi ilaasunit salliutillugu toqqarnissaanut kajumissaarutitaqanngilaq. Taamatuttaaq erngup nukinganit isumalluutit kaaviiartitanit royalty-imik imaluunniit sinneqartoorutinit royalty-mik ilusilimmik akitsuuserneqartalernissaannut periarfissat nalilersoqqissaarneqarput. Tupaallaatissaanngitsumik pisuussutinut taamaattunut ernialiusat saqqummiunneqarnerisa nunatta government take-nut tunngatillugu unammillersinnaassuseqannginnera annertusitippaa (takuuk llanngussaq 1).

Ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutit/royalty sanilliussiffigineqarnerisa saniatigut aamma nunat toqqartukkat taakkua aningaasarsiatigut annertussuseqartitsineri aamma inunnut akileraarusiisarneri misissuiffigeqqissaarneqarput. Aningaasarsiat annertussusaat aamma inuit akileraarutaat suleqataasunut taakkununnga annertuumik aningaasartuutitut isertitassanullu tunngaviusarput, taamaattumillu aamma nunat unammillersinnaassuseqarnerannik misissueqqissaarnermut atatillugu misissornissaat pingaaruteqarluni.

Inuit akileraaruserneqartarnerannut suliassa qarfimmi nunat misissuiffigineqartut akornanni sanilliussineq titartakkami tulluuttumi eqikkarneqarpoq:

Ilusiliaq 4-3 Inuit akileraaruserneqartarnerannik sanilliussineq

Najoqqutarisaq: PWC

Nunani amerlanerni akileraaruseeriaaseq annertusiartuaartartoq atuutsinneqarpoq. Taamaallaat nunatsinni taavalu Saudi Arabien-imi nalimmarinnerusumik katitigaaneq takusinnaavarput. Taamaattorli akileraarusersueriaaseq assigiinngitsumik aqqissuussaavoq. Nalinginnaasumik nunat amerlanerit koruunimit siullermit akileraarusiisarput appasinnerpaamik akileraarummut procentiliisarlutik, Kina-mi 3 %-iulluni aammalu Island-imi 22,9 %-iulluni taakku akornanni nikerarluni. Akileraarummut procentiliussaq qaffasinnerpaq Canada 29 %-iulluni Kalaallit Nunaanni 45 %-iulluni taakku akornanni nikerarpoq. Nunani soorlu ilaatigut Sverige, Island aamma Australien, tamatumani saniatigut sulisitsisoq soraarnerussutisiassanut assigisaannullu isumaginninnermut isumannaallisaatinut pisussaaffilerneqartarput.

Nunat tamalaat akornanni akileraarummut procentiliussaq 0 %-imiit 58 %-mut nikerarpoq. Kingulliullugu taaneqartoq ataatsimut katillugu annerpaamik nikingassutaasumut akileraarutaavoq, Sverige-mi pisussaaffiliutsinneqarsinnaasoq.

Kalaallit Nunaanni inuit akileraaruserneqartarnerat qaffasingaatsiarpoq aammalu nunat sanilliunneqartut akornanni taamaallaat Island-imit Sverige-millu qaangerneqarluni.

Nunanut allamiunut akileraarut 35 %-iusoq qanittumi atuutsinneqalersoq annertujaartumik nunanit allamiunik sulisoqarnissamut ikiuutaasimavoq, kisiannili Kalaallit Nunaat suli Australien-imit, Canada-mit, Syd Afrika-mit aamma Saudi Arabien-imit

qaffasinnerujussuuvoq, tamatumalu sulisussanik pissarsiniarnissamut periarfissat sunniuteqarfisinnava.

Nunatsinni aningaasarsiat annertussusaat Kina-mi aningaasarsiat annertussusaannik annertoorujussuarmik qaffasinneruvoq, taamatullu Saudi Arabien-imi aningaasarsiat annertussusaannit qaffasinnerungaatsiarluni. Taamaattorli aamma nunat sanilliussinermi ilaatinneqartut ilaqarput Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat annertussusaannit qaffasinnerusumik inissisimasunik. Aningaasarsiat annertussusaasa aamma akileraarummut annertussusiliussap akornanni erseqqissumik ataqatigiittoqarsorinangilaq, imatut paasillugu agguaqatigiissillugu aningaasarsiat nalinginnaasumik appassisumiittut taamaaqqataanik akileraarutip annertussusaa appassisumiilluni naapertuuttariaqanngitsut.

4.1.2 Pissutsit pitsaassutsimut tunngassutillit

Atugassarititaasussanut killissaliussat uuttoorneqarsinnaasut imaluunniit amerlassusilerlugit missiliorneqarsinnaasut nalilersorneqarnerisa saniatigut, pissutsinik pitsaassutsimut tunngassuteqarnerusunik nalilersuinissaq pingaaruteqarpoq, ilanngullugu pingaartumik aningaasaliisussaasinnaasut nunatsinni suliassanik iluatsilluartumik piviusunngortitsinissamut periarfissat qanoq isigineraat.

1997-imi Canada-mi isumaliutersuuteqartitaq Fraser Institute⁸ ukiut tamaasa ingerlatseqatigiiffiit nunani toqqartukkani arlalinni aatsitassarsiornermik ingerlatsinermik misissuinermillu ingerlatsinissamut periarfissanik aamma aqqissuussaannikkut tunngaviusunik nalilersuinerannik misissuisarsimavoq, ilanngullugit pissutsit taakkua ingerlatseqatigiiffiit aningaasaliinissamut aalajangiinerannut qanoq sunniisarnersut.

Misissuinermi paasisat aatsitassarsiornermik ingerlatsinerup aamma aatsitassarsiorluni misissuinerup iluani pisortaattat nunarsuaq tamakkerlugu suliaqartuusut oqaaseqarnerineersuupput. Nalunaarusiaq kingulleq 2010/2011-imeersoq ("Survey of Mining Companies 2010/2011", marts 2011) nunarsuaq tamakkerlugu nunanit/sumiiffinnit 79-init paasissutissanik imaqarpoq, ilanngullugu Kalaallit Nunaat, aatsaat siullermeerluni misissuinermi pineqartunut ilaasoq. Misissuineq taamaalilluni aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmut tunngasuuvoq, aluminiuliorfissarli pineqartunut ilaanani.

Matumani nunanit/sumiiffinnit 9-init sanilliussassatut naleqquttut nalilerneqartunit paasisat eqikkarneqarput, Kalaallit Nunaat ilaalluni. Island imaluunniit Saudi-Arabien nalunaarusiami ilaangimmata taakkua sanilliussinermi ilaatinneqanngillat. Kalaallit Nunaat matuma siuliani taaneqartut misissuinermi siullermeertumik pineqartunut ilaammat, ukiut akimorlugit sanilliussinissaq ajornarpoq. Taamaattorli Kalaallit Nunaata misissuinermi peqataanera imminermi ineriartornertut neriunaateqartutut isigineqartariaqarpoq, tamannalu imminermi qanorluunniit pisoqaraluarpat Kalaallit Nunaanni siunissami aningaasaliinissamut soqutiginninnermut annertusititsisariaqassaaq, pissutigalugu taamatut pisoqarnerata imminermi nunarput nunap assingani aningaasaliiumasinnasunit takuneqarsinnaalermat.

---

⁸ www.fraserinstitute.org

Pingaarnertigut inerniliineq aamma ataatsimoortumik naliliineq

Sanilliussinermi aallaaviusooq nalileeriaasiusooq katitigaasooq, Det Potentielle Politiske Indeks (PPI). Nalileeriaaseq aningaasaliisartup isiginnittarneranit isigalugu nunap/sumiiffiup aalajangersimasup ingerlatsiveqarfingineqarnissamut pilerinaateqarneranut pingaarnertut siunnerfeqarpoq.

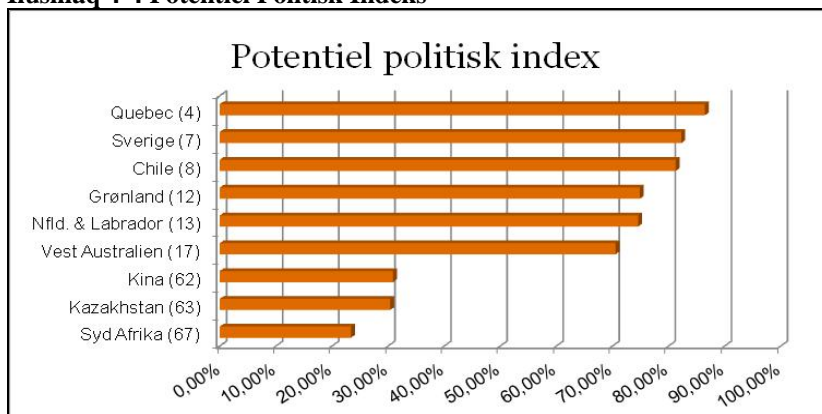
Nalileeriaaseq ilaatigut pissutsinik makkuninnga imaqarpoq:

- naalackersuisut politikki atugaat taassumalu aatsitassarsiorluni misissuineranut paaanermut sunniisarnera,
- allaffissornermut, maleruagassanik atuuttunik nassuiaasarnermut atuutsitsinermullu tunngatillugu nalorninartoqarnera,
- avatangiisinut aalajangersakkat atuuttut
- pisortat oqartussaasuisa assigiinngitsut akornanni suleqatigiinneq
- akileraarusiisarneq ataatsimut isigalugu
- nunami sumiiffinnut pisinnaatitaaffiit
- attaveqarneq
- inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumaqatigiissutit
- politikikkut patajaassuseqarneq
- suliffeqarnikkut pissutsit
- ujarassiornikkut paasissutissat pissarsiarineqarsinnaassusaat
- isumannaallisaaneq

PPI-mut annerpaamik angusassaq tassaavoq 100, taannalu anguneqartarpoq nuna/sumiiffik suussutsinut tamanut akissutitut aningaasaliinissamut qaffasinnerusumiissimappat aningaasaliiumatitsillunilu. Paarlattuanik inatsisinik atuutsitsiviusooq suussutsini apeqqutigineqartuni tamani appasinnerpaamik inissimasimappat, angusassaq 0-imiissaaq.

Nalileeriaatsimi katitigaasumi nunarput 100-init periarfissaasunit katillugit 74,9 point-inik angusaqarfiuvoq, tamatumalu nalunaarusiami nunarput inatsisinik atuutsitsiviusuni aningaasaliinissamut pilerinaateqarnerpaat 12-issaattut inissitsippaa, takuuk ilusiliaq 5-4. Nunanit aatsitassarsiorfiusunit angisuunit pilerinaateqartunillu arlalinnit qaffasinnerusumik inissilluni, tamannalu qanorluunniit pisoqaraluarpat nunatsinni siunissami aningaasaliinissamut neriulluarnartumik soqutiginninnermik inerreqartariaqarpoq.

Ilusiliaq 4-4 Potentiel Politisk Indeks

Najoqqutarisaq: Fraser Institute.

Pingaarnerusutigut naliliisoqartariaqarpoq nunarput sanilliuksinnermi nunat allat ilaasut akornanni qaffasissumik inissisimasoq. Tamatumunnga pissutaasoq pingaaruteqartoq tassaavoq pisortat oqartussaassuisa suliarinnittarnerisa sunniuteqarluarneranut kingunerisagaanullu upperinnineq, pissutigalugu Kalaallit Nunaat taamaallaat ujarassiornikkut pilersarusiorfissatut, sulisussat pissarsiarineqarsinnaanerannut attaveqarnermullu tunngatillugu naliliisoqarnerani appasinnerusumi inissisimammat.

Pissutsit taakkua piffissami qanittumi sunnarniarnissaat ajornakusoorsinnaavoq, kisiannili sanilliuksineq aallaavigalugu inassutigineqarpoq, nunatsinni pisortat oqartussaassuisa suliarinnittarnerannik attassiinnassasut aammalu ingerlaavartumik pitsanngorsarnissaa qulakkeerneqassasoq, pissutigalugu pissutsit taakkua sunnerneqarsinnaammata, aammalu nunatta qaffasissumik inissisimaneranut nassuiaataasunut ilaasimassasoq qularutissaanani. Naliliisoqarpoq nunarput ingerlatsivimmi ataatsimi ingerlatsineq tamatumunnga pitsaasumik sunniuteqartoq.

4.1.3 Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap akileraartarnermut tunngatillugu inassuteqaataasa naliliiffigineqarnerat

Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaani marts 2011-imeersumi oqaatigineqartutut, akileraartitseriaatsip aaqqissuussaana aammalu akileraarutip annertussusia tunngaviupput, nunanit allaneersut aningaasaliiumalersinnissaat ilinniarluarsimasunillu sulisussarsisarnissaq siunertaralugu nunap nunani tamalaani niuerfimmi unammillersinnaassuseqarneranut pingaaruteqartut. Nunatsinni iluaqutissartaasut annertunerpaat nunap pinngortitami pisuussutaannut, aammalu suliassaqarfimmi tassani ingerlatseqatigiiffiit nunanit allaaneersut pisuussutinik taakkuninnga atorluannissamik soqutiginnittut nunatta pilersitsinissamut aningaasaliinissamullu pilersaarutaannut atasuupput.

Innuttaasut isertitaannit akileraarutit annertunersaapput aammalu akileraarutitigut isertitat ataatsimut katillugit 75 %-iinit annertunerullutik. Ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaat akileraarutitigut isertitat ataatsimut katillugit 5 %-iannit annikinnerullutik iluaqusiisarpur. Tamaattumik Ataatsimiititaliap nunatsinni sulisussat piginnaaneqartut nunanit allaneersut pigiinnarneqassappata piumalersinniarneqassappatalu, sulinnermut akileraarut pingaarnertut tunngaviulluni aalajangiisuusussaavoq. Taamaalilluni Ataatsimiititaliap naliliivoq akileraaruseeriaaseq atuuttoq, akileraarummut aallaavisoq aammalu taassuma ataani allaffissorneq, unammilligassanik nunani tamalaani suliniutinut angisuunut, ilanngullugit inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut, tunngassuteqartunik suliarinninnissamut aaqqissuussaannigitsut. Taamaattumik isumaliutissiissummi takuneqarsinnaavoq, nunarput nunanut allanut naleqqiullugu unammillersinnaassuseqalersinnissaa siunertaralugu suliniutinik pisariaqartitsivisoq tassaasoq innuttaasut akileraarutaannut suliassaqarfik.

Akuerineqarpoq ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannut procentiliusaaq nunanut allanut sanilliullugu annertungaatsiartoq. Peqatigisaanik erseqqissarneqarpoq ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannut procentiliusaaq tassaasoq immikkoortut arlallit ilaat ingerlatseqatigiiffiit nunanit allaneersut nunatsinni pilersitsissanerlutik nalilersuineranni ilaatinneqartartoq, tamannalu aamma Fraser-ip Nalunaarusiaani uppernarsarneqarpoq.

Ataatsimiititaliap pingaarnertigut siunnersuutai

Pingaarnertigut nalilersueqqissaarneq taanna aallaavigalugu Ataatsimiititaliaq akileraarusersueriaatsimut patajaatsumik atasinnaasumillu piumasaqaatinik makkuninnga oqaaseqatigiiliorpoq:

- Akileraartarnermut aallaavik tamatigoortoq - akileraartarnerup aqqissugaanera piuminartuusinnaasoq, allatut agguaanermut patajaallisaasoq pissusilersornikkullu naleqqutinngitsunik annikillisaasoq. Tamanna aamma iluanaaruteqarnernut akinik apparsaassaaq, taamaalilluni akileraartarnerup equngassutaanik annikillisaalluni.
- Immikkut pisoqarnissaanut periarfissat killeqartut, tassa immikkut pisoqartitsisarnerit allaffissornikkut artukkiinerit annertusisarmatigit paasiuminaatsunillu pilersitsisarlutik.
- Aallaaviatigut assigiimmik aallaaveqarluni isertitanik akileraartitsineq, ullumikkutut inummut nalinginnaasumillu ilanngaateqartitsinikkut allatut agguaassisoqartarluni.
- Akileraartarnermi allaffissornikkut aqutsineq nutartigaq sunniuteqarnerusorlu, tamannalu kukkunersiuinikkut naammattumik naammassinnissinnaanermut, teknologiimik piginnaasanillu sunniuteqartumik siunertaqartumillu atuinissamut kiisalu innuttaasunut suliffeqarfinnullu pisariaqartumik kiffartuussisinnaanermik piumasaqaateqarpoq.
- Inuiaqatigiit ingerlanneqarnerannut aningaasartuutit inunnit ikittuinnarnit nammanneqarnissaasa erseqqissumik sillimaffigineqarnissaa, pisortallu (suliffeqarfiutaasalu) sulisunik akileraartarnikkut suliaqarnermi pisariaqartunik piginnaasaqartunik sulisussarsiornerminni ajornartorsiuteqarlutik.

Pingaarnertigut piumasaqaatit nalilersoqqissaarneqarnerat aamma pissutsit maannakkut atuuttut nalilersoqqissaarneqarnerat aallaavigalugu, Ataatsimiititaliap nalunaarusiami ukiut 3-5 tulluuttut ingerlaneranni piviusunngortitsinissamut siunnersuutit aalajangersimasut arlallit oqaaseqatigiiliorpai. Siunnersuutit qlequttanut mannununga tunngassuteqarput:

- Inuit akileraaruserneqartarnerat
- Aningaasaatinit isertitat
- Ingerlatseqatigiiffinnit isertitat
- Immikkoortunut akitsuutit
- Ineqarnermut akileraarusiisarneq.

Ataatsimiititaliap siunnersuutaasa nunani allani aningaasaliinernut naleqqiullugu isigalugit nalilersorneqarneri

Ataatsimiititaliap siunnersuutaasa assigiinngitsut erseqqinnerusumik misissuataarneranni takuneqarsinnaavoq siunnersuutini pissutsit nunami namminermi atuuttut sammeneqarnerusut aammalu suliniutit aningaasaliinissamik pilerilersitsinissamut tunngatillugu nunatta akileraaruseeriaatsikkut unammillersinnaassuseqarnerata pitsanngorsarneqarnissaanut attuumassuteqartut sammeneqanngitsut, ilanngullugit innuttaasut akileraaruserneqarnerannut suliassaqaqfimmi akileraarutip annikillissinnissaata siunnersuutigineqarnerata saniatigut suliniutinut angisuunut sulinissamut kajumilersitsiniarnissaq aqqutissiuuneqaqqullugu.

Taamaattorli Ataatsimiititaliap siunnersuutini allattuiffiani allannguutissani malunnaateqarluartuni arlalinnik imaqarpoq. Aammattaaq pisuni arlalinni allannguutit aningaasaliisartunut sulisussanullu nunanit allaneersunut pitsanngorsaataanatik ajorseriiaataasussat nalilerneqarsinnaasut pineqarput.

Tamanna tunngavigalugu inassutigineqartariaqarpoq allannguutissat naleqquttut sapinngisamik piaartumik piviusunngortinneqassasut. Nunarput aningaasaliisartunik nunanit allaneersunik arlalinnik isumaqatigiissusiornissamut piareerluinnalerpoq, tassani nunatsinni maleruagassat politikikkullu silaannaap patajaassuseqarnerannik naliliineq eqqarsaatigalugu, aningaasaliisartut taakkua tunngaviusut ukiuni aggersuni atuuttussat tunngavigalugit suliasanik aallartisinissamik aalajangernissaat, nunatta soqutigisarimmagu.

Periaatsimi maannakkut atuuttumi ilaasut pingaarnepaat aammalu Ataatsimiititaliap siunnersuutaasa piviusunngortereernerisa kingorna ilaasussat makkununga eqikkarneqarsinnaapput:

- Unamminartut immikkut ittut sulisussat nunanit allaneersut atugarisassaat sammineqanngillat, aammalu periaaseq Kiffaq taakkununga atuutinneqalissappat iluaqutaanerunani ajoqutaanerussasorinarpoq.
- Inuit akileraarutaannut annertussusiliusaaq annikillisinneqassaaq isertitanillu naatsorsuisarnermut maleruagassat pisariillisinneqassallutik.
- Sulisussanut nunanit allaaneersunut oqilisaassutissanut tunngatillugu ersarissumik takusassaqaqqanngilaq, ilanngullugu taakkua annikitsuinnarmik marloqiusamik akileraaruserneqartarnermut isumaqatigiissutini pineqartunut ilaapput.
- Nunatsinni ingerlatseqatigiiffinni iluanaarutit, pissarsianut akileraaruserneqartarnerat atorunnaarsinneqartariaqarpoq, tamannali pitsaasutut isigineqassasoq ilimanaateqarpoq, tamatuma peqatigisaanik ingerlatseqatigiiffinnut akileraarut annertoqataanik naleqqussarneqassaaq,
- Carry back atorunnaarsinneqassaaq aammalu ingerlatseqatigiiffinnit nunanit allaneersunit pissarsiat tunngavigalugit aningaasaatinit pissarsiat akileraaruserneqartarnerisa atuutinneqalernerat pitsaangitsutut isigineqassasoq ilimagineqartariaqarpoq.
- Nalikilliliisarnermut maleruagassani allannguutissat siunnersuutaasut aningaasaliisussanut pitsaangitsutut nalilerneqarsinnaapput.

Erseqqissarneqassaaq matumuuna nunami namminermit pissutsinut tunngatillugu allannguutissat siunnersuutaasut attuumassuteqarnerat naleqquttuunerallu isummerfigineqanngimmat, pingaarnertut sammineqartut tassaammata immikkortut aningaasaliisartunut nunanit allaneersunut attuumassuteqarsinnaasut.

4.2 Nunatsinni inuussutissarsiornermi naammassisinnaasatigut killilersuutit

Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiorlut suliaasaqarfinni pingasuni immikkut suliaasanut angisoorsuarnut attuumassuteqartuni piginnaasaqarput. Suliffeqarfinit ataatsimut katillugit 1.018-inik amerlassuseqartunit affarlunnaat Illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarnermut, Assartuineramik ikuunnissamillu suliaqarnermik aamma niuertarfinni sullissinerlut tunngassuteqartutut immikkoorteqartinneqarput, takuuk Takussutissiaq 4-1.

Takussutissiaq 4-1 Suliffeqarfinit angisuuni sulisut suliffeqarfiillu amerlassusiat

Suliaasaqarfik	Sulisut amerlassusiat	Suliffeqarfiit amerlassusiat
Sanaartornermik suliffeqarfiit	2.328	213
Assartuineramik ikuunnissamillu suliaqarfiit	1.554	118
Niuertarfiit sullissinerlu	759	93
Katillugit	4.641	424

Najoqqutarisaq: Copenhagen Economics

Illuliortiternermut sanaartornermillu suliaasaqarfik suliaasaqarfimmi namminersortut ingerlataanni suliaqartut 17 procentiattut annertussuseqarpoq. Assartuinerlut ikuunnissamillu suliaqartut aamma niuertarfinni sullissisut peqatigalugit suliaasaqarfiit taakkua pingasut suliaasaqarfimmi namminersortunik ingerlanneqartumi suliffeqartut 26 %-iattut annertussuseqarput, imaluunniit inuit 4600-t angullugit suliffissaqartinneqarlutik. Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut marluk taakkua siuarsimanagerusut sanaartornerup immikkoortuani ataatsimut katillugu sulisussanik pisariaqartitsinerlut ataqatigiissikkaanni, taakkua naammangillat. Tamatuma saniatigut inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuunut atatillugu sulisussat, inuiaqatigiit ingerlataanut allanut, pineqartuni sulilersinnissat unammilligassaassaaq, pissutigalugu inuit 4600-it taakkua suliffeqanngitsutut isigineqarsinnaanngimmata. Taamaalilluni suliffeqarfinnut kalaallinit pigineqartunut annertooujussuarmik sulisussaaleqiffiusaaq taamatullu suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsinissaq pisariaqartinneqarluni.

Sulisussat pisariaqartut pissarsiarineqarsinnaanerisa saniatigut suliffeqarfinit kalaallinit pigineqartuni arlalippassuarni naammassisinnaasat annikitsuinnaapput, takuuk Takussutissiaq 4-2. Suliaasaqarfiit toqqarneqartut pingasut taakkua 424-iusut akornanni taamaallaat 20-t, 30-t sinnerlugit sulisoqarput. Suliffeqarfiit taakkua katillugit 3.000-it missaannik sulisoqarput, aammalu suliffeqarfiit arfinillit kisimik 100-nit amerlanerusunik sulisoqarlutik.

Tamanna inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut pilersuisuunissamut atatillugu unamminartuuvoq, tamakkumi piginnaasat il.il. pillugit uppernarsaammik

allagartaqarnissaat piumasaqaatigineqartussaammat. Tassani suliffeqarfinnut kalaallinit pigineqartunut annertooujussuarmik unamminartoqarpoq – unamminatoq qanorluunniit pisoqaraluarpat suliffeqarfinnit anginerusunit imaluunniit suliffeqarfiit minnerusut akornanni annertuumik suleqatigiinnikkut ajornannginnerusumik naammassineqarsinnaasoq. Suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut – aamma suliffeqarfiit angisuut pioreersut – akornanni attaveqatigiilernerup annertusineqarnissaa, inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit ineriartortinneqarnerannut inuussutissarsiortut nunaqavissut peqataatinneqarnerulernissaat qulakkeerniarlugu pisariaqartussaavoq. Aamma suliffeqarfinnik nunanit allaneersunik suleqateqarnikkut, suliassanut angisoorsuarnut suliassaqarfimmut pilersuinissamik periarfissat siuarsarneqarsinnaassapput.

Takussutissiaq 4-2 Suliffeqarfiit suliassaqarfinnut agguataarnerat sulisut amerlassusaat tunngavigalugu (2010)

Sulisut amerlassusaat	Sanaartornikkut suliqaartut	Assartuineramik kiffartuussinikkullu suliqaartut	Niuertarfinni sullissineq
1	27	36	31
2-5	88	52	36
6-10	42	11	13
11-20	36	10	9
21-30	8	4	1
31-100	10	2	2
> 100	2	3	1

Najoqqutarisaq: Copenhagen Economics

Matuma siulianiittut tunngavigalugit naliliisoqartariaqarpoq, inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut, pisariaqartitsinerisa aamma suliffeqarfiit maannakkut piusut pisariaqartitsineramik naammassinninnissaannut periarfissat akornanni assigiinngissutaasoq annertooujussuusoq.

4.3 Sulisussanik tulluurtunik noqqaassuteqarnermi killilersuutit

Kalaallit Nunaanni suliffeqarnerup katitigaanera ilinniagaqarnikkut tunngaviusut malillugit agguataarneqarsimasoq Takussutissiaq 4-3-imi takuneqarsinnaavoq. Ilinniagaqarsimangitsut sulisussat akornanni amerlasoorujussuupput –ilimanarlunilu amerlanerungaartut suliffeqanngitsut akornanneerlutik.

Takussutissiaq 4-3 15-64-inut ukiullit ilinniagaqarnikkut agguataarnerat (2010)

Ilinniagaq	Suliffillit	Suliffeqanngitsut	Katillugit	%
Ilinniagaqanngitsut Immikkut suliaasumut ilinniagaqarsiman- ngitsunut			26.869	70%
Ingerlaqqiffiusumik ilinniagallit			8.060	21%
Katillugit	31.814	6.569	38.383	9%

Tingusiffik: Naatsorsueqqissaartarfik, Suliffeqarneq 2007 – 2010, takussutissiaq 4.4 Piukkunnarsaallunilu ilinniarneq. Inuit Kalaallit Nunaanni najugaqartut taamaallaat pineqarput.

*Sulinermi oqaraanni minnerpaamik qaammat ataaseq sulisimaneq. Taamaammat tamakkiisumik sulisimaneq annikinnerussaaq.

** Naatsorsuinerit Naatsorsueqqissaartarfik-mit paasissutissat aallaaviupput.

15-64-inik ukiullit 6.569-iusut suliffeqanngitsut amerlanerpaartaat tassaapput siusinaartumik pensionisiallit aamma ilinniartut. Taakkua marluk tamarmik suliffeqalernissamut piareersimasuunngillat. Taakkua amerlanerpaartaat ingerlaannaq suliffeqalernissamut naammattumik suliffeqarnermut piareersimasuunngillat. Suliffissaaleqisutut nalunaarsorsimasuni inuit⁹ 2.500-inik amerlassuseqarput, taakkunannga arlallit ingerlaannaq suliffeqalernissamut piareersimannngitsut nalilerneqarluni. Sulisussat ilinniagaqarsimanerisa appasinnera tamatigut akimmiffiusarpoq.

Nunatsinni suliffeqarnikkut sulisussanik suliniutini angisuuni piviusunngortitsinissamut naleqquttunik piginnaaneqartunik naammattunik amerlassusilinnik pissarsiniarnissamut periarfissat annikitsuinnaasut naliliisoqartariaqarpoq – pingaartumik sanaartornermut immikkoortumi sulisussanik pisariaqartitsinerup annertoorujussuuneranut atatillugu. Sanaartornermut immikkoortumi ataatsikkut sulisussanik 3.000-it sinnerlugit pisariaqartitsineq, suliffeqarnermi 30.000-inik sulisussaqtartuni, nunami namminermi (suliffeqanngitsunik) sulisussanit matussuserneqarsinnaanngilaq.

Paasissutissat pillugit quppersagaq “Kalaallit Danmarkimi najugallit” Folketingip 2007-imi Atlantikup avannaani suleqatigiisitaannit takuneqarsinnaavoq 5.116-it kalaallit siuaariit siulliit Danmark-imut nunasisimasut, taakkulu agguaqatigiisikkaanni Kalaallit Nunaanni sulisinnaasunut naleqqiullugit ilinniagaqarluarnerusimasut. Misissuineq¹⁰ takutippaa eqimattani tassannga ilaai, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut periarfissat pitsanngorpata, uteqqinnissamut eqqarsarsinnaasut.

Ingerlatsinerup immikkoortuani sulisussanik pisariaqartitsinerup 60 %-iata missaa sulisussanit ilinniagaqarsimannngitsunit, 30 %-iata missaa ilinniagaqarsimasunit assingusunillu tunuliaqutaqartunit aammalu 10 %-ia sivisunerusumik ilinniagaqarsimasunit matussuserneqarsinnaassaaq. Tamanna sulisussat piginnaanngorsarneqarnerat ilutigalugu aammalu inuussutissarsiutini appasissumik isertitaqarfiusartuni sulisussanik pissarsisinnaanikkut, nunatsinni suliffeqarnerup sulisussanik amerlanerusunik pissarsititsisinnaaneranut periarfissaqalersitsivoq. Kisianni piviusorsortumik isigalugu ingerlatsinerup immikkoortumiluunniit suliniutinut angisuunut suliassaqarfimmi sulisussanik tikisitsilluni sulisoqarnissaq ukiorpassuarni pisariaqartussaavoq. Suliffissaqartitsinermi tassani aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut nalinginnaasut tunngavigineqarnissai pisariaqarpoq.

Ilinniartitaanerup qaffasinnerulernissaa – pingaartumik ilinniagaqarsimasut amerlanerulernissaat – qulakkeerniarlugu suliniuteqarnissaq, inuiaqatigiit kalaallit tamakkiisumik aningaasaqarnikkut siuariartornikkullu suliniutini angisuunik pilersitsinermi periarfissanik atorluannaasut qitiulluinnarpoq.

⁹ Naatsorsueqqissaartarfiup illoqarfinni suliffissaaleqinerup eqqortisimasut januar 2012-imi inuit 3.767 nalunaarsorpaat. Inuit 475-inik amerlaningorsimallutik, januar 2011-imut naleqqiullugu. Tamatuma saniatigut nunaqarfinni suliffissaaleqisut, Naalakkersuisoqarfiup nammeneq pigisaak ikinnerpaamik 1044-lutik. Katillugit nunarput tamakkerlugu inuit 4811 missaannik januar 2012-imi suliffissaaleqinerup eqqugaallutik.

¹⁰ Kalaallit Nunaanni nuttarneruleq – ataatsimoorussamik nalilersuinerit, februar 2010, Nordisk Ministerråds forskningsprogram, Stockholm.

5 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut inatsisitigut allaffissornikkullu aporfissat

Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiorneq suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut inatsisitigut allaffissornikkullu akimmiffiusut suussusersineqarnissaat siunertaralugu, suleqatigiissitaliaq inatsisini atuuttuni allaffissornikkullu suleriaatsini immikkut nunatta inuussutissarsiorneq suliniutinut angisouunut tunngassuteqartuni nalinginnaasumik atugassarititaasunut killissaliussat maannakkut atuuttut takussutissiorlugit suliaqarpoq (takuuk Ilanngussaq 2). Nassuiaat taanna tunngavigalugu kapitalimi matumani inatsisitigut allaffissornikkullu atugassarititaasunut killissaliussat sunniuteqarluartut aaqqissuussaangitsut taamaattumillu inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiusinnaasut nassuiarneqarput.

Namminersorlutik Oqartussat akimmiffissaasinnaasunik qasukkartitsinissamut periarfissaanut, akimmiffiusut apeqquaatillugu Nunatsinni inatsisinik, nunatsinni ileqquliussanik, danskit inatsisaannik, danskit suleriaasiannik imaluunniit nunani akornanni isumaqatigiissutinik tunngaveqarnerisut apeqquataavoq. Taamaattumik kapitali aggulunneqarpoq, nunatsinni inatsisit suleriaatsillu siulliulugit allatorneqarlutik, tamatumalu kingorna maleruagassat avataaneersut tulluutinneqarlutik.

5.1 Nunatsinnut suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu inatsit

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq naapertorlugi, nunatsinni atorfinnut inatsisip atuuffissaata iluaniittunut sulisussat nunaqavissut salliutinneqartussaapput. Naliliisoqarpoq sulisussat avataaneersut amerlasoorujussuit inuussutissarsiorneq suliniutini angisuuni sanaartorneqarnerannut atatillugu sulisorineqartussat, inatsisip atuuffissaani pineqartunut ilaassasut, ilinniagaqarsimasuunngitsut imaluunniit ilinniagaqarsimasut suliaqarnerat pineqarluni.

Inatsit sulisussat avataaneersut atorfinitsinnissaannut imaluunniit atornissaannut sioqqutsisumik kommunalbestyrelsimut akuersissummik peqarnissamik piumasaqaammik imaqarmat, annertuumik inatsisitigut akimmiffissaasussaavoq. Inatsisartut inatsisaat maannakkut ilusimisut iluseqartilluni annertuumik allaffissornikkut nammakkersuutaanngitsumik sulisussanik avataaneersunik atuisinnaanissamut akimmiffiusussaavoq.

Tamanna tunngavigalugu inassutigineqarpoq nunatsinni suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu inatsit, sulisussanut avataaneersunut inuussutissarsiorneq suliniutini angisuuni sanaartornermut suliassani atorfinitsinneqartunut tunngatillugu saneqqunneqartariaqartoq. Tamatumu kingunerisaanik inuussutissarsiorneq suliniutit angisuut inatsisip atuuffissaani pineqartunut ilaajunnaassapput, taamaattumillu akuersissummik kommunalbestyrelsimut qinnuteqartoqartassanani.

Inatsisartut inatsisaanni naalagaaffinni namminersortuni nunap inoqqaavi pillugit ILO-mi isumaqatigiissut nr. 169 akuersissutigineqarpoq, kisianni taamaattoq Inatsisartut inatsisaat ILO-mi isumaqatigiissummi piumasarineqartumit annertunerusumik illersuivoq. Taamaattumik siunissami aaqqiissutissatut ilusiliami ILO-mi isumaqatigiissut nr. 169-ip toqqammaviunissaa inassutiginiarneqarpoq. Sulisussat nunaqavissut piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaassusaat eqqarsaatigalugu, sulisussat nunaqavissut inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni peqataanissamut periarfissaqarnissaat aaqqiissutissatut ilusiliami qulakkeerneqassaaq.

5.2 Sulinngiffeqartarnej pillugu inatsit

Sulinngiffeqartarnej pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 10, 12. november 2001-imeersoq inatsisitigut akimmiffissaasinnaavoq, pissutigalugu inatsit sulisut nunatsinni inatsisini pineqartunut ilaasut sulinngiffeqarnerup nalaani aningaasarsiaqarsinnaatitaanerat aammalu sulinngiffeqarnermi ajunngitsorsiassaqarsinnaatitaanerat pillugit maleruagassanik saneqqunneqarsinnaanngitsunik imaqarmat. Sulisorineqartut nunatsinni pisinnaatitaaffiit iluaniittutut isigineqarsimassaaq, suliaq nunatsinnut qanimut attuumassuteqarsimappat, takuuk Rom-imi isumaqatigiissutip artikel 6.

Sulinngiffeqartarnej pillugu inatsimmi aalajangersakkat immikkuullarilluinnartuupput aammalu sulisitsisut sulisullu isumaqatigiissummi qanoq isumaqatigiinnermik angusaqarsinnaanersut killilersuutitaqarluni. Taamaattumik sulinngiffeqartarnej pillugu inatsisip atorneqarnera aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassariitaasussanik aalajangersaanermut atatillugu atugassarititaasussanut killissalersuutaasussaapput allanngortikkuminaatsut.

Tamanna tunngavigalugu inassutigineqarpoq sulinngiffeqartarnej pillugu Inatsisartut inatsisaat, inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornerup immikkoortuani sulisussanut avataaneersunut atorneqartariaqanngikkaluartoq.

5.3 Nunatta iluani, nunatsinnut nunatsinniillu imaatigut usinik assartuisarneq pillugu inatsit

Nunatsinnut, nunatsinnit taamatullu nunatsinni assartuinnermut inatsisit atuuttup, suliniutit angisuut piviusunngortinniarnernanni akimmiffiusutut isigineqarpoq, tassami suliniut assartuinnermi akit assigiittussaanerannut inatsit kiffartuussinissamullu isumaqatigiissutit pissutigalugit immikkut aningaasartuuteqarfiusussaammat. Tamanna pissutaalluni inatsit suliaqarnernut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasunut atasuni imaatigut assartuinnermut atuutsitinneqanngilaq.

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornermut aningaasartuutit ataatsimut katillugit aningaasartuutinit taamaattunit suliassamut attuumassuteqanngitsunit oqimaallisaavigineqalersinnaanerat pinngitsoortinniarlugu, inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut allat taamatuttaaq Royal Arctic Linep ingerlatsinissamut isumaqatigiissutaani ilaatinneqannginnissaat saneqqunneqarsinnaassanngilaq.

Tamanna tunngavigalugu inassutigineqarpoq nunatsinnut, nunatsinnit nunattalu iluani usinik imaatigut assartuisarneq pillugu inatsit, inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni ingerlatanut atatillugu imaatigut assartuinnermi atuutsinneqartariaqanngikkaluartoq.

5.4 Peqqinnissakkut isumaginninnikkullu ikiorsiissutit, ulorianartorsiortoqartillugu qimarngussuisarneq pillugu sulisillunilu ajoqusersinnaanermut sillimmasiissuteqartarneq pillugu inatsisit

Peqqinnissaqarfiup sullississutai pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq inatsisitigut akimmiffiusinnaavoq, pissutigalugu ilaatigut peqqussut malillugu sulisut nakorsap akeqanngitsumik innersuussineratigut assartorneqarnissamik/qimarngunneqarnissamik pisortat akiligaannik ikiorserneqarnissamut saneqqunneqarsinnaanngitsumik pisinnaatitaaffeqarmata. Nunatsinni pisortat aningaasartuutaat annikillisarniarlugit inatsimmi saneqqussinissaq/allannguinnissaq inassutigineqarpoq.

Isumaginninnermut ikiorsiissutinut tunngatillugu, ataavartumik ikiorsiisarneq, assersuutigalugu napparsimanermi imaluunniit silap ajorneranut il.il. atatillugu nalunaaquttap akunnermusiaqartunut aningaasarsianik tunniussinngitsoornermi, inatsisit atuuttut malillugit nunatsinni inuit allattorsimaffiannut nalunaarnissaq aammalu najugaqarnissaq piunasaqaataavoq. Tamatuma saniatigut aamma pisortanit ikiorsiissutinik taamaattunik ikiorserneqarnissamut piunasaqaataavoq nunani avannarlerni innuttaassuseqarnissaq imaluunniit nunamit danskisut innuttaassuseqarnissamut tunngatillugu ataqatigiinnerup malitsigisaanik akiliisussaataitaasumeersuunissaq. Aammalu piunasaqaataavoq atorfeqarnermi pissutsini taamatut pisoqarnissaanut sillimassuunneqarsimannginnissaq.

Taamaasilluni atorfeqarnermi pissutsit imarisai malillugit pissutsit taaneqartut malitsigisaannik isumaginninnermit ikiorsiissutinik pissarsisinnaatitaanermut sulisoq pisinnaatitaanngissinnaavoq. Ikiorsiissutit taaneqartut saniatigut taamatuttaaq taaneqarsinnaapput erninnermut atatillugu sulinngiffeqarnermut, ineqarnermut tapiissutinut, pensionisianut, meeqqanut tapiissutinut il.il. atatillugit pisortat ikiorsiissutaat, aallaaviatigut sulisunut pineqartunut periarfissaasut, kisiannili suleriaatsimut tunngatillugu paasinarsisinneqarsinnaasut.

Nunatsinni pisortat isumaginninnermi ikiorsiissutinut taamaattunut aningaasartuutaat annikillisinniarlugit aaqqiissutissatut siunnersuut tassaasinnaavoq, sulisussanut avataaneersunut atorfeqarnermut aalajangersimasumut atatillugu taamatut pisoqarnissaa sillimaffigineqartassasoq.

Tamanna tunngavigalugu inassutigineqarpoq siunissami aaqqiissutissatut ilusiliami atuutsinneqassasoq, sanatitsisoq inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornermut immikkoortuini illuliortiternermut sanaartornermullu suliassanik neqerooruteqartitsisoq sulisunik ajoqusersimasunik qimarngussinissamut, assartuinissamut aamma napparsimavimmi suliaritinnissamut aningaasartuutitik akiliuteqarnissamut sillimmasiissuteqarnissamut entreprenørinut pisussaaffiliissasoq. Entreprenørp sillimmasiissuteqarnermut aningaasartuutitik akiliinissamik pisussaaffia atorfeqarnermut atugassarititaasuni allassimassaaq. Aammattaaq entreprenøri inuussutissarsiornermut imaluunniit tunisassianut akisussaanagermut sillimmasiissuteqarnissamik kiisalu suliutilluni ajoqusersinissamut sillimmasiissuteqarnissamik aamma inuussutissarsiortutut napparsimalernissamut sillimmasiissuteqarnissamut inatsisitigut piunasaqaataasunut pisussaaffilerneqassaaq.

5.5 Akileraartarneq

Akileraartarnermut inatsisini maannakkut atuuttuni pissutsit arlallit suliniutinik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissamut akimmiffiusinnaapput, pissutigalugu akileraartarnermut pissutsit suliassap aalajangersimasup imminut akilersinnaassusaanik naatsorsuinermi annertuumik sunniuteqarsinnaammata, tamannalu nunatsinni suliassap aalajangersimasup suliassanut assingusunut unammillertaasunullu sumiiffinni allaniittunut naleqqiullugu nalilerneqartussanngornerani, nunatta unammillersinnaassuseqarneranut tunngatillugu uuttuutitut ilaasussaavoq.

5.5.1 Nalikilliliinerit

Suliassa qarfiit suliffeqarfimmi cashflow-imut taamaasillunilu suliassap imminut akilersinnaassusaanut annertuumik sunniuteqarsinnaasut ilaat tassaavoq, aningaasaatinut aningaasartuutit qanoq sukkatigisumik isertitanut ilanngaatigineqarsinnaalissanersut. Suliassaq aatsaat imminut akilersinnaalissaaq aningaasaatinut aningaasartuutit tamarmik ingerlaavartumik isertitaqarnikkut matussuserneqarata.

Nalikilliliinissamut maleruagassani maannakkut atuuttuni aamma nalunaarutini kaajallaasitanilu tassunga atasuni, aningaasaatinut aningaasaliinerit suliffissuit ingerlatassaat annikitsuinnarmik sammineqarput. Pitsaasutut oqaatigineqarpoq ruujorit aqquersuutit inernerusut tunngavigalugit 30 %-imik nalikillilerneqartartut. Paarlattuanik suleriaaseq maannakkut atuuttoq tunngavigalugu pigisat nuunneqarsinnaanngitsut, ruujorit aqquersuutit taaneqartut pinnagit, illuutitut isigineqartut. Sapusiat, aqquernit, sulluliat (sumut atorneqarnerat apeqqutaanani), qulimiguullit inaat il.il. taamaasillutik suleriaaseq maannakkut atuuttoq malillugu ukiut 20-it ingerlaneranni nalikillilerneqartartussaapput. Taamaattorli sinneqartoorutinit nalikilliliinerimut maleruagassat maannakkut atuuttut piffissanut sivisoorujussuarnut naleqqutinngitsunut nallikilliliisarneq annertuumik pakkersimaarpai.

Suliniutinut angisuunut aamma suliffissuarnut nutaanut allanut nalikilliliinissamut periarfissat naleqqussarneqarnissaat naapetuussinnaavoq. Tassunga atatillugu pigisat nalinginnaasumik suliniutini angisuuni suliffissuarnilu allani atorneqartartut suussusaasa naapertuuttumik immikkoortiterneqarneri sularineqassapput.

5.5.2 Marloqiusamik akileraaruteqartinneqartarnermut isumaqatigiissutit (DBO)

Maannakkorpiaq DBO-it sisamaannaapput aammalu isumaqatigiissutit immikkuullarissut allat marluullutik. Nunatsinni ingerlatseqatigiiffiit aamma ingerlatseqatigiiffiit suliffissuarmi ataatsimoortut nunat DBO-nik atsioqataasimasut avataanniittut akornanni niueqatigiinnerup annertunerujussuannngornissaata naatsorsuutigineqarnera ilutigalugu takorloorneqartariaqarpoq sulianik transfer pricing-imut iluarsiviusussanik takkuttoqartalissasoq. Iluarsinerit taamaattut nunatsinninngaanneersuusinnaapput aammalu ingerlatseqatigiiffiit suliffissuarmi ataatsimoortut nunamit angerlarsimaffigisaanneersinnaallutik.

Aallaaviatigut iluarsinerit taamaattut kingunerisaannik suliffeqarfiit arlallit isertitaat marloqiusamik akileraaruserneqartartussaapput. Suliniutini angisuunik aallartitsinermi nunanit allamiut nunatsinni maleruagassat malillugit tamakkiisumik akileraartussaataalertussat amerlassusaat qaffattussaasoq ilimanaateqarpoq. Inunnut taakkununga ajornartorsiutaasoq tassaasinnaavoq taakkua nunaanni taamatutaaq

tamakkiisumik akileraartussaataaneq attanneqaannarsimassappat, taamaaliornikkut inuup isertitai tamakkiisumik ilaannakumilluunniit marloqiusamik akileraaruserneqalersinnaallutik. Taamaattorli ilaannikkut suleriaasiusarpoq akileraarut akilernerqareersimasoq akuerineqartarluni, taamaasilluni nunap angerlarsimaffigisap marloqiusamik akileraarusiinissaq atuutsittarnagu.

Qanorluunniit pisoqaraluarpat DBO-p kingunerissavaa nunatsinnut akileraarusiinissamut annaasaqartoqartoq. Kisiannili paarlattuanik nunatsinnut avataanniit aningaasaliinerit annertusinissaannik kissaatigineqarmat, nunanut attuumassuteqartunut DBO pillugu isumaqatiginninniarnerik nunatta ingerlatsineranik malitseqartinneqarpat naleqqussorinassasoq. DBO-it nunami annaasaqarfiusinnaasunut tunngatillugu uuttuutitut nalilersuutigineqartarput, aammalu marloqiusamik akileraarusiinissap aarlerinaateqarnera qanorluunniit pisoqaraluarpat suliassap aningaasaqarnerani ataatsimoortumi tassunga aningaasartuuteqarnissaq ilanngunneqartussaavoq.

5.5.3 Tamakkiisumik akileraartussaataaneq

Suliassa qarfiit ilaat Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup eqqumaffigisariaqagaa piareersimaffigisariaqagaa tassaavoq, nunanit allamiut arlalippassuit nunatsinnut tamakkiisumik akileraartussaataalertussaanagerat, ilanngaasiinnginnermi akileraartarnermut aqqissuussa atorneqaraluarpalluunniit. Suliffissuit paasinninnerat malillugu akileraarutitigut nammineq nalunaarsuinerimut immersugassat, ilitsersuutit il.il. taamaallaat kalaallisut danskisullu saqqumersinneqartarnerat attatiinnaruminnaattussaavoq. Taamaattumik inuit nunanit allaneersut qanoq sullinneqasanersut pilersaarummik aallartitsisoqartariaqarpoq.

Nerisaqarnerimut ineqarnermullu sulisitsisumit akilernerqartumut atatillugu, unnuiffiusussa atortulersorneqarnikitsuarsuuppatt aammalu avingarusimasorujussuarmiilluni, tamatumingna akileraarusersuisarneq maannakkut atuuttoq naapertuutinngitsutut isigineqartarpoq.

5.5.4 Nalunaarusiortarneq

Aatsitassarsiornissamut pisinnaatitsissummik pigisaqartunit pingaartumillu pilersuisuusunit akileraarutit akilersitsiniaasarneq sunniuteqarluarsimavoq. Tamatumunnga pissutaavoq aatsitassarsiornissamut pisinnaatitsissummik pigisaqartunit aamma pilersuisuusunit paasissutissanik immersugassanik atuiffiusussanik piumasaqartarnermi nutaanik suliniuteqartoqarsimanera. Taamaattorli isumaqartoqarpoq tamanna ingerlatseqatigiiffinnut allaffissornikkut oqimaappallaartumik nassataqartitsisarpoq. Taamaattumik inassutigineqarpoq ingerlatseqatigiiffinnut aallaffissornikkut suliakkersuineq eqqarsaatigalugu akileraarutit pillugit nalunaaruteqartarnerit qulakkeerneqartarnerat pitsanngorsaavigineqarnerallu ingerlaannassasoq. Taamatuttaaq inunnut nunanit allamiutut oqaaseqartunut tunngatillugu oqartussaasut suliassanik suliarinnittarnerannut pilersaarummik suliartaqartariaqarpoq, ilanngullugit tuluit oqaasii atorlugit akileraarutitigut paasissutissanik nalunaaruteqartarnissaq ammaassiffigineqarluni.

5.5.5 Transfer pricing-mut maleruagassat suleriaaserlu

Ullumikkut nunatsinni akileraartarnerimut inatsisip ilaminiinnanngua transfer pricing-imut tunngassuteqarpoq. Taamaattorli maleruagassat malittarisassallu ersarinnerusumik oqaaseqatigiiliorneqarsimasinnaagaluarput. Transfer pricing-imut suliassa qarfimm

malittarisassanik ersarissunik atuutsitsilernermit paatsooqatigiissinnaanerit annikillisinneqarsinnaassapput aammalu sullivanik sularinninneq oqinnerulersinneqassalluni. Aluminiuliornermut aatsitassarsiornermut suliffissuarni nunatta nunatut aningaasaliiffigissallugu kajumernartutut inissisimaneera nukittorsarniarlugu, transfer pricing-mut suliassaqarfimmi maleruagassanik akuerisaasunik nalinginnaasunik atuutsitsilersinnaanissaq isumaliutersuutigineqarsinnaavoq.

Assersuutigalugu periaatsit suut suliffissuup iluani akileeqatigiinnermut akiusunut akinik aalajangersaanermit atorineqarsinnaanersut (nuussinerup suussusaa malillugu) kiisalu akileeqatigiittarnermut akiusut atorineqartut uppersarnarinnissaannut uppersarsaatit qanoq ilusilersorneqartassanersut malittarisassani erseqqissarneqarnissaa isumaliutersuutigineqarsinnaavoq. Nunanit allanit PwC-p unammilleqatigiinnermut tunngatillugu misissueqqissaarfigisaanni akuusut akornanni misilittakkat takutippaat, transfer pricing-mut uppersarsaatinik suliqaarneq amerlanertigut aatsaat akileraartarnermut oqartussaasut transfer pricing-imut uppersarsaat qanoq sularineqassanersoq kissaatigineeraat pillugu oqartussaasut aalajangersimasumik ilitsersuummik saqqummiussereernerisa kingorna piviusunngortinneqartartoq. Naak tamanna sulissaqarfimmi pineqaatissiinissamut periarfissanik ilaqartumik inatsisitigut piunasaqaataareeraluartoq.

Transfer pricing-imut suliassaqarfimmi suli annertunerusumik sukaterinissaq kissaatigineqarsinmassapput, ingerlatseqatigiiffinnut inatsisitigut piunasaqaatinik malinninngitsunut pineqaatissiinissamut periarfissat annertusitinneqarnissaat isumaliutersuutigineqarsinnaavoq. Pineqaatissiissutissat maannakkut atuuttut nunatsinni suliffissuarni siusinnerusukkut taaneqartuni isertitassatigut periarfissaqarnermut naleqqiullugit, annikitsuararsuullutik oqimaassuseqanngilluinnarput.

5.5.6 Akileraarutitigut akimmiffiusinnaasut eqikkarneqarneri

Suleqatigiissitaliap inassutigaa inuusutissarsiornikkut suliniutini angisuuni akileraartarnermut maleruagassat suliassaqarfinni makkunani naleqqussarlugit sularineqarnerat ingerlateqqinneqartariaqartut:

- Inatsisit, inatsisinik nassuiaanerit:
  - Nalikilliliisarnermut maleruagassanik naleqqussaaneq
  - Ineqarnerup akileraaruserneqartarneranut tunngaviusut ersarissarneqarnerat
  - Transfer pricing-mut maleruagassat suleriaatsillu
- Nunani tamalaani isumaqatigiissutit
  - Marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissusiornissamut periarfissanik misissuineq

5.6 Erngup nukinganit iluaquteqarneq pillugu inatsit

Erngup nukinganik isumalluutit innaallagissiornermut atorineqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersoq (matuma kingorna: erngup nukinganit isumalluutitut inatsit) inatsisaavoq sinaakkutissiisoq. Aalajangersakkat ilai inatsimmi ersarilluinnartumik aalajangersagaapput, aalajangersakkalli ilai aamma atugassarititaasut nalunaarummik, atugassarititaasunik nalinginnaasunik, akuersissummut ilusiliani il.il.

atuutsitsilernikkut kiisalu akuersissummi aalajangersimasumi erseqqinnerusumik aalajangersagassaallutik.

Erngup nukingani isumalluutininik misissueqqaarnissamut atuinissamullu akuersissummut ilusiliamik suliaqarnermut atatillugu Naalakkersuisut eqqumaffigilerpaat erngup nukinganit isumalluutininut inatsit atuuttoq arlalitsigut ersarinngitsortaartoq. Erngup nukinganit isumalluutininut inatsimmi aalajangersakkat ataasiakkaat, ilaatigut atuuffissaanut, akuersissummut atugassarititaasunut, nalunaaruteqartarnermut, misissueqqaarnissamut tigooqqaanermullu akuersissutip ataqatigiinnerannut, taarsiissuteqarnissamut akisussaaffimmuut aamma pineqaatissiisarnermut ilaalu ilanngullugit tunngasut, nalorninartoqartitsilluni apeqquusiinnginnissaq qulakkeerniarlugu, naammattumik ersarinngillat. Nalorninartoqartitsilluni apeqquusiinerit oqartussaasut aamma qinnuteqartut/erngup nukinganit isumalluutininut inatsit malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartut akornanni ataqatigiinnermi naleqqutinngitsunik pilersitsilersinnaapput. Akuersissummik tunniussinissamut inatsisitigut tunngavissani ersarinngitsoraqarnera qinnuteqartut/pisinnaatitsissummik pigisaqartut aamma Naalakkersuisut akornanni isumaqatigiinngisitsilersinnaapput.

Erngup nukinganit isumalluutininut inatsit maannakkut atuuttoq aalajangersakkanik avatangiisinut imaluunniit inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqartitsinissamut tunngasunik imaqaanngilaq aammalu Naalakkersuisut akuersissummut ilusiliamik atugassarititaasunik ilaqartumik, assersuutigalugu Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinerimik suliaqarnissaq pillugu, naleqquttumik ataqatigiissumillu suliaqarsinnaanissaannut toqqaannartumik inatsisitigut tunngavissaqarani.

Erngup nukinganit isumalluutininut inatsisip atuuffissaani suliat annertoorsuarmik akisussaaffeqarnikkut aningaasaqarnikkullu ajornartorsiutitaqarsinnaasut pineqartunut ilaapput. Namminersorlutik Oqartussat aammalu siunissami qinnuteqartussat/pisinnaatitsissummik pigisaqalersussat akornanni suleqatigiilluarnermik tunngavissaliinissaq siunertaralugu taamatullu akerleriilersinnaaneq pinngitsoorniarlugu, sioqqutsisumik inatsisitigut tunngavissat ersarinngitsortaasa paasinarsinneqarnissat naleqqutissaq.

5.7 Avatangiisit pillugit nakkutilliinermut atatillugu allaffissornikkut aqutsineq nakkutilliinerlu

Aatsitassarsiornermut suliassaqarfinni ersarissunik avatangiisinut inatsisitigut maleruagassaqaqartitsisoqarpoq, taakkulu inuussutissarsiornikkut suliniutininut angisuunut aatsitassarsiornermut tunngassuteqartunut atuutiinnartussaapput.

Suliffissuaqarnerup erngup nukinganit isumalluutininik atuilluni annertuumik nukissiamik atuiffiusup iluani inuussutissarsiornikkut suliniutininut angisuunut tunngatillugu avatangiisinut suliassaqarfimmi ersarissunik maleruagassaqaannginnera suliassat piviusunngortinnissaannut akimmiffiusinnaavoq. Avatangiisinut inatsisip nutaap aamma VVM-imut nalunarutip atuutsinneqalernerisigut tamanna iluarsineqassaaq. Erngup nukinganit isumalluutininik atuinermut inatsimmi avatangiisinut aalajangersagaqaannginnera, erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqarnissaanut misissueqqaarnernut

atorluaanernullu akuersissummut ilusiliamik naleqquttumik ataqatigiissumillu suliaqaniarnermut akornutaavoq.

Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut teknikkikkut immikkuullarissuunermikkullu iluseqarnerat pissutigalugu kommuninut Naalackersuisunullu innaallagissiorfiliornermi tunisassiornermilu avatangiisinut tunngassutilinnik pitsaasumik nakkutilliinissaq ajornakusuussasoq ilimanaateqarmat, aammattaaq tamanna akimmiffiusinnaavoq. Kommunit aamma ministeriaqarfiit suliassanut akisussaasuutut suliniutinut angisuunik suliassa qarfinnut teknikkikkut avatangiisitigullu immikkut tassunga tunngasumik ilisimasalinnik sulisoqartitsisoqannginnera ajornartorsiutaasinnaavoq. Tamatuma sulianik sularinnittarnerup nakkutilliisarnerullu aalaakkaasumik ingerlanneqarnissaanik qulakkeerinissaq ajornakusoortittussaavaa taamaattumillu inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut ajornartorsiutitaqanngitsumik piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiulluni.

Inassutigineqarpoq siunnersuisartunit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsumik ilisimatusarnermik aallaaveqartumik oqartussaasunut avatangiisinik nalilersuisarnerup ingerlasarnissaa aqqissuunneqarsinnaanersoq misissorneqassasoq. Ilusiliaq suliniutini angisuuni taamatullu aatsitassarsiornermut suliassa qarfimmi atuutsinneqalissasoq inassutigineqarpoq.

5.8 Nunanit allamiunut inatsit

Danskit nunanit allamiunut inatsisaat nunatsinni peqqussutikkut nr. 150, 23. februar 2001-imeersukkut atuutsinneqalersimasoq akimmiffiusinnaavoq, pissutigalugu sulinissamut akuersissummik pissarsinissamut ilaatigut piumasagaataamat suliaqarneq aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut tunngavigalugit ingerlanneqartassasoq. Aammattaaq nunanut allamiunut inatsisip ataani sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqartarnermut atatillugu suleriaaseq maannakkut atuuttoq annertoorujussuuvoq, taamaattumillu inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni piviusunngortitsinissamut annertuumik akimmiffiulluni.

Nunanut allamiunut inatsit danskit inatsisigimmassuk Namminersorlutik Oqartussat inatsimmi allannguinnissamut periarfissaat killeqarput. Taamaattorli Savalimmiunut tunngatillugu nunanit allamiunut inatsisip Savalimmiunut atuuttup ataani nalunaarummik atuutsitsisoqarpoq, pissutsinik immikkut Savalimmiuni atuuttunut tunngassuteqartumik, taamaattumillu aqqissuussaqaq assingusoq nunatsinnut atuutsinneqalersinnaassasoq ilimagineqartariaqarpoq. Kiisalu nunatsinni Namminersorneq pillugu inatsit malillugu suliassa qarfimmik tigusilluni akisussaasunngorsinnaanera periarfissaavoq, kisiannili nunanut allamiunut suliassa qarfik killeqarfimmik nakkutilliineq peqatigisaanik akisussaaffigineqalissappat, aatsaat Naalagaaffimmi oqartussaasunik isumaqatiginninniareernermi akisussaaffigineqalersinnaavoq. Nunanit allamiunut suliassa qarfiup aamma killeqarfimmik nakkutilliinerup akisussaaffigineqalissappata tamanna nunatsinni aningaasaqarnikkut annertoorujussuarnik sunniuteqartussaavoq.

Suleqatigiissitaliap inassutigaa inuussutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni illuliortiternernut sanaartornernillu suliaqarnermut inatsimmik, nunatsinni suliniutit angisuut sanaartornermut immikkoortuinut atatillugu nunanit allamiunik nunani tamalaani aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut tunngavigalugit aningaasarsiaqartinneqartunik sulisoqarnissamik ajornarunnaarsitsisumik

akuersisoqasassoq. Aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasunit nalinginnaasunit saneqqutsinissamut suut piumasaqaataassanersut malittarisassat kiisalu "aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut" pillugu nassuiaammi, nunatta nunani tamalaani pisussaaffii ataqqillugit Namminersorlutik Oqartussanit aalajangersarneqassapput, soorlu taamanikkut qimaasunut nunasisunullu Akuutitsilernermullu Ministeriaqarfimmit piumasaqaateqartoqarsimasoq.

Siunissami aaqqiissutissatut siunnersuuteqarnermi aamma sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik qinnuteqarnermut atatillugu allaffissornikkut suliakkersuisarneq piffissatigullu aporfeqartarneq oqilisaaviginiarneqartariaqarput, aamma suliniutini angisuuni ataatsimik arlalinnilluunniit piviusunngortitsinermi allatigut suliffeqarnermi uniffiusartut iluarsisinnaajumallugit. Sulinissamut nunamiinnissamullu akuersissummik pissarsiniartarnerup ingerlasarnera eqaannerulersinneqassaaq.

5.9 Imarsiorneq

Isumannaatsumik imarsiornermut tunngatillugu pissutsit suliniutinut angisuunut sanaartornerup imaluunniit ingerlatsinerup immikkoortuini imarsiornermik atuisunut tamanut attuumassuteqartussaapput. Taamaattumik Søfartsstyrelsen isumannaatsumik imarsiornermik ilitsersuutaa aamma suliniutini angisuuni allanut aatsitassarsiornermik suliaassanit allaanerusunut atuutsittussanngorlugit annertusineqassappat naleqqutissaaq. Isumaliutigineqarsinnaavoq ilitsersuut akuersissuteqariaaseq aqqutigalugu imaluunniit nalunaarutikkut pinngitsoorani atugassanngortinneqartariaqarnersoq.

5.10 Sulinermi avatangiisinik nakkutilliinermit tunngatillugu inatsit aamma allaffissornikkut suleriaaseq

Aatsitassarsiornermik aamma allatigut nunatsinni suliniutini angisuuni nunami ingerlanneqartumut sullivimmik nakkutilliisoqarfiup ataaniippu. Sulisut avataaneersut sanaartornerup immikkoortuani inuussutissarsiornermik suliniutini angisuuni sulisuusimasinnaasut, sulinermi avatangiisinut maleruagassani atuuttuni tamani pineqartunut ilaapput. Taamatuttaaq Sulinermi nakkutilliisoqarfiup atugassarititaasut ataatsit aammalu nalinginnaasumik pisartut malillugit suliffeqarfinni nakkutilliineq ingerlatissavaa. Sulinermit nakkutilliisoqarfik suliaqarnerup ingerlanneqarneranut aammalu sulinerup aaqqissuussaananeranut isumannaallisaanermik peqqinnissamillu ilaqartumut nunatsinni suliniutinut angisuunut takkuttussanut attuumassuteqartunut tunngatillugu, sulinermit avatangiisinut inatsimmi maleruagassat pillugit allakkiamik suliaqarpoq aammalu nunatsinni suliniutini angisuuni sanaartornermik suliaqarnermik nakkutilliinerup aaqqissuunneqarnissaa nassuiarneqarlutik.

5.11 Pissutsit allat

Nassuiaammut matumunnga sinaakkusiussat avataanni suleqatigiissitaliap aamma suliaqarfiit matuma kinguliani allassimasut tikkuarpai, taakkunani annertunerusumik annikinnerusumilluunniit inuussutissarsiornermik suliniutini angisuuni piviusunngortitsinissamut tunngatillugu immikkut unammilligassaasinnaasut pillugit.

- Suliaqarnermik nunamut tikittut aallartullu nakkutigineqarnerat
- Politiit nakkutilliinerat misissuisarnerallu
- Akileraarutitigut misissuisarneq – pingaartumik nunanit allaneersunut – entreprenørinut sulisunullu tunngatillugu

- Sumiiffinni tikikkuminaatsuni upalungaarsimanermit pilersaarutiniq passussineq

6 Aaqqiissutissatut siunnersuutaasinnaasut

Kapitalini matuma siulianiittuni inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnissaannut akimmiffiusinnaasut arlallit suussusersineqarput. Kapitali 2-imi allassimavoq inuussutissarsiornikut suliniutit angisuut sanaartornermut immikkoortuani avataaniit sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq annertoorujussuaq pilertussaasoq, piumanninnermut naatsorsuutigineqartumut tunngatillugu taanna taamaallaat nunaqavissunit suliffeqanngitsunit naammassineqarsinnaanngimmat.

Aammattaq allassimavoq pissusiviusut naapertorlugit suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut ingerlaannaq pilersuilersinnaasut ikittuinnaasut, pissutigalugu taakkua pitsaassusissamik piumasaqaatit aamma pisortaqaarnikkut isumalluutinut sulisoqarnissamullu piumasaqaatit qaffasissut naammassisimasussaammassuk.

Kapitali 3-imi allassimavoq nunatta unammillersinnaassuseqarnera ingerlatseqatigiiffinnut akileraarutinik, taamatullu innuttaasut akileraarutaannit qaffasissumit kiisalu nunanik arlalinnik aatsitassarsiornermi aluminiumillu tunisassiornermi peqataasunik sanilliussinermi aningaasarsiat annertuussusaatigut qaffasingaatsiartunit annertussuseqartunit sunnersimaneqartut.

Kiisalu kapitali 4-imi allassimavoq inatsisitigut allaffissornikkullu arlalinnik akimmiffissaqartoq, kalaallit aamma danskit inatsisaat aamma allaffissornikkut suleriaasaat tassani pineqarlutik.

Kapitalimi matumani aaqqiissutissatut siunnersuutit arlallit akimmiffissatut suussusersineqartunik sumunnarfissiuusut saqqummiunneqarput. Aaqqiissutissatut siunnersuutit aatsitassarsiornermut suliassaqaarfiup iluani aamma suliffissuit nukissiamik annertuumik atuisut iluanni aningaasaliinerit sukkatiterinerisigut aammalu suliniutini angisuuni aningaasaliinernik aningaasalersuiniarnerup ajornannginnerulersinneratigut, inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut patajaatsut piviusunngortinneqarnissaannut nammineq sakkortusititsisutut kivitsisuussapput.

Aaqqiissutissatut siunnersuutaasinnaasut siullermik pingaarnertullu tassaapput inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornikkut suliassanik neqeroorteqartitsisarnermut immikkut inatsisissatut siunnersuummik akuersinissaq. Aaqqiissutissatut siunnersuutit allat nalinginnaasumik atorneqarsinnaassapput, tassa imaappoq aamma inuussutissarsiornikkut suliniutinit angisunit allaanerusunut. Tamanna assersuutigalugu atuuppoq avataaniit sulisussanik tikisitsinermut atatillugu allaffissornikkut nammakkersuutaasunik oqilisaaneq.

6.1 Suliniutini angisuuni sanaartornikkut suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut piareersaataasumik suliniutit

Suliniutinut angisuunut suleqatigiissitaliap sanaartornermik suliassat pillugit inatsisissatut siunnersuummut piareersaalluni suliqaarnini ingerlappaa. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut Danmarkimi inatsisinik atortitsinermut ministeriaqarfik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussinissamut atatillugu naalagaaffimmi

inatsisini allanguuteqartitsinissamut pisariaqartitsisinnaaneq pillugu oqaloqatigiinnerit aallartippaat.

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornernikkut suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaannut siunnersuut, inuussutissarsiornermi suliassani pingaarnerusutigut isiginninneq aallaavigalugu immikkut inuiaqatigiinni aningaasaqarnerup ineriartorneranut pingaaruteqalertussani aningaasaliisarnertit siuarsarnissaannut siunnersuutaavoq. Inatsisissatut siunnersuuteqarnermi aamma inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnerat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut aammalu inuussutissarsiortut allat unammillersinnaassuseqarnerannut, aningaasarsiat aningaasartuutillu nalinginnaasut annertussusaasa annertoorsuarmik qaffannerisigut, siunertaanngitsumik sunniuteqarnerlunermik malitseqarnissaasa pinngitsoortinneqarnissaa anguniarneqarpoq. Siunnersuut tamakkiisoq ilanngussa 3-imi takuneqarsinnaavoq.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat inuussutissarsiornermi suliassanut ima annertussuseqartunut, allaat isumalluutitigut piginnaaneqarnikkullu nunami suliffeqarfiit sulisussallu atorlugit kivinnekarsinnaanngitsunut taamaallaat atuuttariaqarput.

Inatsisissatut siunnersuummi inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut imatut nassuiarneqarput:

- 1) sanaartornermut aningaasartuutit en milliard koruuninit amerlanerusimassasut,
- 2) sanaartornermik ingerlatanik suliaqarnermi sulisussanik pisariaqartitsineq nunatsinni naleqquttunik, suliffeqanngitsunik sulisussanillu pissarsiarineqarsinnaasunik pigineqartunit annertunerulluni.
- 3) teknikkikkut aningaasaqarnikkullu suliffeqarfiit sanaartornermik ingerlatanik suliaqartartut pisinnaasaannut piumasaqaatit, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkulluunniit pisinnaasaannit annertunerullutik.

Siunnersuutigineqarpoq immikkut inatsit taamaallaat aatsitassanik paaanermut atatillugu imaluunniit erngup nukinganik innaallagissiornermut atatillugu imaluunniit erngup nukinganik innaallagissiornermik aallaaveqartumik immikkut nukissiamik atuiffiusumik suliaqarnermut atatillugu sanaartornikkut suliaqarnermi atornekarsinnaassasoq.

Suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut aamma sulisussat nunaqavissut inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut peqataanissaat qulakkeerniarlugu, taamaalilluni suliffeqarfinnik sulisunillu inuussutissarsiornikkut piginnaassatigullu ineriartortitsisoqarsinnaaniassammat, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut suliassanik annertunerpaamik unammillersinnaassuseqartumik atugassarititaasut tunngavigalugit piviusorsiorlumik kivissinnaasaannik pissarsitinniarneqassapput. Nunatsinni suliassat sularinissaannut naammattunik sulisussaqaarsimangippat piginnaasaqartoqaranilu, avataaneersumik suliffeqarfinnik/sulisussanik pissarsiornissaq periarfissaqassaaq.

Taamaattumik inatsisissatut siunnersuut malillugu Naalakkersuisut neqerooruteqartitsinissamut atugassarititaasussat pillugit aalajangersakkanik aalajangersaassapput. Ilaatigut suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik atuinissamut

aamma nunaqavissunik sulisoqarnissamat tunngaviusussat pillugit aalajangersaasoqarsinnaavoq, taakkua sulisussat nunaqavissut piginnaasaqartut aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaanerit eqqarsaatigalugu kinaassusersiunngitsumik suliarinnittussarsiuussisoqartassalluni.

Sulisussat nunaqavissut piginnaaneqartut aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut piginnaasaqartullu pissarsiarineqarsinnaanerannik qulaajaaneq, sanatitsisup inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermit suliaqarneratigut pisinnaavoq. Inatsisissatut siunnersuummi allaassimavoq sananeqartumik piginnittuusup neqerooruteqartitsinermit aallartitsinnginnermini inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq (VSB) aamma avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq (VVM) suliarisimassagai.

Suliniutinut angisoorsuarnut tunngatillugu sanaartornikkut suliassat, suliaqarnermilu atugassarititaasut erseqqinnerusumik aalajangersagaasut tunngavigalugit nunani tamalaani neqerooruteqartitsinertut neqerooruteqartitsiviusinnaammata, peqatigisaanik inatsisissatut siunnersuummi aalajangersarneqarpoq, nunatsinni suliffissarsiortut killilersimaarnissaannut inatsit sulisussanik nunanit allaneersunik suliassami suliniutinut angisoorsuarnut neqerooruteqartitsisarnermut inatsit malillugu akuersisummi tunniunneqarsimasumi pineqartunut ilaasumi sulisuusussanik atuinermit atuutissanngitsoq. Taamatuttaaq siunnersuummi allassimavoq, inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit illuliorititernernik sanaartornernillu suliaqarnermut tassungalu atasumik pilersuutinut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut malillugu neqerooruteqarnermi pineqartunut ilaasunut atuutissanngitsoq. Aammattaaq aalajangersarneqarpoq nunatsinnut, nunatsinniit aammalu nunatsinni usinik imaatigut assartuineq pillugu inatsit, ingerlatanut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi pineqartunut ilaasunut atatillugu imaatigut assartuinermit atuutissanngitsoq.

Sulisussanut nunanut allaneersunut nunatsinni inuussutissarsiornermi suliassami angisoorsuarni suliaqartuusinnaasunut aningaasarsiatigut aamma atorfeqarnermi pissutsit akuersaarneqarsinnaasuunissaat qulakkeerniarlugu, inatsisissatut siunnersuummi allassimavoq sanatitsisoq neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani piunasaqaateqartoqassasoq, sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasuussasut aammalu ilaatigut taakkua nunami angerlarsimaffianni inuuniarnikkut aningaasartuutit ilaalu ilanngullugit aamma nunatsinni isertitat akileraaruserneqartarnerisa annertussusaat eqqarsaatigalugit kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaassasut, ilaatigut sulisussanut nunanit allamiunut aningaasarsiatigut sulinermilu pissutsinik aalajangersaaneq nunatta nunat tamalaat akornanni pisussaaffii aammalu nunanit allamiunut inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttoq ataqqillugit aalajangersarneqartassasut.

Aammattaaq siunnersuummi allassimavoq Naalakkersuisut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut qanoq paasineqarnissaata aalajangersarneqarnissaanut aalajangersakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaasut, ilanngullugit aningasarsiat minnerpaaffissaat, nerisaqarneq ineqarnerlu, sulinnigiffeqarneq, suliffiup sivilissusigisinnaasaa, isumannaallisaaneq peqqinnissarlu aamma atugassarititaasut piunasaqaatillugu allat nalinginnaasumik ataatsimoorullugu isumaqatigiissutini maleruagassiorneqartartut pillugit aalajangersakkat.

Inatsisissatut siunnersuut atorfeqarnermi pissutsit aamma sulisussanut nunanit allamiunut ataatsimoortumik isumaqatigiissutit pillugit aalajangersakkanik arlalinnik imaqarmat, inatsisissatut siunnersuummi aalajangersarneqarpoq sulinngiffeqartarnej pillugu inatsit sulisunut nunanit allaneersunut suliassami inatsimmi matumani pineqartunut ilaasumi atorfeqartunut atuutissanngitsoq.

Kalaallit Nunaanni pisortat peqqinnissamut isumaginninnermullu sullississutitut aningaasartuutaasa annikillisarnejqarnissaannut unamilligassat sillimaffiginiarlugit, siunnersuummi allassimavoq, sanatitsisoq neqerooruteqartitsinernej najoqqutassani piumasagaateqassasoq, entreprenøri inuussutissarsiornernej imaluunniit tunisassianut akisussaaneernej sillimmasiissuteqarnissamut kiisalu inatsisitigut piumasagaataasumut sulisilluni ajoqusersinnaaneernej sillimmasiissuteqarnissamut aamma inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiissuteqarnissamut, sulisunik napparsimasunik ajoqusersimasunillu qimarngussuussinernej, assartuinernej aamma napparsimavimmi suliaritinernej aningaasartuutit akilernissaannut qularnaveeqqusiissutitut sillimmasiissuteqarnissamut, taamatullu sulisut nunanit allaneersut suliniummi angisuumi suliunnaarpata nunatsinniit qimagunnissaasa qulakkeernissaanut, isumaqatigiissusiornikkut pisussaaffilernejqassasoq. Pisariaqarpat entreprenørip tassaapput angerlamut angalanernej aningaasartuutini akiliisussat.

6.2 Sulisussanut avataaneersunut sulinissamut akuersissuteqarnissaq siunertaralugu allaffissornikkut suleriaasissatut siunnersuutit

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqriup aamma Inuussutissarsiornernej Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarriup ilatigut inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartortarnej pillugu inatsisissatut siunnersuut, ilanngullugu nunanit allamiunut inatsisip iluarsineqarnissaanut pisariaqartitsineq, ilaatigullu sulinissamut nunatsinniinnissamullu akuersissutitut tunngatillugu allaffissornikkut suleriaatsit nalinginnaasumik oqilisarneqarnissaat pillugit Inatsisunik atortitsinernej ministeriaqarfimmik aamma Sulinernej ministeriaqarfimmik ataatsimeeqateqarnermi Københavnimi november 2011-imi pisumi oqaluuseraat.

Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornermik suliaqartarnej pillugu inatsisissatut siunnersuummut missiliuut Inatsisunik atortitsinernej ministeriaqarfimmut nassiunneqarsimavoq, aammalu ukioq manna naatinnagu nunanit allamiunut inatsisip kiisalu allaffissornikkut suleriaatsip atuuttup naleqqussarneqarnissaannut sinaakkutissatut siunnersuummik nassiussiniarluni.

Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarnerisa malittarisaanik sunniutai tassaassagunarmata sulisut nunaqavissut inuussutissarsiuutit nalinginnaasunit inuussutissarsiuutini nutaani sulinissaminnut kajumilerlutik takkussuukkumaartut, tamatuma kingunerisaanik suliffissani nalinginnaasuni avataaniit sulisussarsiorarnissamut pisariaqartitsineq annertuneruleriaanaasoq aamma eqqartorneqarpoq.

6.3 Sulinernej avatangiisinik nakkutilliinernej tunngatillugu suleriaasissaq

Sulinernej avatangiisinik nakkutilliinerup naammattumik annertussusilimmik ingerlanneqarnissaa qulakkeerniarlugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqriup aamma Inuussutissarsiornernej Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarriup Sullivinnik

Nakkutilliisoqarfik ataatsimeeqatigaat. Taakkua oqaatigivaat nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni nakkutilliinissamut suliqaartitsinissaq pisariaqartussaassasoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup kaammattorneqarnermigut immikkut sullivinni avatangiisit pillugit inatsimmi suliniutini angisuuni suliassat isumagineqartarnerannut aaqqissuunneqartarnanullu – sillimaniarnissaq peqqissutsimullu tunngasut pillugit – nalunaarusiorsimapput, tamatuma saniatigut suliniutini angisuuni sanaartornerni nakkutilliisarnissartik pillugit pilersaarutiminnik erseqqissaassuteqarsimallutik.

6.4 Avatangiisinut oqartussat suleriaaseqarnerannut nakkutilliinerannullu kiisalu silaannaq pillugu suleriaasissaq pillugu isumaqatigiissut.

Suleqatigiissitaliap inassutigaa Namminersorlutik Oqartussani suliamut attuumassuteqartut, sullissiviup ilisimatusarnermik aallaaveqartup aammalu arlaannaannulluunniit attuumasuteqanngitsumik ilisimatusarfiusup suliniutinut angisunut atatillugu (soorlu erngup nukinga-aluminiuliorfissaq) oqartussaasut sularinninnerannut nakkutilliinermilu suliassat avatangiisinut tunngassuteqartut isumagineqartarnissaat pillugu inatsimmi immikkut aalajangersaanissamut periarfissat misissorneqassasut, ilanngullugu inassuteqaatinik Naalackersuisunut toqqaannartumik tunniussisarnissaq.

Taamaasilluni Naalackersuisut aamma ilisimatusarnermik sullissiviit aalajangersimasut akornanni avatangiisinut tunngatillugu ilisimatusarnermik aallaaveqartumik siunnersuisarnermut aamma suliniutini angisuuni nakkutilliinermik suliqaarnermut tunngatillugu inatsisitigut sinaakkutassat isumaqatigiissuteqarnissamullu tunngaviusussat sularalugit ingerlateqqittarsinnaassavaat.

Ukiuni kingulliunerusuni Kalaallit Nunaat aatsitassarsiornikkut ikummatissanillu ingerlataqarnera kiisalu aluminium pillugu ingerlatassat erngup nukinganik nukissiornermit aallaavillit pillugit malunnartumik soqutigineqaleraluttuinnarnerannik nalaataqarpoq. Aatsitassarsiornermi allanngoriartorerup tamatuma kingunerissavaa, aatsitassarsiorfiit suliffeqarfissuillul ukiuni takkuttussani ammasumik pilersaarutigineqarnissaat, kiisalu uuliasiornermik sammisaqartut Kalaallit Nunaata imartaani uuliamik ujaasinertik sakkortusissagaat.

Aatsitassarsiornermik sammisaqarnerup inerisarneqarnerani aningaasarsiornikkut allannguutissanik periarfissiissaaq. Ilutigitillugu inerisaaneq Kalaallit Nunaata CO₂-mik aniatitsinera malunnaatilimmik qaffassaaq. Qaffattoornissaq CO₂-mik aniatitsinerup appartinnissaanut aallussinnginertut isumaqarfineqassanngilaq, pingaarnerullunili aatsitassanik piaanissaq siuarsarnissaanut tutsinneqarsinnaalluni, taamaaliornikkut Kalaallit Nunaata aningaasarsiornerata pitsanngorsarneqarsinnaanera pilersinneqarumaarmat.

Naalackersuisut angunigarivaat, silaannaq pillugu politikki kiisalu aningaasarsiornermi siuariartornissap akornanni oqimaaqatigiissitsineqassasoq. Taamaammat Naalackersuisut nalilerpaat Kalaallit Nunaat 2020-ip tungaanut suliffissuarnut nutaanut aatsitassarsiornermilu sammisani annikillisaanissamik pisussaaffinnik tiguisinnaassanngitsoq.

Naalakkersuisut politikkerat, aatsitassarsiornermi sammisaqarnerit inerisarneqarneri nunat tamat akornutaanngitsumik piujuartitsinissamik inerisaaneq pillugit assigiissaarutaat naapertorlugu ingerlanneqassasut, tamakkununga ilaallutik Best Available Techniques (BAT) og Best Environmental Practices (BEP).

Suliffeqarfinni nukissiornermik pisariaqartitsineq immikkut eqqarsaatigalugit, tassa imaalluni; suliffeqarfiit pappilissatigut naliisigut peqataasut nunat tamat akornutaanngitsumik piujuartitsinissamik inerisaaneq pillugit assigiissaarutaat naapertorlugu ingerlanneqassasut, tamakkununga ilaallutik Best Available Techniques (BAT) og Best Environmental Practices (BEP). Tamatumanissaaq Naalakkersuisut naliliipput Kalaallit Nunaat 2020-p tungaanut silaannarmik kissartumik uninngaannartumik (drivhusgas) aniatitsinissap tungaatigut annikilliliinissamut pisussaaffilerneqarsinnaanngitsut.

6.5 Akileraartarnermut inatsisip akileraartarnikkullu allaffissornermi suleriaatsit misissuiffiqineqarnissaanik siunnersuut

Akileraarutitigut akimmiffissat suussusersineqartut sumunnarfissineqarnissaannut aalajangersimasunik aaqqiissutissanik siunnersuuteqarnissaaq suleqatigiissitaliap pigiinnaatitaaffiisa avataaniippoq. Taamaattumik suleqatigiissitaliap inassutigaa Namminersorlutik Oqartussani immikkoortut attuumassuteqartut akileraartarnermut inatsisip aamma allaffissornermik suleriaatsit inuussutissarsiornermik suliniutinut angisuunut naleqqussarnissaannik suliaqarneq ingerlateqqissagaat, ilanngullugu Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu ataatsimiititaliap isumaliutissiisutaanik malitseqartitsinermit atatillugu.

Suleqatigiissitaliap aalajangersimasumik inassutigaa akileraartarnermut inatsit aamma allaffissornermik suleriaatsit imatut naleqqussarneqassasut:

- Inatsit, inatsimmik nassuiaaneq:
  - Nalikilliliisarnermut maleruagassanik naleqqussaaneq
  - Ineqarnerup akileraaruserneqartarneranut tunngaviusut erseqqissarneqarnissaat
  - Transfer pricing
- Nunani tamalaani isumaqatigiissutit:
  - Marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissusiornissamut periarfissanik misissuineq

Taamatutaaq inassutiqineqarpoq, allaffissornermut tunngatillugu ataavartumik sulissutiqineqassasooq akileraarusersuisarnerup eqaatsumik sukkasuumillu isumagineqartalernissaa, suliffeqarfiit suliniutinut attuumassuteqartut pisarissersorneqarnissaat pinaveersaartinniarlugu.

6.6 Erngup nukingata innaallagissiornermut atorineqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut piareersaatit

Ersarinngitsunik paasisaqarneq tunngavigalugu Naalakkersuisut erngup nukinganit isumalluutit innaallagissiornermut atorineqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinnissaa pillugu Inatsisartut inatsisissaattut

siunnersuummik saqqummiussinissamut piareersaaneq aallartipaap. Siunnersuut atuuffissaa, akuersissummut atugassarititaasut, misissueqqaarnissamut tigooqqaanissamullu akuersissutit ataqatigiinnerannut, taarsiissuteqarnissamut akisussaaffeqarneq aamma pineqaatisiisarneq il. Il. pillugit aalajangersakkanik erseqqissaanissamut allannguuteqartitsinissamullu tunngassuteqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Naalakkersuisut pingaarnertut ersarissagassat allannguutissalu eqqarsaatigisaat ataani pingaarnersiorneqarput:

<p>Inatsisip atuuffia</p>	<p>Ersarissarneqartariaqarpoq, Inatsisartut inatsisaat misissueqqaarnissanut akuersissutinut, atuisinnaanernut akuersissutinut aammalu taakkunani suliaqarnerni atorneqartussaammat.</p> <p>Inatsimmi aamma ilaasariaqarpoq, inatsit tunngavigalugu suliaqarnerit sillimaniarnikkut, peqqinnikkut, avatangiisitigut tatsinik atuinikkut aammalu inuiaqatigiit ataavartitsiinnarnissaannut isumannaatsumik tulluurtumillu ingerlatsisoqarnissaa, aammalu nunani tamalaani periaatsit pitsaasut atorneqartut minnerpaamik malissagai.</p> <p>Pissutsit taakkartorneqartut ilaat nunatsinni inatsisinit atuuttuni allani aaliangersarneqartariaqarput, soorlu avatangiisit pillugit inatsimmi aammalu ASN/VVM-inik misissuinissamut nalunaarummi. Taama anguniagaqarnermik inatsimmut ikkussinikkut suaaruteqarnerup siunertaraa inatsisip atuutereersunut akuersissutinullu suaarutigineqareersunut erngup nukinganik atuisinnaanernut inatsisip ataqatigiiffeqalersinnissaa.</p>
<p>Akuersissutip sivilissusissaa aammalu kisermaassisinnaatitaaneq</p>	<p>Inatsimmi paatsoorneqarsinnaanngitsumik allaqqasariaqarpoq kisermaassilluni misissuinissamut akuersissut tunniunneqarsinnaasoq annerpaamik ukiuni pingasunik sivilissususeqarsinnaassaammat. Ersarissartariaqarportaaq Naalakkersuisunit misissuinissamut akuersissut sivitsorneqarsinnaammat, misissuisoqaqqissappat. Misissuinissamik sivitsuineq ukiut pingasut tikillugit pisinnaassaaq. Siunnersuutigineqarpoq ersarissarneqassasoq, misissuinissamut akuersissutit sivilissususaata ukiut arfinillit qaangeqqusaanngimmassuk.</p> <p>Aamma inatsisimi ersarissumik allaqqasariaqarpoq, kisermaassilluni atuinisamut akuersissut ukiut 40-t tikillugit tunniunneqarsinnaammat. Naalakkersuisut atuisinnaanernut akuersissut ukiunik 20-nik sivitsorsinnaavaat. Tamatuma kingorna akuersissut sivitsorneqaqqissinnaanngilaq. Atuisinnaanernut akuersissutit sivilissususaat ukiut 60-t qaangeqqusaassanngilaat.</p>
<p>Akuersinissamut piunasaqaatit</p>	<p>Naalakkersuisut inatsisitigut ilusissatut akuersissutinik, nalinginnaasunik piunasaqaatinik aammalu immikkut piunasaqaatinik akuersissutitalinnik tunisisinnaanernerannik inatsisissaaleqinikkut nalornisoqartannginnissaa anguniarlugu siunnersuutigineqarpoq aaliangersaasoqassasoq. Naalakkersuisut aaliangersaassasut (naalunaarusiornikkut) aammalu piunasaqaateqarsinnaasut (soorlu ilusissatut akuersissutinik imaluunniit akuersissutit aaliangersimasut) erngup nukinga atorlugu kallerup inneranik tunisassiornissamut misissuinissamut atuisinnaanermullu akuersissutini.</p> <p>Qulakkeerneqassaaq Naalakkersuisut pissutsit attuumassuteqartut inatsisip atuuffissaani pineqartunut ilaasut pillugit aalajangersakkanik atugassarititaasunillu aalajangersaasinnaassasut, ilanngullugit isumannaallisaaneq, peqqinnissaaq, avatangiisit, isumalluutitik atuneq aamma inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqartitsinissaaq. Aamma siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut</p>

	<p>pisinnaatitsissummik pigisaqartumut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumaqatigiissuteqarnissamik, soorlu IBA-mut isumaqatigiissummik, pisussaaffiliisinnanissaannut inatsisitigut tunngavissamik atuutsitsisoqalissasoq.</p> <p>Naalakkersuisut aaliangersakkanik suliaqassapput, taamaasiornikkullu inatsisit attuumassuteqartut suleqatigiissinneqarniassammata, tassunga ilaallutik oqartussaaffinni allani suliassat inissisimasut suleqatigiissutigineqartarnissaat.</p>
<p>Tunissiorsinnaanermi periarfissat atunngitsuukkat</p>	<p>Innersuussutigineqarpoq ilanngunneqassasoq, Naalakkersuisut aaliangersaasinnaassasut aammalu akuersissummut atatillugu piumasaqaatinut ilaatisinnaagaat, kallerup innera tunisassiarineqartoq sinneqarpat, sipporussaap namminersortunut akigineqarsinnaassasoq, taamaasiornikkut pisortat kallerup inneranik ingerlatsiviinut kisimi tunioraaneq pinngitsoorneqarsinnaavoq (soorlu ullumikkut inatsisimi atuuttumi taama aalingersagaqartoq). Taamaasiorsinnaaneq pitsaanerpaatut isigineqarpoq, tassami inuiaqatigiinnut pitsaanerussammat erngup nukinganik atugassarititat kisermaassilluni ingerlatsiviunnginnissaat.</p>
<p>Akiliuteqartitsinissaq</p>	<p>Innersuussutigineqarpoq ersarissarneqassasoq, Naalakkersuisut inatsisitigut pisinnaatitaammata akiliummik piumasaqarnissamat. "Akiliuteqartitsineq" oqaatsip "akitsuutip" atornissaanit tulluunneruvoq, taamaasiornikkummi ersarissinneqassaaq pisortanut akitsuutaanngimmat (soorlu akileraarutit), kisiannili akiliineq (akiliut) pisortanit suliaqarnermut akiliutaasoq; tassa erngup nukinganik atuisinnaanermut misissuissamat aammalu atuinissamat akuersissutinik suliaqarnermut.</p>
<p>Nalunaaruteqartarnissaq</p>	<p>Qulakkeerneqartariaqarpoq, Naalakkersuisut ataavartumik erngup nukinganik atuisinnaanermut akuersissutip ataani paasissutissanik pissarsiarineqarsimasunik takusaqartinneqartarnissaat. Inatsimmi atuuttumi allaqqaannarpoq paasissutissat pillugit Naalakkersuisunut nalunaartoqassasoq kingusinnerpaamik akuersissutip naanerani. Pitsaanerusutut isigineqarpoq, aaliangersagaq ima allanngortinneqassasoq, akuersissummik peqartoq ataavartumik paasissutissanik nalunaaruteqartassasoq.</p> <p>Aamma ersarissarneqartariaqarpoq, aallaaviusarmat paasissutissat akuersissutip uninneraniit ukiut pingasut tikillugit allanut tunniunneqaaqusaannginneri. Ima paasineqassaaq, Naalakkersuisut paasissutissat tamaasa pisinnaassavaat, kisianni paasissutissat allanut ingerlatinneqaaqqusaanngillat.</p> <p>Aamma periarfissanngortinneqartariaqarpoq, Naalakkersuisut atuisinnaanermut piumasaqaatini aaliangersaasinnaassasut, allanut paasissutissanik tunniussisinnaannginneq ilaatigut avaqqunneqarsinnaasunngorlugu. Assersuutigineqarsinnaavoq, paasissutissat nalunaarutigineqarsimasut inuiaqatigiinnut tamarmiusunut soqutiginartuusut, soorlu avatangiisit pillugit paasissutissat, aamma inuiaqatigiit ataavartitsinissaannut naliliinerit pillugit paasissutissat.</p>
<p>Suliffeqarfinnut akuersissummik perusuttunut piumasaqaatis-sat</p>	<p>Inatsisimi toqqaannartumik aaliangersarneqarsimasariaqarpoq suliffeqarfiit suut naammassisimassaneraat erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsit tunngavigalugu akuersissummik pissaganik.</p> <p>Innersuussutigineqarpoq ersarissarneqassasoq, ingerlatsivik akuersissummik peqartoq, allamik ingerlataqaaqusaanngimmat, taamaallaalli erngup nukinganik atuisinnaanermut akuersissut malillugu ingerlatseqqusaalluni. Taama aaliangersaanissamat siunnersuuteqarnermut tunngaviuvoq ingerlatsivimmu akileraarusiinissamat tunngaviusussat qularnaaqqaarneqarusummata.</p>

Tamatuma saniatigut innersuussutigineqarpoq aaliangersaasoqassasoq ingerlatsivik ingerlatsivinnik allanik akileraaqateqartassanngitsaq, ingerlatsivik annikitsuinnarmik aningaasaliiffigineqarsimassanngitsaq, ingerlatsivik ingerlatsissasoq tapersersuilluni aqutsivallaarani aammalu ingerlatsivik akiliisinnaajunnaarsimassanngitsaq il. il. Taama aaliangersaaniarnikkut anguniarneqarpoq ingerlatsiviup nunatsinnut akileraartarnissaanut tunngavissat qulakkeerneqarnissaat.

Aamma innersuussutigineqarpoq ingerlatsivik suliaqarnissaminut naammattunik ilisimasaqassasoq aammalu aningaasatigut tunuliaqutaqarluassasoq. Taama ilanngusaqarniarneq pitsaasutut isigineqarpoq, tassami inatsisip pingaarnertut anguniagaraa erngup nukinganik atugassarititat iluamik atorineqarnissaat qulakkeerniarneqarmat. Anguniagaasoq inatsisimi atuuttumi takuneqarsinnaavoq, inatsisimut oqaaseqaatini, kisianni tassani naatsorsuutigineqarsimavoq, Naalakkersuisut pissutsit taakku aaliangersaaffigissagaat, taamaasiornikkummi tunngavissaqalissaaq ingerlatsivimmuut naammassinninnissamut piumasaqarnissaq. Taamaattumik iluarnepaassangatinneqarpoq pissutsit taama qitiutigisut inatsisitigut aaliangersaavigineqarnissaat. Tamannali isumaqarnaviannigilaq, Naalakkersuisut tamatuma kinguneratigut sulisarsinnerusunik piumasaqaateqarsinnaajunnaarsinneqassasut.

Misissuinissamut
atuinissamullu
akuersissutit
ataqatigiinnerat

Ersarissarneqartariaqarpoq kisermaassilluni misissuinissamut akuersissut tunniunneqassammat annerpaamik ukiuni pingasuni. Akuersissut sivitsorneqassappat, akuersissummik piginnittoq tamatumunnga qinnuteqassaaq aammalu Naalakkersuisut namminneq aaliangissavaat sivitsuerusunnerlutik. Innersuussutigineqarpoq misissuinissamut akuersissutip sivissusaa qummut killilerneqassasoq. Taama innersuussuteqarnermut pissutaavoq pinngitsoortinniarneqarmat akuersissummik peqarnerup iluanaarniuteqartoqarsinnaanera, sivitsortaqaattaarlugu naak atuinissamut qinnuteqarniannikkaluarluni. Taamaasiornikkut aamma akuersissummik peqartup misissuinissat naammassinissaannut nukingisaarneqassapput.

Ersarissarneqartariaqarpoq piumasaqaatit suut misissuinissamik akuersissummik peqartup naammassisimassagai atuisinnaanermut akuersissummik pisinnaalernissamut. Innersuussutigineqarpoq, piumasaqaatit makku naammassineqarsimassasut:

- 1) Akuersissummik peqartup misissuinissamut akuersissummi misissugassat naammassisimassagai aammalu suliniut atuisinnaanermut akuersissummik qinnuteqarnermi allaaserineratut naammassineqarsinnaanissaa.
- 2) Akuersissummik peqartup misissuinissamik akuersissummi piumasaqaataasut naammassisimassagai, tassunga ilaallutik atuisinnaanermut akuersissummik tunisinnermi piumasaqaatit, misissuinissamut akuersissut tunngavigalugu tunniunneqarsimasoq.
- 3) Akuersissummik peqartoq atuisinnaanissamut akuersissummik qinnuteqarsimassaaq misissuinissamut akuersissutip naanginnerani.

Aaliangersakkani maanna atuuttuni aaliangersarneqarsimavoq akuersissummik peqartoq misissuinerit naammassineqareernerisa kingorna periarfissaqartoq ukiumik ataatsimik atuisinnaanermut qinnuteqannginnermini. Naleqquttuunngilaq ukioq ataaseq tikillugu nalornisitsinissaq, tassami piffissami tassani sulisuliffeqarfik kisermaassilluni akuersissummik peqartinneqassaaq kisiannilu inatsit malillugu atuisinnaatitaanani. Taamaattumik innersuussutigineqarpoq atuinissamut qinnuteqarnissamut killigititaq allannortinneqassasoq, taamaasilluni qinnuteqaat misissuinissamut akuersissutip naammassinnginnerani nassiuereerneqarsimasussanngorlugu.

Taarsiinissamut akisussaaffik	<p>Taarsiinnaaneq pillugu aaliangersakkat ima allanngortinneqarnissaat innersuussutigineqarpoq, nalinginnaasumik taarsiinissamut akisussaaffeqarnermut taarsiullugu annertunerusumik taarsiinissamut akisussaaffeqartoqalissaaq. Taarsiinissamut annertunerusumik akisussaaffeqalersitsinikkut eqqarsaatigineqarpoq, akuersissummik peqartup ajutoornerit tamaasa, pisuussuteqarfiunngitsulluunniit, akisussaaffigissammagit. Taama iliuuseqartoqakkajuttarpoq ingerlatsiviit annertuunik ajutoortitsinnaagaangata, pingaartumik avatangiisinik innarliisinaanerit eqqarsaatigalugit.</p> <p>Inuiaqatigiinnut tunngasut saniatigut aammalu agguaanissamut periutsit tunngavigalugit, suliffeqarfiit suliainnut akisussaaffillit imaluunniit erngup nukinganik atuinnissamut inatsit tunngavigalugu ingerlatsisut, aammalu ingerlatsinerminni allatigullu suliaqarnerminni nalinginnaasumik aningaasarsuteqartut, ajutoornernut suliainnut attuumassuteqartunut taarsiinissamut akiliisussaapput.</p> <p>Annertunerusumik akisussaaffeqartitsinikkut aamma anguniagaavoq taamaasiorneq pinngitsoortitsinissamut sunniuteqartarnera, tassami ingerlatsiviit annertunerusumik pisarialinnik suliniuteqapallattarput ajutoornissat pinngitsoortinniarlugit aammalu annikillisarniarlugit, soorlu aamma taarsiisussanngornissaq pinngitsoortinniarlugu iliuusaasinnaasut pinaveersaartinniarlugit.</p>
Kinguneqartitsinissat	<p>Kinguneqartitsinissamut aaliangersakkat ersarissarneqartariaqarput, taamaasiornikkut ersarissinneqassaaq qanoq isinikkut pinerluttulerinermi inatsit malillugu pineqaatissiisoqarsinnaassanersoq.</p>

6.7 Unammillersinnaassuseqarnerulernissaq siunertaralugu equngassutaasut annikillisarniarlugit ataavartumik suliniuteqarneq

Naliliisoqarpoq nunatsinni suliffeqarnikkut aamma inuussutissarsiortuni "nikingassutaasoq" piffissami qanittumi matuneqarsinnaanngitsoq, taamaattumillu ilaatigut aqqiissutissatut ilusiliaq suliniutini angisuuni sanaartornerup immikkoortuani nunanit allaneersunik sulisoqarnissamut periarfissanik oqinnerulersitsisussaq siunnersuutigineqarpoq.

Taamaattorli aamma pingaaruteqarpoq tamatuma piffissami ungasinnerulaartumi sammineqarnissaa. Ingerlatsinerup immikkoortua ukiorpasuit ingerlareerpata aatsaat aallartissaaq aammalu ukiuni qulikkaani arlalinni ingerlasussaalluni. Ingerlatsinerup immikkoortua taamaasilluni immikkoortuavoq piffissamut ungasissumut taamaasillunilu nunatsinni inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissat annertunerpaajussasut ilimanarluni.

Nunatta nunanut allanut sanilliulluni unammillersinnaassuseqarnini malunnaateqarluartumik annertusitissinnaassavaa. Tamatumani pisariaqarpoq sulisussat piginnaasaqartut pissarsiarineqarsinnaasut amerlanerulersinnissaat, aammalu inuussutissarsiortunut nunaqavissunut siuariartornissamut atugassarititaasut tunngavissilluarneqarnissaat. Taakkununga marlunnut tunngatillugu pisariaqarpoq suliffeqarnermi suliniuteqarnissaq aammalu ilinniarititaanermut aningaasaliisarnissaq.

Aammattaarlu pingaaruteqarpoq suliassanut ataasiakkaanut tunngatillugu suliffissat nutaat kisimik sammineqannginnissaat, kisiannili aamma sulisussanut tunngatillugu piginnaanngorsaanernik suliniutinik ingerlatsinissaq, taakkua suliffissaqalissapput, allat

suliffissanut nutaajusunut ingerlaqqinnerisigut, piffinni assigiinngitsuni sulisussaaleqilersut suliffigisinnaalissavaat.

Kalaallit Nunaannut unammilligassani qitiuvoq sulisussanik pissaqarniarnerup annertusitinnissaa. Taamaaliornikkut inuit amerlanerusut suliffeqalissapput, inuiaqatigiinnut naleqalersitsissallutik minnerunngitsumillu: karsimut ataatsimoorussamut akileraarutitik akiliisassapput. Unammilligassaq taanna iluatsissappat tamatuma nunatsinni inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pitsaanerpaamik sunniuteqarfigisussaassavaa.

Suliffeqarnermut politikkimi 2008-imili ilaatigut Ilinniartitaanermut pilersaarut aqqutigalugu ilinniarsimanngitsunik piginnaangorsaanaasaaq sammeneqarpoq. Ukiumut 24,5 mio. koruunit nunami suliassaqaqarfinnut ilinniartinnit arfineq pingasuusuni pikkorissarnernut sivikinnerusunut inuussutissarsiutinut ilinniagaqarnermik imaqaqarnermik ingerlatsinissamut immikkoortinneqartarput. Suliniarnermi innuttaasut ataasiakkaat suliffeqarnermut attuumassuteqarnissaat nukittorsarneqarpoq, kisiannili aamma inuussutissarsiortut maannakorpiaq pisariaqartitaat naapissinnaajuaannarnissaannut ilusilersugaalluni, pingaartumik aatsitassarsiornermut suliassaqaqarfiup iluani. 2011-imi aningaasaliissutaasut affaat taamaasillutik Aatsitassarsiornermut ilinniartinnit pikkorissarnernut atugassiissutigineqarput, tassungalu tapiliullugu 3 mio. koruunit missaanniittut pikkorissarnernut aatsitassarsiornermut suliassaqaqarfinnik tapersiisunut atorineqarput – soorlu tuluit oqassiinut, isumannaallisaanermut, taamatullu aamma eqqiluisaanermut pikkorissarnerit sinerissap avataani suliassaqaqarfinnut sammitinneqartut.

Tamatuma saniatigut IBA-mut isumaqatigiissutit aalajangersimasut suliniutit angisuut pineqartut aallartinneqarnerannut atatillugu isumaqatigiissusiarineqartartut, piginnaangorsaanaanermik suliniutinut suliassanut aalajangersimasunut tunngasunut ikiuutaasinnaassapput, assersuutigalugu ilinniartunik sungiusarfissatigut ilinniartitsinissamut isumaqatigiissutit atorlugit.

7 Piviusunngortitsinissaq siunertaralugu siunnersuutit

Aaqqiissutissatut siunnersuutitut matuma siuliani taaneqartunut nangillugit Suleqatigiissitaliamit siunnersuutigineqarpoq ingerlatat makkua aallartinneqassasut:

- Sanaartornerup iluani suliassat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussinissamut atatillugu naalagaaffiup inatsisaani allannguuteqartitsinissamik pisariaqartitsinnaaneq pillugu, Danmarkimi inatsisinik atoritsinermit ministeriaqarfimmik oqaloqateqarnerit Naalakkersuisut ingerlatiinnassavaat. Tamanna tunngavigalugu Inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sanaartornermik suliassanik neqerooruteqartitsisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut UKA2012-imi saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Siunnersuummi nunani tamalaani aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut tunngavigalugit avataaneersunik sulisoqarnissaq ajornarunnaarsinneqassaaq.
- Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup, Inatsisinik atoritsinermit ministeriaqarfiup aamma Suliffissaqartitsinermit ministeriaqarfiup UKA2012 tikitsinnagu nunanit allamiunut inuussutissarsiornermi suliassanut angisoorsuaranut aammalu inuussutissarsiuutitut allanut atatillugu sulisussanut sulinissamut akuersissutit allaffissornikkut aqunneqarnerisa eqaannerulersinneqarnissaannut periarfissat paasinarsinneqarnissaat siunertaralugu qulaajaanermik suliaqarneq ingerlateqqinneqassapput.
- Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup, Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup aamma Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup nunatsinni sullivinni avatangiisinut tunngatillugu aalajangersakkat pillugit pisinnaatitsissummik pigisaqartut naleqquttumik ilitserorneqarnissaat siunertaralugu, kiisalu nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni sullivinni avatangiisit naammattumik nakkutilliinissaq qulakkeerniarlugu, suleqatigiinneq aallartinneqareersoq ingerlatiinnarneqassaaq.
- Akileraartarnermut inatsisip aamma akileraartarnermut suliassaqarfimmi allaffissornikkut suleriaatsit misissorneqarnissaat siunertaralugu suleqatigiissitaliamik pilersitsisoqassaaq.
- Erngup nukinganit isumalluutit innaallagissiornermut atorneqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersup allannguuteqartinneqarnissaa pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik saqqummiussinissaq siunertaralugu Naalakkersuisut inatsisissamik piareersaallutik sulinertik ingerlatiinnassavaat. Siunnersuut UKA2012-imi Inatsisartunut saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.
- Ilanngullugu siunnersuutigineqarpoq, suliffeqarnikkut politikki aqqutigalugu siunnerfeqarnerusumik suliniuteqartoqalissasoq, ilanngullugu ilinniartitaanikkut pilersaarussiaq 2008-miilli atuutilersinneqartoq toqqammavigalugu, suliamik ilinniagaqarsimangitsut piginnaanngorsarnissaat inuussutissarsiornermut ilinniarfiit arfineq pingasuusut aqqutigalugit sivikitsumik piginnaanngorsaasarsinnaanissat aqqutissiuuneqassapput. Taamatut sukumiisumik suliniuteqarnikkut, inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni nutaani, sulisussaqaarnikkut

unammilligassat naamassiniarnissaat anguniarneqassaaq, ingammik aatsitassanut piiaanissanut tunngatillugu suleqataasinnaanissaq siunertaralugu.

▪ Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut ingerlatsinermit immikkoortuini suliffeqarnermit politikkip akuutinneqarnerulernissaata qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu, maannakkorpiaq tulluarsaariaaseq suliffeqanngitsunik suliffeqalernissamut piareersimasussanut naleqqiullugu immikkoortunut pingasunut inissiiviusartooq piviusunngortinneqarpoq. Tulluarsaaneq 2012-ip ingerlanerani nuna tamakkerlugu atorineqalerpat, suliffeqanngitsut suliffeqalernissamut piareersimasutut, suliniuteqarfigineqarnissamut piareersimasutut imaluunniit suliffeqarsinnaanngikkallartutut nalunaarsorneqartalissapput. Tamanna taakkununnga suliffeqalernissamut suliniuteqarnerit siunnerfeqartinneqarnerulernissaannut periarfissiissaaq, tamatumalu kingunerisaanik innuttaasut ataasiakkaat sukkasuumik suliffeqarlernissamut inissinneqarsinnaalissallutik.

• Aammattaaq maannakkorpiaq misissorneqarpoq Suliffissarsiorfimmik nittartakkamik suliffeqanngitsunik suliffissanut innersuussiviusussamik tamanit atorineqarsinnaasumik pilersitsisoqarsinnaassanersoq, suliffeqanngitsunik inuussutissarsiutit nutaat pillugit ilitsersuiviusussanik aammalu sulisussanut aatsitassarsiornermit allagartaqartunut suliffeqarfiit sulisussarsiorfigisinnaasaannut qarasaasiakkut aaqqiissutissamik, nuna tamakkerlugu atuutsitsisoqalissanersoq suliniutigineqarpoq.

Ilanngussaqaq 1: Erngup nukinganik innaallagissiornermut atuisarnermut tunngatillugu pisortat iluanaarutissanik pissarsisinnaasarnissaannik isumaliuuteqarneq

Oqariartaat "government take" tassaavoq suliniummit sinneqartoorutit ilai, pisortanut tuttussat.

Suliniutinut annertuumik aningaasaliiffiusussani aningaasaleerusuttunik pilersitsinissami nalinginnaasumik pingaaruteqartarpoq, aningaasaliinissat politikikkut allaffissornikkullu aalajaatsumik ingerlatsisuni pinissaat, aammalu aningaasaliissuteqartut siumut ilisimassagaat aningaasaqarnikut suut sinaakkutissaritinneqarnersut atugassaritinneqarnersullu taama suliaqarnissami. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, kisermaassilluni erngup nukinganik innaallagissiornermut atuinissamut misissuinissamut atuinissamullu akuersissuteqarlutik suliaqalinnginnerminni ilisimassagaat suut aningaasaqarnikkut atugassarisassaanersut. Taamaattumik erngup nukinganik atuisinnaanermut inatsimmi anguniarneqarpoq, misissuinissamut akuersissummi ilisimatitsissutigineqassasoq qinnuteqaatip sivitsorniarneqarnerani atuisinnaanermik akuersisoqarniarneq anguniarlugu, nalunaarutigineqariissammata aningaasaqarnikkut suut sinaakkutissaritinneqarnersut piunasaqaataanersullu.

Suliniutit annertuut ullumikkut ilisimasagut, tamarmik ilisarnaatigaat, pilersitsiniarnermut tunngaviummata nunatsinni pinngortitami toqqortat iluaqutigineqarnissaat siunertarlugu. Pinngortitami toqqortat inuiaqatigiit tamarmiusut pigisaraat. Taakkulu iluaqutigineqassappata namminersortumut iluanaarutissanngorlugit, tassa "nalinginnaasumit" annertunerusumik aningaasaliissutaasut erniaqartinnerisigut, taava inuiaqatigiit "nalinginnarmit annertunerusumit" pissarsiat ilaannik pissarsinissaat qulakkeerneqassaaq. Tamanna aalisarnermit ilisimaneqareerpoq, tassa "iluanaarutit nalinginnarnit annerusut" akitsuuserneqartarmata, tunineqarneranni akit nalinginnaasut qaangersimagaangit.

Pinngortitami pissarisat atornerinit inuiaqatigiit periaatsit assigiinngitsut aqutigalugit aningaasanik pissarsissutigisinnaavaat – soorlu ingerlatsiviit akileraarutaatigut, iluanaarutitik pissarsinermi akileraarutitigut aammalu atuinermi akitsuutit assigiinngitsutigut (atuinermi erniaqartitsineq). Suliniummit sinneqartoorutit pisortanut nakkartinneqartartut taaneqartarput Government Take.

Government Take (pisortat pissarsissutaat) ilaatinngilai inuiaqatigiinnut suliniummit iluanaarutit allat, soorlu inuinnaat akileraarutaat, inuiaqatigiit iluanaarutaat soorlu IBA-mik isumaqatigiissutit, imaluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut toqqaannangikkaluamik sunniutit (takuuk kapitali 7).

Erngup nukinganik nukissiorfik pilersinneqarpat, taava Namminersorlutik Oqartussat nukissiorfiit atuisinnaanermut akuersissutip naanerani tigusinnaalissavaat tamannalu Inuiaqatigiinnut pissarsissutissaq annertuujuvoq. Taama "utertitsinissamut" periarfissaq inuiaqatigiinnut annertungaatsiartumik naleqalersitsisinnaavoq. Taama utertitsinissami

naleqalersitsinissaq government take-imik ilusilersuinermi (pisortat pissarsiassa) ilaatinneqanngilaq, kisiannili nalilersuinermi tamarmiusumi eqqarsaatigineqartariaqarluni.

Pitsaanerpaassaaq government take (pisortat pissarsiassa) tamarmiusoq suliniutip "aningaasaqarnikkut pisinnaasaasa" iluaniissasoq, tassa qulakkeerneqassaaq, Nunatta Karsianut akiliutissat akitsuutillu isertitassat suliniummik akilersinnaajunnaarsitsissanngitsut. Aningaasaqarnikkut pisinnaassutsit suliniummit suliniummut assigiinngillat. Erngup nukinganik atuinikkut kallerup inneranik tunisassiornermi suliniutit akilersinnaassusaannut aningaasartuutit makku apeqqutaasarpur: sanaartornermi aningaasartuutit, aningaasanik taarsigassarsinermi aningaasartuutit aammalu ingerlatsinermi aningaasartuutit. Taakku katikkaanni kallerup inneranik tunisassiornermi aningaasartuutit tamarmiusut pissarsiarineqassappur, aammalu taakkununga ilanngunneqassallutik aningaasaliisunut iluanaarutissat naammaginatut.

Aluminiumik aatsitsivimmik sanaartornissamut ingerlatsinissamullu aningaasartuutit nunani allani aningaasartutigineqarsinnaasunit annertuneruppata, taava aluminiumik aatsitsiviup kallerup inneranut akiliutigerusutaa annertungaarnaviannngilaq. Tamannarpiarlu peqqutaalluni, soorlu Canada-mi Island-imilu aluminiumik aatsitsivimmut kallerup innera tunineqartoq akikitsuararsuusarpoq.

Nunani tamalaani nukiit pillugit siunnersuisarfik WoodMackenzie-p nalunaarusiamini, atuisinnaatitsinermit ilutsini tikkuarsimavaa, erngup nukinga atorlugu suliniutini allani takusinnaasat malillugit, taava:

- Aningaasaqarnikkut iluanaarutissat annertusineqassappata, taava pingaaruteqartoq eqaatsunik akilersueriaaseqartitsinissaq
- Nunap sanaartorfiginiakkap akuersissuteqarnikkut atuisinnaatitsinermit piunasaqaataanut atatillugu ilimasuutai piviusunngortikkuminaatsunik annertussuseqarpata, taava suliniutip piviusunngortinniarnera ajornarsiartupiluulissaaq
- Suliniut piviusunngortinneqassappat anguniagaq tamarmiusoq isiginiarneqassaaq, atuisinnaanermut akuersissummi aningaasaqarnikkut sinaakktissat piunasaqaatillu kisiisa pinnagit
- Suliniut pitsaanerpaamik qulakkeerneqassappat taava aningaasaliissut nunallu sanaatorfiusup akunnerminni qularnartut agguataassavaat

1.1 Engup nukinganik atuisinnaanermut akitsuutini (royalty) periutsit atortullu ataasiakkaarneri

Erngup nukinganik atuisinnaanermut akitsuutit (royalty) assigiinngitsunik atorineqartarpoq kisitseriaaseqarlunilu, taamatullu assigiinngitsunik suliniutip aningaasaqarniarnera inuiaqatigiillu iluanaarfissai sunnertarlugit. Akitsuutit (royalty) assigiinngitsut iluaqutissartai ajoqqutissartaalu ataani tabel-imi takutinneqarpur.

Erngup nukinganik atuinissamut akitsuutini atortut kisitseriaatsillu	Immikkoortut ataasiakkaat iluaqutissartai	Immikkoortut ataasiakkaat ajoqutissartai
Siumut akiliutit qularnaveeqqutillu	Siumut akiliineri naalackersuisut pitsaasumik inissisimassapput, tassami qulakkeeqqassavaat suliniut ingerlateqqinngikkaluarpalluunniit akiliuteqartoqarnissaa.	Akuersissummik peqartumut akiliinerit taakku suliniummi mianersornerpaaf-fimmi nakkartinneqassapput, taamaattumik qularnartut ilanngukkaanni akiliineq oqimaatsus-saaq. Kingusinnerusukkut akiliisinnaassutsimut sunniutaasinnaavoq.
Ataasiaannarluni akiliut	Naalackersuisunut taama akiliisitsinissaq pilerinartuuvoq piffissaq qaninnerusooq eqqarsaatigalugu, tassami erngup pissusaanik (hydrologi) misissuineq, niuerfimmi piumaneqassusaa imaluunniit nukissiorfinnut anngussinnaassuseq apeqqutaatinnagu akiliutissat qulakkeerneqareermata.	Suliniutip ineriartorneranut, erngup pissusaata misissornerani qularnartunut, niuerfinni mianersorfissanut toqqaannartumik attuumassuteqanngillat, taamaattumik taakku tamaasa akuersissummik peqartup nammassavai. Taamaattumik akuersissummik peqartup akiliutigiumasaa qularnartut annertussusaat tunngavigiumaarpaat aammalu atuinissamut akiliutigiumaakkanut annikillisaataajumaarluni.
"Kigaatsumik aallartinneq"	"Kigaatsumik aallartinneq" akuersissummik peqartumut iluaqutaassaaq, tassami ukiuni siullerni aningaasanik kaaviartitsineq annikinnerusarpoq, suliniummillu atorniartoqarsimappat atukkanut aningaasartuutit matuniarnissaat oqimaatsorsiorititsisarlutik. Taamaattoqassappat atuinermi akitsuutit (royalty) agguaqatigiissillugu annertunerusinnaassaaq.	Ukiuni siullerni naalackersuisunut isaatitassat annikinnerussapput.
Imermut attuumassutilimmik atuineq	Royalty tassaavoq atuinermut akitsuut, taamaattumik imermik atuinerup ilaatinneqarnera pissusissamisoorpoq. Atuisinnaanermik peqartumut erngup pissusaani qularnartunut akisussaassuseq naalackersuisunut inissinneqassaaq (annikippallaamik imeqaratarsinnaanerani qularnartut peqqutigalugit). Aaliangersakkat ilaanni imermik atuineq sarfamik pilersitsinerup ineriartorneranut assingusuusarpoq, ilaannili nikerartorujussuarmik inissimasoqartarpoq	Naalagaaffimmut akiliutit nikerartarput, erngup atorneqartup annertussusaa naapertorlugu. Akiliutit aamma nikerartarput nukissiat akii malinneqartarmata. Imeq turbinet aqqusaarlugit ingerlaartup annertussusaa naatsorsussallugu ajornakusoorneruvoq, sarfap pilersinneqartup naatsorsornissaanit.

Erngup nukinganik atuinissamut akitsuutini atortut kisitseriaatsillu	Immikkoortut ataasiakkaat iluaqutissartai	Immikkoortut ataasiakkaat ajoqutissartai
Erngup nukinganik innaallagissiamut attuumassuteqartitsineq	Naatsorsoruminarpoq aammalu tatsinut atorneqarsinnaasunut attavileruminarpoq. Tamanna atuisinnaanermut peqartumut pilerinartuuvoq, tassami aatsaat atuisinnaanermut peqartoq akiliissaaq, sarfalioruni, taamaasilluni atuisinnaasup qularnartuutitai annikinnerussapput.	Pisortat akiliisarnissai imeq kuuguttoq malillugu allanngorassaaq. Taamaasilluni akiliisarnissaaq kallerup inneranik tunisassiornerup nikerarneranut sunnertialissaaq, soorlu unittoortoqartarnernut.
Isaatitat avinneqarneri	Kallerup innerata tunisassiarineqartup annertussusaa tunngavigalugu akiliuteqartassaaq, kisianni aamma nalorninartunik tigusinermi nammineq akisussaaffiginninnissamut aningaasartuutit ilaatinneqarput. Akuersissummik peqartup nalorninartorsiorfissai taamaasillutik ikilissapput. Kallerup innerata akia qaffappat naalakkersuisut tamanna iluanaarfigissavaat. Tamanna kisiat ilimanarpallaanngilaq, tassami suliniut tamakkiisoq ataatsikkut ingerlanneqarpat, tassa erngup nukinganik tigooraasoq (aluminiumik tunisassiorloq) erngup nukinganik tunisassiorloq ataatsimik piginnittoqarmata.	Naalakkersuisulli aamma kallerup inneranik tuniniaanermi akit apparnissaanik aningaasallu nalingisa nikerarneranni mianersorfissanut/nalorninartunut eqqugaariaannaapput. Taama ingerlatsisoqassappat, naalakkersuisut atuisinnaanermut piginnittup kontot isaatitsinermut takussutissiisut takusinnaasariaqarpat. Taama ataatsimut suliniummik ingerlatsisoqartillugu (soorlu aluminiumik suliniut una) akinik inissiisoqarnissaa mianersorfissarujussuuvoq (transfer pricing (suliffeqarfiup imminut niueqatigineratigut akinik appasinaarisarneq, taamaasillunilu nunani nioqqutissiorfiusumi iluanaaruteqanngitsuusaarluni, akileraarpallaannginnissaaq anguniarlugu)).
Sinnegartoorutit avinneqarneri	Atuisinnaanermik akuerineqarsimasooq aatsaat akiliisassaaq sinnegartooruteqaruni, tamatumalu kingunerissavaa qularnartut ikilineri, taamaattoqarpallu atuisinnaanermut akiliutit annertunerusunngorlugit inissinneqarsinnaassapput. Naalakkersuisunut periarfissatsialak.	Taamaattoqassappat, taava naalakkersuisut atuisinnaanermut piginnittup kontot isaatitsinermut takussutissiisut takusinnaasariaqarpat. Sissuigassaalissaaq iluanaarutit allanut nuunneqarsinnaaneri, tassami ingerlatsinermut aningaasaliissutinnullu aningaasartuutit qaffanneqarsinnaapput, imaluunniit atuinermut aki appartinneqarsinnaavoq (suliniummi ataatsimik tamarmi piginnittoqarpat).

Erngup nukinganik atuinissamut akitsuutini atortut kisitseriaatsillu	Immikkoortut ataasiakkaat iluaqutissartai	Immikkoortut ataasiakkaat ajoqutissartai
Nalileeriaatsit allanngortinneqartarneri	Pisortat isaatitassaasa naleqassusaat pigiinnaqarnissaa qulakkeerneqarsinnaavoq, imaluunniit akit najoqqutarineqartussat malinnaavigineqarsinnaapput (atuisut pisisinnaassusaasa annertussusaat, savimminissat akii, kallerup innerata akia il. il.). Ukiut ingerlanerini isaatitassat appariartornissaat pinngitsoorneqassaaq, tamanna pingaaruteqartarpoq akuersissutit ukiorpassuarnut tunniunneqartillugit. Kallerup innerata inuussutissarsiummut ataasiinnarmut tunineqartarpat (soorlu aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniut) tunisassioq avammut tunisartagaasa (aluminium) akiisa nikerarnerat malissagaanni, taava atuisinnaanermik akuersissuteqartup akiliisinnaassusaa malinneqassaaq, tamatumalu kingunerissavaa atuisinnaanermik peqartup nalorninartorsiorfii ikilissasut.	Atuisinnaanermik peqartup atuinissamut akitsuutit appariartornerat iluaqutiginaangiilaat, taamaattumik appassisumik aallartittoqarnissaanik kinguneqarsinnaavoq. Atuisinnaanermut akiliutip savimmerngit imaluunniit sarfap akiinut malinnaasussanngortinneqarpat, taava naalakkersuisut nunarsuarmi tunisassiat akiisa nikerarnerannut qularnartut sunnertiffiginnaassavaat.

Soorlu qulaani tabel-imi takuneqarsinnaasutut atuisinnaanermut akitsuutit assigiinngitsut iluaqutissartaqarlutillu ajoqutissartaqarput. Atuisinnaanermut akitsuutinik aaliangiinissami oqimaalutarneqartarput naalakkersuisunut namminersortumullu aningaasaliisumut suut iluaqutissartaanersut suullu ajoqutissartaanersut.

Nunatsinni erngup nukinga atorlugu nukissioqarnerani atuisinnaanermut akitsuutit aaliangersarneqarnissaannut Naalakkersuisut innersuussutigaat, atuisinnaanermut akitsuutit tunngaviit makku atorlugit aaliangersaasoqassasoq:

Ataasiaannarluni akitsuummik akiliuteqartitsineq imaluunniit atuisinnaanermut akitsuutinik ataavartumik akilersuititsineq

Nalilerneqarpoq, inuiaqatigiinnut ataatsimut isigalugu, ataavartumik atuisinnaanermut akitsuuteqartitsineq ataasiaannarluni akiliuteqartitsinermi pissarsiviunerussasoq, tassami suliniutip aningaasaqarniarneranut pitsaanagerusumik atugaqartitsissaaq, aammalu suliniummum tamanna aningaarsarsiorfiullu artitsinerussaaq.

Atuisinnaanermut akitsuut aaliangersimasooq akilersortillugu imaluunniit atuisinnaanermut akitsuut allanngorartooq akilersortillugu

Atuisinnaanermut akitsuutip aaliangersimasooq akilersuiffiqarneqarnera namminersortumut aningaasaliisuteqartumut ajoqutaassaaq. Akerlianillu suliniutip ineriartornera tunngavigalugu atuisinnaanermut akitsuutip allanngorartinneqarnerani, naalakkersuisut atuisinnaanermut akitsuutitigut isertitassaat qularnartoqarnerussapput. Aamma

taamaasiorneq Namminersorlutik Oqartussanut ajornartorsiutinik malitseqarsinnaavoq, tassami suliniutip qularnartorsiorfii ilaaffigilissavai kisianni aamma iluanaaruteqarfiusinnaallutik. Nikerarnerit suliniummut pitsaasumik sunniuteqassappata, taava Namminersorlutik Oqartussanut iluanaarutaasussat ilaat pissarsiarisussaavaat.

Naliliisoqarpoq, nikerartumik atuisinnaanermut akitsuuteqartitsineq – naak ukiumiit ukiumut nikerartumik isaatitsiffiussasoq – taava inuiaqatigiinnut iluanaarutissat tamarmiusut isigissagaanni annertunerusumik pissarsiffiussaaq aaliangersimasumik atuinissamut akitsuuteqartitsinermiit.

Atuisinnaanermut akitsuut kallerup innera tunisassiarineqartoq malillugu, ingerlatsiviup kaaviiartitai malillugit, ingerlatsiviup iluanaarutai malillugit imaluunniit nunarsuatsinni nunat tamalaat akornanni aluminiumik niuerfinni akigitinneqartumut malinnaatitsineq

Erngup nukinga nukissiornermut atorneqarnera tunngavigalugu atuinermut akitsuut kisinneqartassappat, taava suliniutip suliaqassusaa tunngavigalugu akitsuusiisoqartassaaq, kisiannili erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit akilersinnaasumik ingerlanneqarnissaa eqqarsaatigineqarnaviangilaq. Tassani erngup nukinga atorlugu nukissiap tunniunneqartup annertussusaa kisimi isiginiarneqassaaq, ingerlatsinermilu pissutsit isiginiarneqarnaviaratik, naak taakku aaliangiisuusartut erngup nukinganik nukissiorfiit niuernermet periarfissanik. Tamanna aalisarnermut assersuutissagaanni ima inissimasoqassaaq, aalisariutaatillit akitsuummik akiliisassapput pisatik imaluunniit pisassatik kg. kisinnerat tunngavigalugu, isiginiarnagu aalisarneq iluanaaruteqarfiunersoq ajunaaruteqarfiunersorluunniit.

Kaaviiartitat tunngavigalugit atuisinnaanermut akitsuuteqartitsineq periarfissaqartitsinerulaarpoq periutsimit kallerup inneranik tunisassiornermik tunngaveqartumit, kisianni aamma aningaasaliinissamut killiliisinnaavoq, tassami akitsuummik akiliisoqassaaq ingerlatsinikkut angusat qanorluunniit isikkoqaraluarpata.

Atuisinnaanermut akitsuut iluanaarutit tunngavigalugit inissinneqarpata, taava akitsuutip suliniutip suliaqarnera isaatitsinalu malissavai, taamaasillunilu suliniutip aningaasaqarniarnera ”piffissani ajornartorsiorfinni” nanertortassanngilaa. Namminersorlutik Oqartussat taamaasillutik suliniut niuerfinni nalorninartorsiutinik avitseqatigissavaa.

Kaaviiartitat iluanaarutillu kisitsissutigissagaanni ajornartorsiutitaqarsinnaavoq, tassami Namminersorlutik Oqartussat suliniutip aningaasatigut inissisimanagera malittussanngussammassuk. Erngup nukinganik tunioraasoq tigooraasorlu ataatsimit pigineqaruni erngup nukingata akianut atatillugu ajornartorsiutinik pilersitsisinnaavoq, tassami iluanaarutissat allanut nutserneqarsinnaassammata (transfer-pricing). Taamaattoqassappat, taava kallerup innerata akia naapertuuttumik inissinneqarnissaa ajornakusuussaaq.

Qulaani akitsuutit taaneqartut inissinnissaanut ajornartorsiutit pinngitsoortinniarlugit, nunarsuarmi aluminiumut akigititaasut kisitsinermi atorneqarsinnaapput, assersuutaasinnaavoq London-imi savimminernik akiginiaasarfiup akigititai (London Metals Exchange (LME)) piffissami taakkartorneqartumi. LME-mi aki tassaasinnaavoq tunisinermi akigitinneqartoq, tassa ingerlatsiviup tunisassiaminut minnerpaamik

akissarsissutissaa, LME-milu aki tassaavoq, aki ilisimaneqartoq, siammasissoq sunnersimaneqanngitsorlu.

Atuinermut akitsuut LME-mi aki tunngavigalugu nikerarteq ima inissinneqarsinnaavoq, Namminersorlutik Oqartussat aluminiumik tunisassiornermi nalorninartunik tiguseqataalluni, tassa LME malillugu aki minnerpaaffittut inissitaq aatsaat qaangeraanni suliniummit atuinermut akitsuummik akiliisoqartassasoq.

1.2 Pissutsit allat pisortanut sinneqartoorutit ilaannik pissarsiassaanni (Government Take)

Ingerlatsiviit akileraarutaat aammalu iluanaarutit akileraarutaat pisortat iluanaarutit ilaannik pissarsiassaat (Government Take) nunatsinni annertussutsit aaliangiussat allat malillugit inissinneqassapput. Pisortat iluanaarutit ilaannit pissarsiassaat (Government Take), Namminersorlutik Oqartussat pissaat ingerlatsiviit iluanaarutillu akileraarutaanneersut suliniutip aningaasaqarniarnera malissavaat. Tassa suliniutip aningaasaqarniarnera pitsaasuuppat, taava ingerlatsiviit iluanaarutillu akileraarutaat annertunerussapput, aammalu suliniutip aningaasaqarniarnera pitsaavallaanngippat, taava ingerlatsiviit iluanaarutillu akileraarutaat annikinnerussapput.

1.3 Nunatta unammillersinnaanera – (benchmarkanalyse)

Soorlu qulaani allaaserineqartutut atuinissamut akitsuut inuiaqatigiit pissarsiassaat tamarmiusunut (government take) periarfissat ilaagiinnarpaat. Aamma nunatsinnut ingerlatsiviit akileraarutaannik iluanaarutillu akileraarutaannik "nalinginnaasunik" isaatitsinissaq pisortat pissarsiassaat tamarmiusunut (Government Take-mut) ilaatinneqarput.

Erngup nukinganik nukissiorfiusinnaasut, erngup kallerup inneranik tunisassiornermut atornissaannut akitsuusiinissamik eqqarsaateqarnermi, pingaaruteqarpoq misissussallugu nunatta nunat allat erngup nukinganik pilersuisinnaasut qanoq unammillersinnaanera misissussallugu.

Nalunaarusiami immikkoortoq 4-imi takuneqarsinnaasutut nunarput nunat taakku sisamat akornanni pisortat iluanaarutit ilaannik pissarsinissaannik annerpaamik pissarsissaaq, tassami 43%-iinik pissarsissagami, Canada (Quebec) 31,6 %-imiippoq, Saudi Arabia 32 %-imiippoq Islandilu 20 %-imiilluni.

Nunat tamarmik nunatsinnitulli aaliangersimasumik akileraaruteqartitsipput, kisianni takuneqarsinnaasutut nunatsinni akileraarutaasut annertunerulaarput. Taamaakkaluartoq inerniliisoqarsinnaanngilaq, ima nikingatigisoqartoq, allaat nunarput aningaasaliiffigissallugu piukkunnanngitsoq, akerlianilli aamma oqartoqarsinnaavoq akileraartarneq tunngavigalugu nunarput siulliutissallugu orniginarnerpaasutut isikkoqanngitsoq.

1.4 Pisortat iluanaarutit ilaannik pinissaannut (Government Take) iliuitsit tunngavigalugit kisitsinerit

Unammillersinnaaneq tunngavigalu oqartoqarsinnaanngilaq nunarput atuinissamut akitsuusiinissamut annertuumik piunasaqartoqarsinnaasoq, tassami nunatsinni suliffeqarfiit iluanaarutillu akileraarutaat nunanut assersuussatsinnit annertuneroreerput, nunarpullu taamaalilluni unammillersinnaasusikilluni.

Taamaattorli Naalakkersuisut erngup nukinganik nukissiorfinnit/ aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniummit nunatsinnut iluanaarutaasinnaasut (government take) kisissimavaat. Kisitsinermit tunngavimusimapput ingerlatsiviit iluanaarutillu akileraarutaat, sinneqartoorutit tunngavigalugit akitsuutit (royalty), kaaviiartitat tunngavigalugit akitsitsuutit, tunisassiorneq aammalu aluminiup akia tunngavigalugu akitsuutit.

Tasersiami aammalu Tarsartuumi erngup nukinga atorlugu nukissiorfiit / aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip akilersinnaanerit tamakkiisumik suli misissuisoqarsimannginnera pissutigalugu aaqqiissutaasinnaasut tunngavigalugit kisitsisoqarsimavoq. Assersuutit tunngavigalugit kisitsinerit suliniutip akilersinnaanerit takutitsinerunngillat, kisiannili akitsuutit (royalty) atorlugu qanoq aningaasaliisunut aammalu pisortat suliniutip sinneqartoorutaanik pissarsisarnissaanut sunniuteqassanersut takutinniarneqarput.

Assersuutit marluk kisitsivigeqqissaarneqarsimapput. Assersuutit taakkut marluk tunngaveqartinneqarput nalinginnaasumik akileraarutit ingerlatsiviit isertitaannik akileraarutit 43 %-iusut. Tamatuma saniatigut ilanngunneqarsimapput akitsuutit igut ilassutissat, akiliutigineqartussat pinngortitap pissarititai, matumani erngup nukingata atornissaanut.

Ilutsit ima nassuiarneqarsinnaapput:

Ilusiliaq 1	
Ingerlatseqatigiiffimmut /pissarsianit akileraarut	43%
Ilanngaasiinnginnermi royalty	Aluminiumik tunisassiornerup ilanngaasiinnginnermi tunisinermit nalingata 3,5%-ia. Royalty isertitani akileraaruteqaataasussani ilanngaatigineqarsinnaatitaavoq

Ilusiliaq 2	
Ingerlatseqatigiiffimmut akileraarut	43%
Surplus royalty	Ukiumut aluminiumik tunisassiornerup ilanngaaseereerluni sinneqartoorutaanit naatsorsorneqartarpoq. Ilanngaaseereerluni sinneqartoorutit cash-flow basis malillugu naatsorsorneqartarpoq erngup nukinganit innaallagissiorfiup ingerlanneqarnera ilanngullugu. Aamma nalikilliliinerit sanaartukkat atuussinnaaffiattut naatsorsuutigineqartup ingerlanerani assigiimmik tunngaveqarnissaq naapertorlugu ilaatinneqarput.

	<p>Annertussusiliinerit imatut nassuiarneqarput:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilanngaasiinnginnermi iluanaarutit katersorneqartut 41% - 50%-iuppata annertussusiliusaaq 5%-iussaaq • Ilanngaasiinnginnermi iluanaarutit katersorneqartut 51% -60%-iuppata annertussusiliusaaq 10%-iussaaq • Ilanngaasiinnginnermi iluanaarutit katersorneqartut 61%-iuppat anginerullunuunniit annertussusiliusaaq 15%-iussaaq <p>Ukiuni ataasiakkaani surplus royalty ukiumi ilanngaaseereerluni sinneqartoorutit tunngavigalugit naatsorsorneqartarpoq ilanngaasiinnginnermi iluanaarutit katersorneqartut naatsorsorneqartut naapertorlugit annertusiliusaaq atuuttoq atorlugu. Surplus royalty isertitani akileraaruteqaataasussani ilanngaatineqarsinnaatitaavoq.</p>
--	---

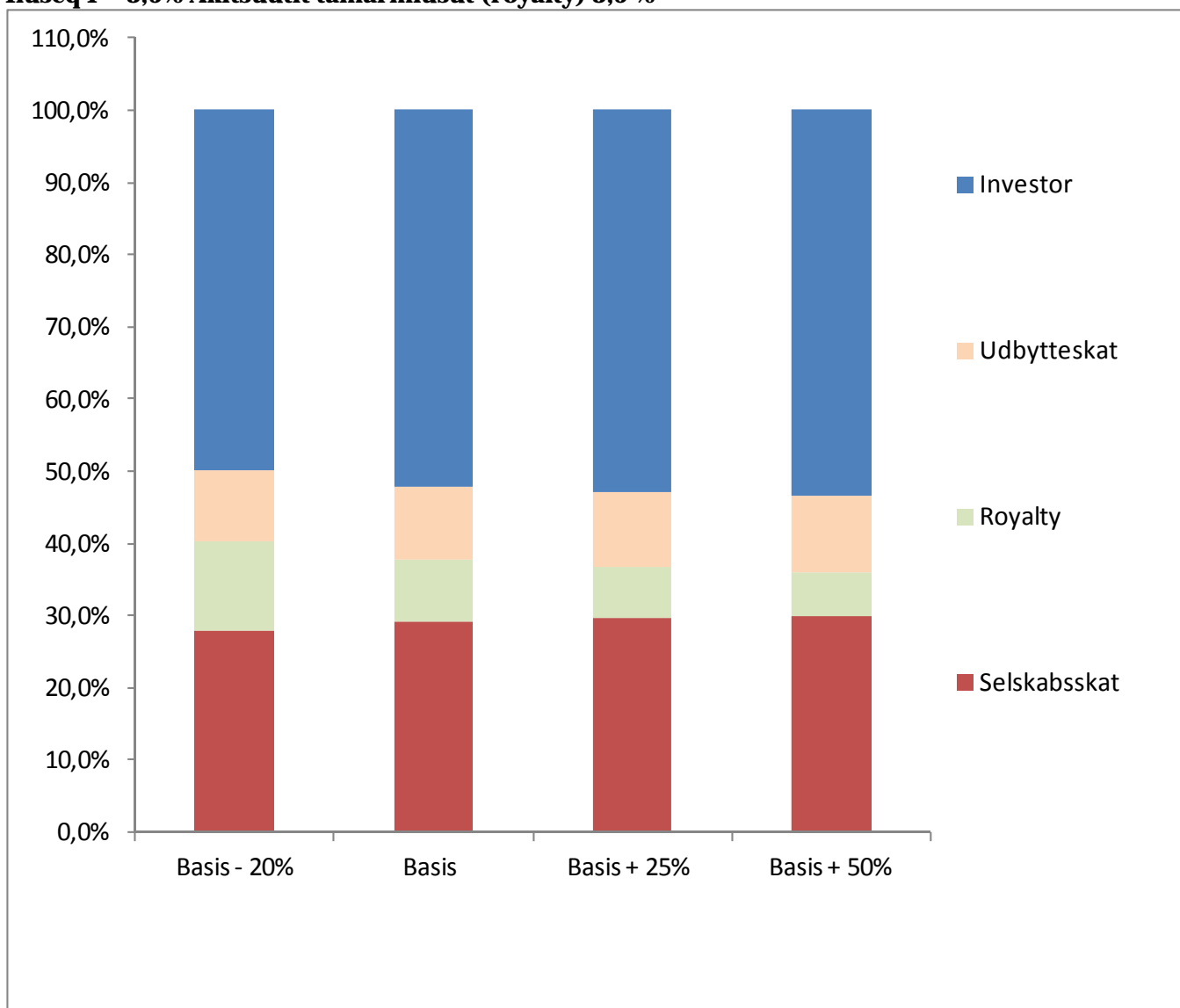
Assersuutit ima nassuiarniarneqarput, ingerlatsiviit akileraarutaat nalinginnaasut qaavatigut pisortat iluanaarutaasut ilaannik pinissaat qulakkeerniarlugu aningaasaqarnikkut sunniutissat annertunersai nalilerniarlugit, imalu oqartoqarsinnaalluni, tatsit tunisassiornermut atorneqarnerannut akiliutaasussat. Ersarissarneqaqqissaartariaqarpoq, uani kisitsinerit assersuutaaginnarmata. Uani akitsuutit aluminiumik aatsitsiviliorniarluni suliniutip ingerlanneqarnerani periarfissat nalilersorneqarneri tunngavigineqanngillat.

Assersuutit inernerit

Kisitsinermut assersuummi tunngaviusumik aallaavimmi, suliniummit iluanaarutit tamarmiusut 40 %-imut inissinneqarsimanerat tunngavigalugu ingerlanneqarsimapput. Isertitat tamatuma kingorna 20%-inik apparneqarsimapput, aamma 25%-inik 50%-inillu qaffanneqarsimallutik, takutinniarlugu assersuutit qanoq suliniummi nikerarnernut sunnertiaginerat.

Iluseq 1 – 3,5% Akitsuutit tamarmiusut (royalty) 3,5 %

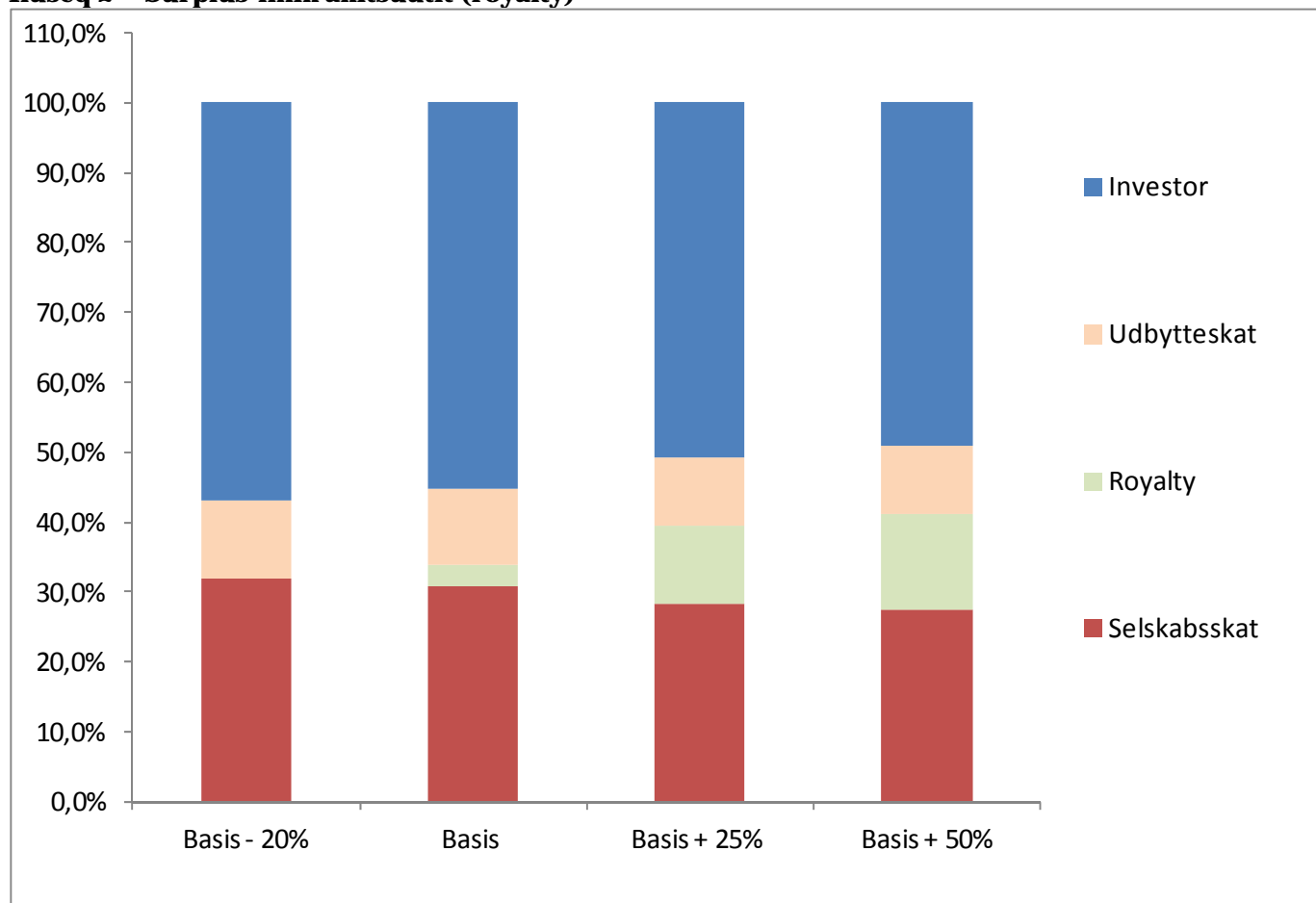

	Investor	Selskabsskat	Udbytteskat	Royalty	Samlet government take	IRR efter skat for investor	Bruttofor-tjeneste før skat/royalty
Basis - 20%	50,0%	27,9%	9,8%	12,2%	50,0%	4,24%	29%
Basis	52,1%	29,0%	10,2%	8,7%	47,9%	6,80%	40%
Basis + 25%	53,0%	29,6%	10,4%	7,0%	47,0%	9,47%	50%
Basis + 50%	53,4%	29,8%	10,5%	6,2%	46,6%	11,80%	56%

Nalinginnaasumik oqartoqarsinnaavoq, assersuummi akitsuutit tamarmiusut pitsaasortarimmassuk, pisortat iluanaarutit ilaannik pisinnaassammata suliniutip aallartinneraniit, kisianni aamma pitsaanngittortaqaamat, tassalu,

- Aningaasaleerusukkunnaartoqarsinnaammat suliniummi aningaasaqarneq nalorninartorsiorfiuppat, tassanilu aningaasaliisoq inissisimalersinnaasoq, pisortat iluanaarutinit pissarsiassaat annertuallaartillugit, aammalu pisortat iluanaarutinit pissarsiassaat isaatitsinerulernerup kinguneranik annertusiartunnginnerat.

Iluseq 2 – Surplus-imik akitsuutit (royalty)

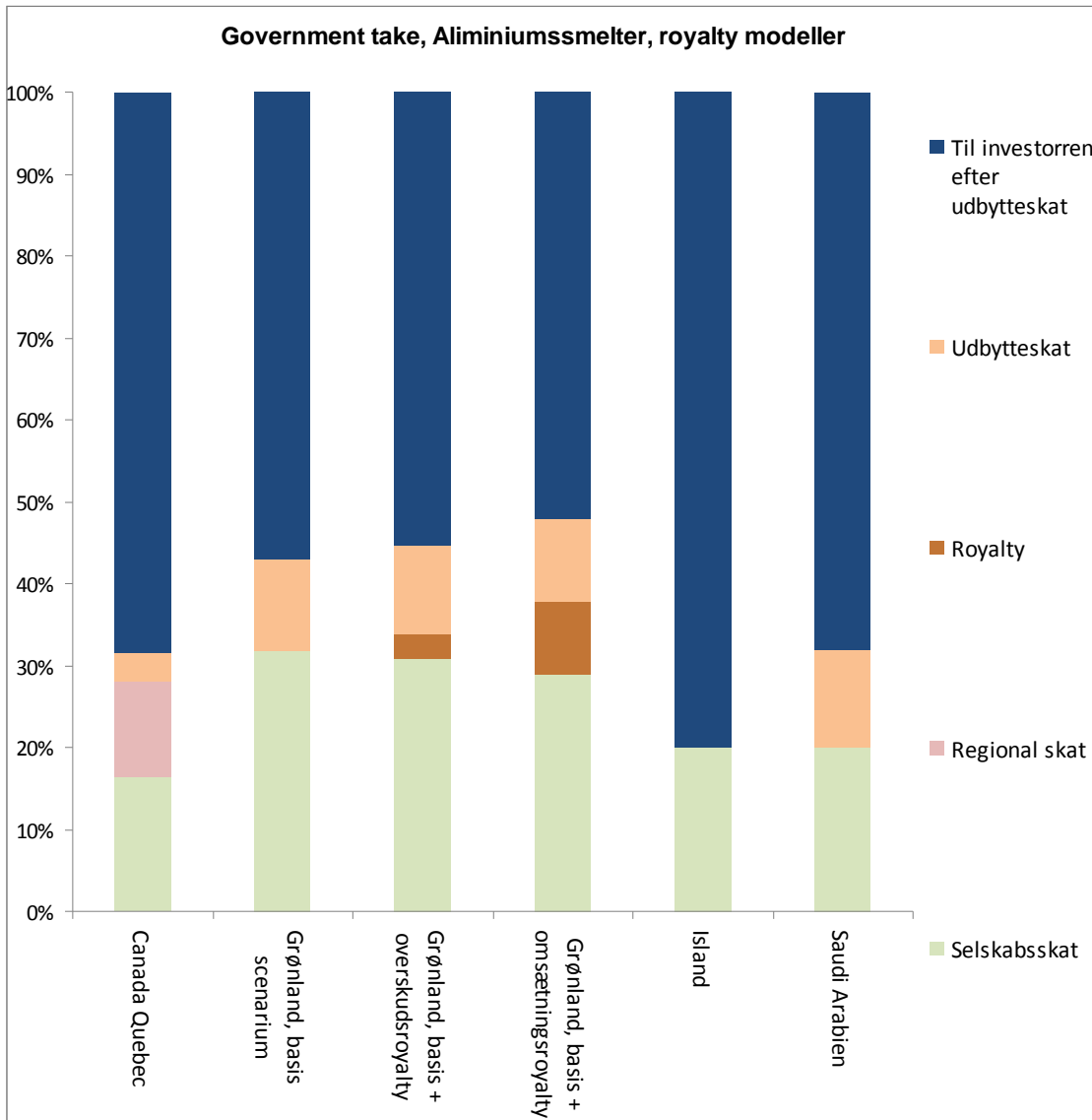

	Investor	Selskabsskat	Udbytteskat	Royalty	Samlet government take	IRR efter skat for investor	Bruttofor-tjeneste før skat/royalty
Basis - 20%	57,0%	31,8%	11,2%	0,0%	43,0%	4,70%	29%
Basis	55,3%	30,8%	10,9%	3,0%	44,7%	7,20%	40%
Basis + 25%	50,7%	28,3%	10,0%	11,1%	49,3%	9,55%	50%
Basis + 50%	49,2%	27,4%	9,7%	13,8%	50,8%	11,50%	56%

Assersuut una killormut takutitsivoq, tassa pisortat iluanaarutit ilaannik pissaat alliaartussammata isaatitat alliaartortillugit aammalu killormut ingerlasoqassappat malinnaassalluni, taamaattoqarneratigullu nunarput qulakkeerinnissaaq pitsaasumik isaatitsisoqartillugu pissaat annertunerunissaannut. Assersuummi tunngaviusoq + 50%-imik pisortat iluanaarutinit pissaat 50,8%-iussaaq, akerlianik akitsuutit tamarmiusuni iluseqartitsinermi pisortat iluanaarutinit pissarsiassaat 46,6 %-iulluni, tassaniami aningaasaliisut erniaqartitsinerat annertunerusumik sunnerneqarnaviangilaq. Tamatuma saniatigut qulakkeerneqassaaq, akitsuutinik akiliisoqassanngimmat aningaasarliornerit nalaanni.

Assersuut surplus-imik akitsuutitaqartitsisoq pitsaanerusumik kisitseriaaseqarsorinarpoq akitsuutit tamarmiusumut assersuummut sanilliullugu, aammalu qulakkeerissaaq aningaasaliisut Naalakkersuisullu inissisimaqatigiinnissaannut piffissani pitsaasuni ajortunilu.

Ataani takuneqarsinnaavoq nunatsinni aluminiumik aatsitsivimmut akileraarutigut, nunanut assersuussiffiusunut sanilliullugu, qaffasinnerusumik inissisimasoqarmat. Tamannalu aamma assinganik annertuneruunnartumilli atuuppoq, qaavatigut akitsuutinik ikkussisoqassappat.

Akitsuummik /surplus-imik akitsuummik piumasaqarnissamut eqqarsaateqarneq tungaveqarpoq nunatsinni inuiaqatigiit imermik erngup nukinganik nukissiorfeqarnissamut atuisinnaanermik periarfissiinerat, tassa pinngortitap pissarititai aluminiumik aatsiterinissamut ingerlatsinissami periarfissiissutigineqarnera. Akitsuutit akitsuut/ surplus-imik akitsuut aluminiumik tunisassiornermut imaluunniit imermik erngup nukinganik nukissiorfinnit atorneqartumit qanorluunniit inissiigaluaraanni pisortat iluanaarutit ilaannik pissarsinerunissaannut aqqutissiuussissaaq, aningaasaliisullu iluanaarutissaanut annikillitsissalluni. Soorlu qulaani taaneqareersutut taama iliuuseqarnissamut inissaqanngitsutut isikkoqartoqarpoq, nunat allat aningaasaliisussanik pilersilersitsinissamut unammillikkavut akileraarutinik piumasaqaatigisartagaat assersuuteqarfigissagaanni.

Kisianni eqqarsaatigineqarsinnaavoq immikkut akitsuummik piumasaqarsinnaaneq, tassa aningaasaliisoq ima iluanaaruteqartigissappat pissarsiniartoqarsinnaalluni. Qulaani assersuusionermermi aningaasaliinermut erniaritinneqartoq tunngaviusumik aallaavimmi 7 %-ip missaaniitsinneqarpoq annertuutullu taaneqarsinnaanani. Annertunerusumik aningaasaliissutit erniaqartinneqassappata, taava annikinnerusumik erniaqarneranit akitsuutinik piumasaqarnissaq aningaasaliinissamut killilersuinaviangilaq.

Ilanngussaq 2: Maleruagasat atuuttut nassuiarneqarnerat

Ilanngussap matuma Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuut atugassarititaasunut killissaliussat nalinginnaasut nassuiarneqarnerat imaraa, ilanngullugit inatsisit atuuttut aamma allaffissornikkut suleriaatsit. Nassuiaanermi inatsisit, immikkut aqqissuussat pissutsillu Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit aningaasaliivigineqarnissaannut piviusunngortinneqarnissaannullu kigaalaartitsisutut pasinarsinnaasut sammineqarput. Taamaattumik apeqqut nalaanneqartuaannartoq tassaavoq, nunatsinni atugassarititaasussanut killissaliussat sunniuteqarluartumik aqqissuussaannersut, taamaassimanngippallu qanoq iliorluni atuuffissaannut tutsinneqarsinnaannersut.

Suliassaqarfiit makkua kalluarneqarput: akileraartarnermut maleruagassat, peqqinnissamut, qimarnngussinermut, sulisilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarnermut, ilanngullugit cpr-mut inatsit, sullivinni avatangiisinut inatsimmut, ilanngullugu aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi isumannaallisaanermut il.il. piunasaqaatit, avatanniit nunatsinni suliffissarsiortunut maleruagassanut, soorlu nunanit allamiunut inatsit, nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit il.il.

1.1 Akileraartarnermut maleruagassat

Immikkoortuni tulliuuttuni inatsisit maannakkut atuuttut aallaavigineqarput. Pingaarnersiuiinermi siullermik pingaarnertullu suliassaqarfiit suliassap aalajangersimasup imminut akilersinnaassusaanik naatsorsuinermit annertuumik sunniuteqarsinnaasut salliuinneqarput, tamannalu Kalaallit Nunaanni suliassaq aalajangersimasooq suliassamut taamaaqqataanut unammillertaasumullu allamiittumut naleqqiullugu nalilerneqartussanngornerani, nunatta unammillersinnaassuseqarneranut naleqqiullugu uuttuutitut pingaaruteqartutut ilaatinneqassaaq.

Tulliuutillugit suliassaqarfiit allaffissornikkut annertuumik unammilligassaqartitsisinnaasut eqqartorneqassapput, qanorluunniit pisoqaraluarpat oqartussaasut tungaanniit, maleruagassat pineqartut malinneqarnerisut misissorniartulugu taamaqataanik annertussusilimmik nakkutiginnilluni iliuuseqarnernik malitseqartariaqartut, kiisalu aamma suliassaqarfiit iluarsineqarsinnaasunik naapertuutinngitsortaqaqtutut nalilerneqartut.

1.1.1 Nalikilliliinerit

Suliassaqarfiit ilaat suliassamit aningaasat ingerlaarneranni taamaasillunilu imminut akilersinnaassusermit annertuumik sunniuteqartussaq tassaavoq, aningaasaatinut aningaasartuutit qanoq sukkatigisumik isertitanit ilanngaatinneqarsinnaannersut. Ataatsimut isigalugu isiginiarneqassaaq suliassat aatsaat imminut akilersinnaalissammata aningaasaatinut aningaasartuutit ingerlaavartumik isertitaqarnermit matussuserneqarsinnaalerpata.

Taamaattorli naatsorsuuserinikkut akileraarusiisarnikkullu isigalugit ukiumi angusat, aningaasaatinut aningaasartuutit piffissap aalajangersimasup ingerlanerani ilanngaatinneqarsinnaalernissaat aallaavigalugu naatsorsorneqartarput.

Nalikilliliisarnermut maleruagassat maannakkut atuuttut aammalu nalunaarut kaajallaasitarlu tassunga atasut, aningaasaatinut aningaasaliinernut taamaattunut, soorlu llanngussaq 1-imi nassuiaassutaasutut inuussutissarsiornermi suliaassat angisoorsuit ingerlatassaannut tunngassuteqartunut annikitsuaraannarmik tunngassuteqarput.

Akuersaartumik taaneqarpoq ruujorit aqquaat ataatsimut katinnerinit nalikilliliinermi 30 %-imik nalikillilernerqartartut. Paarlattuanik maannakkut suleriaaseq malillugu pigisat suulluunniit nuunneqarsinnaanngitsut, ruujorit aqquaat taaneqartut kisiisa pinnagit, illuutit isigineqarput. Taamaalilluni sapusiat, aqquasernit, sulluliat (qanoq atornerqarnerat apeqquaatinnagu), qulimiguulinnut inissiiviit il.il., suleriaaseq maannakkut atuuttoq malillugu ukiut 20-it ingerlaneranni nalikillilernerqartarput. Taamaattoq sinneqartoorutinik nalikilliliisarneq pillugu maleruagassat maannakkut atuuttut piffissap nalikilliliiffiusartup naleqqutinngitsumik sivisuutinneqartarnera pakkersimaarpaa.

Inuussutissarsiornikkut suliutini angisuuni aamma suliffissuarni nutaani allani nalikilliliisarnissamut periarfissat naleqqussarneqarnissaat naapertuussinnaavoq. Tassunga atatillugu pigisat assigiinngitsut inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni allanilu suliffissuarni nalinginnaasumik atornerqartartut naapertuuttumik ilisarnaasersornerat suliarineqartariaqaralarpoq.

1.1.2 Ullunut 14-nut maleruagassaq

Ullunut 14-nut maleruagassamik taaneqartartoq naapertorlugu, nunanit allamiut nunanit nunatsinni marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissuteqanngitsuneersut, sulisitsisuminni nunanit allameersumi sulinermini nunatsinni akileraartussatitaanatik sivisunerpaamik nunatsinniissinnaallutik, amerlanertigut maleruagassatut asseqanngilluinnartutut sumiiffinni allani atornerqanngitsutut erseqqissarneqartarluni aammalu amerlanertigut iluarineqanngitsutut oqaatiginiarneqartarluni.

1.1.3 Marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissutit

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaat taamaallaat nunanut sisamanut marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissuteqarpoq aammalu marlussunnik allanik immikkuullarissunik isumaqatigiissuteqarluni. Nunat marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissuteqartut avataanni ingerlatseqatigiiffiit kalaallinit pigineqartut aamma ingerlatseqatigiiffiit suliffissuarmut atasut akornanni annertoorsuarmik niueqatigiinnerulernissamik naatsorsuutigisaqarneq ilutigalugu, takorloorneqartariaqarpoq suliaassanik transfer pricing-imut iluarsineqartunik pilertoqartalissasoq. Iluarsinerit taamaattut nunatsinnit aamma ingerlatseqatigiiffiit suliffissuarnut atasut nunanit allaneersut nunaannit aallartinneqarsimasinnaapput.

Aallaaviatigut iluarsinerusinnaasut malitsigisaannik suliffeqarfiit arlaqartut isertitaminnit marloqiusamik akileraartinneqassapput. Maannakkorpiaq nunanit allamiut amerlanerpaartaat piffissami sivikitsuinnarmi nunatsinniittarput, tamakkiisumik akileraartussaataitanermut maleruagassani pineqartunut ilaalertaratik. Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut piviusunngortinneqarneranni nunanit allamiut, tamatuma kingorna nunatsinni maleruagassat malillugit tamakkiisumik akileraartussaataitalersussat amerlinissaat naatsorsuutigineqarpoq. Inunnut taakkununga tunngatillugu ajornartorsiutaasoq tassaasinnaavoq, nunami angerlarsimaffigisami taamatuttaaq tamakkiisumik akileraartussaataitaaneq attatiinneqarsimappat,

taamaattoqarnerani inuup isertitai tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit marloqiusamik akileraarusorneqarsinnaallutik. Taamaattorli ilaannikkut suleriaasiusarpoq akileraarusiussa qakilerneqareersoq akuersarneqartarluni, taamaasilluni nunami angerlarsimaffigisami marloqiusamik akileraarusiisarnerusinnaasoq atuutsinneqartarani.

Marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissutip kingunerisaanik qanorluunniit pisoqaraluarpat nunatsinni akileraarusiisarnermut tunngaviusoq annikillisussaavoq. Paarlattuanik Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni aningaasaliisarnarit piviusunngortitsisarnerrillu siuarsarniarlugit suliaqarnerup peqatigisaanik nunanut attuumassuteqartunut marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissutit pillugit isumaqatiginninniarnarit aallartinneqarnissaat naleqquttuusorinarpoq. Marloqiusamik akileraarusiisarnermut isumaqatigiissutit taamaasillutik nunami annaasaqarsinnaanermut naleqqiullugu nalilersuinerup tunngaviusussanut ilaapput. Marloqiusamik akileraarusiisinnarneqarnerup aarlerinaateqarnerata kingunerisaanik, qanorluunniit pisoqaraluarpat suliassami ataatsimut katillugu aningaasaqarnermi tassunga aningaasartuutit ilanngunneqartassasut.

1.1.4 Nalunaarusiortarneq

Pisinnaatitsissummik pigisaqartumit aamma pilersuisuusunit paasissutissanik immersugassamut immersuutigineqartunik pissarsiniarnissaq pillugu suliniutit nutaanerpaat, pingaartumik pilersuisuusunit akileraarutitut akiliuteqartarnerup qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu suliniutaavoq sunniuteqarluartoq. Taamaattorli isumaqartoqarpoq qaammatit tamaasa naatsorsueriaatsinik il.il. toqqoqqasunik atuilluni regneark-imik taarsiisarnissamik piunasaqaataasoq, peqatigisaanillu suliffeqarfiit 20-init amerlanerusunik sulisoqartut elektroniskimik akileraartarnerup oqartussaasunut nalunaaruteqarnissamik pisussaaffeqarnerat, allaffissornikkut nammakkarsuutaasoq. Taamaattorli tamatumu periaatsip akileraarutitut akiliisitsisarnermut tunngatillugu sunniuteqarluartuusimaneranut naleqqiunneqassaaq.

1.1.5 Tamakkiisumik akileraartussaataaneq

Suliassaqarfiit ilaat Akileraartarnerup Aqutsisoqarfiup eqqumaffigisariaqangaa piareersimaffigisariaqangaalu tassaavoq, nunanit allamiut amerlarsoorpassuit nunatsinni tamakkiisumik akileraartussaataalertussaasut, ilanngaasiinnginnermi akileraartarnerup aqqissuussat atornerqaraluarpataluunniit. Suliffissuaqarfiit paasinninnerat malillugu akileraarutitigut nammineeirluni nalunaaruteqartarnerup immersugassat, ilitsersuutit il.il. taamaallaat kalaallit danskillu oqaasii atorlugit saqqummerninneqartarnerat attatiinnaruminaattussaavoq. Taamaattumik inuit nunanit allaneersut qanoq iliorluni sullinneqartarnissaat pilersaarusiorlugu aallartinneqartariaqarpoq.

1.1.6 Transfer pricing-imut maleruagassat suleriaatsillu – suliffissuup iluani niuernerup akinik aalajangersaasarneq

Suliffissuup iluani niuernerup atatillugu transfer pricing pillugu nunatsinni maleruagassat maannakkut atuuttut malillugit, suleqataasut attuumassuteqartut niuerfimmi atugassarititaasut tunngavigalugit niuernissamik pisussaaffeqarput taamaasillutillu akiusut suleqataasut imminnut attuumassuteqanngitsut akornanni niuerneq ingerlanneqarsimagaluarpat akiusut atornerqartussaasut atornerqassallutik.

Akilerartussaataitaasup suliffissuup iluani niuernerit qanoq akeqartinneqarsimanersut pillugit uppernarsaatit allaganngorlugit piginissaannut pisussaaffeqarpoq. Allaganngorlugu uppernarsaataasoq taanna akilerartarnermut oqartussaasunut saqqummiunneqarsinnaasussaavoq aammalu ukiuni tallimani toqqoqqaneqartussaalluni. Akilerartussaataitaasoq akinik aalajangersaasimanermut uppernarsaammik pisariaqartumik saqqummiussisinnasimangippat, tamanna akileeqqusissuteqarnikkut pillaatissinneqarsinnaavoq.

Nunatsinni akilerarutitut nammineq nalunaarsuinermit tunniussinermut atatillugu suleqataasut suliffissuarmut atasut aamma nuussinernut misissorneqartunut immersukkamik tunniussinissamik pisussaaffeqarput, tassani suliffissuup iluani niuernerit annertussusaat suussusaallu nassuiarneqassalluni.

Suliniutinik angisoorsuarmik aallartitsinermit transfer pricing-imut suliassa qarfirmi maleruagassat nalinginnaasumik akuerisaasut atuutsinneqalernissaat isumaliutiginneqartariaqarpoq, taamaasilluni suliassa qarfirmi ersarissunik maleruagassaqaalissalluni, tamatumalu paatsooqatigiissinnaanerit annikillisissavai taamatullu suliassanik sularinninnissaq oqilisassallugu. Tassunga atatillugu ingerlatseqatigiiffinnut inatsisitigut piumasaqaatinik malinninngitsunut pineqaatissiisarnermut periarfissat annertusarneqarnissaat taamatuttaaq isumaliutiginneqartariaqarpoq.

Ullumikkut nunatsinni akilerartarnermut inatsisip ilaminiinnaa transfer pricing-imut tungassuteqarpoq. Taamaattorli maleruagassat malittarisassallu oqartussaasut sularisimasaat ersarinnerusumik oqaaseqatigiillorneqarsimasinnaagaluarput. Transfer pricing-imut suliassa qarfiup iluani ersarissunik malittarisassanik atuutsitsilernermit paatsooqatigiissinnaanerit annikillisinneqarsinnaassapput aammalu suliassanik sularinnittarneq oqilisarneqassalluni. Taamaattumik Kalaallit Nunaata aluminiuliornermut suliassa qarfirmi aamma aatsitassarsiornermit suliffissuaqarnermit nunatut aningaasaliiviusinnaasussatut inissisimanagera nukittorsarniarlugu, transfer pricing-imut suliassa qarfirmi maleruagassat akuerisaasut nalinginnaasut atuutsinneqalernissaat isumaliutersuutiginneqarsinnaavoq.

Malittarisassat imarisassaannut minnerpaamik piumasaqaataasoq assersuutigalugu tassaasinnaavoq periaatsit suut suliffissuit iluanni akiliisarnermut akiusunut akinut aalajangersaanermit atornerqarsinnaassanersut (nuussinert suussusaat apeqqutaalluni) kiisalu akiliisarnermut akiusut atornerqartut uppernarsarniarlugit uppernarsaasiisarneq qanoq ilusilersorneqassanersoq. Suliffeqarfiit nunanit tamalaaneersut transfer pricing-imut uppernarsaatinik suliqaartittarnerannut tunngatillugu Danmarkimi ineriartorneq qivieraanni, tamanna aatsaat piviusunngorpoq akilerartarnermut oqartussaasut qanoq transfer pricing-mut uppernarsaasiisarnissamik kissaateqarnerat pillugu aalajangersimasumik ilitsersuummik saqqummiisoqarmat (tamanna suliassa qarfirmi inatsisitigut piumasaqaataagaluartoq tassunga atasunik pineqaatissiinissamut periarfissaqarfiusumik). Apeqqutit atorlugit misissuinerit takutippaat ingerlatseqatigiiffiit sattallutik sulisutut misigisimasimasut aammalu uppernarsaatinut najoqqutassatut suut akuerisaassanersut erseqqissumik paasisimasimangikkaat. "Nuussinernut misissorneqartunut akiusunik aalajangersaanermit uppernarsaasiinermut ilitsersuut"-ip saqqummersinneqareernerata

kingorna, akileraartarnermut oqartussaasut uppernarsaatit imarisassaannut kissaataasa malinnissaat naammassinissaallu ingerlatseqatigiiffinnut oqinnerujussuanngorpoq.

Transfer pricing-imut suliassa qarfimmi suli annertunerusumik sukaterinissaq kissaatigineqarpat, ingerlatseqatigiiffinnut inatsisitigut piumasaqaatinik malinninngitsunut pineqaatissiinissamut periarfissanik annertusaanissaq isumaliutersuutigineqarsinnaavoq. Pineqaatissiisarnerit maannakkut atuuttut isertitaqarnissamut periarfissanut nunatsinni siusinnerusukkat taaneqartuni suliffissuarniittunut naleqqiullugit annikitsuararsuupput. Ingerlatseqatigiiffiit uppernarsaasiinissamut piumasaqaatinik malinninnissamik annertunerusumik toqqaasarnissaannik periarfissiinissaq kissaatigigaanni, sumiginnaanermut pineqaatissiineq ingerlatseqatigiiffinnut malunnaateqarnerusinnaasariaqarpoq.

1.2 Peqqinnissaq, ulorianartorsiornermi qimarngussuisarneq, sulisilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarneq, ilanngullugu Cpr pillugu inatsit

Matuma kinguliani pissutsit peqqinnissamut, ulorianartorsiornermi qimarngussisarnermut aamma sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqartarnermut tunngasut nunatsinni inuussutissarsiornikkut suliniutini angisuuni aningaasaliinissamut piviusunngortitsinissamullu kigaalatsitsisuusinnaasut allaaserineqarput.

1.2.1 CPR pillugu inatsit

Peqqinnissa qarfimmi sullississarnerni aalajangiisuusarmat, innuttaasup nunami maani inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimanersoq, aallarniutigalugu CPR-normumik tunniussinissaq aamma inuit allattorsimaffianni nalunaarsuinissaq pillugu maleruagassanik imaqartoq allaaserineqarpoq.

§ 3, imm. 1, nr. 3-imi allassimavoq "*Kinaluunniit nunami maani akileraarutininik sularinninnermut atatillugu akileraartarnermut oqartussaasut malilugit taamaattumik peqartussaaguni inuup normuanik tunineqartussaavoq*". Nunamut namminermt aamma Peqqissutsimut ministeri tassaavoq nunanit allaniit nuunnermi siullerpaamik nalunaarsorneqarnermi inuup normuanik tunniussineq pillugu pineqartumut nalunaaruteqartartoq.

Kommunalbestyrelsip kinaluunniit kommunimi taassuma najugaani CPR-mut nalunaarsortussaavaa, takuuk § 6. Najugaq paasineqassaaq tassaasoq sumiiffik inuup akuttunngitsumik unnuiffigisagaa.

Kommunalbestyrelsip najugaqarfeganngitsoq pineqartup kommunimi aalajangersimasumik sumiiffigisartagaanut suussusaa apeqqutaatinnagu nalunaarsussavaa. Sumiiffigisartakkap aalajangersimasutut isigineqarsinnaanissaanut tassaniittarneq aalajangersimasumik sivissuseqassaaq, tassani sumiittarfiusoq nikittassanani.

Nunanit allaniit nuuttunut piumasaqaataavoq, CPR-mut nalunaarsuiffimmut nalunaarsorneqarsinnaanissamut nunamiinneq qaammatit pingasut sinnerlugit sivissuseqassasoq, takuuk § 16, imm. 1. Inuit nunanit avannarlerneersut nuunnerminnik nalunaarutiginninnissamut aatsaat pisussaaffeqarput nunamiinneq qaammatit arfinillit sinnerlugit sivissuseqarsimappat. Inuit allat nuuttut qaammatit pingasut sinnerlugit sivissuseqarsimappat. Inuit allat nuuttut qaammatit pingasut sinnerlugit sivissuseqarsimappat. Inuit allat nuuttut qaammatit pingasut sinnerlugit sivissuseqarsimappat. Inuit allat nuuttut qaammatit pingasut sinnerlugit sivissuseqarsimappat.

nuuffigisaminnut nalunaarnissamik pisussaaffeqarput, takuuk § 16, imm. 2. Nunani allani sivikitsumik tikeraarnerup kingunerisaanik, pineqartoq piffissami tassani taaneqartumi nunami maani ulluni amerlanerni sinissimappat, qaammatinik pingasunik piffissaliineq kipitinneqassanngilaq, takuuk § 16, imm. 3.

Uninnganeq qaammatit pingasut sinnerlugit sivismussuseqassanersoq nalornissutigineqarpat, kommunalbestyrelsip nuunnerup nalunaarsornissaa utaqtitissinnaavaa, parlattuanik uninnganissaq qaammatit pingasut sinnerlugit sivismussuseqassasoq uppersaatissaqarpat kommunalbestyrelsip pineqartoq CPR-mut nalunaarsussavaa, takuuk § 16, imm. 4. Tamanna assersuutigalugu atuutissaaq pineqartoq ataavartumik nunamiinnissaq siunertaralugu nunamiinnissamut akuersissummik peqarpat *imaluunniit atorfininnermut isumaqatigiissut qaammatit pingasut sinnerlugit sivismussuseqartussa qigineqarpat.*

Nunanit allaniit Kalaallit Nunaannut nuuttut CPR-mut nalunaarsorneranni, nunani avannarlerni innuttaassuseqartuunngitsunut piumasaqaataavoq taakkua nunanit allamiunut inatsit imaluunniit peqqussutit taanna malillugu aalajansagaasut malillugit nunatsinniinnissamut akuersissummik imaluunniit uppersaammik peqassasut imaluunniit nunanit allamiunut inatsit malillugu Nunanut allamiunut sullissivimmit uppersaateqassasut Kalaallit Nunaaniinnissamut akuersissummik imaluunniit uppersaammik peqannginnissamik akuerisaasut, takuuk § 17, imm. 1.

Visum imaluunniit pas-imi aallarnissamut piffissaliussa q nunamiinnissamut akuersissummut sanilliunneqarsinnaanngilaq, taamatullu aallarnissamut piffissaliussa akuerineqartoq qaammatit pingasut sinnerlugit nunamiinnissinnaatitaanermik malitseqartoq nalunaarsuinissamut tunngavuisinnaanngilaq, takuuk § 17, imm. 3.

Kommunalbestyrelsip piumasarisinnaavaa inuk kinaluunniit nuunnermik nalunaaruteqarnissamut pineqartunut ilaasoq nalunaarsuinnginnermi nammineerluni takkutissasoq, takuuk § 21, imm. 2.

Nunanit allamiunik nunanut allamiunut inatsit malillugu nunatsinniinnissamut akuersissummik imaluunniit uppersaammik taakkua nunamut tikereerneranni tunniunneqarsimasumik pissarsisimasunik nalunaarsuinnermut ulluliussa, nunamiinnissamut akuersissutip imaluunniit uppersaatip tunniunneqarnerani ulluliussami nuussimasutut nalunaarsorneqassaaq, takuuk § 22.

Parlattuanik nunamiinnissamut akuersissut Kalaallit Nunaannut tikinnissaq sioqqullugu tunniunneqarsimappat, ulloq tikiffiusoq nalunaarsuinnermi atorneqassaaq.

1.2.2 Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq tassunga atasunik nalunaarutitaqartoq.

Inatsisartut peqqussutaat nr. 15/97 naapertorlugu inuit nunami maani inuit allattorsimaffiannut nalunaarsimasut nunamilu maani najugaqartut kisimik Inatsisartut peqqussutaat taanna malillugu akeqanngitsumik imaluunniit akiliuteqarlutik sullinneqarsinnaatitaasut.

Inuit nunami maaniikkallartut Inatsisartut peqqussutaat taanna malillugu akeqanngitsumik imaluunniit akiliuteqarlutik, maleruagassat Naalakkersuisunit aalajangersagaasut malillugit sullinneqarsinnaatitaapput, takuuk § 2, imm. 2.

Inuit nunamiikkallartut paasineqassaaq tassaasut inuit, inuit nalunaarsorsimaffianni nalunaarsorneqarsinnaanngitsut imaluunniit inuit qaammatini arfinilinni nunami maaneereersimanngitsut. Allat tamarmik inatsisip oqaasertai malillugit peqqinnissaqarfiup sullississutaannut pisinnaatitaaffeqarput.

Pisut malillugit pineqartoq Kalaallit Nunaata avataani inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimanersoq apeqqutaatinnagu, qaammatinit arfinilinnit sivisunerusumik Kalaallit Nunaanniinneq, nunatsinni inuit nalunaarsorsimaffiannut nalunaarsimanermut Naalakkersuisut sanilliussinnaavaat. Naalakkersuisut nalunaarutini pingasuni aalajangersarpaat qaammatini arfinilinni nunamiinneq inuit allattorsimaffiannut nalunaarsorsimanermut sanilliunneqassasoq.

Inuit isumaqatigiissutit imaluunniit atorfeqarnermi pissutsit tunngavigalugit akeqanngitsumik nakorsartissinnaatitaasut il.il., taamaallaat pisuni isumaqatigiissummi imaluunniit atorfeqarnermut tunngatillugu pineqartunut ilaanngitsuni Inatsisartut peqqussutaat manna malillugu sullississutitut pisinnaatitaapput, taamaattorli takuuk kap. 7, takuuk § 4.

Sulisitsisoq inatsisit allat naapertorlugit sulisut suliffeqarfimmi atorfeqartut nakorsamit ikiorserneqarnissaat napparsimanermilu passunneqarnissaat isumagissallugu pisussaaffeqarpoq, sulisut taamaattut sullississut sulisitsisup pisussaaffiata avataaniissimappat Inatsisartut peqqussutaat manna malillugu sullississutitut aatsaat pisinnaatitaaffeqalissaaq, taamaattorli takuuk kap. 7.

1.2.3 Napparsimasut najugaqarfimmi avataani misissorneqarnerani katsorsarneranilu kiffartuussinerit pillugit nalunaarut nr. 2, 24. januar 2005-imeersoq

Nalunaarummi pineqartunut ilaapput napparsimasut illoqarfimmi, nunaqarfimmi imaluunniit allami ukioq tamaat najugaqarfiusumi (napparsimasup angerlarsimaffia) najugaqartut. Aammattaaq nalunaarummi aalajangersarneqarpoq tassani napparsimasut nunami maani inuit allattorsimaffianni nalunaarsimasut aammalu nunami maani aalajangersimasumik najugaqartut imaluunniit qaammatinit arfinilinnit sivisunerusumik nunami maaniissimasut kisimik pineqartunut ilaasut.

Napparsimasut nalunaarummi pineqartunut ilaasut tassaapput illoqarfimmi najugaqartut aamma nunaqarfimmi najugaqartut kiisalu illoqarfiit nunaqarfiillu avataanni aalajangersimasumik najugaqartut. Aatsitassarsiorfimmi sulisut "aatsitassarsiorfiup illoqarfittaani" aalajangersimasumik najugaqartuugunik aammalu inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimasuullutik, nalunaarut malillugu sullississutitut pisinnaatitaaffeqarsimassapput.

Nalunaarummi § 4 malillugu napparsimasut angerlarsimaffimmik sumiiffiata avataani misissortinnissamut imaluunniit suliaritinnissamut innersuunneqarsimasut kiisalu napparsimasut noqartarnerminnik imaluunniit kinguaassiutitigut nappaateqartut nakorsap

innersuussutigisaanik akeqanngitsumik assartorneqartussaapput. Napparsimasut aatsaat nakorsap innersuussutigisaanik akeqanngitsumik angerlarsimaffimmik sumiiffianiit assartorneqarsinnaatitaapput tamanna napparsimasup qanoq issusia najukkamilu assartuinissamut periarfissat eqqarsaatigalugit pisariaqartutut nalilerneqarpat, takuuk nalunaarummi § 4.

Nalunaarummi aalajangersakkat sinneri soorunami aamma napparsimasoq nalunaarutip atuuffissaani pineqartunut ilaasimappat atuutissapput.

1.2.4 Peqqinnissaqarfimmi sullissinerit atuisullu akiliuteqartarnerat pillugit nalunaarut nr. 5, 15. februar 2006-imeersoq

Nalunaarummi pineqarput innuttaasut peqqinnissaqarfimmi sullississutit ilaannik akeqanngitsumik imaluunniit tamakkiisumik ilaannaasumilluunniit akiliuteqarlutik sullinneqarnissamik periarfissaqarnerat.

Nalunaarut inunnut nunami maani inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasunut aammalu qaammatinit arfinilinnit sivilisnerusumik ataannartumik nunami maaniissimasunut atuuppoq. Inuit taakkua nunami maani innuttaasutuulli allatut sullinneqassallutik pisinnaatitaapput, takuuk § 1, imm. 1-2.

§ 1, imm. 3-imi aamma allassimavoq ”*Takornariat inuillu allat tassanngaannartumik napparsimalernikkut akeqanngitsumik napparsimasutut ikiorneqarsinnaatitaaneq pillugu malittarisassanut ilaatinneqanngitsut peqqinnissaqarfimmit pisariaqartinneqartut naapertorlugit sullinneqarsinnaapput akiligassinneqassallutillu*”. Tamanna isumaqarpoq inuk, inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimasuunngippat aalajangersimasumillu najugaqarsimanani imaluunniit qaammatini arfinilinni ataannartumik nunamiissimanani, inuk peqqinnissaqarfimmi suliississutinut pisariaqartunut aatsaat pisinnaatitaassaaq aammalu inuk taakkununga akiliuteqassalluni.

1.2.5 Inuit Savalimmiuni Danmarkimiluunniit najugaqartunut Kalaallit Nunaanniikkallartut peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit nalunaarut nr. 17, 13. september 2006-imeersoq

Inuit Savalimmiuni imaluunniit Danmarkimi najugaqartut tassanngaannartumik napparsimalernerminni imaluunniit katsorsarneqarsinnaanngitsumik tassanngaannartumik ajornerulersumik nappaateqartut, ajutoorsimasut assigisaannilluunniit, akeqanngitsumik napparsimanermi ikiorserneqarsinnaatitaapput. Piumasaqaataavoq inuit Savalimmiuneersut savalimmiormiut napparsimanermut karsiannit sullississutinut pisinnaatitaaffeqassasut.

Inuit taakkua nunaqarfimmit imaluunniit sumiiffimmit allamit ukioq tamaat najugaqarfiusumit nunatsinni napparsimavimmut naleqquttumut akeqanngitsumik nakorsap innersuussuteqarneratigut assartorneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput. Ukioq tamaat najugaqarfiusut avataanni assartuinermut aningaasartuutit kiisalu napparsimavimmut imaluunniit katsorsaasarfimmut nunatta avataaniittumut assartuinermut aningaasartuutit, inuup nammineerluni akilissavai.

Katsorsaaneq ilaalu ilanngullugit piffissap pineqartup qanoq issusiata Savalimmiunut imaluunniit Danmarkimut angerlarnissap ajornarunnaarfianit sivilisunerusumik ingerlassanngilaq.

1.2.6 Sulisilluni ajoqusersinnaanermut sillimmasiineq

Inuit sulisitsisumit nunatsinni sulineramik ingerlataqartumit atorfeqartinneqartut, nunatsinni sulisilluni ajoqusersinnaanermut sillimmasiisarneq pillugu inatsit nr. 1528, 21. december 2010-imeersoq malillugu isumannaallisaavigneqarput.

Inatsit inunnut tamanut atuuppoq, apeqqutaatinnagu suliaqanermik ingerlatsisuusut maani nunaminnganeersuunersut imaluunniit nunamit allameersuunersut. Inatsimmi inuit allattorsimaffianni nalunaarsorsimanissamik inuit piunasaqarfigineqanngillat.

Tamanna tunngavigalugu inatsimmi §§ 52-imi, 54-imi aamma 60-imi aalajangersagaavoq sulisitsisoq kinaluunniit suliffimmini inunnik § 2-mi taaneqartunik sulisitsisuusut, inatsit malillugu inunnik taakkuninnga isumannaallisaanissamut pisussaaffeqartoq.

Sulisitsisup isumannaallisaanissamut pisussaaffini sulisilluni ajutoornerup malitsigisaannut sillimmasiissuteqarnermigut aammalu inuussutissarsiorluni napparsimalernerup malitsigisaannut Suliffeqarnermi Inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiissuteqarnermigut naammassisimassavaa.

Sillimmasiissuteqarneq sillimmasiisarfimmi pissaaq aammalu Suliffeqarnermi Inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiisarfiimmut ilanngunneq Danmarkimi ATP-mut suliffeqarfiup ilanngutsinneratigut pissalluni.

1.3 Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlut killilersimaarneqarnissaat

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlut killilersimaarneqarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersumi siunertaavoq, sulisussat nunaqavissut nunatsinni suliffissanut salliutinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa. Inatsit atorfinnut makkununnga atorfinitsitsinermut atuuppoq:

- ilinniagaqarsimanngitsunut
- mesterimi ilinniartuunermut assingusumik ilinniagaqarsimasunut, inuussutissarsiutitigut tunngaviumik ilinniagaqarsimasunut assigisaannullu,
- isumaginninnermi perorsaasutut aamma isumaginninnermi siunnersortitut ilinniagaqarsimasunut
- Ingerlaqqiffiusumik imarsiornermik ilinniagaqarsimasunut.

Inatsimmi aalajangersarneqarpoq inatsisip atuuffissaata iluani avataaniit sulisussanik atorfinitsitsinissamut imaluunniit atuinissamut akuersissut kommunalbestyrelsimit tunniunneqartassasoq. Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlut killilersimaarneqarnissaat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 24, 26. august 1993-imeersumi aalajangersarneqarpoq akuersissummik qinnuteqaat kommunip suliffissarsiuussarfia aqqutigalugu tunniunneqartassasoq.

Suliffissarsiuussisarfiup sulisussanik avataaneersunik atorfinitsitsinissamut imaluunniit atuinissamut akuersissummik qinnuteqaatip tigungerani misissussavaa, atorfiimmut sulisussamik nunaqavissumik imaluunniit sulisussamik nunatsinnut immikkut

atassuteqartumik piginnaaneqartumik innersuussisoqarsinnaanersoq. Taamaattoqarsimappat sulisussamik avataaneersumik atuinissaq pillugu qinnuteqaat itigartinneqassaaq.

Inatsisartut inatsisaat maannakkut ilusimisut iluseqarluni ingerlaannartumik sulisussamik avataaneersunik atuisinnaanissamut akornutaavoq. Inatsisartut inatsisaanni naalagaaffinni namminersortuni nunap inoqqaavi pillugit ILO-mi isumaqatigiissut nr. 169 piviusunngortinneqarpoq, kisiannili Inatsiartut inatsisaat taamaakkaluartoq ILO-mi isumaqatigiissut malillugu illersuinissamik annertunerusumik imaqarpoq.

1.4 Sulinngiffeqartarneq pillugu inatsit

Sulinngiffeqartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 10, 12. november 2001-imeersoq nunatsinni suliffeqartut sulinngiffeqarnerminni aningaasarsiaqarsinnaatitaanerat aamma sulinngiffeqarnermi ajunngitsorsiassaqaarsinnaatitaanerat pillugit aalajangersakkanik imaqarpoq. Sulisut Kalaallit Nunaanni inatsisini pineqartunut ilaasimassapput suliaqarneq nunatsinni qaninnerpaamik attuumassuteqarsimappat, takuuk Rom-imi isumaqatigiissummi artikel 6.

Inatsimmi aalajangersarneqarpoq sulinngiffeqarsinnaatitaneq qaamatsiutit malillugit ukiumi pissarsiarineqartartoq, ukiup tulliani sulinngiffeqarfiusussami sulinngiffeqarnermi atorineqarsinnaassasoq. Annerpaamik sulinngiffeqarnermut nalunaaquttap akunneri 200-it pissarsiarineqarsinnaapput ukiumut ullut sulinngiffeqarfiusussanut 25-nut amerlassusilerneqarlutik. Sulisoq suliunnaarpat sulisitsisup ukiumut sulinngiffeqarfissanik pissarsiaqarfiusumut kiisalu ukiumut siusinnerusukkut sulinngiffeqarfissanik pissarsiaqarfiusimasumut sulisup suli sulinngiffeqarfisimanngisaannut 12 %-it sulinngiffeqarnermi ajunngitsorsiassatut akilissavai.

1.5 Assartuussineq, ilanngullugu RAL-imut ingerlatsinissamut akuersissut

Nunatsinnut, nunatsinnit nunatsinnilu imaatigut usinik assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 16, 30. oktober 1992-imeersoq malillugu Royal Arctic Line nunatsinni illoqarfinnut, illoqarfinit aamma illoqarfiit akornanni umiarsuarnik ingerlatsinissamut kiisalu nunatta aamma Reykjavik-ip, Aalborgip aamma imarpik ikaarlugu ornigassat arlallit akornanni kisermaassisussaataafilemmik ingerlatsinissamut tunineqarsimavoq.

Royal Arctic Line-ip nassiussanut akigititai assigiimmik akeqartitseriaatsimik tunngaveqarput, taamaasilluni imaatigut assartuinermit akiusoq illoqarfinni tamani assigiilluni, taamaattumillu illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik imaatigut assartuiffiginissaannut minnerpaaffiliussamik qulakkeeriniartoqarluni. Taamaasilluni 2011-imi umiarsuit nunaqarfinnut angalasartussat aningaasalersorniarlugit assartuinermit akinut ilassusiisoqarpoq.

Royal Arctic Linep niuernermit tunngavigisaani pingaartumik nunatsinni pilersuinerup qulakkeerneqarnissaa qulakkeeriarneqarpoq. Kisermaassisussaataalluni ingerlatsinissamut akuersissummi qulakkeerneqarpoq suliffeqarfiup aaqqissuussaanaera aamma aningasartuutinik ilusiliineq unammillerneqarnermik kalluarneqanngitsumik ingerlatinnissaa.

Umiarsuaatillip angalanissamut pilersaarutaanni Aalborg aallaavigineqarpoq, tassani nunatsinniit nunatsinnullu usit amerlanerpaat tamarmik inissisimasarlutik. Taamatutaaq nunami umiarsuaatillip atuuffii pingaernerit Aalborgimi qullersaqarfeqarput.

Royal Arctic Line pingaartumik Aalborgimut aamma Aalborgimiit containerersorluni angallassinermik suliaqarpoq, taamaattumillu ilivitsukaarsuarnik usisaqarnissamu suliniutinilu atortussanik assartuinnermut tunngatillugu piginnaasaqarani, taamaattumik umiarsuaatilik usitussutsumut, umiarsuaatillip piginnaaneqarneranut aamma umiartoriaatsimut tunngatillugu sanaartornerup immikkoortuani imaatigut assartuinnermi suliassanik suliaqarnissamut naleqqunnerpaajususaanani.

Aatsitassarsiornermut suliassaqaarfinni aningaasartuutininik attuumassuteqaqngitsunik assigiimmik akeqartitseriaatsimut aamma umiarsuaatillit suliffeqaarfiannut ingerlatsinissamik akuersissummik aallaaveqartumut tunngasunik nanertorneqaqnginnissaata qulakkeerneqaqnginnissaata siunertaralugu, suliaqaarneq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasoq, imaatigut assartuinnermut peqqussummi Royal Arctic Linep kisermaassisusaaqararaluni ingerlatsinissamut akuerissutaani ilaatinneqaqngilaq. Inuusutissarsiornermi suliassani angisoorsuarni sanaartornermut aningaasartuutit aningaasartuutininik suliassanut attuumassuteqaqngitsunik taamaattuninik nammakkersuiffiqineqaqnginnissaat pinngitsoortinniarlugu, suliniutit angisuut allat aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaanngitsut taamatutaaq Royal Arctic Linep ingerlatsinissamut akuersissutaani ilaatinneqaqnginnissaat pisariaqartussaavoq.

1.6 Isumannaallissaaneq, sulinnermi avatangiisit taakkuninngalu nakkutillineq

1.6.1 Aatsitassarsiornermut suliassaqaarfik

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 86, imm. 2 malillugu Naalakkersuisut pisinnaatissummik pigisaqartup allallu suliaqaarnerannut ingerlataannullu aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasunut nakkutilliisussapput.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik aatsitassarsiornermik misissuinnermillu suliassani nakkutilliisarpoq. Misissuinnermik suliassanut tunngatillugu atuuppoq, sulinnermut pisussanut pilersaarutinut anginerusunut atatillugu suliaqaarnerup ataatsip ingerlanerani ataasiarluni nakkutilliisoqartassasoq.

Aatsitassarsiorfinnut suliassani ingerlatsiviusuni nakkutilliinerit arlallit ingerlatat annertussusaannut naleqqussagaasut ingerlanneqartarput. Aatsitassarsiorfimmu suliassami ingerlatsivigineqartumi tamanna isumaqarpoq ukiumut minnerpaamik sisamariarluni nakkutilliisoqartartoq ukioq tamaat agguataarneqartunik. Ingerlatat suut ingerlanneqaarnerisut apeqqutaatillugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik immikkut nakkutilleeqqittarpoq taamatullu aamma nakkutilliinerit sivissusaaqat ingerlatamut pineqartumut aammalu ingerlasussanik piareersaanermut unammilligassanut naapertuuttunngorsarneqartarpoq. Taamaalilluni nakkutillineq ulluni pingasuni ingerlanneqarajuttarpoq qaqutigoortumillu pisariaqartutut naliliisoqartillugu qaammat ataaseq tikillugu sivissususeqaarsinnaalluni. Tamanna assersuutigalugu maskiinanik nutaanik ikkussuinnermi Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfiup nakkutigisaanik misilerarneqartussani pisinnaasarpoq.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik sulisilluni avatangiisinut, teknikkikkut ikkussukkanut, suleriaatsinut, upalungaarsimanermi periaatsinut, matusinermi ingerlatanut allanullu qulequttanut teknikkimut tunngasunut nakkutilliisuusarpoq. Aammattaaq avatangiisini naapertuutinngitsut nakkutilliinermi paasineqartut DMU-mut (Nationalt Center for Miljø og Energi) nalunaarutigineqartarput.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup nakkutilliisuunerata saniatigut Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik suliassa qarfinni attuumassuteqartuni immikkut ilisimasalinnik atuisarpoq, soorlu aatsitassanik passussinerup ingerlaartinneqarneranik nakkutilliinermi. DMU aatsitassarsiorfinnik suliassani avatangiisinik nakkutilliisuvoq, ilanngullugit eqqagassalerineq, sumiiffimmi aatsitassarsiorfiup eqqaaniittumi pujoralannik mingutsitsineq, tatsini avatangiisit, akuutissanik uumaatsunik atuineq il.il.

Nunami aatsitassarsiornermik suliaqarnermi sulisilluni avatangiisit Sullivinnik Nakkutilliiso qarfiup ataani pisortatigoortumik inissisimapput. Sullivinnik Nakkutilliiso qarfiup aatsitassarsiorfinni akuttunngitsunik nakkutilliisarpoq, taamaattoq Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfiup ingerlatsisarneratut annertutiginnngitsumik. Sullivinnik Nakkutilliiso qarfik aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarput, tamatuma kingunerisaanik Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisorta qarfik aatsitassarsiorfinnut suliassani, sulinermut avatangiisinut tunngassuteqaraangat Sullivinnik Nakkutilliiso qarfik sinnerlugu nakkutilliisarluni.

1.6.2 Inuussutissarsiornermi suliniutit angisuut allat

Matuma kinguliani Inuussutissarsiornermut Suliffe qarnermullu Naalakkersuiso qarfiup aamma Sullivinnik Nakkutilliiso qarfiup akornanni nalinginnaasumik sulinermi avatangiisinut suliassa qarfimmi maleruagassat atuuttut kiisalu sulinerup agguarnissaa pillugit oqaloqatigiinnerit allaaserineqarput.

Siullermik pingaarnertullu sulinerup isumannaallisaanikkut peqqinnissakkullu tamakkiisumik isumannaatsumik aammalu maleruagassanut atuuttunut naapertuuttumik ingerlanneqarnissaa, suliassanut akisussaasuusut aammalu suliffe qarfiit ataasiakkaat akisussaaffigaat. Taamaasilluni sulinermut avatangiisinut inatsimmi siunertaasut tunngaviulluinnartut ilagaat suliffe qarfiit namminneerlutik isumannaallisaanermut peqqinnissamullu apeqqutit, suliffe qarnermi kattuffinnit kiisalu Sullivinnik Nakkutilliiso qarfimmit ilitersorneqarlutik iluarsisinnaasassagaat. Tassunga atatillugu Sullivinnik Nakkutilliinermut pisortap oqaatigaa sulinermi avatangiisinut inatsimmi maleruagassat pillugit imaluunniit sulinerup ingerlanneqarnerani isumannaallisaanermut peqqinnissamullu piumasaqaatit pillugit ilitersuiso qarnissaq pisariaqartinneqassagaluarpat Sullivinnik Nakkutilliiso qarfik saaffigineqarnissaminut piareersimasoq.

Inuussutissarsiornermut Suliffe qarnermullu Naalakkersuiso qarfiup siusinnerusukkut inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut sanaartornermut immikkoortuini nakkutilliinermik suliaqarnissap oqaloqatigiissutigineqarneranut tunngatillugu Sullivinnik Nakkutilliiso qarfiup pisortaa ataatsimeeqatigisarsimavaa. Sanartornermut suliassat angissusaannut sivisussusissaannullu paasissutissat tunngavigalugit pisortap oqaatigaa, sulinerup ingerlanneqarnera aamma sulisut isumannaallisaavigineqarnerat peqqinnissarlu

suliassaassasoq Sullivinnik Nakkutilliisoqariup suliassanik isumalluutinillu pingaarnersiuneratigut sammineqartussa.

Taamaattumik sanaartornermut suliassat aallartikkaangata Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik pisariaqartitsineq naapertorlugu nakkutilliisarpoq, sulinermi avatangiisinut inatsimmi maleruagassat malinneqarnersut misissorniarlugu. Taamaattumik piffissani pisariaqartinneqartuni Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmit immikkoortoq maaniittoq naammattumik nukittorsarniarlugu sulisut KBH/Kangiani Nakkutilliinermit qitiusoqarfimmit Nuummut nuutsinneqartassallutik.

1.7 Avatangiisinik inatsisitigut maleruagassaqartitsineq

Inuussutissarsiornikkut suliniutit angisuut imatut annertussuseqarajuttarput, sanaartornerup aamma ingerlatsinerup immikkoortuata aallartinneqannginnerani suliassap avatangiisinut sunniutissai nalilersorneqareertarlutik. Taamatuttaaq suliassap ingerlanneqarnera tamaat qulakkeerreqassaaq ingerlatat avatangiisitigut illersorneqarsinnaasumik ingerlanniarneqarnersut. Avatangiisinut suliassaqarfimmi nunatsinni inatsit matuma kinguliani aatsitassarsiornermik suliassanut allanullu inuussutissarsiornikkut suliniutinut angisuunut suliffissuartut nunami ingerlanneqartunut nassuiarneqarput.

1.7.1 Aatsitassarsiornermi suliniutit angisuut

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi aalajangersarneqarpoq ingerlatat aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu ingerlanneqartut avatangiisitigut illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqassasut.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi kapitali 13-imi, §§ 50- 62 avatangiisinik illersuinissamut maleruagassat nalinginnaasut aalajangersarneqarput, ilanngullugu ilaatigut pingaartinneqartassasoq teknikki pissarsiarineqarsinnaasooq pitsaanerpaaq, atortut mingutsitsinnginnerusut aammalu iliutsit pitsaanerpaamik mingutsitsinissamik akiuisussat atorlugit suna anguneqarsinnaanersoq.

Kapitali 14-imi, §§ 63-72, avatangiisinut akisussaaffeqarnermut aalajangersakkat aalajangersarneqarput, ilanngullugit avatangiisinik ajoqusiinermi taarsiissuteqartarnej.

Kapitali 15-imi, §§ 73-75, avatangiisinik nalilersuisarneq (VVM) pillugu aalajangersakkat aalajangersarneqarput.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi aalajangersakkanut tapiliullugu DMU nunami aamma sinerissap avataani aatsitassarsiorluni ingerlatanut VVM-mut malittarisassanik suliaqarpoq.

1.7.2 Avatangiisinik nakkutilliineq

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 86, imm. 2 naapertorlugu Naalackersuisut pisinnaatitsissummik pigisaqartut allallu suliaqarnerat ingerlataallu aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasut nakkutigisusaavaat, ilanngullugit avatangiisinut tunngassuteqartut. Aalajangersimasumik DCE (DMU), Naalackersuisut sinnerlugit aatsitassarsiornermik suliassani anginerusuni avatangiisinik nakkutilliisuvoq,

ilanngullugit assersuutigalugu eqqagassalerineq, sumiiffimmi ingerlatat eqqaanniittumi pujoralammik mingutsitsineq, tatsini avatangiisit, akuutissanik uumaatsunik atuineq il.il.

1.7.3 Erngup nukinga iluaqutigalugu suliffissuit nukissiamik annertuumik atuiffiusut

Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 1. december 2009-imeersoq

Erngup nukinganit isumalluutit innaallagissiornermut atorneqartarneri pillugit inatsimmi avatangiisinut aalajangersagaqanngilaq.

Avatangiisinik illersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaat

Avatangiisinik illersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaat UKA 2011-imi akuerineqarpoq.

Avatangiisinik illesuinissamut inatsit ingerlatanut nunamiittunut (aatsitassarsiornermik ingerlatat ilaanatik), soorlu ilaatigut akuutissanik manngertunik, imerpalasunik imaluunniit silaannartut ittunik aniatitsineq imaluunniit atortussat uumassusillit, silaannarmik, imermik, sikumik, qaqqamik aamma nunamik mingutsitsinermik malitseqarsinnaasunut atuuppoq.

Inatsisissatut siunnersuutip kapitali 5 imaraa immikkut mingutsitsisumik suliaqanermut tunngasoq. Aluminiumik piareersaaneq § 19, imm. 2 malillugu immikkut mingutsitsisumik suliaqanermut tunngatillugu allattuiffinni ilaatinneqarsinnaasut naatsorsuutigisariaqarpoq. Allattuiffik maannakkut pigineqartoq nalunaarut nr. 11/2004 malillugu immikkoortoq A-mik imaqarpoq. "*Saviminissamik, sisammik allanilluunniit saffiugassanik sanaartorneq suliareqqiinerlu*", taamaattorli ataani immikkoortoq "*amutsiviit*" kisimi ilaavoq.

Inatsisissamut missingiummi § 41-imi aalajangersarneqarpoq sanaartornermik suliaqarnerit annertunerusut imaluunniit suliffeqarfimmik allamik pilersitsineq, avatangiisinut annertuumik sunniuteqartussatut ilimagineqartariaqartoq Naalakkersuisut tamatumunnga akuersissuteqaqqaartinnagit sanaartorneqassananilu aallartinneqassanngitsaq. Akuersissuteqarnissamik qinnuteqarnermut atatillugu, takuuk imm. 1, suliassap avatangiisinut sunniuteqarnissaa pillugu nassuiaat Naalakkersuisunut nassiunneqassaaq.

VVM pillugu nalunaarut

VVM-mut nalunaarut avatangiisinut inatsisip ataaniittoq maj 2010-imi aammalu oktober/november 2011 tusarniaassutigineqarpoq, aammalu tamatuma kingorna inaarsarneqassasoq atuutsinneqalissasorlu naatsorsuutigineqarpoq.

Pilersaarusionerq nunaminertanillu atuineq pillugu inatsit

Pilersaarusionerq aamma nunaminertanik atuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 17, 17. november 2010-imeersumi aalajangersakkani avatangiisinut tunngassuteqartut ataasiakkaat allasimapput.

Pilersaarusionerq aamma nunaminertanik atuinermut inatsimmi siunertaavoq nunami nunaminertat inuiaqatigiinni tamakkiisumik naliliineq aallaavigalugu atorneqartassasut, ilanngullugit ilaatigut "*pinngortitap illersorneratigut*", "*nunami asimiittumi aamma*

sanaartukkat inuit pilersitaasa akornanni tulluartumik agguataarlugu inuiaqatigiinnut atuutsinneqassasoq” aammalu nunami nunaminertat ”pilersaarusiorneq inuussutissarsiornermi, inooqatigiinnermi avatangiisinilu iluaqutaasumik ineriartornermik siuarsaasoq naapertorlugu” atorneqassasut.

Aalajangersarneqarpoq kommunimut pilersaarutit sumiiffinnik inuussutissarsiorfiussanik umiarsualiveqarfiussanillu nassuiaammik imaqassasut, ilanngullugit nunaminertat avatangiisinut ajoqutaasumik suliaqarnermut atugassanngortitaasut kiisalu nunaminertat mingutsinneqarsimasut imaluunniit mingutsinneqarsinnaasut. Tamatuma saniatigut kommunimut pilersaarutit imarissavaat *”nipiliornermit, pujoralannit, tipimit allanillu avatangiisinut ajoqutaasinnaasunik avatangiisinut ajoqusiinissamut killissaliussat, ilanngullugit nunaminertat illuutillu sumiiffik sanilimittoq eqqarsaatigalugu atorneqarneranni killilersuutaasinnaasut.”*

Kommunalbestyrelsi sumiiffinni kommunip pineqartup iluaniittuni nunaminertanut oqartussaasuvoq. Taamaattorli sanaartornermut inatsisit aamma nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut ilitersuutit il.il. malillugit nunaminertamik atuinissamut akuersissutit Naalakkersuisunit tunniunneqarsinnaapput.

1.7.4 Avatangiisinik nakkutilliineq

Avatangiisinut inatsisissatut missingiut malillugu nakkutilliinermut oqartussaneq kommunalbestyrelsip pineqartup aamma Naalakkersuisut akornanni avinneqarsimavoq. Aallaaviusoq tassaavoq kommunit nakkutilliinermi oqartussaasut ammalu inatsisip malinneqarnissaa qulakkiissallugu: Taamaattorli Namminersorlutik Oqartussat suliaqarfinni immikkuullarissuni nakkutilliinissamut oqartussaasuupput (immikkut mingutsitsiviusumik suliaqarneq, VVM-mik pisussaaffeqarfiusumik suliaqarneq, imeqarfiit kiisalu imikoornerup aqqusersuutai kikkunnit tamanit atorneqartut).

Aammattaq inatsisissatut siunnersuummi allassimavoq qaqugukkut kommuni aamma Namminersorlutik Oqartussat nakkutilliinissamik pisussaaffeqarneranni pissutsit assigiinnartuunngitsut. Taamaalilluni siunnersuut Naalakkersuisut kommunalbestyrelsimut isumaqatiginninniarnermikkut ingerlaturanut erseqqinnerusumik allaaserineqartunut nakkutilliinermik kommunalbestyrelsimut imaluunniit Naalakkersuisut ataani inissiisinaanerat periarfissaavoq, taamatullu siunnersuummi § 56, imm. 3-imi inatsimmut atuuttumut naleqqiullugu maleruagassaq nutaaq siunnersuutigineqarpoq, Naalakkersuisut piffissami alajangersimasumi kommunalbestyrelsip nakkutilliisussaataanerata annertussusaa kommunalbestyrelsimut erseqqinnerusumik aalajangersaavigisinnaavaat.

Pilersaarusiortarnermut inatsimmi § 59 naapertorlugu Naalakkersuisut pilersaarusiortarnermut oqartussaassui aamma kommunini pilersaarusiortarnermut oqartussaasut nakkutilliisussaapput. Kommunalbestyrelsip misissussavaa pilersaarusiortarnermut nunaminertanillu atuinermut inatsisip maleruagassallu tassani inatsisitigut tunngaveqartumik aalajangersagaasut malinneqarnermut, takuuk pilersaarusiortarnermut inatsimmi § 60.

1.8 Maleruagassat avataaneersut, ilanngullugit imarsiornermut inatsit, nunanit allamiunut inatsit, nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit il.il.

1.8.1 Imarsiorneq

Søfartsstyrelsi Kalaallit Nunaanni aatsitassanik mangernerusunik pīaanermi ingerlatsinermt immikkoortumi imarsiorneqarnermut tunngaviusussatut isumannaatsumik imarsiorneqarnermut pissutsinik misissuisarneq pillugu ilitsersuummik 10. januar 2011-imeersumik saqqummiussaqqarpoq.

Ilitsersuummut tunngaviusoq tassaavoq nunatsinni aatsitassanik pīaanermi assartuinerup pisariaqartup nalinginnaasumik amerlanertigut sumiiffinni avinngarusimasuniittuni tikikkuminaatsunilu avatangiisimikkut malussarissuni kiisalu imaani annaassiniarneqarnermut avatangiisinillu illersuinissamut ikiorserneqarnermut upalungaarsimanermillu ungasiumiittuni imarsiorneqarnermut pisarnera. Silap pissusaanut tunngassuteqartut aammattaq imarsiornermi immikkut aarlerinartoraqqarsinnaasarput.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataanniittumit nunatsinni aatsitassanik pīaanissamut akuersissummi, pisinnaatissumik pigisaqartup suliaqarnermini ingerlatsinerminilu atugassarititaasut arlallit naammassisimasussaavai. Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfiup aamma Søfartsstyrelsip akornanni isumaqatigiissutigineqqarpoq, atugassarititaasut ilaat tassaassasoq qinnuteqartoq pīaanissamut akuersissutip tunniunneqarnermut sioqqullugu, ingerlatsinermt immikkoortumi sumiiffinni pīaaffiusussami umiarsualivinnut, talittarfinnut, kisartarfinnut ilaalu ilanngullugit ingerlaarnermt talinnermullu atatillugu pissutsinik imarsiornerup isumannaatsuunissaanut tunngasunik misissuissasoq.

Misissuinermi siunertaassaaq imarsiornerup isumannaallisaanikkut illersorneqarsinnaasumik ingerlanneqarsinnaanerata paasinarsinneqarnermut, aammalu Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqarfimmit akuersissuteqarnermut periaatsimi ataatsimoortumi ilaatinneqassalluni. Aatsitassat aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi paasineqassaaq tassaasut aatsitassat tamarmik ikummatissiassanit allaaneruset.

1.8.2 Nunanit allamiunut inatsit

Inatsimmut nalunaarut nr. 600, 23. juni 2000-imeersoq, Kalaallit Nunaannut ulloq 25. marts 2001 peqqussutikkut nr. 150, 23. februar 2001-meersukkut atuutsinneqalersumi allassimavoq, danskit allallu nunani avannarlerni innuttaassuseqartut akuersissummi peqanngikkaluarlutik nunatsinnukarsinnaatitaasut, najugaqarsinnaasut sulisinnaasullu. Allani innuttaassuseqartut nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummi qinnuteqartassapput. Nunanit allamiut visum-eqartussaataannigitsut nunatsinnukarsinnaapput tassaniissinnaallutillu qaammatit pingasut tikillugit. § 15 imm. 1-imi sulinissamut akuersissummut piumasaqaatit aalajangersarneqqarput, assersuutigalugu aningaasarsiatigut atorfeqqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut atorneqqassasut.

Aatsitassarsiornermt suliaqqarfimmi suleriaaseq atuuttoq kingullermik Nunami naminermi ministeriaqqarfimmit allakkatigut 1. juli 2011-meersutigut uppernarsarneqqartoq tassaavoq, nunatsinnut tikinnermit qaammatit pingasut tikillugit sulinissamut akuersissummi peqarnermut piumasaqaat atuutsinneqanngissinnaasooq. Sulinissamut akuersissummi peqarnermut piumasaqaatit atuutsinneqanngissinnaasut piumasaqaataavoq

atorfeqarnermi pissutsit aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasunut nalinginnaasunut naapertuutissasut. Atorfeqarneq katillugit qaammatit pingasut sinnerlugit sivilissuseqassappat, nunanit allamiunut inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttoq malillugu pineqartumut nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqarnissaq pisariaqartussaassasq.

Nunanit allamiunut inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 2, nr. 3 malillugu nunanit allamiunut nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissut tunniunneqarsinnaavoq inuussutissarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu eqqarsaatigisassat annertuut qinnuteqaatip akuerineqarnissaanut tapersiippata.

Suleriaatsikkut atorfeqartitsineq nunatsinni aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasunut nalinginnaasunut naapertuuttumik pissasq pillugu piumasaqaat aalajangersagaavoq. Taamaattorli nunatsinni nunamiinnissamut akuersissummik tunniussisoqarsinnaanersoq naliliinermi nunatsinni pissutsit immikkut ittuunerat tamatigut eqqarsaatigineqartarput. Tassunga atatillugu Nunanit allamiunut sullissivik Danmarkimi Integrationsministeriap ataaniittup nunatsinni oqartussaasut suliamik suliarinninnermut ilaatillugu tusarniaaffigisinnaavai. Taamaasilluni aamma sulinissamut akuersissummik peqarnissamik atuutsitsinngitsoornissamut piumasaqaataasoq tassaavoq nunatsinni aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut atorfeqassasut.

Malunginiassallugu pingaaruteqarpoq inatsisip oqaasertaa "*inuussutissarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu eqqarsaatigisassat pingaaruteqartut*"-nut tunngammat aningaasarsiatigulli atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut suleriaatsimit aallaaveqarmata. "*Aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut*" pineqarnerisut Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqiullugit nalilerneqartussaavoq. Nunanit allamiunut sullissivik nunatsinni nunamiinnissamut sulinisamullu akuersissummik qinnuteqaammut aalajangersimasumut atatillugu nunatsinni oqartussaasut akuersissut tunniunneqarsinnaanersoq oqaaseqaateqarnissaannik piniartussaavoq, ilanngullugu aamma aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut nalinginnaasut pillugit.

1.8.3 Nunatta inuit pisinnaatitaaffii eqqarsaatigalugit, sulinermi pissutsinut assigisaannullu tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiisigut pisussaaffii

Eqqartuussissuserisut suliffeqarfiat Gorissen Federspiel Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup suliakkiineratigut nunatsinni inuit pisinnaatitaaffiinut, sulinermi pissutsinut assigisaannullu tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiisigut pisussaaffeqarnera pillugu allakkiamik suliaqarpoq.

Eqikkarlugu oqaatigineqarsinnaavoq nunatta naalagaaffeqatigiinnerup ilaattut inissisimanerata kingunerisaanik isumaqatigiissutit Danmarkimit atsiorneqarsimasut aamma imarisaanni atuutsinneqalerneranut imaluunniit pissutsinut allanut atatillugu tunuarsimaarnissaq aalajangiunneqarsimasoq, allatigut nunatsinni atuuttussaanagerat pillugit allassimasoqanngippat.

Matuma kinguliani isumaqatigiissutit immikkuullarissut ilai nunatsinni atuuttutut isigineqartut taaneqarput:

- Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut;

- FN-ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunarsuarmi nalunaaruteqarnera;
- ILO-mi isumaqatigiissutit, ilanngullugit peqatigiiffiit kiffaanngissuseqarnerat aamma peqatigiiffeqarsinnaatitaanerup illersorneqarnera pillugit isumaqatigiissut nr. 87, peqatigiiffeqarsinnaatitaaneq aamma ataatsimoorussamik isumaqatigiissuteqarsinnaatitaaneq pillugit isumaqatigiissut nr. 98, aamma naalagaaffinni namminersortuni nunap inoqqaavi inuiaqatigiillu pillugit isumaqatigiissut nr. 169. Kisiannili aningaasarsiat minnerpaaffissaat pillugu isumaqatigiissut nr. 131 nunatsinni atuutinngilaq, taanna Danmarkimit atsiorneqarsimanngimmat;
- Kalaallit Nunaanni peqatigiiffimmut ilaasortaanissamut kiffaanngissuseqarneq atuuppoq, takuuk tunngaviusumik inatsimmi § 78.

Kalaallit Nunaanni peqatigiiffimmut ilaasortaasinnaanermut kiffaanngissuseqarneq aamma suliumajunnaarsinnaatitaaneq Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummi artikel 11-imi aamma ILO-mi isumaqatigiissutini 87-imi aamma 98-imi illersugaapput. Nunarput taamaasilluni sulisut aamma sulisartut peqatigiiffiisa pisinnaatitaaffimminnik atuinissamut pisariaqartumi illersorneqarnissamik qulakkeerissussinissamik pisussaaffeqarpoq. Taamaattumik nunatsinni sulisartut peqatigiiffianni ilaasortaalernissamut killilersuisoqarsinnaanngilaq, imaluunniit killilersuisoqartariaqarani taamatullu suliumajunnaarsinnaatitaaneq allanit killilersuisoqarsinnaanani. Taamaattorli peqatigiiffimmi ilaasortaasinnaatitaaneq aamma suliumajunnaarsinnaatitaaneq imatut paasineqassanngilaq, sulisut aamma/imaluunniit sulisitsisut ilaasortaaffeqanngitsut nunatsinni sulinermut inatsisini maleruagassanik malinnittariaqanngitsut.

Ilanngussaq 3: Inuussutissarsiornerit suliniutini angisuuni sanaartornerit suliaasat pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut missiliuut

Uunga siunnersuut: Suliaasani angisoorsuarni illuliortiternernik sanaartornerinilu suliaasat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. xx af xx. xx 2012

Kapitali 1

Siunertaa atornerqarfissaalu il.il.

§ 1. Inatsisartut inatsisaanni anguniarneqarpoq suliaasani angisoorsuarni Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut immikkut pingaaruteqartuni aningaasaliinissamik piviusunnngortitsinissamillu siuarsaanissaq.

Imm. 2. Inatsisartut inatsisaanni anguniarneqarpoq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut aammalu inuussutissarsiortut unammillersinnaassuseqarnerannut siunertaanngitsumik sunniutaanerluttussanik pitsaaliuinissaq killiliinissarlu, ilanngullugit ingerlatat inatsimmi pineqartunut ilaasut malitsigisaanik aningaasarsiat aningaasartuutillu nalinginnaasumik annertussusaasa annertualaamik qaffannissaat.

§ 2. Inatsisartut inatsisaat, neqeroortitsinerit aammalu suliaakkiissutinik tunniussinerit atugassarititaasut Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersagaasut, takuuk § 8, tunngavigalugit pisinnaasut Naalakkersuisut nalunaaruteqareersimappata, suliaasanut ingerlatseqatigiiffiup sanaartornissamut isumaqatigiissutinik neqeroortitsineranut aammalu sanaartornissamut isumaqatigiissut pillugu suliaakkiissutinik tunniussinissamut atornerqassaaq.

§ 3. Suliaasaq tassaappat suliaasaq angisoorsuaq, takuuk § 7, imm. 1, Inatsisartut inatsisaat suliaasami sanaartornermut ingerlatanut atornerqassaaq, takuuk § 6, imm. 4, ingerlatanut allanut atornerqassanani.

Imm. 2. Suliaasaq tassaasimangippat suliaasaq angisoorsuaq, inatsit suliaasami sanaartornermut ingerlatanut, takuuk § 6, imm. 4, imaluunniit ingerlatanut allanut atornerqassanngilaq.

Kapitali 2

Nassuiaassutit

Suliaasaq

§ 4. Suliaasaq paasineqassaaq tassaasoq suliaasaq ingerlatani makkunani pineqartunut ilaasoq:

- 1) Akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasooq malillugu aatsitassanik piiaaneq (aatsitassarsiornermik suliaasaq).
- 2) Akuersissut erngup nukinganut inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasooq malillugu inaallagialaq erngup nukinganit innaallagissiorfimmit ataatsimit arlalinnilluunniit tunisassiarineqartumik atuinermik aallaaveqartumik suliffissuaqarnermik suliaqarneq.
- 3) Akuersissut erngup nukinganut inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasooq malillugu erngup nukinga atorlugu innaallagissiorneq.

Suliaasaq angisoorsuaq aamma suliaasanut ingerlatseqatigiiffik

§ 5. Suliaasaq angisoorsuaq paasineqassaaq tassaasoq suliaasaq Inatsisartut inatsisaanni matumani pineqartunut ilaasoq, takuuk § 7, imm. 1.

Imm. 2. Suliassanut ingerlatseqatigiiffik paasineqassaaq tassaasoq suliffeqarfik imaluunniit suliffeqarfiit ataatsimoortut, suliassamik angisoorsuarmik ingerlatsiniartut imaluunniit ingerlatsisut.

Suliassanut sanaartukkat, sanaartornerup ingerlanera, pilersitsineq, sanaartormermi ingerlatat, sanaartornermut aningaasartuutit aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit

§ 6. Suliassamut sanaartukkat paasineqassaaq tassaasut suliassami tunngaviumik sanaartugassat, illuliassat allallu nunami attaveqaatissat.

Imm. 2. Sanaartornerup ingerlanera paasineqassaaq tassaasoq immikkoortoq suliassami suliassamut sanaartukkanik pilersitsiviususaaq.

Imm. 3. Pilersitsineq paasineqassaaq tassaasut illuliaq, sanaartugaaq, ikkussugaq imaluunniit sanaartornerup nalaani suliassami sanaartugassanik allatut pilersitsineq.

Imm. 4. Sanaartornermik ingerlatat paasineqassaaq tassaasut illulioriternernik sanaartornernillu suliaqarnerit aammalu sanaartornerup nalaani suliassami sanaartugassanik pilersitsinermit atatillugu ingerlatat.

Imm. 5. Sanaartornermut aningaasartuutit paasineqassapput tassaasut sanaartornerup nalaani suliassami sanaartugassanik pilersitsinermi sulissamut ataatsimut katillugit aningaasartuutit.

Imm. 6. Sanaartornissamut isumaqatigiissut paasineqassaaq tassaasoq sanaartornerup nalaani sanaartornermik ingerlatanik suliaqarnissamut isumaqatigiissut.

Kapitali 3

Suliassaq suliassaanersoq angisoorsuaq pillugu aalajangiineq

§ 7. Suliassaq Inatsisartut inatsisaat manna malillugu suliassatut angisoorsuartut isigineqassaaq:

- 1) suliassami sanaartornermut aningaasartuutit 1 milliard danske koruunit sinnersimappagit aamma
- 2) suliassami sanaartornermik ingerlatanik suliaqarnermi sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq piginnaaneqartunik, suliffeqanngitsunik aammalu sulisussanik pissarsiarineqarsinnaasunit Kalaallit Nunaanni pigineqartunit annertunerusimappat imaluunniit
- 3) suliffeqarfinni sanaartornermik ingerlatanik suliaqartuni teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnermut suliassamit piumasaqaataasut, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnerannit annertunerusimappata.

Imm. 2. Paasisutissat suliassaq suliassatut angisoorsuartut isigineqarsinnaanersoq pillugu piumasaqaatit eqquutsinneqarsimanersut naliliinissamut pisariaqartut Naalakkersuisut piumasarisinnaavaat.

Imm. 3. Ulloq 1. januar 2013-mi atuutilersumik imm. 1 nr. 1-imi aningaasartat taaneqartut ukiumoortumik sanaartornermut aningaasartuutitut najoqqutassani qaffaanernut naapertuuttumik iluarsineqartassapput.

Kapitali 4

Sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsineq aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutinik tunniussineq

Sanaartornissamut isumaqatigiissutini immikkut atugassarititaasussanik neqerooruteqartitsinissamut akuersissut

§ 8. Naalakkersuisut ingerlatseqatigiiffiup sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsinissaa, aammalu sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissuteqarnissaa, atugassarititaasut Inatsisartut inatsisaat manna malillugu aalajangersagaasut tunngavigalugit pisinnaasoq, suliassamut ingerlatseqatigiiffimmut akuersissummik tunniussinnaapput.

Imm. 2. Imm. 1 malillugu akuersissut taamaallaat suliassamut ingerlatseqatigiiffimmut aktiaatileqatigiiffiusumut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartumut tunniunneqarsinnaavoq.

Imm. 3. Suliassamut ingerlatseqatigiiffik suliffissuarmi ilaalersimappat ingerlatseqatigiiffik nalinginnaasumik niuernermit atugassarititaasut malillugit akeqartitsilluni aammalu niuernermit atugassarititaasut malillugit atugassaqartitsineq tunngavigalugu iliuuseqartassaaq.

Imm. 4. Sanaartornissamut isumaqatigiissutinik neqeroorteqartitsineq, aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissuteqarneq, nunani tamalaani neqeroortitsivigineqarsinnaavoq aammalu nunami namminermit nunanilu tamalaani suleriaatsimut pitsaasumut naapertuuttumik nunani tamalaani aalajangersimasunut attaveqarnikkut neqeroortitsisoqarsinnaalluni.

Imm. 5. Naalackersuisut akuersissummi neqeroorteqartitsinermit atugassarititaasussat pillugit aalajangersakkanik aalajangersaasinnaapput, ilanngullugit piumasaqaatit suliassamut ingerlatseqatigiiffiup neqeroorteqartitsinermini piumasaqaatigissasai. Ilaatigut suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut aamma sulisussat nunaqavissut, kalaallinik sulisussanik pissarsisinaanermut aammalu suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut pisinnaasaqarnerannut piginnaaneqarnerannullu tunngatillugu kinaassusersiunngitsumik sulianullu tunngasunik tunngavilersuutitaqartunik, atuisarnissaq pillugu aalajangersakkanik aalajangersaasoqarsinnaavoq.

Imm. 6. Inatsisartut inatsisaat manna malillugu akuersissummi aalajangersarneqassaaq, qanoq pisoqarnerani akuersissut annaaneqarsinnaanersoq imaluunniit Naalackersuisunit utertinneqarsinnaanersoq.

Kapitali 5

Avatangiisinik naliliineq (VVM)

§ 9. § 8, imm. 1 malillugu akuersissummik tunniussisinnalinnginnermit avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermit (VVM) taannalu pillugu nassuiaammik (VVM-imut nassuiaat) tamanna pillugu inatsimmi maleruagassat malillugit suliaqartoqarsimassaaq.

Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik naliliineq (VSB)

§ 10. § 8, imm. 1 malillugu akuersissummik tunniussisinnalinnginnermit, inuussutissarsiornikkut suliassap angisoorsuup piviusunngortinneqarnerani inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuinermit (VSB) tassungalu nassuiaammik suliaqartoqarsimassaaq.

Imm. 2. VSB-imik suliaqarnissaq inatsisit allat malillugit pisussaasimangippat, taanna suliassaqarfimmi nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaasunut akuersissunut naapertuuttumik ingerlanneqassaaq.

Imm. 3. VSB Namminersorlutik Oqartussat, pisortat oqartussaasut allat aamma suliassamut ingerlatseqatigiiffiup akornanni pingasut suleqatigiit isumaqatigiissuteqarnissaannut tunngaviliissaaq. Suleqatigiit pingasut akornanni isumaqatigiissummi aalajangersarneqarsinnaavoq, sanaartornissamut isumaqatigiissutinik neqeroortitsineq suleqatigiit pingasut isumaqatigiissutaanni pineqartunut ilaasoq "Kalaallit Nunaanni illulioriternermit sanaartormilulu suliaqarnernut pilersuutinullu ataatsimoortumik piumasaqaatit" (AP) tunngavigalugu, AP atorneqarsinnaatillugu pisassasoq.

Imm. 4. Suleqatigiit pingasut isumaqatigiissuteqannginneranni sulisitsisut sulisartullu kattuffii paasissutissanik, suleqatigiit pingasut isumaqatigiissutaanni pissutsit suliffeqarfinnut sulisartunullu nunaqavissunut annertuumik pingaarutillit pillugit oqaaseqaateqarnissamut tunngavissiisinnaasunik tunineqartassapput.

Kapitali 6

Atorfinitsisinermit pissutsit

Sulusunut nunanit allaneersunut tunngatillugu ataatsimoortumik isumaqatigiissutit

§ 11. Suliassamut ingerlatseqatigiiffik neqeroortitsinermit najoqqutassani piumasaqaateqassaaq, sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnikkullu atugassarititaasut, ilaatigut taakkua nunami angerlarsimaffianni inuuniarnermit aningaasartuutit aammalu Kalaallit Nunaanni sulinermit aningaasarsianut akileraarusiisernerup annertussusaa eqqarsaatigalugit, akuersarneqarsinnaasumik kinaassusersiunngitsumillu aammalu suliassatigut tunngavilersuutitaqartuussasut.

Imm. 2. Suliassamut ingerlatseqatigiiffiup neqeroortitsinermut najoqqutassani piumasagaatigissavaa, neqerooruteqartut isumaqatigiissutitigut pisussaaffeqassasut, sulisussanut nunanit allaneersunut, suliassami akuersissummi Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu tunniunneqarsimasumi pineqartunut ilaasumi sulisuusussanut aningaasarsiatigut sulinermilu pissutsinut ataatsimoortumik isumaqatigiissutini allassimassasoq, taakkua taamatut suliffeqarnermut taamaallaat atuuttut.

Imm. 3. Ataatsimoortumik isumaqatigiissutit imm. 2-imi taaneqartut sulinermut kattuffimmit nunanit allaneersumit isumaqatigiissutigineqarsimasut, inunntu kattuffimmi pineqartumi ilaasortaasunut imaluunniit kattuffimmi allami imm. 2-imi taaneqartut isumaqatigiissuteqarsimasumi ilaasortaangikkunik inunntu sulinermut kattuffiup taassuma nunami angerlarsimaffigisaani angerlarsimaffeqartunut taamaallaat atuussinnaapput.

Imm. 4. Sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut sulinermilu pissutsinik aalajangersaaneq Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii aammalu nunanut allamiunut inatsit Kalaallit Nunaannut atuuttoq ataqqillugit pissaaq.

Imm. 5. Aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut qanoq paasisariaqarnersoq aalajangersarniarlugu Naalakkersuisut aalajangersakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaapput, ilanngullugit aningaasarsiat minnerpaaffissaat, nerisaqartitsineq ineqartitsinerlu, sulinnigiffeqarneq, piffissaq suliffiusussap sivisunerpaaffissaa, isumannaallisaaneq peqqinnissarlu aammalu atugassarititaasussat allat, ataatsimoortumik isumaqatigiissutini nalinginnaasumik maleruagassiivigineqartartut pillugit aalajangersakkat.

Sillimmasiissuteqarneq aamma angerlamut angalaneq

§ 12. Suliassamut ingerlatseqatigiiffiup neqeroortitsinermut maleruagassani piumasagaatigissavaa Neqerooruteqartoq makkununga isumaqatigiissuteqarnikkut pisussaaffeqassasoq:

- 1) Inuussutissarsiornermut imaluunniit tunisassiamut akisussaasuunermut sillimmasiinissaq.
- 2) Sulitilluni ajoqusersinnaanermut sillimmasiissummik inatsisitigut piumasagaataasumik sillimmasiinissaq aamma inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiinissaq. Neqerooruteqartup sillimmasiissuteqarnermut aningaasartuutunik akiliinissamut pisussaaffeqarnera atorfininnermut atugassarititaasuni allassimassaaq.
- 3) Sulisunik napparsimasunik ajoqusersimasunillu qimarngussinermut, assartuussinermut aamma napparsimavimmi suliaritinnermut aningaasartuutunik akiliinissamut qularnaveeqquusiissutitut sillimmasiinissaq. Neqerooruteqartup sillimmasiissuteqarnermut aningaasartuutunik akiliinissamut pisussaaffeqarnera atorfininnermut atugassarititaasuni allassimassaaq.
- 4) Sulisut nunanit allaneersut suliassani angisoorsuarni suliunnaaraangamik Kalaallit Nunaannit qimagunnissaannik qulakkeerinissaq. Neqerooruteqartup pisariaqarpat angerlamut angalanermut aningaasartuutit akilissavai.

Kapitali 7

Inatsisit allat

§ 13. Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu inatsit, sulisussanut nunanit allaneersunut suliassani akuersissummi Inatsisartut inatsisaat manna malillugu tunniunneqarsimasuni pineqartuni sulisuusunut atuutinnigilaq.

§ 14. Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaannit usinik imaatigut assartuineq pillugu inatsit, ingerlatanut Inatsisartut inatsisaanni matumani pineqartunut ilaasunut attuumassutilimmik imaatigut assartuussinermut atuutinnigilaq.

§ 15. Sulinnigffeqartarneq pillugu inatsit, sulisunut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnermullu atugassarititaasut § 11 malillugu aalajangersarneqartut tunngavigalugit atorfeqartinneqartunut atuutinngilaq.

§ 16. Inuussutissarsiummik ingerlataqarneq pillugu inatsit, illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnernut tassungalu atasunik pilersuutitut sanaartornissamut isumaqatigiisummi § 8, imm. 4 malillugu isumaqatigiisutigineqarsimasumi pineqartunut ilaasunut atuutinngilaq.

Kapitali 8

Oqartussaasut suliarinninnerat ilaalu ilanngullugit

§ 17. Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit neqeroortitsinissamut akuersissummik qinnuteqaat Naalackersuisunut tunniunneqassaaq.

§ 18. Inatsisartut inatsisaata malinneqarnissaa Naalackersuisut nakkutigissavaat. Inatsisartut inatsisaata, aalajangersakkat Inatsisartut inatsisaat malillugu aalajangersagaasut aammalu akuersissummut atugassarititaasut malinneqarnissaannik Naalackersuisut peqqusissuteqarsinnaapput. Peqqusissuteqarneq suliassanut ingerlatseqatigiiffimmut imaluunniit allanut Inatsisartut inatsisaanni pineqartunut ilaasunut nalunaarutigineqarsinnaavoq.

§ 19. Suliassanut ingerlatseqatigiiffik sanaartornermi ingerlatat pillugit nalunaarusiaminik akuttunngitsunik nassiussisassaaq, ilanngullugit ilaatigut aningaasaqarnikkut pissutsit, suliffissaqartitsineq, isumannaallisaanermi peqqinnissamilu pissutsit pillugit nalunaarusiorneq. Nalunaarusiorneq pillugu kiisalu tassunga atatillugu isertuussinissaaq pillugu atugassarititaasut akuersissutini aalajangersarneqassapput.

§ 20. Suliassamut ingerlatseqatigiiffik allallu Inatsisartut inatsisaanni matumani pineqartunut ilaasut, Inatsisartut inatsisaat malillugu suliassanik suliarinninnermut allatullu oqartussaasut suliarinninnerannut atatillugu aningaasartuutit akilissavaat. Akiliuteqarneq akitsuutitut imaluunniit aningaasartuutit utertitsinertut akilersinneqarsinnaavoq. Tamanna pillugu aalajangersakkanik ersarinnerusunik Naalackersuisut aalajangersaasinnaapput.

Kapitali 9

Maleruagassat allat

§ 21. Suliassanik suliarinninneq aalajangiinerillu tiguisussat tamanna kissaatigippassuk aammalu suliami suleqataasut eqqarsaatigalugit aalajangiisuulluinnartumik tuluit oqaasiinik atuinnissaaq akkerlerineqannigippat, tuluit oqaasii atorlugit pisinnaavoq.

Kapitali 10

Pineqaatissiisarnermut aalajangersakkat

§ 22. Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermut inatsit malillugu akileeqqusissuteqarluni pineqaatissinneqarsinnaavoq, piaaraluni imaluunniit sakkortuumik mianersuaalliorluni:

1) Paasissutissanik oqartussaasut Inatsisartut inatsisaat manna naapertorlugu imaluunniit aalajangersakkat Inatsisartut inatsisaat manna malillugu aalajangersagaasut naapertorlugit piumasaaqatigisaannik eqqunngitsunik imaluunniit ilumuunngitsunik tunniussisoq.

2) Peqqusissummik Inatsisartut inatsisaat manna imaluunniit aalajangersakkat aamma akuersissummut atugassarititaasut, takuuk § 18 Inatsisartut inatsisaat manna malillugu aalajangersagaasooq, malillugit tunniunneqarsimasumik malinnginngitsoq.

Imm. 2. Aalajangersakkani Inatsisartut inatsisaat manna malillugu aalajangersagaasuni aalajangerneqarsinnaavoq, aalajangersakkanik unioqqutitsineq Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermut inatsit malillugu akileeqqusissuteqarluni allatulluunniit iliuusissanik pineqaatissiivigineqarsinnaasoq.

Imm. 3. Inatsisartut inatsisaanni imaluunniit aalajangersakkani Inatsisartut inatsisaat malillugu aalajangersagaasuni akileeqqusissummut aalajangersaanissaq tunngavissinneqarsimatillugu, Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsimmi maleruagassat malilugit pisinnaatitaasoq pisussaatitaasorlu akileeqqusissuteqarfigineqarsinnaavoq.

Imm. 4. Akileeqqusissutit, Inatsisartut inatsisaat manna imaluunniit aalajangersakkat Inatsisartut inatsisaat malillugu aalajangersagaasut malillugit pineqaatissiivigineqarsimasut, Nunap Karsianut tuttussaapput.

Kapitali 11

Atuutilersitsinermut ikaarsaarnermullu aalajangersakkat

§ 23. Inatsisartut inatsisaat ulloq 1. juni 2012 atuutilerpoq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat, ulloq Xx.yy 2011

Kuupik Kleist

Nassuiaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

Siunnersuummi matumani siunertaavoq Kalaallit Nunaanni suliassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissap ajornarunnaarsinneqarnissaa.

Siunnersuummi aamma anguniarneqarpoq suliassat angisoorsuit, inuussutissarsiortunut allanut inuiaqatigiillu aningaasaqarnerannut ajoqutaasumik aningaasarsiat aningaasartuutillu annertussusaasa qaffannerannik malitseqanngitsumik ingerlanneqarsinnaanissaat.

Ulloq 21. juni 2009 Namminersorneq pillugu inatsit nr. 473, 12. juni 2009-imeersoq atuutilerpoq. Namminersorneq pillugu inatsisip kingunerisaanik Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni aningaasaqarnikkut attuumassuteqarnermut nutaamik aaqqissuussisoqarpoq. Immikkut pingaaruteqartoq tassaavoq aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi inatsisiliornissamut aalajangiisinnaatitaaffik aamma oqartussaasutut inissisimanissaq tamakkiisumik Kalaallit Nunaannut tunniunneqarmat. Aalajangiisinnaatitaanerup annertunerulerluni tunniunneqarnerata malitsigaa, inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerup pitsaanerulernissaanut, taamaalillunilu Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut imminut napatissinnaanerulernissaa siunertaralugu naalagaaffiup tapiissutaannut tamakkiisumik ilaannakuusumilluunniit taarsiullugit isertitaqaataasussumik nutaanik pilersitsinissamut sukannernerusumik eqqumaffiginninnissaq aammalu annertunerusumik pisariaqartitsineq.

Pingaartumik aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi ineriartortitsineq isertitassaasinnaasunik nutaanik periarfissanik imaqartoq, kisiannili aamma inuussutissarsiornermik suliassanik erngup nukinganit nukissiamik atuinnissamik aallaaveqartunik ineriartortitsineq, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermi siunissami ilaalersinnaapput pingaaruteqartut.

Taamaattumik Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ukiuni kingulliunerusuni, aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi taamatullu suliffissuaqarnermi annertuumik nukissiamik atuiffiusuni inuussutissarsiornermut suliassanik angisuunik nutaanik ineriartortitsinissamut tunngavissiiniarlutik suliqaarsimapput.

Siunertamut tassunga Naalakkersuisut 2011-imi ukiaanerani suleqatigiissitaliaq Kalaallit Nunaanni suliassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinermi atugassarititaasussanut killissaliussat pillugit nassuiaammik (suliassat angisoorsuit pillugit nassuiaat) suliqaartussaq pilersippaat. Suleqatigiissitaliaq suliakkiussassanut allakkiami tunngaviusunut killissat atuuttut misissuiffigineqarnissaat ilaavoq, ilanngullugu inatsimmi atuuttumi aporfissanik suliassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissamik kinguarsaasinnaasunik peqarnersoq. Suliakkiissutinut allakkiami aamma allassimavoq, suleqatigiissitaliaq aaqqiissutissanut

siunnersuuteqassasoq, ilanngullugit suliassanut angisoorsuarnut tunngatillugu sanaartornerup ingerlanissaanut atuuttussamik immikkut inatsisissamat siunnersuusiussasoq.

Suleqatigiissitaliaq pisortanit oqartussaasuneersunik assigiinngitsunillu soqutigisaqartunit atituumik peqataaffiqineqarluni pilersinneqarpoq. Suleqatigiissitaliaami ilaasortaasimapput atorfillit Namminersorlutik Oqartussaneersut, ilanngullugit Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik, kiisalu Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat aamma Greenland Development A/S. Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup siulittaasoqarfik aamma suleqatigiissitalia mut allattoqarfik isumagisarissimavaa. Suleqatigiissitaliaq ulloq X. januar 2012 nassuiaat Naalakkersuisunut tunniuppaa, taannalu taaguuteqarpoq ”Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit piviusunnngortinneqarnissaannut atugassarititaasut killissaliussat pillugit nassuiaat” (Nassuiaat).

Ataatsimoortumik taaguummi ”Suliassat angisoorsuit” suliassat taakkua ilai maannakkut killiffeqarput, avatangiisinut sunniutaasussamik nalilersuinerit, inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussamik nalilersuinerit kiisalu imminut akilersinnaassutsimut misissuinerit inaarutaasut siunissami qanittumi inaarsarneqarsinnaallutik. Suliassat angisoorsuit pilersinnaasut ilaanni arlalinni aningaasaliinissamik aningaasalersuinissamillu pisariaqartitsineq milliardikkaanik annertussuseqartoq pineqarpoq. Nassuiaammi inuussutissarsiornermi suliassat angisoorsuit marluk aalajangersimasut assersuutitut atornerqarput:

- Isukasiani saviminissarsiorfissaq
- Maniitsumi aluminiuliorfissaq

Suliassat angisusaat eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnermut tunngatillugu uuttoraanni, suliassat piviusunnngortinneqarnissaannut pissutsit arlallit. Sulisussat piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaanerisa, najukkani inuussutissarsiornermut unammillersinnaassuseqartut, akileraartarnermi pissutsit pitsaasut, atugassarititaasussanut killissaliussat patajaatsut eqqoriaruminartullu saniatigut, suliassat imminut akilersinnaassusaat taakkua piviusunnngortinneqarnissaannut aalajangiisuulluinnartumik tunngaviusussaapput.

Aningaasaliinissamat naatsorsuinerit suliassap piviusunnngortinneqarnissaa pillugu aalajangiinermut tunngaviusut, imatut patajaatsigissapput nunani tamalaani aningaasaatinut aningaasaliisarnernullu niuerfimmi aningaasalersuinissamik isumaqatigiissuteqarnissamat tunngaviusinnaassallutik. Suliassat angissusaat pisariussusaallu pissutaalluni aamma sanaartornissamik suliassat tassaasut, akunnaassuseq aningaasaqarnerlu pissutaallutik entreprenørit suliffeqarfii nunanit tamalaaneersut suliassat taakkua pilersinneqarneranni sanaartornermik suliassamik suliaqartinneqartut.

Nassuiaammi piumasaqaatit arlallit inuussutissarsiornermut suliassap suliassatut angisoorsuartut isigineqarsinnaanissaanut naammassineqarsimasariaqartut tikkuarneqarput. Taamaalilluni suliassaq imatut angissuseqartoq pineqartussaavoq, allaat nunami suliffeqarfiit sulisussallu isumalluutitigut imaluunniit piginnaasaqarnikkut kisiisa atorlugit kivinneqarsinnaanani.

Aammattaaq suliassap suliassatut angisoorsuartut isigineqarsinnaanissaanut tunngaviusutut Nassuiaammi tikkuarneqarpoq, suliassaq inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniuteqassasoq. Suliassamik angisoorsuarmik pilersitsineq taamaalilluni, suliassap ingerlanneqarnera tamaat isigalugu, inuiaqatigiinnut pitsaasumik sunniuteqarsinnaassaaq.

Siunnersuummi matumani Nassuiaammi ilanngunneqartoq, suliassani angisoorsuarni illuliortiternernik sanaartornernillu suliassat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummut missingiut, aallaavigineqarpoq.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnertit

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi siunertarineqarpoq inuussutissarsiornermut suliassani, pingaarnerusutigut isigalugit inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ineriartornikkut immikkut pingaaruteqartuni, aningaasaliisarnertit siuarsarneqarnissaat.

Suliassat imatut angissuseqartut allaat nunami suliffeqarfiit sulisussallu isumalluutitigut imaluunniit piginnaasaqarnikkut kisiisa atorlugit kivinneqarsinnaanngitsut, Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkani pineqartunut ilaapput.

Siunnersuummi aammattaaq suliassani immikkut ittumik Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut ineriartornermut pingaaruteqartuni illuliortiternernik sanaartornernillu suliassanut sulisussat nunanit allaneersut atorineqarsinnaalersinneqassapput.

Siunnersuutip sulisussanik nunanit allaneersunik atorfinitsitsinermi piumasaqaatit erseqqinnerusut imarai, ilanngullugit ilaatigut sulisut nunami angerlarsimaffigisaanni inuuniarnermut aningaasatuutit aammalu Kalaallit Nunaanni sulinermit isertitat akileraaruserneqartarnerisa annertussusaat eqqarsaatigalugit aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaassasut aammalu kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaasut. Atorfinitsitsineq aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii aammalu nunanut allamiunut inatsit atuuttoq ataqqillugit pisassaaq. Tamatuma kingunerisaanik suliasussat nunanit allaneersut, aningaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut immikkut ittut taakkua tunngavigalugit atorfinitsinneqartut, allami suliffimmi sanaartornermut isumaqatigiissummi suliassat angisoorsuit pillugit maleruagassat malillugit isumaqatigiissutigineqarsimasumi pineqartunut ilaanngitsuni, sulisinnaanngillat.

Avataaniit sulisussarsiornermut piumasaqaataavoq, suliassap suliarineqarnissaanut Kalaallit Nunaanni naammattunik sulisussaqaassanngitsoq piginnaaneqarfineqassanngitsorlu.

Siunnersuummi suliassap suliassatut angisoorsuartut isigineqarsinnaanissaanut piunasaqaatit arlallit allassimapput.

- 1) Suliassami sanaartornermut aningaasartuutit 1 milliard danske koruunit sinnersimappagit aamma
- 2) suliassami sanaartornermik ingerlatanik suliaqarnermi sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq piginnaaneqartunik, suliffeqanngitsunik aammalu sulisussanik pissarsiarineqarsinnaasunit Kalaallit Nunaanni pigineqartunit annertunerusimappat imaluunniit
- 3) suliffeqarfinni sanaartornermik ingerlatanik suliaqartuni teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnermut suliassamit piunasaqaataasut, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnerannit annertunerusimappat.

Siunnersuummi siunertaasumi aamma piunasaqaataavoq, suliassaq Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut ineriartorneranut immikkut pingaaruteqartoq pineqarsimassasoq.

Siunnersuutigineqarpoq inatsit suliffeqarfimmik aatsitassanik piiaanermik suliaqartussamik pilersitsinermut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganik atuinissamut suliffeqarfimmik pilersitsinermut atatillugu, imaluunniit nukissiornermut erngup nukinganit isumalluutunik tunngaveqartumik suliffeqarfimmik immikkut nukissiamik atuiiffiusussanut allanut atatillugu illuliortiternermik sanaartornermillu suliaqarnermut taamaallaat atorneqassasoq.

Taamaalilluni inatsit taamaallaat ingerlatanut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit malillugit akuersissut Naalakkersuisunit tunngiunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut atorneqassaaq. Aammalu inatsit suliassanut soorlu suliffissuarnut immikkut nukissiamik erngup nukinganik atuinermik aallaaveqartumik atuisariaqartunik sanaartornermut atorneqarsinnaassaaq.

Aningaasaliinerit naleqquttut suut atugasarititaasussanut killissaliussani immikkut ittuni pineqartunut ilaasinnaanersut naliliineri, siunnersuut malillugu taamaallaat aningaasaliinerit suliassanut ingerlatseqatigiiffimmit akilerneqartussat kisimik pineqarput. Paarlattuanik tamanna isumaqarpoq sanaartugassat tamakkiisumik imaluunniit ilaannakuusumik pisortat aningaasaataannit aningaasalersorneqartussat inatsimmi pineqartunut ilaassanngillat.

Siunnersuummi aamma anguniarneqassaq, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut aamma sulisussat nunaqavissut, suliassanut angisoorsuarnut atatillugu sanaartornermik ingerlatani, sapinngisamik piviusumik atugassarititaasut unammillersinnaassuseqartut tunngavigalugit pisinnaappat, peqataatinneqarnissaat qulakkeerneqassasoq. Atugassarititaasut unammillersinnaassuseqartut uani paasineqassaaq tassaasoq, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut peqataaneerat aammalu akeqartitsineq, Kalaallit Nunaanni niuerfimmi atugassarititaasut malillugit piviusumik unammilleqatigiinnermut takussutissiisut. Taamaattumik inatsisissamut siunnersuut malillugu Naalakkersuisut neqerooruteqartitsinissamut atugassarititaasussat pillugit aalajan-

gersakkanik aalajangersaasinnaassapput, ilanngullugit aalajangersakkat suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik aamma sulisussanik nunaqavissunik atuinissamik qulakkeerisinnaasut.

Sulisussat nunaqavissut piginnaaneqartut pissarsiariuminassusaannik aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut pisinnaasaannik piginnaaneqarnerannillu paasiniaaneq, inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineramik suliaqarnissaq pillugu, suliassamut ingerlatseqaatigiiffimmut piumasaqaateqarnikkut pisinnaavoq. Inatsissatut siunnersuummi allassimavoq, suliassamut ingerlatseqatigiiffik inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineramik (VSB) kiisalu avatangiisinut sunniutaasus- sanik nalilersuineramik (VVM) suliaqassasoq.

3. Inatsisinut allanut attuumassuteqarnera

Pissutsit arlallit siunnersuummi pineqartunut ilaasut danskit imaluunniit kalaallit inatsisaanni maleruagassaqartinneqarmata, taamaattumik oqartussaasutut suliarinninneq aamma maleruagassat allat taakkua tunngavigalugit ingerlanneqartussaassaaq.

Siunnersuut malillugu inatsit taamaallaat ingerlatanut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit aamma/imaluunniit erngup nukinga pillugu inatsit malillugu akuersissut Naalakkersuisunit tunniunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut atuuttussaavoq. Suliassanut angisoorsuarnut atatillugu ingerlatanik annertuumik inatsisitigut maleruagassiineq taamaattumik oqartussaasut suliarinninnerannut ilaatillugu pissaaq, taannalu aatsitassanut ikummatissanullu inatsit aamma erngup nukinga pillugu inatsit naapertorlugit ingerlanneqartarpoq.

Isumannaallisaanermut, sulinermi avatangiisinut, peqqinnissamut aamma sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarneq pillugit Kalaallit Nunaanni maleruagassat, suliassanik angisoorsuarnik suliaqarnermi malinneqassapput, taamatullu aamma nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissuteqartarneq pillugu maleruagassat malinneqassallutik.

Suliassanik angisoorsuarnik suliaqarnermut immikkut pingaaruteqartussat tassaassapput sulinermi avatangiisinut inatsit aamma nunanut allamiunut inatsit.

Sulinermi avatangiisinut inatsit

Sulinermi avatangiisinut suliassaqarfik danskit oqartussaaffigaat, tassani oqartussaasutut suliarinnittarneq suliffissaqartitsinermut ministeriaqarfiup ataani Sulinermut nakkutilliisoqarfimmit isumagineqarluni. Suliassaqarfik Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi nr. 1048, 26. oktober 2005-meersumi inatsisitigut maleruagassaqartinneqarpoq. Tamatuma saniatigut nalunaarutini arlalinni maleruagassat erseqqinnerusut aalajangersagaapput. Sulinermi avatangiisinut inatsit qasukkartinnagu aamma suliassani angisoorsuarni pilersaarusiornernut aamma illuliortiternernut sanaartornernullu

atatillugu atuutissaaq. Suliassamut ingerlatseqatigiiffik taamaalilluni, sanaartorfiusuni entreprenørit sulisitsisullu ataasiakkaat suliqaqarnerminnik isumannaallisaanikkut peqqinnissakkullu tamakkiisumik isumannaatsumik ingerlatsinissaannut peqataanissamut pisussaaffeqartussaavoq.

Tamanna atuutissaaq apeqqutaatinnagu suliffeqarfik kalaallinit pigineqarnerseq imaluunniit nunanit allaneersuunersaq, aammalu apeqqutaatinnagu sulisut nunaqavissuunersut imaluunniit nunanit allaneersuunersut.

Suliassani angisoorsuarni sanaartornerup nalaani Sulinermit nakkutilliisoqarfiup, illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaqarfimmi suliffeqarfimmi nakkutilliinermut malittarisassat nalinginnaasut malillugit sulineq nakkutilliiffigisassavaa.

Suliassanut angisoorsuarnut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu akuersissut naapertorlugu suliareneqartunut tunngatillugu, suliassat taakkua aamma aatsitassarsiornermut suliassaqaqarfimmi nakkutilliisarneq pillugu Sulinermit nakkutilliisoqarfiup aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Pisortaqaqarfiup akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummi atuuttumi pineqartunut ilaassapput.

Sulinermit avatangiisit pillugit maleruagassat Kalaallit Nunaanni sukkulluunniit atuuttut malinneqarnissaasa saniatigut, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu akuersissut naapertorlugu suliareneqartuni suliassani angisoorsuarni sanaartornerup nalaani suliassat, suliassaqaqarfimmi pissutsini tamaattuni nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaasunut naapertuuttumik aammalu tulluurtumik ingerlanneqassapput. Nunani tamalaani suleriaatsip pitsaasup aalajangersarneqarnerani maannakkutut nunani tamalaani tunngaviusut akuerisaasut nalinginnaasut toqqammavigineqarsinnaassapput, soorlu ALARP (as low as reasonably practicable – så lavt som praktisk muligt), BAT (Best Available Technology – teknikki pissarsiarineqarsinnaasoq pitsaanerpaaq) aamma BEP (Best Environmental Practice – avatangiisitigut suleriaaseq pitsaanerpaaq).

Nunanut allamiunut inatsit

Nunanut allamiunut inatsit danskit suliassaqaqarfigaat, tassani Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqaatit suliareneqartarnerat, Danmarkimi nunanut allamiunut oqartussaasunit Namminersorlutik Oqartussat qanimut suleqatigalugit isumagineqarluni.

Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqaatit suliareneqartarnerat nunanit allamiunut inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutinneqalernissaa pillugu peqqussummi nr. 150, 23. februar 2001-imeersumi inatsisitigut maleruagassaqaqartinneqarpoq.

Peqqussut malillugu nunanit allamiunut nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissut tunniunneqarsinnaavoq ”qinnuteqaatip akuerineqarnissaanut inuussutissarsiornikkut

suliffissaqarnikkullu eqqarsaatigisassat annertuut pineqarpata” takuuk peqqussummi § 9, imm. 2, nr. 3.

Siunnersuummi matumani Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqaatit suliarineqartarneranni suleriaatsit nalinginnaasut allanngortinneqassanngillat, pissutigalugu siunnersuut taamaallaat sanaartormik suliassanut inatsimmi pineqartunut ilaasuni, Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqaatinut tunngatillugu pingaaruteqartussaammat. Suliaqarnikkut sulinissamut akuersissummik qinnuteqaammik nalilersuinermi ”anigaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut nalinginnaasut” pillugit piumasaqaat ilanngunneqarpoq.

Siunnersuummik suliassanut angisoorsuarnut immikkut ittunut tunngatillugu, Kalaallit Nunaanni nunamiinnissamut sulinissamullu akuersissummik qinnuteqaatit suliarineqartarnerannut, suliassanut taakkununga taamaallaat atuuttussanut immikkut piumasaqaatinik erseqqinnerusumik aalajangersaanissaq ajornassanngilaq.

Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkut ittut suliassap aalajangersimasup qanoq issusaanut angissusaanullu ataqatigiisillugu isigissagaanni, Kalaallit Nunaanni suliassaq inuussutissarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu pingaaruteqartoq pineqarsimappat, nunanut allaamiunut inatsimmi Kalaallit Nunaannut atuuttumi § 9, imm. 2, nr. 3-mut killissarititaasut iluanni sulinissamut akuersissummik tunniussinissaq ajornassanngilaq. Taamaalisooqassappalli Kalaallit-nunaanni tamakkununga oqartussaasut anigaasarsiaqarnikkut atorfinitsitaanikkullu atugassarititat akuersaarneqarsinnaasuunerat uparuaatitaqanngitsumik nalunaarutigissagaat piumasarineqarpoq.

Siunnersuut suliassaq Kalaallit Nunaannut inuussutissarsiornikkut suliffissaqartitsinikkullu pingaaruteqartoq pineqartillugu taamaallaat sanaartormik ingerlatanut tunngatinneqarluni killeqartinneqarpoq. Siunnersuut aqutigalugu § 11-imi aalajangersakkami, sanaartormut suliassani taamaattuni immikkut ittuni nunanit allamiunik sulisoqarnermi anigaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut suunersut pillugit Naalakkersuisut aalajangersaanissaannut inatsisitigut tunngavissaliisoqarpoq.

Anigaasarsiatigut sulinermilu atugassarititaasunit nalinginnaasunit saneqqutsisoqarsinnaanissaanut patsisissaatitaasut suussanersut erseqqinnerusumik malittarisassat kiisalu ”anigaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut” nassuiaassutaat, Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii ataqqillugit aammalu danskit nunanut allamiunut oqartussaasui oqaloqatigalugit, Naalakkersuisunit aalajangersarneqassapput.

Maleruagassanik atuuttunik saneqqutsineq.

Siunnersuummi suliassanut angisoorsuarnut sanaartornerup nalaani inatsisitigut maleruagassiinermut killissaliussat aalajangersarneqarput. Nassuiaammi maleruagassat aalajangersimasut suliassanik angisoorsuarnik piviusunnngortitsisinnaanissamut akimmiffiusut tikkuarneqarput. Nassuiaammi inassutigineqarpoq inatsisit arlallit suliassanut angisoorsuarnut atuunnissaat saneqqunneqassasoq. Taamaattumik siunnersuut malillugu Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarneqarnissaannut inatsit, Inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit, Imaatigut assartuinermut peqqussut aamma Sulinngiffeqartarnermut inatsit suliassanut angisoorsuarnut atuutinnginnissaat siunnersuutigineqarpoq.

4. Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat

Siunnersuut aallaaviatigut Nunap Karsianut aningaasaqarnikkut sunniuteqassanngilaq. Siunnersuutip akuerineqarnerani Kalaallit Nunaanni suliassat angisoorsuit ataaseq imaluunniit arlallit piviusunnngortinneqarnissaat aqutissiuunneqarsinnaassaaq taamaalillunilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut pitsaasumik tapertaassallutik.

Suliffissaqartitsinikkut, akileraartarnikkut aningaasaliisarnikkullu sunniutaasussat aalajangersimasut suliassamit suliassamut nikerarput. Nassuiaammi inuussutissarsiornermut suliassat angisoorsuit siuarsimanagerusut marluk assersuutitut atornerarput, ilaatigut Isukasiani saviminissarsiorfissaq, ilaatigullu Maniitsumi aluminiuliorfissaq.

Saviminissarsiorfissaq aamma aluminiuliorfissaq piffissamut 2012-miit 2029-imut ataatsimut katillugit sanaartornermut aningaasaliinerit, ataatsimut katillugit aningaasarsiat aningaasartaannut kiisalu aningaasarsianit akileraarutinit akileraarutitigut iluanaarutissatut missiliukkanut tunngatillugu naatsorsuiffigineqarput. Sanaartornerup nalaani aningaasarsianut aamma akileraarutitigut iluanaarutinit tunngatillugu suleqatigiissitaliap nassuiaataani takussutissiani makkua allassimapput.

Ilanngussaq Takussutissiaq 0-1 – Kisitsisitigut paasissutissanut takussutissiaq (suliffissaqartitsineq)

	Saviminissarsiorfissaq	Aluminiuliorfissaq
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq – amerlanerpaagunik	Inuit 2.100	Inuit 2.600
Sanaartornerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq ataatsimut katillugu – ukioq tamaat	Ukioq tamaat 4.100 miss.	Ukioq tamaat 7.200 miss.
Sanaartornerup ingerlanerata sivissusissaa naatsorsuutigineqartoq	Ukiut 3	Ukiut 5 – 7
Ingerlatsinerup ingerlanerata sivissusissaa naatsorsuutigineqartoq	> ukiut 15	Ukiut 40
Ingerlatsinerup nalaani suliffissaqartitsinissaq naatsorsuutigineqartoq	> Inuit 700	Inuit 650 miss.
Toqqaannangitsumik suliffissaqartitsinisaq naatsorsuutigineqartoq – ingerlatsinerup immikkoortuani pilersuisuusussat		Inuit 300 miss.
Ukioq tamaat ataatsimut katillugit sulisussat sanaartorneq aamma ingerlatsineq 2012-29	Ukioq tamaat 15.000 miss.	Ukioq tamaat 18.000 miss.

Ilanngussaq Takussutissiaq 0-2 - Kisitsisitigut paasissutissanut takussutissiaq (sanaartugassanut aningaasaliinerit)

	Saviminissarsiorfissaq	Aluminiuliorfissaq
Sanaartornermut aningaasaliinerit missiliorneqartut katillugit	11 mia. kr. miss.	20 mia. kr. miss.
Attaveqarnermut aningaasaliinerit missiliorneqartut katillugit		2,3 mia.kr. miss.

Naatsorsuinerit takutippaat nunanit tamalaaneersut sulisorineqarsinnaappata Kalaallit Nunaanni aningaasarsiat nalinginnaasut annertussusaasa 50%-ianik annertussuseqartumik agguaqatigiissillugu aningaasarsiaqartitsilluni, suliassami angisoorsuarmi ataatsimi aningaasaliissutaasariaqartut 10%-erluinnarmik appassasut, aammalu sulisut nunanit tamalaaneersut Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik annertussusiusartut taamaallaat 25%-iisut annertutigisumik aningaasarsiaqartinneqarpata 15%-erluinnarmik appassallutik. Aningaasarsiat annertussusaasa nikerarnerat suliassap sanaartornermut immikkoortuani taamaallaat atuutissaaq. Sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit annertuumik annikillisinneqarsinnaanerattut annertussuseqarpoq, tamannalu qanorluunniit pisoqaraluarpat suliassat nalinginnaasumik imminut akilersinnaassusaannik taamaalillunilu aningaasalersuinerimik angusaqarnissamut periarfissanik pitsanngortitsisussaavoq.

Suliassami ataatsimut katillugit sanaartornermut aningaasaliinerit aammalu aningaasarsiaqartitsinerimut annertussusiliussap atorneqartup akornanni pissutsit takussutissiaq 3-imi takuneqarsinnaapput. Naatsorsuinerit takussutissiinissaq kisiat eqqarsaatigalugu suliarineqarput, aammalu suliassamut aalajangersimasumut ilusiliaq aallaavigalugu suliarineqarlutik.

		Periarfissaq A	Periarfissaq B	Periarfissaq C
		<i>Sanaartornermut immikkoortoq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit <i>Ingerlatsinerimut immik-koortoq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit	<i>Sanaartornermut immikkoortoq:</i> Sulisut nunanit tamalaaneersut Agguaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq Kalaallit Nunaanni sanaartornermik suliaqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 50 %-iattut annertussuseqartoq <i>Ingerlatsinerimut immik-koortoq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit	<i>Sanaartornermut immikkoortoq:</i> Sulisut nunanit tamalaaneersut Agguaqatigiissillugu nalunaaquttap akunneranut aningaasarsiarititaq Kalaallit Nunaanni sanaartornermik suliaqarnermi nalinginnaasumik aningaasarsiat annertussusaasa 25 %-iattut annertussuseqartoq <i>Ingerlatsinerimut immikkoortoq:</i> Kalaallit Nunaanni isumaqatigiissutit
Ass. 1	Sanaartorneq aningaasarsiat ilaanatik	792 mio. kr.	792 mio. kr.	792 mio. kr.

	Aningaasarsiat	208 mio. kr.	104 mio. kr.	52 mio. kr.
	Sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit	1 mia. kr.	896 mio. kr.	844 mio. kr.
			Assigiinngissut periarfissaq A - B: 104 mio. kr.	Assigiinngissut periarfissaq A - C: 156 mio. kr.
Ass. 2	Sanaartorneq aningaasarsiat ilaanatik	7,92 mia. kr.	7,92 mia. kr.	7,92 mia. kr.
	Aningaasarsiat	2,08 mia. kr.	1,04 mia. kr.	520 mio. kr.
	Sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit	10 mia. kr.	8,96 mia. kr.	8,44 mia. kr.
			Assigiinngissut periarfissaq A - B: 1,04 mia. kr.	Assigiinngissut periarfissaq A - C: 1,56 mia. kr.
Eks. 3	Sanaartorneq aningaasarsiat ilaanatik	15,84 mia. kr.	15,84 mia. kr.	15,84 mia. kr.
	Aningaasarsiat	4,16 mia. kr.	2,08 mia. kr.	1,04 mia. kr.
	Sanaartornermut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit	20 mia. kr.	17,92 mia. kr.	16,88 mia. kr.
			Assigiinngissut periarfissaq A - B: 2,08 mia. kr.	Assigiinngissut periarfissaq A - C: 3,12 mia. kr.
			Assigiinngissut periarfissaq A - B: 10,4%	Assigiinngissut periarfissaq A - C: 15,6%

Aningaasarsiat aningaasartaasa annikinnerunerisa kingunerisaanik aningaasarsianit akileraarutinit iluanaarutissat ataatsimut katillugit taamaaqataanik annikinnerussapput. Kisiannili sunniutaasussap taassuma annertunersaa piffissap ingerlanerani aningaasaliisut nalinginnaasumik pisussanut naleqqiullugu ingerlatseqatigiiffiit akileraarutaannit qaffasinnerusumik akiliuteqartussaanerannit nalimmatsinneqassaaq. Tamatumunnga pissutaavoq sanaartugassanut aningaasaliinerit ataatsimut katillugit annikinneruppata naatsorsuutitigut nalikilliliinerit annikillisussaammata.

Peqqinnissaqarnermut aamma isumaginninnikkut ikiorsiissutinut Kalaallit Nunaanni pisortat aningaasartuutaat annikillisinniarlugit unammilligassat naammassiniarlugit, siunnersuummi ilanngunneqarpoq, suliassanut ingerlatseqatigiiffiup neqoroortitsinermit najoqqutassani piumasaqaatigissagaa Neqerooruteqartoq inuussutissarsiornermut imaluunniit tunisassiamut akisussaannermit sillimmasiissuteqarnissamik kiisalu inatsisit malillugit sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarnissamut aammalu inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiissuteqarnissamut, sulisunut napparsimasunut

ajouusersimasunullu qimarngussinissamut, assartuussinissamut aamma napparsimavimmi suliaritinnissamut aningaasartuutunik akiliutissanut qularnaveeqqutitut sillimmasiissuteqarnissamut, aammalu sulisut nunanit allaneersut suliassani angisoorsuarni suliunnaanerminni Kalaallit Nunaat qimassagaat qulakkeernissaanut, isumaqatigiissutitigut pisussaaffeqassasoq. Neqerooruteqartup pisariaqarpat angerlamut angalanermut aningaasartuutit akilissavai.

5. Inuussutissarsiortunut il.il. aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutaasussat

Suliffissaqartitsinermut toqqaannartumik sunniutaasut saniatigut taamatuttaaq, pilersuisuusussani il.il. toqqaannangitsumik suliffissaqartitsinermik aammalu inuiaqatigiinni piumanninnerup nalinginnaasumik annertusinerata malitsigisaanik suliffissaqartitsinermik kinguneqassaaq.

Nassuiaammi missiliorneqarpoq suliassat marluk taakkua ataatsikkut piviusunnagortinneqarneranni, ilaatigut Isukasiani saviminissarsiorfimmi, ilaatigullu Maniitsumi aluminiuliorfimmi, ingerlatsinerup nalaani 1350-it missaannik suliffissaqartitsisinnaassasut. Sanaartornerup nalaani ataatsikkoorneranni agguaqatigiissillugu suliassani pisariaqartitsineq inuit 4.700 tungaannut annertussuseqassaaq. Kalaallit Nunaanni suliffeqarnerup annertussusaa aamma allatigut sulisussat piginnaasaat ataqatigiissikkaanni erseqqissumik takuneqarsinnaavoq, inuussutissarsiordermi suliassat angisoorsuit marluk sanaartorneqarnissaasa piviusunnagortinneqarnissaat, taamaallaat nunaqavissunik sulisoqarluni ingerlanneqarsinnaanera ajornartussaasoq. Taamaattumik sanaartornerup nalaani sulisussanik avataaneersunik akuutitsinissaq pisariaqartinneqartussaavoq, taakkua Kalaallit Nunaanni aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut malillugit imaluunniit nunani tamalaani aningaasarsiat annertussaataat sioqqutsisumik aalajangersagaariinnigitsut aallaavigalugit atugassarititaasut immikkut ittut tunngavigalugit atorfinitsinneqarsinnaallutik. Siunnersuutip inatsisitigut akimmiffissat Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortunik killilersimaarinninissaq pillugu inatsimmi atuuttumi piusut peernerisigut, suliassani angisoorsuarni sanaartornerup nalaani sulisussanik nunanit allaneersunik atuinissaq ajornannginnerulersissavaa.

Siunnersuutip akuerineqarnerata kingunerisaanik suliassanut ingerlatseqatigiiffinnut aammalu suliffeqarfinnut suliassanik angisoorsuarnik sanaartornermik suliqarnermut attuumassuteqartunut, allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu oqiliallatsissaaq.

Siunnersuummi inatsisitigut akimmiffissat unammilleqatigiinnermik akimmisaartitsisut taamaalillunilu Kalaallit Nunaanni aningaasartuutit annertussusaannut qaffasitsitseqataasut peerneqassasut siunnersuutigineqarpoq. Siunnersuutip akuerinerineqarnerata taamaalilluni kingunerisaanik neqeroorutit aamma isumaqatigiissuteqarnerit atugassarititaasut aamma piunasaqaatit, neqeroorutit nunani tamalaani ilisimaneqartut tunngavigalugit aammalu niuernermit akiusut nunani tamalaani atuuttut malillugit pisinnaalissapput. Siunnersuummi qulakkeerneqarpoq suliassanut akiusunik isumaqatigiissuteqarnermik ingerlatsinerit aamma

kiffartuussissutininik pilersuinerit, ilanngullugit immikkut imaatigut assartuussineq, niuerfimmi piunasaqaatit tunngavigalugit aammalu aningaasartuutit annertussusaat unammillersinnaasuseqartut tunngatigalugit pisassasut.

Tamatuma saniatigut siunnersuut allaffissornikkut aningaasaqarnikkullu inuussutissarsiortunut sunniuteqassanngilaq.

6. Innuttaasunut allaffissornikkut sunniutaasussat

Soqanngilaq

7. Oqartussaasunik kattuffinnillu il.il. tusarniaaneq

Siunnersuut piffissami (xxx) makkununga tusarniaassutigineqarpoq:

Tusarniaanermut akissuteqaatit tiguneqartut

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut nassuiaatit

§ 1-imut

Siunnersuutigineqarpoq inatsimmut siunertaasoq § 1-imi nassuiarneqassasoq. Inatsimmi suna siunertaanersoq pillugu pingaarnerusutigut nassuiaanerup saniatigut siunertamut aalajangersagaq aamma siunnersuummi eqqarsaatigisassat nassuiarneqarnerannut atorneqassaaq, ilanngullugulu inatsisip aqunneqarnerani aammalu § 8 imm. 6, § 11 imm. 4 aamma § 19 malillugit aalajangersakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaanermi pingaartinneqartussatut eqqarsaatigisassat.

Imm. 1-imut.

Aalajangersagaq malillugu siunnersuutip pingaarnertut siunertaraa inuussutissarsiornermi suliassani pingaarnerusutigut isigalugu inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermut immikkut pingaaruteqartussanut aningaasaliinernik siuarsaanissaq. Siunnersuut Kalaallit Nunaanni suliassanik angisoorsuarnik ataatsimik arlalinnilluunniit piviusunnigortitsisinnaanissamut allaffissornikkut inatsisitigullu akimmiffissat atorunnaarsinnissaannut iluaqutaassaaq.

Imm. 2-imut.

Aalajangersagaq malillugu aamma siunnersuummi siunertarineqarpoq suliassani angisoorsuarni sanaartornerup ingerlanerani illuliortiternernik sanaartornermillu ingerlatat inuiaqatigiinni aningaasaqarnermut aamma inuussutissarsiortut sinnerisa unammillersinnaassuseqarnerannut siunertaanngitsumik sunniuteqarnerlunnissaasa pakkersimaarneqarnissaat.

Assersuutigalugu aatsitassarsiornermik suliffissuaqarnermi ineriartornerup malitsigisaanik illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaqfimmi illuinnarsiortumik annertuumik piumanninnerup siunertaanngitsumik malitsigisaanik pisinnaasutut taaneqarsinnaavoq nalinginnaasumik aningaasarsiat aningaasartuutillu annertuallaamik qaffannerat. Tamatuma malitsigisinnaavaa nunami namminerme aammalu nunani tamalaani suliffeqarfiit unammillersinnaassuseqarnerisa nalinginnaasumik ajornerulernera, aammalu suliassaqaqfinni allani illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaqfiup ilaanit allaanerusuni, aatsitassarsiornermut suliassaqaqfimmu attuumassuteqartuni aningaasaliinerit suliffissaqartitsinerillu annertussusaannik appartitsisinnaalluni.

Siunnersuutip illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaqfimmi eqaatsumik pisinnaasaqalernissaq sillimmatissatut atuuffeqarsinnaasoq ajornarunnaarsissavaa, taamaalilluni illuliortiternermut sanaartornermullu suliassaqaqfimmi, inuussutissarsiornerup ilusaanut allatigut siunertaanngitsumik kissaatigineqanngitsumillu sunniuteqartumik, piumanninnerup annertoorsuarmik annikillisarnissaa imaluunniit annertusisarnissaa pinngitsoorneqarsinnaassalluni.

§ 2-imut

Aalajangersagaq malillugu siunnersuut manna suliassanut ingerlatseqatigiiffiup sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsisarneranut, aammalu sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tunniussisarneranut atuutissaaq. Siunnersuut malillugu sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsineq, aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tunniussinerit, taamaallaat siunnersuummi § 8-imi aalajangersagaq naapertorlugu akuersissut Naalackersuisunit tunniunneqartoq malillugu pisinnaavoq.

§ 3-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, siunnersuut sanaartornerup nalaani suliassap suliassamut sanaartugassartaanik pilersitsinermi illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnernut taakkunungalugu atasunik ingerlatanut atorneqassasoq. § 2-imi aalajangersagaq malillugu atorneqarfissaa, sanaartornermik suliaqarnernut akuersissuummi § 8-imi aalajangersagaq malillugu Naalackersuisunit tunniunneqarsimasumi pineqartunut ilaasunut killilerneqarpoq. Tassa imaappoq inatsit illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnerni immikkuullarissuni, siunnersuummi § 8-imi aalajangersagaq malillugu akuersissut tunniunneqarsimasooq naapertorlugu neqeroortitsivigineqarsimasuni sanaartornissamut isumaqatigiissuteqarfigineqarsimasuni taamaallaat atuutissaaq. Tamatuma kingorna sanaartornermik suliaqarnerit, ilanngullugit ingerlatsinerup nalaani ingerlatat, taamaalillutik siunnersuutip atuuffissaata avataaniissapput.

Imm. 2-imut

Aalajangersakkami siunnersuutip atuuffissaa killormut killissalerneqarpoq. Periaatsimi tassani qulakkeerneqassaaq suliassani angisoorsuarni illuliortiternernik sanaartornernillu suliaqarnerit kisimik siunnersuummi aalajangersakkani pineqartunut ilaasutut isigineqarsinnaasut.

§ 4-imut

Aalajangersakkami suliassaq sunaanersoq nassuiarneqarpoq.

Aatsitassanut ikummatissanullu inatsit atuuttoq, aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunnga pingaarutillit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 7, 7. december 2009-imeersumi (aatsitassanut ikummatissanullu inatsit) takuneqarsinnaavoq. Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 2-imi aalajangersagaq malillugu aatsitassarsiornermik ingerlatat aatsaat akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi maleruagassat malillugit Naalackersuisunit tunniunneqarsimasooq naapertorlugu ingerlanneqarsinnaapput.

Erngup nukinganut inatsit atuuttoq, erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 1. december 2009-imeersumi (erngup nukinganut inatsit) takuneqarsinnaavoq. Imermik nukissiornermik atuneq, taamaallaat akuersissut erngup nukinganut inatsimmi maleruagassat malillugit Naalakkersuisunit tunniunneqarsimasoq naapertorlugu pisinnaavoq.

Suliassaq erngup nukinganut inatsit malillugu erngup nukinganit isumalluutininik atuinermik aallaaveqartumik suliffissuarmik sanaartornermik ilaqartoq pineqarpat, suliffissuarmut tunngatillugu inatsisit allat malillugit akuersissuteqarnerit akuersissutillu pisariaqartut piniarneqartussaapput, ilanngullugu nunaminertamik atugassiinermik akuersissutit aamma avatangiisinut inatsit malillugit akuersissuteqarnerit.

§ 5-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami suliassaq angisoorsuaq sunaanersoq nassuiarneqarpoq.

Imm. 2-imut.

Aalajangersakkami suliassamut ingerlatseqatigiiffik sunaanersoq nassuiarneqarpoq.

Suliassamut ingerlatseqatigiiffiup suliaqarnera akuersissummik aatsitassanut ikummatissanullu inatsit (aatsitassarsiornermik suliassaq) imaluunniit erngup nukinganut inatsit naapertorlugit Naalakkersuisunit tunniunneqarsimasumik tunngaveqassaaq.

Suliassamut ingerlatseqatigiiffik aatsitassanut ikummatissanullu inatsit (aatsitassarsiornermik suliassaq) imaluunniit/aamma erngup nukinganut inatsit naapertorlugu pisinnaatitsissummik pigisaqartuussaaq imaluunniit pisinnaatitsissummik pigisaqartoq sinnerlugu sanaartornermik ingerlatanik suliaqassalluni. Sanaartornermik ingerlatat akuersissutini atugassarititaasussatut aalajangersakkanut naapertuuttumik ingerlanneqassapput.

§ 6-imut

Aalajangersakkami suliassami sanaartugassaq, pilersitsineq, sanaartornermut immikkoortoq, sanaartornermi ingerlatat aamma sanaartornermut aningaasartuutit suunersut nassuiarneqarpoq.

§ 7-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami pisut suliassap siunnersuummi isumagineqartutut suliassatut angisoorsuurtut isigineqarsinnaanissaanut piusussat aalajangersarneqarput. Suliassami sanaartornermut aningaasartuutit 1 milliard danske koruuninit amerlanerussapput kiisalu pissutsit marluk ilaat ataaseq manna oqaatigineqarsinnaassaaq. Suliassap sanaartornermi ingerlatanik suliaqarnermi sulisussanik pisariaqartitsiviunera, piukkunnartunik, suliffeqanngitsunik aammalu sulisussanik pissarsiarineqarsinnaasunik Kalaallit Nunaanni pigineqartunit annertunerussaaq imaluunniit suliassami teknikkikkut aningaasaqarnikkullu

suliffeqarfinni sanaartornermi ingerlatanik suliaqartartuni pisinnaasanut piumasqaateqarfiunera, suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut teknikkikkut aningaasaqarnikkullu pisinnaasaqarnerannit annertunerussaaq.

Sanaartornermut aningaasartuutit sanaartornerup nalaani suliassamut sanaartukkamik pilersitsinermi suliassap ataatsimut katillugit aningaasartuutaasut naatsorsorneqassapput.

Uppernarsarneqassaaq sanaartornerup nalaani Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi sulisussanik piginnaaneqartunik pisariaqartitsinerup aammalu pissarsiarineqarsinnaasunik pissaqarnerup akornanni annertuumik nikingassuteqartoq. Nikingassutaasoq piffissami qanittumi akunnattumillu sivisussusilimmi sulisussanik avataaneersunik atuinani matussuserneqarsinnaanngitsoq.

Suliassat angisoorsuit ilisarnaatigaat annertoorsuarmik pisariusuunertik, suliassap piviusunnigortinneqarnissaani ilinniarsimasunik piginnaaneqartunik assigiinngitsunik, ingeniøritut aamma pinngortitami ilisimatusarnermik ilinniarsimasunik, kisiannili aamma aaqqissuussaannikkut taamatullu pisortaqaarnikkut ingerlasussanillu piareersaannikkut piginnaaneqartunik peqarnissaq pisariaqarluni. Tamatuma saniatigut sanaartornermik suliassani taamatut angissusilinni pisariaqarpoq, Neqerooruteqartut qularnaveeqqusiissuteqarnerit pisariaqartut ingerlassinnaajumallugit, annertuumik aningaasaqarnikkut pisinnaasaqassasut.

Imm. 2-imut

Aalajangersakkami aalajangerneqarpoq suliassamut ingerlatseqatigiiffik allallu siunnersuummi matumani pineqartunut ilaasut, Naalakkersuisunut suliassaq pillugu paasissutissanik pisariaqartunik, suliassaq suliassatut angisoorsuartut isigineqarsinnaanersoq nalilersinnaajumallugu pisariaqartinneqartunik tunniussinissamik pisussaaffeqartut.

Imm. 3-imut

Aalajangersakkap atuutilernerani aningaasartat imm.1 nr. 1-imiittut ukiut tamaasa Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsimmi § 8 imm. 2 malillugu iluarsisarnissaq pisussaq assigalugu iluarsineqartassapput.

§ 8-imut

Imm. 1-imut

Suliassamut ingerlatseqatigiiffiup sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsinissaanut aammalu sanaartornermut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tuniussinissaanut akuersissummik tunniussisarnissaq, atugassarititaasussat immikkut ittut siunnersuut manna malillugu aalajangersagaasut tunngavigalugit pisinnaasoq, taamatullu sanaartornermut ingerlatat atugassarititaasut immikkut ittut akuersissummi

aalajangersarneqartut tunngavigalugit pisinnaasoq, aalajangersakkami siunnersuutigineqarpoq.

Imm. 2-imut

Aalajangersagaq siunnersuutigineqartoq malillugu imm. 1 malillugu akuersissut taamaallaat aktiaatileqatigiiffimmut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartumut tunniunneqarsinnaavoq. Piiaanissamut akuersissut taamaallaat aktiaatileqatigiiffimmut Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqartumut tunniunneqarsinnaasoq, aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi aamma erngup nukinganut inatsimmi aalajangersagaaneranut atatillugu aalajangersagaq isigineqassaaq.

Imm. 3-imut

Aalajangersagaq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi maleruagassanut, piiaanermik suliaqarnermit isertitat takuneqarsinnaanissaannik aammalu allamik suliaqarnermit isertitanit aningaasartuutinillu akileraarutigut immikkoortisimaneqarnissaannik qulakkeerisussamut, atatillugu isigineqassaaq. Tamatuma saniatigut niuernermit atugassarititaasut malillugit akeqartitsinissaq aammalu niuernermit atugassarititaasut malillugit atugassaartitsinissaq pillugu aalajangersakkami siunnersuutigineqartumi, suliaassani angisoorsuarni illuliortiternermik sanaartornermillu ingerlatani entreprenørit nunanit allaneersut sinneqartoorutaannik kalaallit akileraarusiisarnissaannut tunngavissat qulakkeerneqassapput.

Imm. 4-mut

Aalajangersagaq malillugu sanaartornissamut isumaqatigiissutinut neqerooruteqartitsineq imaluunniit nunani tamalaani toqqartukkanik neqerooruteqartitsineq aamma sanaartornissamut isumaqatigiissuteqarneq, atugassarititaasut nunani tamalaani atorneqartut tunngavigalugit pisinnaavoq. Aalajangersakkami sapinngisamik pitsaanerpaamik unammilleqatigiinnissaq qulakkeerneqassaaq, taamaalillunilu suliaassanut taamaattunut sanaartornermut aningaasartuutit, aatsitassarsiornermut suliaassaarfimmi aamma avatangiisinut ajoqutaanngitsumik nukissiornermut nunanit allaneersut aningaasaliinissaannut Kalaallit Nunaata nunatut pilerinaateqartut inissisimanageranik attassisinnaasumik annertussuseqalersillugit appartinneqarsinnaapput. AP95-mi aamma ABT 93-imi ileqqusartut malillugit piumasaqaatit nalinginnaasut, Kalaallit Nunaanni sanaartornermi suleqataasut nunaqavissut akornanni isumaqatigiissuteqarnerni pissutsit maleruagassaartinnissaannut inerisarneqarsimapput aammalu nunani tamalaani sanaartornermut akiusut pillugit isumaqatigiissuteqarnerni pissutsinut isumaqatigiissutinut tunngaviusussatut eqqarsaatigineqarnatik. AP 95-mit sanaartornermi akiusunik isumaqatigiissutinut imaluunniit ABT 93-ip suliaassanik tamakkiisumik suliaqarnermi akiusunik isumaqatigiissuteqarnermut atorneqarnissaannik piumasaqaataasoq, Kalaallit Nunaanni suliaassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissamut annertuumik akimmiffiusussaapput, pissutigalugu maleruagassat taakkua taamaallaat Naalagaaffeqatigiinnerup iluani ilisimaneqarmata. AP 95-ip imaluunniit ABT 93-ip

suliassanut taamaallaat imaluunniit annertuumik nunanit allaneersunit aquneqartunut aammalu pilersaarusioneqartunut atorneqarnissaat taamaattumik naleqqutinnngitsutut isumaqarfigneqarpoq.

Neqeroortitsisarnermut inatsit taamaallaat atorneqartussaavoq, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat neqerooruteqartumut/ingerlatseqatigiiffimmut aalajangiisuusumik sunniuteqartussaappat imaluunniit neqerooruteqartoq/ingerlatseqatigiiffik pisortanit tapiissutinik pissarsisimappat. Suliassanut angisoorsuarnut siunnersuummi pineqartunut ilaasunut atatillugu neqeroortitsisarnermut inatsit atorneqartussaangilaq aammalu suliassanut ingerlatseqatigiiffik sanaartugassanut akiusussanik isumaqatigiissuteqarnermi eqqartuussinermut maleruagassanit immikkuullarissunit pisussaaffilerneqarsinnaassanngilaq.

Imm. 4-imi siunnersuutigineqarpoq sanaartugassanut akiusunik isumaqatigiissuteqariaaseq aamma sanaartugassanut akiusunut inatsisitigut neqeroortitsinermut atugassarititaasut, suliassanut ingerlatseqatigiiffimmit nunani tamalaani suleriaaseq pitsaasoq akuerisaasoq isiginiarlugu aalajangersarneqartassasut.

Nunani tamalaani sanaartornermut akiusunik inatsisitigut isumaqatigiissutinut atugassarititaasut akuerisaanerpaat tassaapput FIDIC-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut, pingaartumik Europap kitaata ilaani atorneqarnerpaajusut, Orgalime-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut, pingaartumik Tyskland-imi aamma Europap qeqqani aammalu NEC-imi pingaartumik Tului Nunaanni aamma nunani Commonwealth-inik taaneqartartuni atorneqarnerpaajusumi, atorneqarnerpaajusut. Atugassarititaasut nalinginnaasut naleqqussarneqarsinnaapput aammalu isumaqatigiissuteqarnikkut saneqqunneqarsinnaallutik.

Siunnersuummi suliassanut ingerlatseqatigiiffiit sanaartornermut akiusunik isumaqatigiissuteqariaatsit aammalu sanaartornermut akiusunik inatsisitigut neqeroortitsinermut atugassarititaasussat, suliassanut ingerlatseqatigiiffiup naleqqunnerpaatut naliliiffigisaasa atorneqarnissaat ajornarunnaarsinneqarpoq, ilanngullugit assersuutigalugu FIDIC-mi isumaqatigiissuteqarnermut atugassarititaasut.

Aalajangersakkami entreprenørinut nunanit amerlanerpaaneersunut neqerooruteqarnissaq ajornarunnaarsinneqarpoq.

Suliassat angisoorsuit neqeroortitsivigineqarneranni assersuutigalugu FIDIC-mi atugassarititaasut imaluunniit allat atugassarititaasut akuerisaasut suliassanut ingerlatseqatigiiffiup naleqquttutut naliliiffigisimasasa tunngavigineqarneranni iluaqtissartaasut pingarnerit tassaapput, entreprenør ittuumassuteqartut atugassarititaasussat taakkua tunngavigalugit sanaartornermut akiusunik isumaqatigiissutinik

suliaqarnermik misilittagaqartuungajuttuusarnerat, taamaattumillu neqeroortitsinermit sukkanerusumik qisuariarsinnaallutik, tamatumalu saniatigut atugassarititaasuni taakkunani akinik aalajangersaanissamut aammalu isumaqatigiissutini tunngaviusuni aarlerinaataasunik annertunerusumik ilisimasaqartuullutillu misilittagaqartuusarmata. Tamanna sanaartornissamut akiusunik isumaqatigiissuteqarnissaq pillugu unammilleqatigiinnermik annertunerusumik aammalu sanaartortitsisumut pitsaanerusumik akeqartitsinermik kinguneqassasoq naliliisoqarpoq. Aammattaaq nunani tamalaani atugassarititaasut ilisimaneqartut, soorlu assersuutigalugu FIDIC-imi atugassarititaasut, atorneqarnerat sanaartonermit akiusunik isumaqatigiissutit akilerneqarnissaannik il.il. aningaasalersuinermit iluaqutaasussaavoq, pissutigalugu taarsigassarsititsisussap sanaartonermit akiusunik isumaqatigiissuteqarnermi atugassarititaasunik ilisimannereernerata nalinginnaasumik taarsigassarsiniarneq tassungalu atugassarititaasut paasiuminarnerulersissinnaallugillu pitsaanerulersissinnaammagit.

Suliassap ilai entreprenørinit nunaqavissunit suliarineqartussat atugasarititaasut nalinginnaasut Kalaallit Nunaanni atorneqartut tunngavigalugit isumaqatigiissutigineqarsinnaassapput, apequtaalluni tamanna suliassap ilaanut ataasiakkaamut tunngatillugu naapertuunersoq imaluunniit naleqquttuunersoq.

Imm. 5-imut

Aalajangersagaq malillugu Naalakkersuisut akuersissummi neqerooruteqartitsineq qanoq ingerlanneqassanersoq pillugu atugassarititaasusannik aalajangersakkanillu erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaapput.

Ilaatigut suliassamut ingerlatseqatigiiffik neqeroortitsinermit najoqqutassani, sulisussat nunaqavissut piginnaaneqartut aammalu suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut pisinnaasaat piginnaasaallu pissarsiarineqarsinnaanerat eqqarsaatigalugu, suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik aammalu sulisussannik nunaqavissunik atuinissaq pillugu atugassarititaasunik aalajangersaassasoq pillugu aalajangersakkanik aalajangersaasoqarsinnaavoq.

§ 10 imm. 3-imi aalajangersagaq siunnersuutigineqartoq malillugu, suliassamut ingerlatseqatigiiffik Namminersorlutik Oqartussat allallu pisortat oqartussaasut IBA-imik taaneqartartumik (Impact Benefit Agreements) suleqatigiit pingasut akornanni isumaqatigiissuteqarfigissavai. VSB-mut nassuiaat IBA-mik isumaqatigiissuteqarnermit tunngavissaliissaaq aammalu sulisussannik nunaqavissunik, suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik peqataatsitsinissamut, ilinniarnermi sungiusarfissannik pilersitsinikkut ilisimasannik nuussinermut il.il. anguniakkat erseqqinnerusumik aalajangersarneqassallutik. Siunnersuummi aalajangersakkat malillugit neqerooruteqartitsinissamut akuersissummut atugassarititaasutut, suliassamut ingerlatseqatigiiffik suliassani angisoorsuarni inuiaqatigiinni iluanaarutissannik suliffissatut, kalaallit pilersuisuunissaattut, piginnaanernik

pitsanngorsaanertut il.il. iluseqartunik pitsanngorsaanissamut arlalinnik suliniuteqarnissamut pisussaaffilerneqarsinnaavoq.

IBA-mut isumaqatigiisummut naammassinninnissamut neqerooruteqartitsinermit piunasaqaatini entreprenørit pilersuisussallu nunaqavissut, taakkua akiusunut pitsaassutsimullu tunngatillugu unammillersinnaassuseqarsimappata, peqataatinneqarnissaat pillugu neqerooruteqartussat piunasaqaateqarfigineqarsinnaapput.

”Unammillersinnaassuseqarneq” eqqarsaatigalugu nassuiaatini nalinginnaasuni qupperneq 12-imi kapitali 12 aamma innersuussutigineqarpoq.

Aalajangersakkami aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 16-imi aalajangersakkamut naapertuutsitsinissaq qulakkeerneqarpoq, taanna malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq sanaartornermut akiusunik isumaqatigiisuteqarnermi, pilersuineri aammalu kiffartuussissutini sulisussanik nunaqavissunik qanoq annertutigisumik atuissanersoq pillugu atugassarititaasussanik aalajangersaasoqarsinnaalluni. Suliffeqarfinnut tamanna pisariaqarsimappat, pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu, sulisussat taamaaqataanik piginnaaneqartut Kalaallit Nunaanni nassaarineqarsinnaanngippata imaluunniit pissarsiarineqarsinnaanngippata, sulisussanik sumiiffinnit Kalaallit Nunaanneersuunngitsunik atorfinitsitsisinnaavoq.

Imm. 6-imut

Akuersissuni aalajangersarneqarsinnaavoq suliassanut ingerlatseqatigiiffimmit sumiginnaanerit qanoq iluseqartut akuersissummik annasaqarnermut tunngavilersuutaasinnaanersut. Pingaartumik paasissutissat suliassamut ingerlatseqatigiiffiup oqartussaasut siunnersuut malillugu suliassanik sularinninnissaannut atugassatut tunniussisarnissaata pingaaruteqarnera eqqarsaatigalugu.

§ 9-imut

Aalajangersakkami suliassamut ingerlatseqatigiiffiup § 8 malillugu akuersissummik tunniussinnginnermi avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuinermit (VVM) suliqaareersimassasoq piunasaqaatigineqarpoq.

Aalajangersakkap siunnersuutigineqartup malitsigisaanik suliassat angisoorsuit tamarmik ingerlatatut VVM-imik suliqaarnissamik pisussaaffeqarfiusutut isigineqarput, aatsaallu ingerlatassap sularineqarnerani avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq sularineqareersimappat akuersissuteqarneq nalunaarutigineqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut aalajangersagaq siunnersuutaasoq malillugu neqeroortitsineq aatsaat VVM-mut nassuiaat Naalakkersuisunit akuersissuteqarfigineqareerpat aallartinneqarsinnaavoq.

Aatsitassarsiornermit suliassaq pineqarsimappat VVM-imik suliqaarneq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi kapitali 15-imi tamatumunnga maleruagassat malillugit pissaaq. Erngup nukinganik suliassaq imaluunniit erngup nukinganik aamma suliffissuarmik suliassaq

ataqatigiissoq pineqarsimappat, VVM-imik suliaqarneq avatangiisinik illersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 9, 22. November 2011-imi kapitali 8-imi taannanalu malillugu maleruagassani aalajangersagaasuni maleruagassat malillugit pissaq.

§ 10-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap siunnersuutigineqartup atuutilernerani suliassanik angisoorsuarnik tamanik sanaartorneq, ingerlatatut VSB-imik suliaqarnissamik pisussaaffeqarfiusutut isigineqassaaq, aatsaallu inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutassussanik nalilersuineq ingerlanneqareersimappat, ilanngullugu ingerlatat suliarineqarnerani inuiaqatigiinnut sunniutaassusanik nalilersuineq, akuersissuteqarneq tunniunneqarsinnaalluni.

Imm. 1 siunnersuutigineqartoq malillugu § 8, imm. 1 malilugu akuersissummik tunniussisoqannginnerani inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaassusanik nalilersuineq (VSB) suliarineqarsimassaaq. Aatsitassarsiornermik suliassaq pineqarsimappat VSB-imik suliaqarneq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi kapitali 16-imi tamanna pillugu maleruagassat malillugit pissaq. Qinnuteqartoq aamma aatsitassanut ikummatissanullu inatsit imaluunniit erngup nukinganut inatsit malillugu pisinnaatitsissuteqartoq assigiissimangippata, ingerlatamut VSB-imik suliaqarnissamik pisussaaffeqarfiusumut akisussaasusoq pisussaavoq Naalakkersuisunut VSB-mut nassuiaammik nassiussissalluni.

Aalajangersagaq neqerooruteqartitsineranut atugassarititaasuni suliffeqarfinnik kalaallinit pigineqartunik aamma sulisussanik nunaqavissunik atuinissaq pillugu aalajangersakkanik aalajangersaanermi, § 8, imm. 5-imi aalajangersakkap atorineqarnissaanut immikkut pingaaruteqarpoq. VSB-imik suliaqarnissamut siunertaasooq pingaaruteqartoq tassaavoq, suliassanik angisoorsuarnik piviusunnngortitsisinnaanissamut pisariaqartunut naleqqiullugu, sulisussat nunaqavissut piginnaaneqartut aamma suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut pisinnaasaqartunik piginnaaneqartunillu pissarsisinnaanerup paasinarsisinneqarnissaa.

Imm. 2-imut

Erngup nukinganik suliassaq imaluunniit erngup nukinga aamma suliffissuaqarnermik suliassaq ataqatigiissillugit suliassaq pineqarpat, aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmit allaanerisuni allani inatsisini atuuttuni taamaattunik VSB-mik nassuiaat pillugu maleruagassanik aalajangersagaqanngilaq. Taamaattumik aalajangersakkami allassimavoq VSB-mik suliaqarneq suliassaqarfimmi nunani tamalaani suleriaatsinut pitsaasunut akuerisaasunut naaper-tuuttumik ingerlanneqartassasoq. Suliaqarnermi tamanna isumaqarpoq, VSB-mik suliaqarneq aatsitassarsiornermut suliassaqarfimmi maleruagassat suleriaatsillu innersuussutigalugit ingerlanneqarsinnaasoq.

VSB-mut nassuiaatip ilaatigut imarissavai, ingerlatassatut sanaartugassatullu pilersaarutigineqartup inuiaqatigiinni – pitsaasunik pitsaanngitsunillu – sunniuteqarnissaata nassuiarneqar-

nera, kiisalu iliuusissat sunniutaanerluttussanik akiuiniarluni aallartinneqarsinnaasut aammalu suliniutit ineriartortitsinissamut periarfissanik atorluaasinnaanissamut sapinngisamik pitsaanerpaamik iliuuserineqartussat nassuiarneqarnerat.

VSB-mut nassuiaat ingerlatat siunnersuummi pineqartunut ilaasut pilersaarusiorneqarneranni ingerlanneqarnerannilu, ingerlatat nunami namminermi najukkamilu inuiaqatigiinnut kalaallinut sunniutissaannik misissuinermik tunngaveqassaaq. VSB-mut nassuiaat najukkani inuiaqatigiinni kalluarneqartussani inuiaqatigiit inuunerannut sunniutaasussanik nassuiaammik nalilersuinermillu imaqartariaqarpoq, ilanngullugit suliffissaqartitsinikkut periarfissat, inooqatigiinnermi oqimaaqatigiinneq aammalu piorsarsimassutsikkut naleqartitat. Aammattaaq VSB-mut nassuiaat iluusissanut inuiaqatigiinni ineriartornerup piujuartussamik tunngaveqartumik pisinnaanissaanik qularnaarisussanut tunngassuteqartariaqarpoq. VSB-mut nassuiaat taamaallaat inuiaqatigiinni pissutsinut ataasiakkaanut tunngassanngilaq, kisiannili aamma pissutsit akornanni ataqatigiinnermut, pissutsit imminnut sunniuteqarfigineqarnerannut aammalu pissutsinik sunniinerit annertusiartortumik sunniuteqarnissaannut tunngassuteqassalluni. Taamaaliornikkut ingerlatat inuiaqatigiinnut sunniuteqarnissaannut tamakkii-sumik isiginnittumik nassuiaammik suliaqarnissaq anguniarneqassaaq.

Imm. 3-imut

Suleqatigiit pingasut akornanni isumaqatigiissut IBA-mik taagorneqartoq, VSB-imi paasineqartunik iliuusissanik ingerlatsinissamut iluaqutaassaaq. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani suliassat ilaanni suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut nunaqavissunik sulisoqartut teknikkikkut niuernikkullu unammillersinnaassuseqartut salliutinneqarsinnaatitaaffilernerisigut. IBA-mi aalajangersarneqarsinnaavoq sanaartornissamut isumaqatigiissutit suliffeqarfinnut najukkameersunut atugassarititaasut nalinginnaasut akuerisaasut nalinginnaasut soorlu ”Kalaallit Nunaanni illuliortiternermi sanaartornermilu suliaqarnernut pilersuutinullu ataatsimoortumik piunasaqaatit” (AP) tunngavigalugu, AP ator-neqarsinnaatillugu naleqquttuusimappallu, tunngavigalugit isumaqatigiissutigineqartassat.

Aammattaaq § 8 imm. 5-imut nassuiaatit innersuussutigineqarput.

Imm. 4-imut

Imm. 4-imi siunnersuutigineqarpoq sulisitsisut sulisartullu kattuffii tusarniaaffigineqartassat, taakkua isumaqatigiissummi pissutsit suliffeqarfinnut kalaallinit pigineqartunut sulisartunullu pingaaruteqartut pillugit paasissutissat tunngavigalugit oqaaseqaateqarnissamut periarfissinneqartassallutik. Paasissutissiisoqartarnissaata tusarniaasoqartarnissaatalu atuunerani, suleqatigiit pingasut akornanni isumaqatigiissutit inaarutaasumik atsiorneqannginneranni, pingaartumik kattuffiit piffissami naleqquttumi peqataatinneqartassapput.

§ 11-imut

Imm. 1-imut

Sulisussanut nunanit allaneersunut Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermut suliassani angisoorsuarni suliffeqartut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu pissutsit akuersaarneqarsinnaasuunissaat qulakkeerniarlugu, aalajangersakkami ilanngunneqarpoq suliassanut ingerlatseqatigiiffiup neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani sulisussanut nunanit allaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasuunissaat aammalu taakkua nunami angerlarsimaffianni inuuniarnikkut aningaasartuutit ilaalu ilanngullugit aamma Kalaallit Nunaanni sulinermit aningaasarsiat akileraaruserneqartarnerat eqqarsaatigalugit, kinaassusersiunngitsumik tunngavilersorneqarsimannissaat. Tamanna isumaqarpoq aningaasarsiat annertussusaat akuersaarneqarsinnaasoq sunaanersoq naliliinermi, aningaasartat Kalaallit Nunaanni akileraarummik ilanngaaseereermermi aammalu suliassami angisoorsuarni sulinerup nalaani nerisaqarnermut ineqarnermullu akiliutaasimasinnaasunut allanullu ilanngaaseereermermi aningaasarsiat ilanngaaseriikkat.

Sulisussanut nunanit allaaneersunut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut akuersaarneqarsinnaasut aammalu kinaassusersiunngitsumik tunngavilersugaasut suunersut aalajangersaanermi, suliassanut ingerlatseqatigiiffiup Neqerooruteqartup OECD-ip *OECD Declaration and Decisions on International Investment and Multinational Enterprises*-ini inassuteqaataannik malinninnissaa neqerooruteqartitsinermut najoqqutassani qulakkiissavaa.

Danmarkip 1961-imi “Convention on the Organisation for Economic Co-operation and Development” atsiogataaffigaa taamaalillunilu OECD-imut ilaasortanngorluni. Danmarkip atsiogataanermini imaluunniit tamatuma kingorna nunamut tunuarsimaarfeqarnissamik pi-umasaqaateqanngilaq, taamaattumillu Kalaallit Nunaat aamma tassunga ilaasoq naatsorsuutigisariaqarpoq.

1976-imi OECD-imi naalagaaffiit ilaasortaasut tamarmik, ilanngullugu aamma Danmarki, *OECD Declaration and Decisions on International Investment and Multinational Enterprises*-imut ilanngupput.

Nalunaarummi ilaatigut Guidelines for Multinational Enterprises ilaapput. Taakkua niuernermi akisussaassuseqartumik pissusilersortarnissamut inassuteqaatinik imaqarput. Malit-tarisassat kingullermik maajimi 2011-imi nutarterneqarput. Taakkua ingerlatseqatigiiffinnut nunanit tamalaaneersunut suliffeqarfinnut politikkinut, paasissutissanik tamanut saqqummi-ussisarnernut, inuit pisinnaatitaaffiitut, apeqqutinut suliffeqarnermi inatsisinut sulisunullu tunngasunut, avatangiisinut, ileqqulunnermut, unammilleqatigiinnermut, aningaasaler-suinermit, akileraarusersuinermit, atuisunut kiisalu ilisimatusarnermut teknologiiimullu tunngasunik suliaqartunut inassuteqaatinik imaqarput.

Aammattaaq immikkoortoq 3-imi nassuiaatit nalinginnaasut innersuussutigineqarput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami suliassanut ingerlatseqatigiiffiup, aningaasarsiatigut sulinermilu pissutsit sulisussanut nunanit allaneersunut suliassani Inatsisartut inatsisaat manna malillugu akuersis-summi pineqartunut ilaasuni sulisuusunut taamaallaat atuuttut, ataatsimoortumik isumaqatigiissutit sanaartornissamut isumaqatigiissummi atugassarititaasussatut allassimanissaata qulakkeernissanut pisussaaffeqarnera aalajangersarneqarpoq.

Imm. 3-mut

Ataatsimoortumik isumaqatigiissutit imm. 2-imi taaneqartutut sulinermut kattuffimmit nunanit allameersumit isumaqatigiissutigineqarsimasut, inunnut kattuffimmi pineqartumi ilaasortaasunut imaluunniit inunnut sulinermut kattuffiup angerlarsimaffigisaani angerlarsimaffeqartunut, taakkua kattuffimmi allami imm. 2-imi taaneqartutut isumaqatigiissuteqarsimasumi ilaasortaasimangitsunut taamaallaat atuussinnaapput. Tassa imaappoq sulisussat nunaqavissut isumaqatigiissutini taakkunani pineqartunut ilaasinnaangitsut.

Imm. 4-imut

Atorfinitsitsineq aamma Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii aammalu nunanit allamiunut inatsit atuuttoq ataqqillugu pissaaq. Tamanna isumaqarpoq sulisussat nunanit allaneersut, aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasussat immikkut ittut taakkua tunngavigalugit atorfeqartinneqartut, suliaqarnermi allami sanaartornissamut isumaqatigiissummi suliassat angisoorsuit pillugit maleruagassat malillugit isumaqatigiissutigineqarsimasumi ilaangitsumi sulisinnaangitsut.

Imm. 5-mut

Aammattaaq siunnersuummi allassimavoq, aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugasarititaasut akuersarneqarsinnaasut qanoq paasisariaqarnersoq aalajangersarnissanut Naalakkersuisut aalajangersakkanik erseqqinnerusunik aalajangersaasinnaasut, ilanngullugit aalajangersakkat aningaasarsiat minnerpaaffissaannut, nerisaqarnermut ineqarnermullu, sulingiffeqarnermut, sivisunerpaamik suliffissamut, isumannaallisaanermut peqqinnissamullu tunngasut. Isumannaallisaanermi, peqqinnissami avatangiisinilu pineqarput ingerlatanik suliaqarnermut atatillugu nunami isumannaallisaaneq, inuit isumannaassusaat peqqinnissaallu.

§ 12-imut

Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq malillugu sulisartut akeqanngitsumik nakorsamit aalajangerneqartumik assartorneqarnissamik/qimarngunneqarnissamik pisinnaatitaapput. Peqqissutsikkut isumaginnikkullu sullississutinut pisortat aningaasartuutaat annikillisarniarlugit aalajangersakkami ilanngunneqarpoq, suliassamut ingerlatseqatigiiffik neqerooruteqartitsinermit najoqqutassani piumasqaateqassasoq, Neqerooruteqartoq sulisut napparsimasut ajoqusersimasullu qimarngunneqarnissaannut, assartorneqarnissaannut aamma napparsimavimmi suliaritinnis-

saannut aningaasartuutini akiliuteqarnissamut qularnaveeqqusiissutitut sillimmasiissuteqarnissamut isumaqatigiissutitigut pisussaaffeqassasoq. Neqerooruteqartup sillimmasiissuteqarnernut aningaasartuutini akiliuteqarnissamut pisussaaffeqarnera, atorfeqarnermut atugassarititaasuni aammalu Neqerooruteqartup aamma Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiup akornanni peqqinnissaqarfiup sullissinerinut akiliuteqarnissaq pillugu isumaqatigiissutaanni allassimassaq.

Aammattaaq aalajangersakkami allassimavoq sulissanut ingerlatseqatigiiffik neqerooruteqartitsinerimut najoqqutassani piunasaqaateqassasoq, Neqerooruteqartoq inuussutissarsiornerimut imaluunniit tunisassianik akisussaaneermut sillimmasiissuteqarnissamut isumaqatigiissutitigut pisussaaffeqartoq.

Sulisartut nunanit allaneersut aamma sulitilluni ajoquserneq pillugu inatsimmi nr. 1528, 21. december 2010-meersumi maleruagassani pineqartunut ilaapput. Entreprenørit nunanit allaneersut sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissummik inatsisitigut pisussaaffiusumik sillimmasiissuteqarnissaa qulakkeerniarlugu, aalajangersakkami allanneqarpoq suliassamut ingerlatseqatigiiffiup, Neqerooruteqartoq sulitilluni ajoqusernissamut sillimmasiissuteqarnissamut aamma inuussutissarsiorluni napparsimalernissamut sillimmasiissuteqarnissamut isumaqatigiissutitigut pisussaaffeqarnissaanik piunasaqaateqassasoq. Neqerooruteqartup sillimmasiissuteqarnermi aningaasartuutini akiliuteqarnissamut pisussaaffeqarnera, atorfeqarnermut atugassarititaasuni allassimassaaq.

§ 11 imm. 2-imi aalajangersagaq malillugu, sulisussat nunanit allaneersut suliassani Inatsisartut inatsisaat manna malillugu akuersissutini tunniunneqarsimasuni pineqartunut ilaasuni sulisuusut, atorfeqarnermut atugassarititaasut suliqaarnermut taamaattumut taamaallaat atuuttut tunngavigalugit erseqqissuutillugu atorfinitsinneqassapput. Sulinissamut akuersissut suliassamut aalajangersimasumut tunniunneqartussaavoq, tamatumalu kingunerisussaavaa sulisup nunanit allaneersup sulissami angisoorsuarni atorfeqartinneqarnera unitsinneqarpat, sulinissamut akuersissut ingerlaannartumik atorunnaartussaavoq, pineqartup inatsisit malillugit Kalaallit Nunaanniissinnaajunnaarneranik kinguneqassalluni, taamaalillunilu sulisoq taanna Kalaallit Nunaanniit aallartariaqalissalluni.

§ 13-imut

Aalajangersakkami suleqatigiissitaliamit nassuiaammi inassuteqaatit malinneqarput, tassani tikkuarneqarmat Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersoq allaffissornikkut inatsisitigullu suliassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissamut akimmiffiusoq. Inatsit sulisussanik nunanit allaneersunik atorfinitsisinissamut imaluunniit atuinissamut kommunalbestyrelsimit akuersissummik sioqqutsisumik peqarnissamik piunasaqaammik imaqarpoq.

Aalajangersagaq malillugu, sulisussanut nunanit allaneersunut illuliortiternermik sanaartormillu suliagarnermi suliassat angisoorsuit pillugit inatsit atorneqartussaattillugu, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorunik killilersimaarinninnissaq pillugu inatsit atuutissanngilaq. Tamatuma kingunerisaanik sulisussanut nunanit allaneersunut, suliassani suliassanut angisoorsuarnut inatsimmi pineqartunut ilaasuni atorfinitsinneqartunut tunngatillugu, akuersissummik kommunalbestyrelsimut qinnuteqartoqartassanngilaq.

Sulisussat nunaqavissut salliutinneqartarnissaat § 8 imm. 6-imi aalajangersakkami qulakkeerneqarpoq, taanna malillugu neqerooruteqartitsinermut atugassarititaasut pillugit aalajangersakkat erseqqinnerusut aalajangersarneqarsinnaallutik, tassani suliffeqarfiit kalaallinit pigineqartut aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu najukkami atugassarititaasut tunngavigalugit sulisoqartut eqqarsaatigineqassallutik. Aatsitassarsiornermik suliassani sulisussat nunaqavissut eqqarsaatigineqarnissaat aamma aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 16-imi aalajangersakkakut qulakkeerneqarpoq.

Aalajangersakkap atuunnerani kommuninut aamma inuussutissarsioranut allaffissornikkut annertuumik oqilisaasoqassaaq.

§ 14-imut

Aalajangersagaq malillugu Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaannut usinik imaatigut assartuussineq pillugu inatsit, ingerlatanut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummi pineqartunut ilaasunut attuumassuteqartumik imaatigut assartuussinermut atorneqassanngilaq. Aalajangersagaq ingerlatanut akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut allatigut atuuttunut naapertuuppoq.

Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni usinik imaatigut assartuineq pillugu maleruagassat, Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aammalu Kalaallit Nunaanni usinik imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 16, 30.oktober 1992-meersumi (imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat) takuneqarsinnaapput. Imaatigut assartuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni, ilaatigut Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aammalu Kalaallit Nunaanni usinik inuussutissarsiornermik siunertaqartumik imaatigut assartuineq, taamaallaat Naalakkersuisut akuersissuteqarnerat malillugu pisinnaavoq (§ 1), aammalu akuersissut taamaattoq kisermaassisussaataitaasutut tunniunneqarsinnaalluni (§ 4, stk. 2).

Inatsisartut peqqussutaat matuma siuliani taaneqartoq inatsisitigut tunngavigalugu Naalakkersuisut ulloq 23. november 1992, RAL-imut Kalaallit Nunaanni ornigassat aalajangersimasut 16-it akornanni, Kalaallit Nunaanni ornigassat taakkua aamma Reykjavík-
ip aamma Aalborgip akornanni kiisalu Kalaallit Nunaanni ornigassat taakkua aammalu Sverige-mi, Norge-mi, Tuluut Nunaanni, Tyskland-imi, USA-mi, Canada-mi aamma New Foundland-imi umiarsualiviit akornanni Island aamma/imaluunniit Danmark aqqusaarlugit

usunik imaatigut assartuinissamut kisermaassisussaataaaffilimmik akuersissummik tunineqarpoq.

Taamaattorli kisermaassisussaataanermit ilaatinneqanngitsut sisamaatinneqarput:

- a) Umiarsuarni orsiivinni uuliamik assartuineq.
- b) Umiarsuarmi nammineq pigisami assartuinermit allaanerusumik suliaqarnermut atatillugu usunik assartuineq.
- c) Nioqqutissanik assigiiaartunik annertuunik imaluunniit nalinginnaasuunngitsunik, soorlu tekniikkikkut imaluunniit aningaasaqarnikkut tunngaveqartumik allatut assartuisariaqarnermik tunngaveqartunik assartuineq. Allanik isumaqatigiissuteqannginnermi piginnittuusoq atugassarititaasut allanit anguneqarsinnaasut annertunerpaatigut assigi tunngavigalugit assartuinermik ingerlatsinissamik neqeroorfigineqassaaq.
- d) Assartuinerit siusinnerusukkut isumaqatigiissutaasimasut malillugit imaluunniit inatsisit maannakkut atuuttut naapertorlugit allanit ingerlanneqarsinnaasut, ingerlatanut akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu tunniunneqarsimasoq malillugu ingerlanneqartunut atatillugu assartuinerit.

Nassuiaammi tikkuarneqarpoq Kalaallit Nunaannut, Kalaallit Nunaannit aamma Kalaallit Nunaanni usunik imaatigut assartuineq pillugu peqqussut taannalu malillugu Royal Arctic Line A/S-mut ingerlatsinissamut akuersissut tunniunneqarsimasoq, suliassanik angisoorsuarnik piviusunngortitsinissamut annertuumik akimmiffiusut. Taamaattumik Nassuiaammi inassutigineqarpoq, erseqqissarneqassasoq imaatigut assartuinermit peqqussut suliassanut angisoorsuarnut atatillugu assartuinerimi atorineqassanngitsaq.

Inuussutissarsiornermit suliassani angisoorsuarni sanaartornermit aningaasartuutit ataatsimut katillugit suliassamut attuumassuteqanngitsumik taamaattunik Royal Arctic Line-p ingerlatsinissamut akuersissutaanut atatillugu aningaasartuutunik nammakkorsorneqarnissaat pinngitsoorniarlugu, aalajangersagaq malillugu inuussutissarsiornermit suliassani angisoorsuarni allani aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasuunngitsuni, taamatut aamma Royal Arctic Line-p ingerlatsinissamut akuersissutaanit pineqartunut ilaatinneqassanngitsut.

§ 15-imut

Aalajangersakkami sulinngiffeqartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 10, 12. november 2001-imeersoq ("Sulinngiffeqartarnermit inatsit"), sulisussanut nunanit allaneersunut, suliassani akuersissummi Inatsisartut inatsisaat manna malillugu tunniunneqarsimasuni pineqartunut ilaasuni aammalu aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasut immikkut ittut taamaattumik suliaqarnermut taamaallaat atuuttut tunngavigalugit sulisinneqartunut atorineqannginnissaa aalajangersarneqarpoq.

Sulinngiffeqartarnermut inatsit sulinnigiffeqarnerup nalaani aningaasarsiaqarsinnaatitaaneq aammalu sulisut Kalaallit Nunaanni inatsisini pineqartunut ilaasut sulinnigiffeqarnermi ajunngitsorsiaasaqarsinnaatitaanerat pillugit maleruagassanik saneqqunneqarsinnaanngitsunik imaqqarpoq. Sulinnigiffeqartarnermut inatsimmi maleruagassat, sulisussat nunanit allaneersut nunami angerlarsimaffigisaanni ataatsimoortumik isumaqatigiissutini aamma aningaasarsiatigut atorfeqarnermilu atugassarititaasuni nalinginnaasuni maleruagassanut akerliusimasinnaapput, taamaattumik sulinnigiffeqartarnermut inatsit nunani tamalaani sanaartornermik suliassanik neqeroortitsisinnaanissamut aporfiusinnaavoq.

§ 16-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit, sanaartornermik ingerlatani inatsit malillugu akuersissummi pineqartuni atorneqassanngitsoq. Tamanna atuutissaq ingerlataq taanna suliassanut ingerlatseqatigiiffimmit imaluunniit suliffeqarfimmit allamit sanaartornissamut isumaqatigiissut Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit isumaqatigiissutigineqarsimasoq naapertorlugu suliarineqartut ingerlanneqarnerisut apeqqutaatinnagu.

Aalajangersakkami qulakkeerneqassaaq suliffeqarfiit nunanit allaneersut neqerooruteqarnissamut aammalu atugassarititaasut immikkut ittut Inatsisartut inatsisaat manna malillugu aalajangersagaasut tunngavigalugit sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit, neqerooruteqarnermut atatillugu sanaartornissamut isumaqatigiissuteqarnissamut aammalu sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissuteqarfigineqarnissamut tunngatillugu nalorninartoqalinnginnissaa qulakkeerneqassaaq.

Taamatuttaaq aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu, sanaartornermi ingerlatat aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugit oqartussaasut ataatsimoortumik suliarinninnerannut ilaatillugu akuersissuteqarfigineqarsimasut, inuussutissarsiummik ingerlataqarnermut inatsit malillugu suliaqarnermik ingerlatsinissamut akuersissummik tunniussivigineqassanngitsut imaluunniit akuersissuteqarfigineqassanngitsut.

Tamanna aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu atuuppoq, ingerlataq taanna piginnaatitsissummik pigisaqartumit namminermit imaluunniit allamit ingerlanneqarnerisooq apeqqutaatinnagu. Aatsitassarsiornermut oqartussaasup tamanna akuersissuteqarnermut atatillugu atugassarititaasussatut piumasaqaatigisimangippagu, ingerlatap suliarineqarnissaanut allanik piumasaqaateqartoqarsinnaanngilaq.

§ 17-imut

Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq, Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit neqerooruteqartitsineramik ingerlatsinissamut akuersissummik qinnuteqaat Naalakkersuisunut tunniunneqassasoq.

Suliaqarnermi, assersuutigalugu aatsitassarsiornermik suliassanut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaasumut atatillugu qinnuteqaat pineqartillugu, aatsitassanut oqartussaasoq tassaassaaq Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit neqerooruteqartitsinissamut akuersissummik qinnuteqaatinik tiguneqartunik suliarinnittussaq. Tamanna oqartussaasut suliarinnittarnerat pillugu aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi maleruagassat malillugit oqartussaasut ataatsimoorussamik suliarinninnerannut ataatsimoortumut ilaatillugu pissaaq. Erngup nukinganit isumalluutininik atuinissamut atatillugu akuersissummik qinnuteqaat pineqartillugu, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik sukkulluunniit oqartussaaffimmik akisussaasuusoq tassaassaaq, Inatsisartut inatsisaanni matumani maleruagassat malillugit neqerooruteqartitsinissamut akuersissummik qinnuteqaatinik tiguneqartunik suliarinnittussaq, kisiannili tamanna sioqqullugu erngup nukinganit isumalluutininik atuinissamut akuersissummik pisariaqartumik, innaallagissiornermut atugassamik erngup nukinganit isumalluutininut Naalackersuisoqarfimmi sukkulluunniit akisussaasumi pissarsiniartoqaqqaarsimassaaq.

§ 18-imut

Aalajangersakkami suliassanut ingerlatseqatigiiffiup Inatsisartut inatsisaat taannalu malillugu maleruagassat aalajangersarneqartut malillugit akuersissut naapertorlugu suliaqarneranik Naalackersuisut nakkutilliinissaat maleruagassinneqarpoq. Naalackersuisut nakkutilliinerat aamma maleruagassat suliassanut ingerlatseqatigiiffiup akuersissummut pigisaanut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit (aatsitassarsiornermik suliassaq) naapertorlugu imaluunniit erngup nukinganut inatsit naapertorlugu tunniunneqarsimasumut tunngaviusut malillugit ingerlanneqassaaq. Oqartussaasut allat maleruagassat tamatumunnga tunngaviusut malillugit nakkutilliinermik ingerlatsissapput, assersuutigalugu ingerlatat aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi pineqartunut ilaanngitsut pineqartillugit kommunalbestyrelsip sanaartornermut inatsit malillugu nakkutilliisarnera taaneqarsinnaavoq. Akuersissummik pigisaqartup maleruagassanut atugassarititaasunullu akuersissummut pineqartumut atuuttunut naapertuuttumik iliuuseqarnissaata qulakkeerneqarnissaa, aalajangersakkami siunertaavoq.

§ 19-imut

Aalajangersagaq suliassanut ingerlatseqatigiiffiup oqartussaasunut nalunaaruteqartarnissaanut tunngavoq.

Aalajangersagaq aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi atuuttumi § 86, imm. 4-imut assinguvoq.

Aalajangersagaq malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq akuttunngitsumik sanaartornermik ingerlatat pillugit nalunaaruteqartassaaq, ilanngullugu ingerlatanik akuersissummi pineqartunut ilaasunik suliaqarneq entreprenørinit allanillu suliassanut ingerlatseqatigiiffik sinnerlugu ingerlanneqartoq pillugu nalunaaruteqarneq. Akuersissummi

nalunaaruteqartarnissaq pillugu atugassarititaasut erseqqinnerusut aalajangersarneqassapput, ilanngullugu assersuutigalugu ilusissaa, akuttussusissaa imarisassaalu pillugit. Tamatuma saniatigut nalunaarusiornermut paasisanullu tunngatillugu isertuussinissaq pillugu atugassarititaasut erseqqinnerusut aalajangersarneqassapput.

Isertuussinissaq pillugu maleruagassanik aalajangersaanissaq pisariaqarpoq, pissutigalugu Naalackersuisut taakkuninnga tunniussinissamik pisussaaffilerneqassappata, assersuutigalugu allagaatinik takunninnissamik qinnuteqarnikkut, paasissutissat ilai inuussutissarsiornikkut isertugaasussatut imaluunniit inuit pillugit paasissutissatut allanik pisariaqanngitsumik iluaqusiisnaasutut immikkoortinneqarsinnaammata.

Aalajangersagaq pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaannut naapertuuppoq, tassani § 3, imm. 1-imi allassimalluni *”Naalackersuisut malittarisassanik aalajangersaanissaq oqartussat, suliassaqarfiit allakkialluunniit ilaasa sukumiinerusumik nalunaarneqarsimasut inatsimmut ilaatinneqannginnissaannik §§ 7-14-imi aalajangersakkat nalinginnaasumik kingunerissappassuk paasitinneqarsinnaatitaanermik qinnuteqaat itigartinneqarsinnaasoq.”*

Nalunaarusiat pineqartut aallaaviatigut pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu inatsimmi §§ 12-14-imi pineqartunut ilaassapput. Taamaakkaluartoq siunnersuummi isertuussisarnissaq pillugu maleruagassanik ilanngussisoqartariaqartoq isumaqartoqarmat, tamatumunnga tunngavilersuutaavoq paasissutissat ilai oqartussaasunut allanut paarlaateqatigiissutigineqartarmata, kiisalu Inatsisartuni ataatsimiititalianut nassiunneqartarlutik.

§ 20-mut

Aalajangersagaq suliassanut ingerlatseqatigiiffiup allallu inatsisissatut siunnersuummi matumani pineqartunut ilaasut, oqartussaasut sularinninnerannut atatillugu aningaasartuutunik akiliuteqartinneqartarnissaanut tunngassuteqarpoq.

Erseqqissarneqarpoq akiliutaasussaq akiliutissatut imaluunniit aningaasartuutunik utertitsinertut akilersinneqarsinnaasoq. Oqartussaasut sularinninnerannut akiliutaasussaq suliassanik oqartussaasutullu sularinninnermi nalunaaquttap akunnerinut atorneqartunut nalunaaquttap akunneranut akigititaasoq tunngavigalugu akilersinneqassasoq pilersaarutigineqarpoq, tassani ilaallutik nakkutilliinermik ingerlatsineq kiisalu akuersissutunik tunniussinerit akuersissuteqarnerillu.

Aalajangersagaq Naalackersuisut aningaasartuutunik siunnersuut manna malillugu suliassanik oqartussaasutullu sularinninnermut atatillugu oqartussaasunit akilerneqartunik akiliisitsisarnissaanut inatsisitigut tunngaviusussaavoq. Aalajangersakkami ilaatinneqarput assersuutigalugu suliassanik sularinninnermut, nakkutilliinermut, allatut oqartussaasutut

suliarinninnermut, sulilluni angalanernut aamma siunnersuisartunut avataaneersunut aamma siunnersortinut ilaalu ilanngullugit aningaasartuutit.

Aningaasartuutit suulluunniit akiliutaasoq sullissinnermut oqartussaasunit suliarineqartumut matussusiissappat akiliutit, akitsuutit imaluunniit aningaasartuutinik utertitsinertut akilersinneqarsinnaavoq. Taamaalilluni siunertarineqanngilaq aalajangersakkami matumani inatsisitigut tunngavissaq atorlugu, akiliutinik, akitsuutinik imaluunniit aningaasartuutinik utertitsinissamik, oqartussaasut suliassamik pineqartumik suliarinninnerannut oqartussaasutullu suliarinninnerannut akiliutigineqarsimasumit imaluunniit atorneqartussatut naatsorsuutigineqartumit annertunerusumik akiliisitsisoqarsinnaassasoq.

Aatsitassanut suliassaqarfimmi suleriaatsimut naapertuuttumik suliassanut ingerlatseqatigiiffik suliffeqarfiillu allat suliassamut pingaarnertut akisussaaffeqartut, suliassanik suliarinninnermut aamma oqartussaasut allatigut suliarinninnerannut akiliummik akiliisinneqartassapput.

§ 21-mut

Aalajangersakkami tuluit oqaasiisa siunnersuut manna malillugu, siunnersuut malillugu aalajangiinermik tiguisissap tamanna kissaatigippagu, suliassanik suliarinninnermi aammalu suliassanik aalajangiinermi atorneqarsinnaanerit periarfissinneqarpoq. Aalajangersagaq tuluit oqaasiisa inuussutissarsiornermut tunngasuni nunani tamalaani atorneqarnerit, aammalu suliffeqarfiit nunarsuaq tamakkerlugu suliaqartut siunnersuut malillugu akuersissummik tunineqarnissamik qinnuteqartuusut pineqarajunnerit tunngavigalugu suliaqarnermi periarfissatut isigineqassaaq. Aalajangersakkami inatsisit malillugit innuttaasut kalaallisut imaluunniit danskit oqaasii atorlugit pisortani oqartussaasunit sullinneqarnissamik piunarsaqarsinnaatitaanerit kallarneqanngilaq.

§ 22-mut

Aalajangersagaq iliuusissanik pineqaatissinneqartarnermut tunngavoq.

Siunnersuut manna aallaaviatigut inuussutissarsiornikkut suliaqarnermut sammitinneqarpoq, taamaattumik siunnersuummi aalajangersakkat annertuumik pineqaatissiivigineqarnissat pisariaqartinneqarsimanani. Naatsorsuutigineqarpoq akuersissutip utertinneqarsinnaanerit periarfissat ilaalu ilanngullugit annertunerpaatigut pitsaaliuinerit sunnuteqassat.

Taamaattorli unioqqutitsinerit aalajangersimasut pineqaatissiivigineqarnissat pisariaqartinneqarpoq, soorlu paasissutissanik ilumuunngitsunik imaluunniit eqqunngitsunik tunniussinerit imaluunniit paasissutissanik nipangiussiinnarnerit.

Aalajangersagaq siunnersuutip siunertaa eqqarsaatigalugu isigineqassaaq, taamaattumik suliaqarnerup akuersissut tunngavigalugu ingerlanneqarnissaa pisariaqarluni, tamaalluni suliaqarnermut tamakkiisumik ilisimaarinnittoqassalluni aammalu siunnersuutip siunertaata eqquutsinneqarnera misissorneqarsinnaassalluni.

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami akiliisitsinermik pineqaatissiisinnaaneq inatsisitigut tunngavissinneqarpoq

1) piaarluni imaluunniit mianersuaalliorujussuarluni ilumuunngitsunik imaluunniit eqqunngitsunik paasissutissiisumut imaluunniit paasissutissanik oqartussaasut siunnersuut naapertorlugu imaluunniit aalajangersakkat atugassarititaasullu taanna malillugu aalajangersarneqartut naapertorlugit piumasagaatigisaannik nipangiussiinnartumut.

Aalajangersagaq siunnersuut manna malillugu nakkutilliisinnaanissamut paasissutissat attuumassuteqartut tamarmik eqqortumik nalunaarutigineqarsimanissaasa pisariaqarneranut naleqqiullugu isigineqassaaq.

2) Peqqusissuteqarnermik siunnersuut imaluunniit peqqussutit siunnersuut malillugu aalajangersarneqarsimasut malillugit nalunaarutigineqarsimasumik malinninngitsumut.

Aalajangersagaq peqqusissuteqarnerit nalunaarutigineqartut malinneqarnissaat qulakkeerniarlugut oqartussaasut inatsit manna malillugu suliaassanik isumagininnissaasa pisariaqarneranut naleqqiullugu isigineqassaaq. Taamaattumik peqqusissutaasoq malinneqanngippat tamanna pineqartup akiliisussanngorlugu pineqaatissinneqarneranik malitseqarsinnaavoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq maleruagassani siunnersuut malillugu aalajangersagaasuni aalajangersarneqarsinnaasoq, tamatuminnga unioqqutitsineq akiliisussanngortitaanermik pineqaatissiivigineqarsinnaasoq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq pisussaataasut pisinnaatitaasullu ilaalu ilanngullugit imm. 1-imi aamma imm. 2-imi taaneqartutut aalajangersakkanik unioqqutitsisut, taamatuttaaq unioqqutitsinermut akiliisussanngortitaanermik pineqaatissinneqarsinnaasut.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq akiliisussanngortitaanermik pineqaatissiisutaasut Nunap Karsianut tutsinneqassasut.

Siunnersuut malillugu inatsit suliassanut ulloq 1. juni 2012 atuutsinneqalernerata kingorna neqerooruteqartitsivigineqartunut atuutissasoq. Tamatuma kingunerisaanik sanaartornissamut isumaqatigiissutitut neqerooruteqartitsineq aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutit pillugit suliakkiissutinik tunniussineq 1. juni 2012 sioqqullugu pisimappat, pissutsit taakkua inatsimmi pineqartunut ilaassanngillat.